

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/15-09/41

URBROJ: 65-16-02

Zagreb, 14. siječnja 2016.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu***, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora sukladno odredbi članka 21. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga ("Narodne novine", broj 140/05 i 12/12), dostavila Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, aktom od 19. svibnja 2015. godine.

PREDSJEDNIK

akademik **Željko Reiner**

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

KLASA: 023-09/15-01/01
URBROJ: 326-01-13-15-2
Zagreb, 19. svibnja 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA			
65 - HRVATSKI SABOR			
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6			
Primljeno: 20-05-2015			
Klasifikacijska oznaka:		Org. jed.	
023-09/15-01/01		65	
Uredbeni broj:		Pril.	Vrij.
326-15-01		2	00

Hrvatski sabor
n/r g. Josip Leko, predsjednik Hrvatskog sabora
Trg svetog Marka 6
10000 Zagreb

PREDMET: Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu
- dostavlja se

Poštovani gospodine Leko,

u skladu s odredbom članka 21. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga dužna je jednom godišnje, za proteklu kalendarsku godinu, podnijeti Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru izvješće o svom radu i stanju financijskih institucija i tržišta koji ulaze u njezin djelokrug i nadležnost. Postupajući u skladu s navedenom odredbom, u prilogu Vam dostavljamo Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu.

U skladu s člankom 215. Poslovnika Hrvatskog sabora (NN, br. 81/13) u prilogu Vam dostavljamo i Sažetak Godišnjeg izvješća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu.

S poštovanjem,

PREDsjedNIK UPRAVNOG VIJEĆA
Petar-Pierre Matek

Prilozi:

1. Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu
2. Sažetak Godišnjeg izvješća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu
3. CD s Godišnjim izvješćem Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu i Sažetkom Godišnjeg izvješća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Godišnje izvješće za 2014. godinu

svibanj 2015.

Sadržaj

Uvodna riječ.....	1
Sažetak.....	3
1. Tržište kapitala.....	15
1.1. Opis tržišta	15
1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala	16
1.1.2. Izdavatelji	20
1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe.....	21
1.2.1. Normativne aktivnosti	21
1.2.2. Licenciranje.....	25
1.2.3. Nadzor	29
2. Investicijska društva	36
2.1. Opis tržišta	36
2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe.....	41
2.2.1. Normativne aktivnosti	41
2.2.2. Licenciranje.....	42
2.2.3. Nadzor	43
2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike	47
3. Investicijski fondovi	48
3.1. Opis tržišta	48
3.1.1. Društva za upravljanje.....	48
3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom.....	49
3.1.3. Alternativni investicijski fondovi	52
3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima.....	53
3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe.....	53
3.2.1. Normativne aktivnosti	53
3.2.2. Licenciranje.....	57
3.2.3. Nadzor	59
4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina.....	61
4.1. Opis tržišta	61
4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi.....	61
4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi	67
4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima	69
4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva	70
4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe.....	71
4.2.1. Normativne aktivnosti	71

4.2.2. Licenciranje	75
4.2.3. Nadzor	76
4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava	77
5. Osiguranje	78
5.1. Opis tržišta	78
5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	79
5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje	95
5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU	97
5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju	98
5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	99
5.2.1. Normativne aktivnosti	99
5.2.2. Licenciranje	103
5.2.3. Nadzor	104
6. Leasing	109
6.1. Opis tržišta	109
6.1.1. Struktura aktive	110
6.1.2. Struktura pasive	111
6.1.3. Financijski rezultat poslovanja	113
6.1.4. Struktura portfelja leasing društava	113
6.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga	118
6.2. Regulatorne Aktivnosti Hanfe	119
6.2.1. Normativne aktivnosti	119
6.2.2. Licenciranje	119
6.2.3. Nadzor	120
7. Faktoring	123
7.1. Opis tržišta	123
7.1.1. Struktura aktive	124
7.1.2. Struktura pasive	126
7.1.3. Financijski rezultat poslovanja	127
7.1.4. Volumen transakcija	129
7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava	130
7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	130
7.2.1. Normativne aktivnosti	130
7.2.2. Licenciranje	131
7.2.3. Nadzor	131
8. Sudski postupci	133
8.1. Prekršajni postupci	133

8.1.1. Tržište kapitala	135
8.1.2. Investicijski fondovi	135
8.1.3. Tržište osiguranja	136
8.2. Upravni sporovi.....	136
8.3. Kaznene prijave	137
9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja	138
9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije	138
9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e	138
9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.....	139
9.1.3. Sudjelovanje u radu ESRB-a.....	140
9.1.4. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije	140
9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama	141
9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja	142
10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	145
10.1. Zaštita potrošača	145
10.2. Edukativne aktivnosti	148
10.3. Javnost rada	149
11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta	151
11.1. Unaprjeđenje poslovanja i ljudski resursi	151
11.2. Financijsko poslovanje Hanfe	152
11.2.1. Prihodi.....	154
11.2.2. Rashodi.....	157
11.3. Sjednice Upravnog vijeća i Savjeta Hanfe	157
12. Dodaci.....	159
Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe	159
Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2014. godini.....	161
Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe.....	168
Dodatak 4: Statistički pregled	177
13. Popis tablica.....	189
14. Popis grafikona	191
15. Kratice i znakovi	193
16. Definicije i objašnjenja.....	195

Uvodna riječ

U 2014. godini rad Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (Hanfa) obilježile su intenzivne izmjene propisa iz njezina djelokruga i nadležnosti te reforma pojedinih segmenata financijskog sustava, a što je neposredno utjecalo i na Hanfine aktivnosti. Tako je na snagu stupio potpuno izmijenjen zakonodavni okvir drugog i trećeg stupa mirovinskog osiguranja, koji su pod nadležnošću Hanfe. Na snagu je stupio i Zakon o faktoringu, kojim je u Republici Hrvatskoj prvi put definiran okvir za reguliranje te industrije, a donesene su i izmjene i dopune zakona koji se odnose na investicijske fondove i osiguranje. Nastavno na izmjene spomenutih zakona intenzivno se radilo na pripremi i donošenju pratećih podzakonskih akata. Hanfa je tijekom 2014. sudjelovala u izradi četiriju novih zakona i četiriju izmjena i dopuna postojećih zakona iz svoje nadležnosti, kao i u izradi zakona iz nadležnosti drugih institucija. Na temelju zakonskih propisa iz svoje nadležnosti Hanfa je donijela ukupno 99 novih pravilnika i 25 izmjena i dopuna postojećih pravilnika te je izdala 25 mišljenja.

Velik dio aktivnosti Hanfe povezan je s članstvom u Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA)¹. Članstvo u spomenutim institucijama uz održavanje statusa promatrača u ESRB-u za Hanfu predstavlja velik kadrovski, financijski i operativni izazov. Navedene aktivnosti odnose se na neposredno sudjelovanje u radu tih tijela kako na nižim operativno-provedbenim razinama (rad u raznim radnim skupinama i odborima) tako i na razini strateškog odlučivanja u njihovu Odboru nadzornih tijela (engl. *Board of Supervisors*). Riječ je o kompleksnim, analitičkim te često i interdisciplinarnim aktivnostima, čiji se sadržaj ponekad odnosi i na potpuno nove usluge, proizvode, nadzorne prakse i norme.

Tijekom 2014. Hanfa je zaprimila velik broj notifikacija stranih nadzornih tijela o namjeri subjekata registriranih u drugim državama članicama da obavljaju financijske usluge na području Republike Hrvatske, a u skladu s odredbama slobode pružanja usluga (engl. *freedom to provide services*) i relevantnim propisima Europske unije. Navedeno je posebno izraženo u području osiguranja te u području pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti. Iako taj broj notifikacija još nije utjecao na jačanje dinamike i pomake na tržištu, može se pretpostaviti kako će s vremenom biti sve značajniji.

Posredni nadzor nad subjektima nadzora obavljao se analizom financijskih i nadzornih izvještaja koji se u propisanim rokovima moraju dostaviti Hanfi te praćenjem, prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavijesti i podataka dobivenih na poseban zahtjev Hanfe, kao i praćenjem, prikupljanjem i provjerom podataka i saznanja iz drugih izvora. Svi su subjekti nadzora pod kontinuiranim posrednim nadzorom Hanfe, a ovisno o prikupljenim podacima i uočenim rizicima određeni subjekti nadzora podložni su i pojačanom nadzoru. Plan neposrednog nadzora, koji

¹ ESMA, EIOPA i EBA (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo) zajedno s Europskim odborom za sistemske rizike (ESRB) čine Europski sustav nadzora financijskog tržišta (ESFS).

podrazumijeva nadzor na licu mjesta u prostorima subjekata nadzora, donosi se godišnje. Osim planiranih redovnih nadzora Hanfa u slučaju potrebe provodi i izvanredne neposredne nadzore. Tijekom 2014. provedena su ukupno 43 neposredna nadzora.

Znatan dio regulatornih zahtjeva proizlazi iz propisa donesenih na razini Europske unije. Ti propisi ostavljaju nadležnim tijelima država članica određenu diskreciju u načinu provedbe nekih pravila. Zato Hanfa u svom radu intenzivno komunicira sa subjektima nadzora i neposredno se upoznaje s njihovim prijedlozima i mišljenjima te u okviru svoje nadležnosti pokušava ublažiti administrativni teret kojem su izloženi. Naravno, kompromisi kojima bi se ugrozila zaštita potrošača ili stabilnost financijskog sustava pritom nisu prihvatljivi.

Unatoč nastavku nepovoljnih gospodarskih kretanja vidljivo je poboljšanje poslovnih rezultata i indikatora poslovanja pojedinih segmenata financijske industrije i pojedinih subjekata nadzora. Tako je primjerice zaustavljen višegodišnji trend smanjenja imovine investicijskih fondova, koji datira još od početka financijske krize. Također, uz kontinuirani rast ukupne neto imovine, prosječan prinos obveznih mirovinskih fondova kategorije B iznosio je 11,4%, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije A i C, koji su započeli s radom u kolovozu 2014., ostvarili u razdoblju od početka rada do kraja 2014. prosječne prinose od 4,6% odnosno 2,9%. U protekloj godini povećalo se članstvo u otvorenim (7,8%) i zatvorenim (5,5%) dobrovoljnim mirovinskim fondovima, a imovina fondova porasla je za više od 20%. Na tržištu osiguranja nastavljen je trend blagog porasta premije životnih osiguranja (3,9%) te je zabilježen blagi porast dobiti nakon oporezivanja u skupini životnih osiguranja (5,4%). Unatoč otežanim uvjetima poslovanja leasing društava, koje je posljednjih nekoliko godina bilo pod znatnim utjecajem nepovoljnih gospodarskih kretanja, vrijednost novozaključenih ugovora tržišta leasinga u posljednjih se pet godina stabilizirala i iznosila oko 5 mlrd. kuna godišnje.

Uspješno ostvarenje zakonskih zadaća Hanfe preduvjet je stabilnosti nebankarskog financijskog sustava u cjelini. Vjerujem da smo svoje obveze i u 2014. godini u potpunosti ispunili. Pritom su ključnu ulogu imali zaposlenici Hanfe, koji su uz svoje redovne nadzorne aktivnosti bili suočeni s izrazito velikim zadatkom prilagodbe novim propisima i članstvu u Europskoj uniji.

Petar-Pierre Matek
predsjednik Upravnog vijeća

Sažetak

Tržište kapitala

Na tržištu kapitala tijekom 2014. nije bilo značajnijih pomaka. Trgovanje na Zagrebačkoj burzi d.d. iznosilo je 3,9 mlrd. kuna, čime je zabilježilo blagi porast (2,4%) u odnosu na 2013., a tome je najviše pridonijelo povećanje trgovanja obveznicama unutar knjige ponuda te blok prometa dionicama. Veći porast od burzovnih pokazatelja zabilježila je ukupna tržišna kapitalizacija svih financijskih instrumenata, i to za čak 10,0%, te je iznosila 202,1 mlrd. kuna, čemu je u prvom redu pridonijelo povećanje tržišne kapitalizacije obveznica. Trgovanje strukturiranim vrijednosnim papirima zabilježilo je značajan pad (43,6%), dok je njihova tržišna kapitalizacija narasla za 24,8%. Od tržišnih pokazatelja pojedini dionički indeksi kretali su se u različitim smjerovima: CROBEX je ostvario pad od 2,7%, dok je CROBEX10 narastao za 1,2%. Uveden je i novi dionički indeks CROBEXtr, koji u izračun uključuje i podatak o isplati dividendi i koji je zabilježio blagi rast od 0,6%.

Posredni nadzor Zagrebačke burze d.d. Hanfa je obavljala na temelju izvještaja koje je Zagrebačka burza d.d. bila dužna dostaviti Hanfi, kao i dodatnih podataka koje je dostavila na zahtjev Hanfe. Osim toga, Hanfa je radila analize poslovanja Zagrebačke burze d.d. u odnosu na praksu ostalih burzi u Europskoj uniji i nadležnih tijela u području nadzora objave propisanih informacija izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište.

Hanfa je redovno provodila i analize trgovanja financijskim instrumentima na uređenom tržištu i multilateralnoj trgovinskoj platformi, koje su u određenim slučajevima rezultirale sumnjom na zlouporabu tržišta te su proslijeđene na daljnje postupanje drugim nadležnim tijelima.

Također, Hanfa je od Zagrebačke burze d.d. zaprimila više prijava sumnje na manipulaciju tržištem i prijava sumnje na trgovanje na temelju povlaštene informacije, a na osnovi kojih je poduzela daljnje istražne radnje te je u određenim slučajevima detaljne analize, opise činjeničnog stanja i relevantnu dokumentaciju uputila nadležnim tijelima na daljnje postupanje.

Nad izdavateljima je Hanfa provodila posredan nadzor na način da je kontinuirano provjeravala objavljuju li izdavatelji propisane informacije koje su obvezni objavljivati te objavljuju li ih u propisanom roku i na propisanim mjestima te u kojem sadržaju. U slučaju učinjenih propusta Hanfa je na njih ukazivala i pozivala izdavatelje na njihovo ispravljanje. Izdavatelji su u službeni registar propisanih informacija, koji vodi Hanfa, dostavili 6.848 propisanih i ostalih informacija. Kod sedam izdavatelja proveden je nadzor nad procesom upravljanja i objavljivanja propisanih informacija.

Ukupna vrijednost transakcija namirenih u sustavu poravnanja i namire, kojim upravlja Središnje klirinško depozitarno društvo d.d., zabilježila je značajan porast, i to od 28,2% u odnosu na prethodnu godinu, te je iznosila 288,3 mlrd. kuna. Zabilježeno je ukupno 264,5 tis. transakcija vrijednosnim papirima, što predstavlja pad od 11,0% u odnosu na 2013. godinu.

Uz kontinuirani posredni nadzor Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. Hanfa je provela i dva neposredna nadzora nad informacijskim sustavom Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d., a s obzirom na potrebu usklađenja s odredbama Uredbe EMIR².

Hanfa je provela i nadzor nad nefinancijskim drugim ugovornim stranama na temelju uzorka koji su činila 44 društva grupirana u tri kategorije. Cilj je bio utvrditi u kojem opsegu nefinancijske druge ugovorne strane sklapaju transakcije izvedenicama te pridržavaju li se obveza propisanih Uredbom EMIR. Prikupljeni su podaci analizirani i čine bazu za daljnje nadzorne aktivnosti Hanfe u tom području.

U skladu s izmjenama Zakona o tržištu kapitala iz 2013. Hanfa je tijekom protekle godine donijela predviđene pravilnike te je surađivala s Ministarstvom financija u pripremi prijedloga izmjena Zakona o tržištu kapitala radi usklađenja s odredbama Direktive Omnibus II³. Tržište je obilježilo i stupanje na snagu propisa Europske unije koji su izravno primjenjivi u Republici Hrvatskoj: Uredbe CSDR⁴ i Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 382/2014⁵. Također, Hanfa je intenzivno sudjelovala u aktivnostima Europske unije povezanim sa stupanjem na snagu paketa MiFID II⁶ i paketa MAR/CSMAD⁷, kao i u aktivnostima povezanim s Uredbom CRA3⁸ i Direktivom o transparentnosti⁹.

Investicijska društva

Na kraju 2014. bilo je aktivno osam investicijskih društava, 15 kreditnih institucija i sedam društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom koji su pružali investicijske usluge i obavljali investicijske aktivnosti. Njihovi su ukupni prihodi iznosili 226,7 mil. kuna i bili na približno istoj razini u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna vrijednost imovine portfelja kojima upravljaju investicijska društva, kreditne institucije i društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom na kraju 2014. iznosila je 1,4 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje od 21,3% u odnosu na 2013. godinu. Najveći utjecaj na navedeno povećanje imao je rast vrijednosti imovine portfelja kojim

² Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

³ Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153

⁴ Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

⁵ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 382/2014 od 7. ožujka 2014. o dopuni Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za objavljivanje dopuna prospekta, SL L 111

⁶ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173 i Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173

⁷ Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173 i Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173

⁸ Uredba (EU) br. 462/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1060/2009 o agencijama za kreditni rejting, SL L 146

⁹ Direktiva 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u svezi podataka o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni u trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ

upravljaju društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (31,8%) i čija je ukupna vrijednost imovine na kraju 2014. iznosila 1,3 mlrd. kuna. Ukupna imovina povezana sa skrbništvom nad financijskim instrumentima krajem 2014. iznosila je 62,3 mlrd. kuna, što je povećanje od 12,0% u odnosu na prethodnu godinu, a iskazano je većim dijelom kod kreditnih institucija te manjim dijelom kod investicijskih društava.

Investicijska društva zabilježila su smanjenje dobiti od 8,9% u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je šest investicijskih društava ostvarilo dobit u ukupnom iznosu od 4,2 mil. kuna, dok je jedno investicijsko društvo ostvarilo gubitak u ukupnom iznosu od 296,3 tis. kuna. Navedeno smanjenje dobiti pratilo je značajno smanjenje vrijednosti kapitala i imovine, koje je posljedica prestanka obavljanja investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga investicijskog društva koje je činilo značajan udio u ukupnoj imovini i ukupnom kapitalu.

Normativne aktivnosti iz područja investicijskih društava odnosile su se najvećim dijelom na potpunu implementaciju zakonskog paketa CRD IV¹⁰ u zakonodavstvo Republike Hrvatske te je u skladu s time Hanfa donijela četiri pravilnika.

Hanfa je pokrenula deset neposrednih postupaka nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i kreditnim institucijama te je na temelju njih izdala šest rješenja s mjerama za poboljšanje poslovanja odnosno s mjerama za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, kao i dvije opomene investicijskim društvima. Donijela je i dva rješenja kojima su ukinuta odobrenja za rad investicijskim društvima (od čega je jedno društvo samo podnijelo zahtjev za ukidanje odobrenja za rad). Hanfa je nadzirala provedbe mjera iz rješenja, čime je utvrđeno da su sva investicijska društva postupila po tim mjerama.

Posredni nadzor društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom proveden je u dijelu analize strukture portfeljne imovine. Posredni nadzor investicijskih društava bio je usmjeren na izvještaje o adekvatnosti kapitala izrađene u skladu s odredbama paketa CRD IV koje su društva dostavila Hanfi, a na temelju kojih je izdano rješenje zbog prekoračenja najvećih dopuštenih izloženosti te je tom investicijskom društvu ukinuto odobrenje za rad temeljem vlastitog zahtjeva društva.

Investicijski fondovi

Na kraju 2014. bila su registrirana 23 društva za upravljanje investicijskim fondovima, što su dva društva manje u odnosu na prethodnu godinu, i to zbog pripajanja dvaju društava te oduzimanja odobrenja za rad jednom društvu. Od navedenih registriranih društava, 11 ih je obavljalo poslove upravljanja otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i alternativnim investicijskim fondovima, sedam

¹⁰ Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

društava upravljalo je samo otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, dok je pet društava upravljalo samo alternativnim investicijskim fondovima. Dobit nakon oporezivanja društava za upravljanje investicijskim fondovima iznosila je 46,6 mil. kuna, što je smanjenje od 6,4% u odnosu na prethodnu godinu.

Na kraju 2014. bila su registrirana 82 otvorena investicijska fonda s javnom ponudom (21 novčani, 10 obvezničkih, 10 mješovitih, 28 dioničkih i 13 ostalih), čime je nastavljen trend smanjenja njihova broja. Njihova neto imovina neznatno je smanjena u odnosu na 2013. te je iznosila 13,0 mlrd. kuna. Dionički fondovi ostvarili su prinose u rasponu od -15,5% do 27,5%, pri čemu je šest dioničkih fondova ostvarilo negativne prinose. Prinosi mješovitih fondova kretali su se u rasponu od -6,0% do 18,4%, a novčani i obveznički fondovi ostvarili su pozitivne prinose u rasponu od 0,7% do 2,7% odnosno od 0,04% do 9,5%. Prinosi otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom kategoriziranih kao „ostali fondovi“ kretali su se u rasponu od 6,1% do 12,9%.

U 2014. osnovana su dva alternativna investicijska fonda posebne vrste s privatnom ponudom (i to hedge fonda), kao i prvi otvoreni alternativni investicijski fond s javnom ponudom te je na kraju 2014. bilo registrirano 28 alternativnih investicijskih fondova. Neto imovina alternativnih investicijskih fondova iznosila je 2,6 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje od 24,2% u odnosu na 2013., a navedeno je prvenstveno posljedica porasta neto imovine alternativnih investicijskih fondova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju, i to za 107,3%.

Tijekom 2014. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima, kojima je u pravni sustav Republike Hrvatske prenesena Direktiva 2013/14/EU¹¹, te su time izvršene određene izmjene djelatnosti društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima. Tim su izmjenama unesene i odredbe koje propisuju da navedena društva moraju izbjegavati preveliko oslanjanje na kreditne rejtinge i unaprijediti proces upravljanja rizicima, a sve u svrhu zaštite ulagatelja i poboljšanja kvalitete ulaganja.

Hanfa je na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom tijekom 2014. donijela jedan, a na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima šest pravilnika te je donijela niz izmjena i dopuna postojećih pravilnika kojima je reguliran rad otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom i alternativnih investicijskih fondova.

¹¹ Direktiva 2013/14/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o izmjeni Direktive 2003/41/EZ o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje, Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) i Direktive 2011/61/EU o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova u odnosu na preveliko oslanjanje na kreditne rejtinge, SL L 145

Hanfa je i u 2014. sudjelovala u radnoj skupini za izradu nacrtu novog Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Kroz odbore ESMA-e Hanfa je sudjelovala u razradi savjeta Europskoj komisiji, tehničkih standarda, smjernica i preporuka koje se odnose na Direktivu UCITS IV¹² i Direktivu AIFMD¹³ te u izradi tehničkih savjeta Europskoj komisiji o delegiranim aktima iz Direktive UCITS V¹⁴. Također, sudjelovala je u radu radne skupine Vijeća Europske unije zadužene za raspravu u vezi s Prijedlogom Uredbe ELTIF¹⁵ te u raspravama na temu Prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o novčanim fondovima¹⁶.

U 2014. istekli su zakonski rokovi za usklađenje društava s odredbama Zakona o investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima te nizom pripadajućih propisa koji su stupili na snagu u prethodnoj godini. Hanfa je nakon isteka zakonskih rokova pokrenula 12 neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje, od kojih je devet dovršeno, te su donesena dva rješenja o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, u skladu s kojima su društva i postupila.

Zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je osam zapisnika o posrednom nadzoru, a na osnovi njih Hanfa je donijela dva rješenja o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, dok je za ostale nezakonitosti i nepravilnosti utvrđeno kako su ih društva otklonila po primitku zapisnika.

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

U 2014. u Republici Hrvatskoj poslovala su četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima, pri čemu je svako društvo upravljalo po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od novouvedenih kategorija A, B i C. Broj članova obveznih mirovinskih fondova nastavio je rasti i u 2014. (za 0,2% u odnosu na 2013.) te je na kraju godine iznosio 1.705.720. Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova iznosila je 66,3 mlrd. kuna. Prinos indeksa MIREX kategorije B krajem 2014. iznosio je 11,4%, indeksa MIREX kategorije A 4,6%, a indeksa MIREX kategorije C 2,9%.

U protekloj godini poslovala su i četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima, koja su upravljala s ukupno šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 16 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Broj članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i dalje je rastao (za 7.8% u odnosu na 2013.) te je na kraju godine iznosio 220.527. Ukupni bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova također su porasli (za 22,4% u odnosu na 2013.) te su iznosili 357,3 mil. kuna. Povećala se i neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (za 20,1% u odnosu

¹² Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176

¹³ Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

¹⁴ Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186

¹⁵ Uredba Europskog parlamenta i Vijeća o europskim fondovima za dugoročna ulaganja, 2013/0214 (COD)

¹⁶ Uredba Europskog parlamenta i vijeća o novčanim fondovima, 2013/0306 (COD)

na prethodnu godinu) te je iznosila 2,7 mlrd. kuna. Svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi u 2014. ostvarili su pozitivne prinose, i to u rasponu od 8,2% do 13,2%.

Broj članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova također je nastavio rasti (za 5,5% u odnosu na 2013.) te je iznosio 23.927, a povećala se i njihova neto imovina (za 20,5% u odnosu na 2013.), koja je iznosila 596,2 mil. kuna. U odnosu na 2013. ukupne uplate bruto doprinosa članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasle su za 4,7% i iznosile 86,4 mil. kuna. U prošloj godini zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su prinose u rasponu od 7,4% do 12,9%.

U Republici Hrvatskoj osnovano je i djeluje samo jedno mirovinsko osiguravajuće društvo. Vrijednost njegove ukupne imovine u 2014. iznosila je 412,7 mil. kuna, što je porast od 80,6 mil. kuna, odnosno 24,3% u odnosu na 2013. godinu. U razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. mirovinsko osiguravajuće društvo ostvarilo je kao rezultat poslovanja dobit nakon oporezivanja u iznosu od 3,0 mil. kuna, dok je ukupan broj korisnika na dan 31. prosinca 2014. iznosio 14.801, od čega je bilo 14.705 korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i 96 korisnika obveznog mirovinskog osiguranja.

U 2014. godini stupila je na snagu nova regulativa, kojom su dva postojeća sustava (obvezni i dobrovoljni) razdvojena iz objedinjenog u dva zasebna zakonodavna okvira: Zakon o obveznim mirovinskim fondovima i Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Njima su precizno regulirani uvjeti za osnivanje i prestanak rada mirovinskih fondova i mirovinskih društava, njihova organizacijska struktura, temeljni kapital i disperzija ulaganja imovine članova, a naglasak je stavljen na osiguravanje kontinuiranog investicijskog procesa i sveobuhvatan sustav upravljanja rizicima mirovinskih društava.

Unutar postojećeg sustava obveznog mirovinskog osiguranja temeljem individualne kapitalizirane štednje uvedene su tri nove kategorije mirovinskih fondova (A, B i C), kojima upravlja isto mirovinsko društvo, a koje se s obzirom na razdoblje umirovljenja članova međusobno razlikuju po ograničenjima ulaganja imovine i investicijskoj strategiji. Uvedene su i značajne izmjene institucionalnog okvira, ponajprije uvođenjem mogućnosti da mirovinsko društvo koje je do tada moglo upravljati samo obveznim mirovinskim fondom obavlja i djelatnosti osnivanja i upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Za dobrovoljno mirovinsko društvo uvedena je mogućnost da pored djelatnosti osnivanja i upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima može obavljati i djelatnost osnivanja i upravljanja otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom.

U 2014. na snagu je stupio Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima, kojim je uređeno osnivanje i poslovanje mirovinskih osiguravajućih društava te su uređeni mirovinski programi obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje i mirovinski programi na temelju jednokratne uplate osoba u mirovinsko osiguravajuće društvo. Osim toga, uređene su mirovine i njihova isplata te su unaprijeđena i postojeća zakonska rješenja povezana s nadzorom. Na temelju navedenih zakona Hanfa je u 2014. donijela pravilnike koji detaljnije uređuju predmetnu materiju.

Posredni nadzor nad poslovanjem mirovinskih fondova i mirovinskih društava provodio se analizom dostavljenih dnevnih i periodičnih izvještaja o njihovu poslovanju te godišnjih financijskih izvještaja revidiranih od strane neovisnog ovlaštenog revizora, kao i analizom ostalih prikupljenih informacija od strane subjekata nadzora. Nadzor nad poslovanjem mirovinskog osiguravajućeg društva provodio se na temelju financijskih i dopunskih izvještaja, aktuarske procjene, kao i izvještaja na zahtjev Hanfe koje je društvo dužno dostavljati Hanfi.

Osiguranje

Na tržištu osiguranja na dan 31. prosinca 2014. poslovalo je 25 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Osim toga, na tržištu osiguranja djelovao je i Hrvatski ured za osiguranje, kao udruženje društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, te Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju obavljalo je 241 društvo za zastupanje u osiguranju, 42 društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 158 obrta za zastupanje u osiguranju, 25 kreditnih institucija te HP - Hrvatska pošta d.d.

Zaračunata bruto premija osiguranja u 2014. iznosila je 8,6 mlrd. kuna te je bila za 0,5 mlrd. kuna ili 5,7% niža u odnosu na premiju ostvarenu u 2013. godini. Zaračunata bruto premija reosiguranja iznosila je 335,7 mil. kuna te je u odnosu na 2013. zabilježila pad od 61,7 mil. kuna ili 15,5%.

Na razini tržišta osiguranja ostvaren je gubitak od 136,1 mil. kuna, za razliku od 2013., kada je ostvarena neto dobit u iznosu od 465,7 mil. kuna. Od toga je u 2014. neto dobit u iznosu od ukupno 480,4 mil. kuna iskazalo 18 društava za osiguranje, dok je gubitak od 616,5 mil. kuna iskazalo sedam društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje. Na iskazivanje gubitka u najvećoj je mjeri utjecao rezultat iz skupine neživotnih osiguranja, u kojoj je u 2014. ostvaren gubitak od 283,3 mil. kuna. Od navedenog iznosa, gubitak od 603,4 mil. kuna iskazala su četiri društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok je dobit u iznosu od 320,1 mil. kuna iskazalo 14 društava za osiguranje. U skupini životnih osiguranja kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit od 147,2 mil. kuna, od čega se 171,0 mil. kuna odnosilo na dobit deset društava za osiguranje, dok je gubitak od 23,8 mil. kuna iskazalo pet društava za osiguranje. Ukupni prihodi od usluga zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju u 2014. iznosili su 352,6 mil. kuna, što je za 3,7 mil. kuna, odnosno 1,0% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Na dan 31. prosinca 2014. ukupna imovina Hrvatskog ureda za osiguranje iznosila je 10,2 mil. kuna, što je za 23,5% više u odnosu na 2013., dok je imovina Garancijskog fonda iznosila 18,1 mil. kuna, smanjivši se za 8,4% u odnosu na prethodnu godinu. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU zabilježio je na dan 31. prosinca 2014. ukupnu imovinu u iznosu od 86,5 mil. kuna, što je povećanje od 10,7% u odnosu na isti dan prethodne godine.

U 2014. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju, kojim su uvedene značajne promjene u postojećoj regulativi. Na temelju tog zakona, kao i u skladu sa zakonodavnim okvirom Europske unije i Direktivom Solventnost II¹⁷, Hanfa je donijela nove pravilnike, izmjene već postojećih pravilnika, smjernice te izmjene statističkih standarda osiguranja. Zaposlenici Hanfe bili su uključeni i u aktivnosti izrade novog Zakona o osiguranju. Tijekom protekle godine na snagu je također stupio i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.

Velik dio Hanfinih aktivnosti u 2014. temeljio se na EIOPA-inim smjernicama za pripremnu fazu za novi regulatorni sustav u skladu s Direktivom Solventnost II, pri čemu je Hanfa surađivala s društvima za osiguranje i društvom za reosiguranje kako bi se osigurala adekvatna priprema za nadolazeći regulatorni okvir. U vezi s tim potrebno je naglasiti intenzivan rad na ranije započetom pristupu provođenja nadzora temeljenog na rizicima, tijekom kojeg je Hanfa, umjesto nagle i direktne promjene s metode usklađenosti na nadzor temeljen na rizicima, razvijala module rizika i metodologiju takvog nadzora te provodila kvalitativnu procjenu rizičnosti društava za osiguranje.

Tijekom prošle godine Hanfa je provodila 15 postupaka neposrednih nadzora nad subjektima tržišta osiguranja, od kojih su dva neposredna nadzora bila izvanredna, a preostalih 13 redovni. Pet je postupaka započeto u 2013., a završeno u 2014. godini. Osam postupaka neposrednih nadzora započeto je i završeno u 2014., dok su dva postupka započeta u 2014. nastavljena i u 2015. godini. Od spomenutih 15 postupaka neposrednih nadzora, 12 postupaka odnosilo se na društva za osiguranje, dva postupka na društva za zastupanje u osiguranju, dok se jedan postupak odnosio na Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU. Posredni nadzor nad subjektima nadzora provodio se putem kontinuirane provjere pravilnog obavljanja poslova osiguranja te usklađenosti društava za osiguranje s nadzornim odredbama.

Leasing

Poslove leasinga tijekom 2014. obavljala su kao i u godini prije 23 leasing društva. Ukupna imovina leasing društava zabilježila je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu od 9,3% i iznosila je 17,9 mlrd. kuna.

Tržište leasinga već je šestu godinu zaredom zabilježilo smanjenje iznosa ukupne aktive i vrijednosti ugovora. Vrijednosti novozaključenih ugovora u zadnje tri godine na godišnjoj razini stabilizirale su se i kretale u rasponu od 4,8 do 5,6 mlrd. kuna, a u 2014. godini ta je vrijednost iznosila 5,2 mlrd. kuna.

U 2014. na razini leasing društava bio je iskazan negativan rezultat poslovanja, koji se ogleda u gubitku nakon oporezivanja u iznosu od 69,8 mil. kuna (247,8 mil. kuna u 2013.).

¹⁷ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335

Tijekom 2014. pokrenuta su četiri postupka redovnog neposrednog nadzora nad leasing društvima. Pritom su nadzorne aktivnosti Hanfe bile usmjerene na provjeru upravljanja kreditnim rizikom te na postupanje leasing društava po redovnom i prijevremenom prestanku ugovora o leasingu.

Factoring

Imovina društava koja obavljaju poslove faktoringa (dalje u tekstu: faktoring društva) iznosila je na dan 31. prosinca 2014. godine 7,8 mlrd. kuna te se smanjila za 277,9 mil. kuna ili 3,4% u odnosu na dan 31. prosinca 2013. godine. Na pad imovine najviše je utjecalo smanjenje potraživanja po osnovi faktoringa u iznosu od 221,1 mil. kuna, uz istovremeni porast potraživanja po osnovi eskonta mjenica u iznosu od 49,8 mil. kuna. U strukturi aktive na kratkotrajnu imovinu odnosilo se čak 98,0% ukupne aktive, što je uobičajeno s obzirom na predmetnu djelatnost. Najznačajnija stavka kratkotrajne imovine bili su poslovi eskonta mjenica (61,4% aktive).

Neto dobit faktoring društava za 2014. iznosila je 215,1 mil. kuna, što je za 31,7% više u odnosu na 2013. godinu. Ukupni prihodi faktoring društava iznosili su 789,3 mil. kuna te su bili manji za 38,4 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 519,6 mil. kuna bili za 101,4 mil. kuna manji u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Na povećanje dobiti nakon oporezivanja u 2014. u odnosu na 2013. najvećim je dijelom utjecalo povećanje neto dobiti od kamata (ostvarene zbog povećanja prihoda od kamata), koja je porasla za 10,3%, te smanjenje gubitka iz ostalih prihoda i rashoda (prvenstveno ostvarenog zbog smanjenja ostalih rashoda). Od 16 faktoring društava njih je 14 u 2014. iskazalo dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 216,3 mil. kuna. Istovremeno su dva društva ostvarila gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 1,2 mil. kuna.

Volumen transakcija u 2014. iznosio je 18,8 mlrd. kuna, što je povećanje od 11,0% u odnosu na 2013. godinu. U razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. faktoring društva otkupila su fakture po poslovima faktoringa u vrijednosti od 3,7 mlrd. kuna, dok su po poslovima eskonta mjenica otkupila mjenice u iznosu od 15,2 mlrd. kuna.

Tijekom prve polovine 2014. predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini za izradu Nacrta prijedloga Zakona o faktoringu. Zakon o faktoringu stupio je na snagu u kolovozu 2014., a područja koja uređuje obuhvaćaju uvjete za osnivanje, poslovanje i prestanak rada faktoring društva, ugovor o faktoringu, prava i obveze subjekata u poslovima faktoringa, izvještavanje, nadzor poslovanja faktoring društava, upravljanje rizicima te način i uvjete za prekogranično obavljanje djelatnosti faktoringa. Danom stupanja na snagu Zakona o faktoringu počeo je teći rok od 12 mjeseci za usklađenje onih pravnih osoba koje obavljaju poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar, a imaju namjeru nastaviti poslovanje kao faktoring društvo u skladu s odredbama Zakona o faktoringu. Na temelju odredaba tog zakona kojima je propisana obveza Hanfe da u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu donese predviđene pravilnike, Hanfa je krajem 2014. donijela tri pravilnika.

Težište aktivnosti Hanfe odnosilo se na provedbu različitih istraživanja te analizu tržišta faktoringa u Republici Hrvatskoj s aspekta analize rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju. Navedena istraživanja i analize provedeni su s ciljem sagledavanja stanja na tržištu te u svrhu izrade pravilnika koji se na temelju odredaba Zakona o faktoringu trebaju donijeti.

Sudski postupci

Hanfa je tijekom 2014. godine podnijela ukupno 17 optužnih akata za pokretanje prekršajnog postupka iz područja investicijskih fondova, tržišta kapitala i tržišta osiguranja. U jednom predmetu donesena je pravomoćna osuda, dok za preostalih 16 predmeta postupak još nije završen. Protiv rješenja i zaključaka Hanfe tijekom 2014. pokrenuto je 12 upravnih sporova pred upravnim sudovima Republike Hrvatske. Devet je sporova iz područja tržišta kapitala, a preostala tri odnose se na leasing, osiguranje i investicijska društva. Dvije tužbe odbačene su kao nedopuštene, jedan je postupak obustavljen, a preostalih devet još je u tijeku. Hanfa je tijekom 2014. podnijela dvije kaznene prijave protiv tri fizičke osobe zbog kaznenog djela nesavjesnog gospodarskog poslovanja i zbog kaznenog djela zlouporabe tržišta kapitala.

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

Hanfa je tijekom protekle godine aktivno sudjelovala u radu europskih regulatornih tijela ESMA-e i EIOPA-e. Održano je osam sastanaka Odbora nadzornih tijela ESMA-e i sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela EIOPA-e, na kojima su se, među ostalim, donosile odluke o smjernicama te regulatornim i provedbenim tehničkim standardima kojima se uređuju financijska tržišta. Predstavnici Hanfe također su bili uključeni u rad odbora (operativnih tijela) ESMA-e i EIOPA-e, na kojima se izrađuju nacrti regulative i ostali dokumenti koje usvaja Odbor nadzornih tijela. Rad u ESMA-i fokusirao se na usklađivanje nadzornih praksi, jačanje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, jačanje suradnje s trećim zemljama, normativne aktivnosti koje uređuju upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i analizu sistemskih rizika. Fokus rada EIOPA-e bio je na smjernicama i tehničkim standardima koji se temelje na Direktivi Solventnost II, provođenju testova otpornosti na stres, kao i nastavku rada na zaštiti potrošača. Predstavnici Hanfe također su sudjelovali u radu ESRB-a, gdje je fokus rada bio na prepoznavanju rizika i ranjivosti financijskog sustava te jačanju okvira makrobonitetnih politika.

Hanfa je sudjelovala i u radu radne skupine za financijske usluge Vijeća Europske unije, i to u izradi četiriju propisa iz svoje nadležnosti koji uređuju strukovno mirovinsko osiguranje, poslovanje fondova za dugoročna ulaganja, poslovanje novčanih fondova i poslovanje zastupnika i posrednika u osiguranju.

Osim toga, predstavnici Hanfe sudjelovali su i u radu Vijeća za financijsku stabilnost, koji je započeo s radom u 2014. godini, kao i u u izradi zakona iz svoje nadležnosti te povezanih zakona kao što su Prekršajni zakon, Zakon o računovodstvu i sl.

Hanfa kontinuirano nadzire svoje subjekte nadzora te surađuje s domaćim i međunarodnim stranim tijelima u pogledu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. U tom je smislu temeljem nalaza iz provedenih nadzora Hanfa u 2014. donijela tri rješenja i zaključak kojima se nalaže otklanjanje nepravilnosti i nezakonitosti, a u skladu s kojima su subjekti nadzora i postupili.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

U 2014. Hanfa je zaprimila 147 predstavki, što je za 26,9% manje u odnosu na prethodnu godinu. Najviše predstavki odnosilo se na tržište osiguranja (39,5%), tržište kapitala (21,1%) i tržište leasinga (19,7%). U sklopu kontinuirane edukacije korisnika financijskih usluga Hanfa je nastavila s objavljivanjem edukativnih tekstova i ostalih informacija na svojim internetskim stranicama, a također je sudjelovala u izradi Prijedloga Nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti. Članovi Upravnog vijeća i zaposlenici Hanfe sudjelovali su u protekloj godini kao predavači na seminarima obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija kako bi stručnu i širu javnost pobliže upoznali s radom Hanfe i njezinih subjekata nadzora te da bi informirali o novinama koje donose novi propisi Europske unije iz područja financijskih usluga.

Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

Hanfa je u 2014. nastavila s provedbom IT projekata. Implementiran je sustav za upravljanje dokumentima (DMS) i uvedena je ePisarnica, čime je povećana učinkovitost i transparentnost u poslovnim procesima. Provedena je i reorganizacija matičnih podataka, čime su stvoreni uvjeti za uvođenje skladišta podataka (DWH). IT sustav Hanfe povezan je s IT sustavima ESMA-e, a u 2014. izvršene su pripreme za spajanje s IT sustavom EIOPA-e u novom izvještajnom formatu.

Kako zbog značajnog angažmana u radu europskih nadzornih tijela (EIOPA-e i ESMA-e) tako i zbog ostalih aktivnosti povezanih s članstvom u Europskoj uniji te zbog novih ovlasti koje Hanfa ima temeljem Zakona o faktoringu, u 2014. je došlo do značajnog povećanja obveza Hanfe, uslijed čega je došlo i do povećanja broja zaposlenih na ukupno 151 osobu, što je za devet više nego na kraju prethodne godine. Hanfa kontinuirano provodi stručno usavršavanje svojih zaposlenika kroz interne radionice, seminare i stručne edukacije koje organiziraju EIOPA i ESMA.

Tijekom 2014. godine Hanfa se financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge. Ukupni prihodi iznosili su 53,4 mil. kuna, a rashodi 45,5 mil. kuna. Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora iznosili su 45,2 mil. kuna, dok su prihodi od pruženih usluga iznosili 7,3 mil. kuna. Rashodi za radnike iznosili su 31,0 mil. kuna, materijalni rashodi 13,4 mil. kuna, a rashodi amortizacije 1,1 mil. kuna. Rastu materijalnih rashoda doprinijelo je članstvo u europskim nadzornim tijelima u iznosu od 4,1 mil. kuna u 2014. godini.

Tijekom 2014. održano je 80 sjednica Upravnog vijeća Hanfe, na kojima su donesene odluke kojima se među ostalim donose podzakonski akti te rješenja kojima se uređuje poslovanje subjekata nadzora.

Također su održane četiri sjednice Savjeta Hanfe, na kojima se raspravljalo o zakonskim i regulatornim promjenama i aktualnim temama iz pojedine financijske industrije.

1. Tržište kapitala

1.1. Opis tržišta

Druga godina članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji nije donijela značajne pomake na tržištu kapitala. Trgovanje na Zagrebačkoj burzi d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) tijekom 2014. iznosilo je 3,9 mlrd. kuna i zabilježilo je mali porast (2,4%) u odnosu na godinu prije, čemu je najviše pridonijelo povećanje trgovanja obveznicama unutar knjige ponuda¹⁸ te blok prometa¹⁹ dionicama. Ukupna tržišna kapitalizacija zabilježila je veći porast, od čak 10,0%, čemu je najviše pridonijelo povećanje tržišne kapitalizacije obveznica. Trgovanje strukturiranim vrijednosnim papirima zabilježilo je značajan pad od 43,6%, dok je njihova tržišna kapitalizacija narasla za 24,8%. Tržišni pokazatelji kretali su se u različitim smjerovima. CROBEX, kao glavni dionički indeks, ostvario je pad od 2,7%, dok je CROBEX10, koji uključuje deset dionica iz indeksa CROBEX s najvećom distribucijom javnosti i prometom, narastao za 1,2%. U veljači 2014. Zagrebačka burza uvela je novi dionički indeks CROBEXtr, koji u izračun uključuje i podatak o isplati dividendi. Taj je indeks tijekom godine zabilježio blagi rast od 0,6%, tako da su isplate dividendi anulirale pad tržišnih cijena dionica. Od obvezničkih indeksa CROBIS je narastao za 5,8%, a CROBIStr, koji uključuje i stečenu odnosno isplaćenu kamatu, za čak 11,4%.

Događanja na tržištu obilježile su i predstečajne nagodbe, koje su zahtijevale povećanje obveza objave povezanih propisanih informacija izdavatelja. Na uređenom tržištu i dalje je bio prisutan trend izvrštavanja izdavatelja.

Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. (dalje u tekstu: SKDD) tijekom 2014. bilo je zaokupljeno aktivnostima u vezi s osnivanjem novog društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP), za koje je Hanfi podnijelo zahtjev za izdavanje odobrenja za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane, kako bi se uskladilo s važećim odredbama Uredbe EMIR²⁰. Paralelno je i Zagrebačka burza poduzimala određene aktivnosti, i to s obzirom na promjene u sustavu poravnanja i namire koje obuhvaćaju izmjene u pravilima i internim aktima i IT sustavu Zagrebačke burze, što će također biti potrebno provesti u rokovima koji moraju pratiti rokove za licenciranje SKDD-CCP-a.

Određene prilagodbe očekuju i članove Zagrebačke burze odnosno SKDD-a. Jedna od novosti u sustavu namire u Republici Hrvatskoj primjena je novog standardnog roka za namiru T+2 u odnosu na dotadašnji T+3, koja je započela 6. listopada 2014. istodobno s primjenom tog roka u još 15 europskih zemalja.

¹⁸ Knjiga ponuda dio je trgovinskog sustava koji sadrži sve ponude na temelju kojih se mogu sklopiti transakcije.

¹⁹ Blok-transakcija je transakcija financijskim instrumentom uvrštenim na uređeno tržište ili primljenim u trgovinu na MTP koja uključuje člana ili članove Zagrebačke burze, dogovorena je privatno i sklopljena je putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze, u skladu s Pravilima Zagrebačke burze.

²⁰ Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. godine o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala

Tijekom 2014. Zagrebačka burza bila je jedini tržišni operater uređenog tržišta i multilateralne trgovinske platforme (dalje u tekstu: MTP)²¹ u Republici Hrvatskoj. Tržišna kapitalizacija svih financijskih instrumenata iznosila je 202,1 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje od 10,0% u odnosu na godinu prije. Na uređenom tržištu trgovalo se dionicama, obveznicama, komercijalnim zapisima, pravima te strukturiranim proizvodima. Na MTP-u se trgovalo dionicama i pravima, a svi strukturirani proizvodi koji su bili primljeni u trgovanje na MTP-Alteru tijekom godine su dospjeli ili je cijena temeljnog instrumenta dosegla graničnu vrijednost pa do kraja godine nije više bio uvršten ni jedan strukturirani proizvod na MTP-Alteru.

Tablica 1.1. Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2014. godine

Vrsta tržišta	Broj financijskih instrumenata	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena u odnosu na 2013. (u %)
Uređeno tržište	Dionice	181	160	-11,6
	Službeno tržište	22	23	4,6
	Redovito tržište	159	137	-13,8
	Obveznice (državne, korporativne, municipalne)	45	39	-13,3
	Službeno tržište	43	36	-16,3
	Redovito tržište	2	3	50,0
	Komercijalni zapisi	6	3	-50,0
	Službeno tržište	4	2	-50,0
	Redovito tržište	2	1	-50,0
	Strukturirani proizvodi	7	43	514,3
	Službeno tržište	0	0	
	Redovito tržište	7	43	514,3
MTP	Dionice	44	44	
	MTP-Fortis	27	44	63,0
	Strukturirani vrijednosni papiri	20	0	-
	MTP-Alter	20	0	-

Izvor: Zagrebačka burza

Tijekom 2014. provedeno je ukupno 99 uvrštenja vrijednosnih papira izdavatelja na uređeno tržište Zagrebačke burze. Najveći broj uvrštenja na uređeno tržište, njih 93, odnosio se na uvrštenje

²¹ Razlike između uređenog tržišta i MTP-a odnose se na:

- obvezu izrade prospekta prilikom uvrštenja: prilikom uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište izdavatelji su dužni izraditi i objaviti prospekt koji odobrava Hanfa i koji sadrži sve relevantne informacije za procjenu imovine i dugova, financijskog položaja, dobiti i gubitka, razvojnih mogućnosti izdavatelja i jamca te prava koja proizlaze iz vrijednosnih papira, kako bi ulagatelj imao potpune informacije prilikom donošenja odluke o kupnji vrijednosnog papira, dok takva obveza nije predviđena za izdavatelje čiji su vrijednosni papiri primljeni u trgovinu na MTP-u
- razinu transparentnosti izdavatelja (obveza objavljivanja propisanih informacija javnosti): izdavatelji čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište obvezni su javno objavljivati sve propisane informacije (uključujući i povlaštene) nakon uvrštenja na uređeno tržište, dok takva obveza nije predviđena za izdavatelje čiji su vrijednosni papiri primljeni u trgovinu na MTP-u.

strukturiranih vrijednosnih papira (93,9%), dok se preostalih šest uvrštenja odnosilo na uvrštenja vlasničkih i dužničkih vrijednosnih papira (6,1%).

S uređenog tržišta izvršteno je 97 financijskih instrumenata, od čega 23 dionice, sedam obveznica, šest komercijalnih zapisa i 61 strukturirani proizvod. Razlozi izvrštenja dionica bili su:

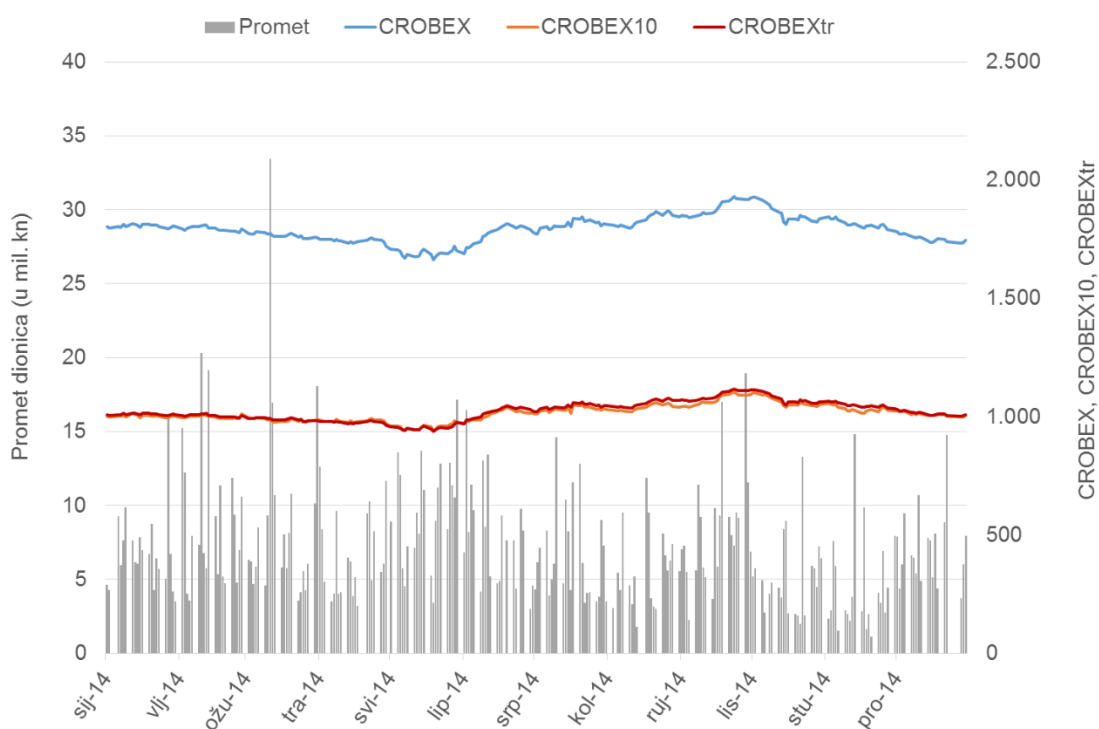
- odluka glavne skupštine (sedam dionica)
- istiskivanje manjinskih dioničara (pet dionica)
- konverzija iz povlaštenih u redovite dionice (pet dionica)
- stečaj (četiri dionice)
- pripajanje društva drugom društvu (dvije dionice).

Svih sedam obveznica i šest komercijalnih zapisa izvršteno je zbog dospijeca. Od ukupno 61 izvrštenog strukturiranog proizvoda, 13 ih je dospjelo, a za njih 48 cijena temeljnog instrumenta dosegla je graničnu vrijednost.

Od novih prijama na MTP-u zabilježeno je 19 dionica na MTP-Fortisu. U isto su vrijeme zabilježena tri prestanka prijama dionica na MTP-Fortisu te još 20 strukturiranih proizvoda na MTP-Alteru.

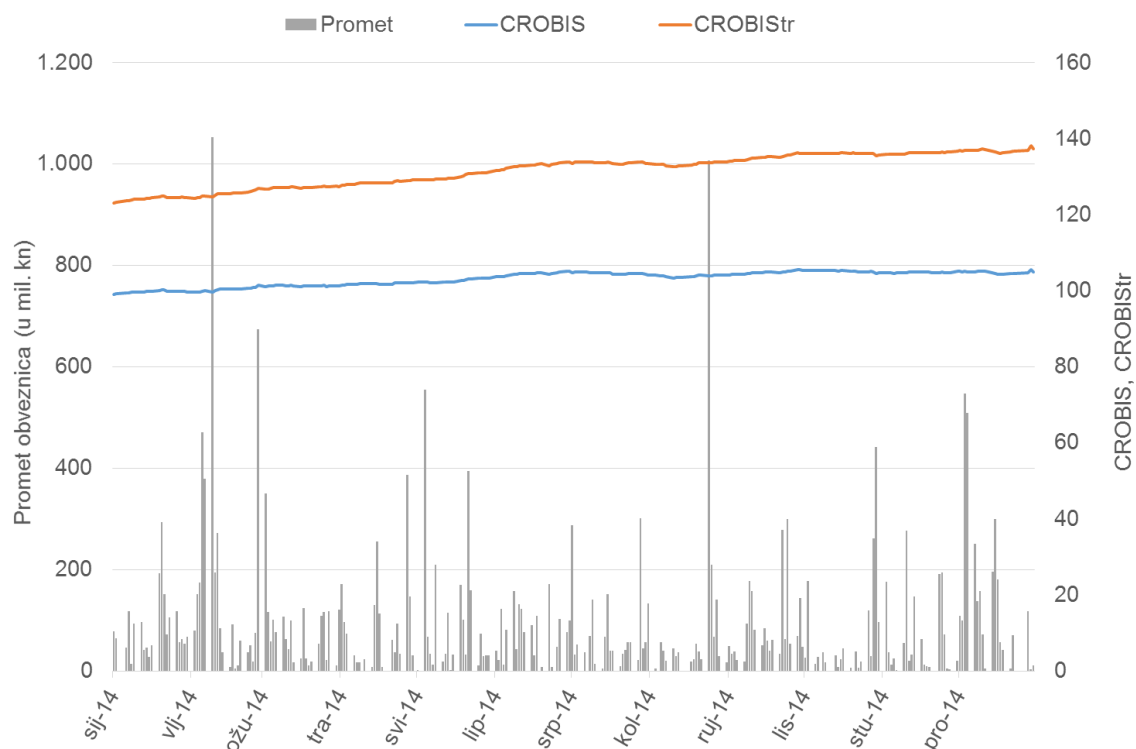
U nastavku je grafički prikazano kretanje pojedinih dioničkih i obvezničkih tržišnih indeksa, kao glavnih pokazatelja trendova na Zagrebačkoj burzi.

Grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi u 2014. godini

Izvor: Zagrebačka burza

Grafikon 1.2. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS i CROBIstr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi u 2014. godini

Izvor: Zagrebačka burza

Zagrebačka je burza 2014. godinu završila s jednim članom manje u odnosu na prethodnu godinu, odnosno s 20 članova²², a jedan od članova u privremenoj je suspenziji od 17. srpnja 2014. godine.

Tijekom 2014. dva člana Zagrebačke burze stekla su status specijalista za dvije dionice, pri čemu je jedna dionica dobila svog prvog, a jedna svog drugog specijalista. Na kraju 2014. bilo je ukupno 13 potpisanih ugovora za status specijalista s četiri različita člana za osam dionica, od čega je pet dionica imalo dva specijalista, a tri po jednoga. U pogledu statusa održavatelja tržišta nije bilo promjena te je isti član bio održavatelj tržišta za sve strukturirane vrijednosne papire koji su uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze.

SKDD je jedino društvo u Republici Hrvatskoj koje je tijekom 2014., temeljem odobrenja Hanfe, bilo ovlašteno voditi središnji depozitorij vrijednosnih papira, upravljati sustavom poravnanja i namire transakcija vrijednosnim papirima sklopljenih na uređenom tržištu i MTP-u, kao i izvan uređenog tržišta i MTP-a, te obavljati druge djelatnosti iz članka 506. stavka 1. ZTK-a. Poslovanje SKDD-a, kao i obavljanje navedenih djelatnosti, regulirano je ZTK-om i uredbama donesenim na razini Europske unije,

²² Član burze može postati investicijsko društvo ili kreditna institucija koja ispunjava uvjete određene ZTK-om i Pravilima Zagrebačke burze i koja je sa Zagrebačkom burzom sklopila ugovor o članstvu na Zagrebačkoj burzi.

ponajprije Uredbom EMIR i Uredbom CSDR²³. Krovni interni akti SKDD-a, Pravila i Uputa, za čije je usvajanje i sve naknadne izmjene SKDD obavezan prethodno ishoditi odobrenje Hanfe, pobliže uređuju rad i poslovanje SKDD-a, kao i obveze članova SKDD-a.

Tablica 1.2. Broj pohranjenih vrijednosnih papira

	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena u odnosu na 2013. (u %)
Ukupno pohranjeno	1.098	1.052	-4,2
Dionice	936	904	-3,4
Obveznice	61	60	-1,6
Ostalo	101	88	-12,9

Izvor: SKDD

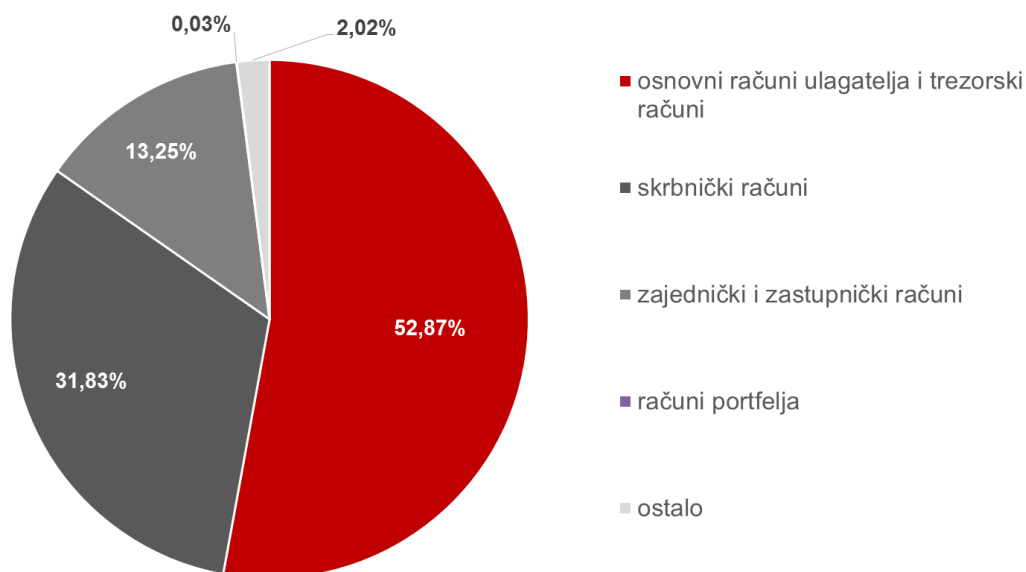
U usporedbi sa stanjem na dan 31. prosinca 2013. broj ukupno pohranjenih vrijednosnih papira umanjen je za 46, odnosno 4,2%, što je posljedica manjeg smanjenja broja pohranjenih vrijednosnih papira po svim promatranim vrstama vrijednosnih papira.

Tijekom 2014. došlo je do značajnog porasta ukupne vrijednosti transakcija namirenih u sustavu poravnanja i namire, kojim upravlja SKDD, u odnosu na prethodnu godinu. Tako je ukupna vrijednost transakcija iznosila 288,3 mlrd. kuna, što predstavlja porast od 28,2% u odnosu na 2013. godinu (kada je ukupna vrijednost transakcija iznosila 224,9 mlrd. kuna). Prema vrsti vrijednosnih papira u ukupnoj vrijednosti transakcija i dalje su prevladavale transakcije obveznicama s udjelom od 58,1% (slično kao u 2013., kada je udjel transakcija obveznicama iznosio 56,3%). Slijedile su transakcije trezorskim i komercijalnim zapisima sa 35,8% (38,9% u 2013.) te transakcije dionicama sa 7,7% (4,6% u 2013.).

S druge strane, u ukupnom broju transakcija, transakcije dionicama i dalje su predstavljale većinu, odnosno 87,7% (86,5% u 2013.), dok su transakcije obveznicama unatoč velikom udjelu u ukupnoj vrijednosti transakcija činile tek 5,6% ukupnog broja transakcija (5,2% u 2013.). Unatoč povećanoj vrijednosti došlo je do pada od 11,0% u ukupnom broju transakcija vrijednosnim papirima (264,5 tis. u odnosu na 297,1 tis. u 2013. godini).

²³ Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

Grafikon 1.3. Struktura računa vrijednosnih papira

Izvor: SKDD

SKDD je za članove depozitorija proveo ukupno 1.814 korporativnih akcija, što predstavlja povećanje od 9,8% u odnosu na 2013. godinu (kada su provedene ukupno 1.652 korporativne akcije). Najveći broj korporativnih akcija odnosio se na korporativnu akciju obračuna prava glasa za glavnu skupštinu (823), a slijedilo je povlačenje vrijednosnih papira (186), dospjeće glavnice (167), povećanje temeljnog kapitala (111) te dividenda u novcu (97).

1.1.2. Izdavatelji

Na dan 31. prosinca 2014. bilo je ukupno 168 izdavalja čiji su vrijednosni papiri bili uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze. Tri su izdavalja dionica istovremeno bili i izdavalji korporativnih obveznica.

Najveći broj izdavalja dionica pripadao je realnom sektoru (147), a slijedile su banke (11), društva za osiguranje (5) te zatvoreni alternativni investicijski fondovi (5). Među izdavaljima korporativnih obveznica bila je samo jedna banka, dok je ostalih 11 izdavalja pripadalo realnom sektoru. Izdavalj svih strukturiranih proizvoda bila je jedna kreditna institucija.

Četiri izdavalja dionica nalazila su se u stečajnom postupku (od toga jedna banka), 13 izdavalja dionica bilo je u postupku predstečajne nagodbe, a jedan zatvoreni investicijski fond nalazio se u likvidaciji.

Tablica 1.3. Broj izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze na dan 31.12.2014. godine

Broj izdavatelja	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena
Uređeno tržište			
Dionice	165	152	-7,9%
Službeno tržište	21	22	4,8%
Redovito tržište	144	130	-9,7%
Obveznice (državne, korporativne, municipalne)	21	18	-14,3%
Službeno tržište	19	15	-21,1%
Redovito tržište	2	3	50,0%
Komercijalni zapisi	3	2	-33,3%
Službeno tržište	1	1	0,0%
Redovito tržište	2	1	-50,0%
Strukturirani proizvodi	1	1	0,0%

Izvor: Zagrebačka burza

* Tri izdavatelja dionica ujedno su bili i izdavatelji korporativnih obveznica, a u tablici su uključeni i pod izdavatelje dionica i izdavatelje korporativnih obveznica radi izračuna broja obveznica uvrštenih na uređeno tržište. Iz tog je razloga broj izdavatelja u tablici (171) veći za tri u odnosu na broj izdavatelja (168) koji imaju vrijednosne papire uvrštene na uređeno tržište.

1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

1.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene i dopune Zakona o tržištu kapitala

Hanfa je tijekom 2014. surađivala s Ministarstvom financija u pripremi prijedloga izmjena ZTK-a²⁴ radi usklađenja s odredbama Direktive Omnibus II²⁵, čije je donošenje predviđeno za 2015. godinu. Ta direktiva donosi izmjene odredaba Direktive o prospektu²⁶, od kojih se jedna odnosi na propisivanje obveze nadležnog tijela matične države članice izdavatelja da konačne uvjete ponude, koje im dostavljaju izdavatelji, dostavljaju nadležnom tijelu države članice domaćina²⁷ i ESMA-i²⁸, za razliku od dosadašnjeg rješenja, prema kojem je izdavatelj bio dužan konačne uvjete dostaviti nadležnom tijelu matične države članice, kao i nadležnom tijelu države članice domaćina. Pored navedenog, odredbama Direktive Omnibus II ESMA-i je dana ovlast za izradu nacrt regulatornih tehničkih standarda sa svrhom

²⁴ Izmjene ZTK-a koje se odnose na poslovanje investicijskih društava opisane su u poglavlju Investicijska društva.

²⁵ Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153

²⁶ Direktiva 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje te o izmjeni Direktive 2001/34/EZ, SL L 345

²⁷ U skladu s člankom 343. točkom 13. ZTK-a, država članica domaćin je „država članica u kojoj je upućena javna ponuda ili podnesen zahtjev za uvrštenje na uređeno tržište, u slučaju da je ova različita od matične države članice“.

²⁸ O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

definiranja informacija koje je u prospekt potrebno uključiti upućivanjem, detaljnijeg propisivanja postupaka odobrenja prospekta i uvjeta u skladu s kojima se vremenski rokovi mogu prilagoditi te detaljnijeg uređenja odredbi koje se odnose na objavljivanje prospekta i na distribuciju oglasa kojima se najavljuje namjera ponude vrijednosnih papira ili njihova uvrštenja na uređeno tržište, posebno prije nego što je prospekt objavljen.

Propisi doneseni temeljem izmjena i dopuna Zakona o tržištu kapitala

Nastavno na izmjene ZTK-a iz 2013., tijekom 2014. donesen je pravilnik kojim se propisuju podaci koje su izdavatelji čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj obvezni dostaviti Hanfi, kao i oblik, rokovi i način njihova dostavljanja Hanfi. Hanfa je donijela i pravilnike kojima se uređuje sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad burzi i središnjem klirinškom depozitarnom društvu te pravilnik kojim se propisuju uvjeti i postupak za izdavanje suglasnosti za člana uprave burze, kao i prethodne suglasnosti za člana uprave društva koje je povezano s burzom²⁹ (primjenjuje se i na članove uprave središnjeg klirinškog depozitarnog društva).

Propisi Europske unije izravno primjenjivi u Republici Hrvatskoj

Uredbom CSDR, koja je stupila na snagu 17. rujna 2014., prvi se put na području Europske unije na jedinstven način uređuje, između ostaloga, izdavanje, oduzimanje i proširenje odobrenja za rad te nadzor nad središnjim depozitorijima vrijednosnih papira, kao i uvjeti pod kojima središnji depozitoriji vrijednosnih papira mogu pružati pomoćne usluge bankovnog tipa odnosno za to imenovati kreditne institucije. SKDD, kao jedini središnji depozitorij vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj, morat će uskladiti svoje poslovanje s odredbama te uredbe.

Također, 5. svibnja 2014. stupila je na snagu Delegirana uredba Komisije (EU) br. 382/2014³⁰, kojom se utvrđuju regulatorni tehnički standardi kojima se definiraju slučajevi u kojima je objava dopune prospekta obvezna.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

U srpnju 2014. na snagu je stupio novi paket propisa kojim se uređuje postupanje na tržištu kapitala s ciljem povećanja zaštite ulagatelja i koji će značajno izmijeniti postojeći regulatorni okvir tržišta kapitala te stoga predstavlja dodatani izazov za Hanfu. Navedeni propisi obuhvaćaju paket MiFID II³¹ i MAR/CSMAD³².

²⁹ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

³⁰ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 382/2014 od 7. ožujka 2014. o dopuni Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za objavljivanje dopuna prospekta, SL L 111

³¹ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173 i Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173

³² Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173 i Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173

Paket MiFID II uređuje poslovanje investicijskih društava, tržišnih operatera, pružatelja usluga dostave podataka i društava iz trećih zemalja koja pružaju investicijske usluge ili obavljaju investicijske aktivnosti osnivanjem podružnice u Europskoj uniji te objavljivanje podataka o trgovanju, izvješćivanje nadležnih tijela o transakcijama, trgovanje izvedenicama na organiziranim mjestima trgovanja i dr. Područja izmjena obuhvaćaju povećanje organizacijskih zahtjeva za investicijska društva i za mjesta trgovanja, uvođenje novog multilateralnog mjesta trgovanja za nevlasničke financijske instrumente – organizirane trgovinske platforme (dalje u tekstu: OTP), uvođenje kontrola za algoritamsko trgovanje, posebno za društva koja koriste tehnike visokofrekventnog algoritamskog trgovanja, dodatne zahtjeve u pogledu transparentnosti prije i nakon trgovanja koja moraju ispuniti mjesta trgovanja, detaljnije izvještavanje o transakcijama financijskim instrumentima koje izvršavaju investicijska društva, uvođenje obveze trgovanja na uređenim tržištima, MTP-ovima ili OTP-ovima za likvidne izvedenice koje su pogodne za namiru i dr. Zaposlenici Hanfe aktivno su sudjelovali u pripremi konačnih tehničkih savjeta te nacrtu regulatornih i provedbenih tehničkih standarda u vezi s paketom MiFID II.

U prosincu 2014. ESMA je objavila sve regulatorne i pojedine tehničke standarde koji se odnose na paket MiFID II i za koje je pokrenuto javno savjetovanje te je izradila 20 tehničkih savjeta za Europsku komisiju koji se također odnose na paket MiFID II. Hanfa je o tom javnom savjetovanju, kao i o prethodnim javnim savjetovanjima povezanim s paketom MiFID II izvijestila zainteresiranu javnost na svojim internetskim stranicama.

Uredba i direktiva MAR/CSMAD uređuju pitanja povezana sa zlouporabom tržišta, što obuhvaća postupanje s povlaštenim informacijama (trgovanje i nezakonito objavljivanje), manipuliranje tržištem, kao i mjere za sprječavanje zlouporabe tržišta, a sve s ciljem očuvanja integriteta tržišta. Direktivom se uspostavljaju minimalna pravila za kaznenopravne sankcije za trgovanje na temelju povlaštenih informacija te za nezakonito objavljivanje povlaštenih informacija i za manipuliranje tržištem. U vezi sa stupanjem na snagu MAR/CSMAD-a, tijekom 2014. aktivno se radilo na pripremi konačnih tehničkih savjeta koji će detaljno uređivati, između ostalog, pokazatelje manipulacije na tržištu, način dostave obavijesti o odgodi objave povlaštene informacije, transakcije koje su osobe koje obnašaju rukovodeće dužnosti u izdavatelju dužne javno objavljivati s naglaskom na vrste transakcija i trgovanje unutar zatvorenog razdoblja i dr.

Hanfa je u 2014. sudjelovala na radionicama za prenošenje propisa koje je organizirala Europska komisija, a u 2015. očekuje se nastavak rada na pripremi za primjenu novog regulatornog okvira, kao i na izradi regulatornih i provedbenih akata koje će Europska komisija donijeti na temelju tih propisa. Primjena predmetnih propisa predviđena je sredinom 2016. i početkom 2017. godine. Također, zaposlenici Hanfe aktivno su sudjelovali putem odbora ESMA-e u pripremi konačnih nacrtu regulatornih tehničkih standarda u vezi s Uredbom CRA III³³, kao i u vezi sa skupom smjernica o smanjenju oslanjanja na rejtinge. Osim toga, Hanfa je pratila sastanke Radne skupine Vijeća Europske unije za

³³ Uredba (EU) br. 462/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1060/2009 o agencijama za kreditni rejting, SL L 146

financijske usluge o Prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o indeksima koji se rabe kao referentne vrijednosti u financijskim instrumentima i financijskim ugovorima.

Hanfa je sudjelovala i u aktivnostima ESMA-e povezanim s Direktivom o transparentnosti³⁴. Donesene su Smjernice ESMA-e o provedbi odredaba koje se odnose na financijske informacije te se radilo na uspostavljanju europske elektroničke pristupne točke, na određivanju jedinstvenog elektroničkog formata za godišnje izvješćivanje te na izradi regulatornih tehničkih standarda koji se odnose na većinske udjele. Hanfa je na zahtjev Stalnog odbora za poslovno izvještavanje (engl. *Corporate Reporting Standing Committee*) zajedno s ostalim regulatorima država članica dostavila podatke potrebne za analizu troškova i koristi te je sudjelovala u savjetovanju povezanom s jedinstvenim elektroničkim formatom i elektroničkom pristupnom točkom.

Budući da se navedenim smjernicama uređuje provođenje nadzora nad financijskim informacijama svih izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište, a Hanfa za većinu izdavatelja na uređenom tržištu Zagrebačke burze nije ovlaštena provoditi nadzor računovodstvenih poslova, u skladu s odredbama važećeg Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14) Hanfa je nakon donošenja predmetnih smjernica obavijestila Ministarstvo financija kao nositelja izrade propisa iz područja financijskih usluga i tržišta kapitala o potrebi provođenja izmjena i usklađenja relevantnih nacionalnih propisa u pogledu nadležnosti provođenja nadzora nad financijskim informacijama. Nakon usuglašavanja s Ministarstvom financija, Hanfa je u propisanom roku dostavila ESMA-i izjavu da se namjerava uskladiti s predmetnim smjernicama u roku koji je potreban da se provedu odgovarajuće izmjene i usklađenja relevantnih nacionalnih propisa.

Hanfa je također nastavila pratiti aktivnosti u vezi sa skupnim financiranjem, koje je Europska komisija prepoznala kao alternativni oblik financiranja start-up poduzeća i primjer promoviranja poduzetništva.

Zaposlenici Hanfe kroz članstvo u ESMA-inu Stalnom odboru za poslovne financije (engl. *Corporate Finance Standing Committee*), kao i u njegovu pododboru pod nazivom Mreža za ponude za preuzimanja (engl. *T takeover Bids Network*) redovito razmjenjuju informacije, mišljenja i stavove s članovima tog odbora i pododbora iz drugih država članica u vezi s tematikom prospekta i ponuda za preuzimanje. Također, članstvo u ESMA-inim odborima podrazumijeva dostavljanje, na zahtjev odbora, raznih statističkih podataka o odobrenim prospektima i ponudama za preuzimanje, kao i informacija o praksi Hanfe prilikom odobravanja prospekata te o zakonskoj regulaciji pojedinih instituta povezanih s područjem preuzimanja dioničkih društva u Republici Hrvatskoj, što je u 2014. u više navrata i učinjeno.

³⁴ Direktiva 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u svezi podataka o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni u trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ

Mišljenja

U skladu s ovlašću iz članka 15. točke 9. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12) za davanje mišljenja o provedbi zakona i propisa za čiju je primjenu nadležna, Hanfa je na zahtjev stranaka u postupku ili osoba koje su dokazale svoj pravni interes u 2014. izdala tri mišljenja povezana s primjenom odredaba ZTK-a i osam mišljenja povezanih s primjenom odredaba Zakona o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13 – Odluka USRH broj: U-I-4469/2008 i dr., 99/13 – Odluka USRH broj: U-I-2470/2010 i dr., 148/13; dalje u tekstu: ZPDD).

1.2.2. Licenciranje

U 2014. Hanfa je Zagrebačkoj burzi odobrila izmjene i dopune Pravila Zagrebačke burze, koje su se uglavnom odnosile na izmjene uvjeta za uvrštenje dionica na uređeno tržište, dopunu uvjeta za primanje financijskih instrumenata u trgovinu na MTP-Alter te na izmjene pravila u pogledu dražbe uravnoteženja tijekom kontinuirane trgovine. Također, izdane su dvije suglasnosti za imenovanje članova uprave Zagrebačke burze te je SKDD-u, kao operateru Fonda za zaštitu ulagatelja, odobrena naknada za upravljanje Fondom za zaštitu ulagatelja za 2015. godinu.

U skladu s odredbama članka 380. ZTK-a³⁵, koje propisuju postupak notifikacije odnosno provedbe prekogranične ponude i uvrštenja vrijednosnih papira, od nadležnih tijela drugih država članica od dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, dakle od 1. srpnja 2013., do 31. prosinca 2014. zaprimljeno je ukupno 15 notifikacija prospekata i 56 notifikacija dopuna prospekata, od čega je u 2014. zaprimljeno ukupno 12 notifikacija prospekata, koji su se odnosili na programe izdanja strukturiranih vrijednosnih papira, te ukupno 52 notifikacije dopuna navedenih prospekata. Najveći broj notifikacija prospekata zaprimljen je od austrijskog regulatora (6), a manji broj od luksemburškog (3) i engleskog (3) regulatora.

1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala

Dana 7. ožujka 2014. Hanfa je Zagrebačkoj burzi odobrila izuzeće od obveze transparentnosti prije trgovanja iz članka 333. stavka 3. ZTK-a³⁶ za blok transakcije dionicama i obveznicama na uređenom tržištu.

³⁵ Člankom 380. stavkom 1. ZTK-a propisano je da prospekt i dopuna prospekta odobreni od nadležnog tijela matične države članice kada je Republika Hrvatska država članica domaćin imaju učinak kao prospekt i dopuna prospekta odobreni od Hanfe pod uvjetom da je izvršen postupak notifikacije prospekta i dopune prospekta iz članka 381. ZTK-a. U skladu s člankom 381. ZTK-a, jednak učinak u drugoj državi članici imaju prospekt i dopuna prospekta koje je odobrila Hanfa kada je Republika Hrvatska matična država članica izdavatelja, a Hanfa na zahtjev izdavatelja ili osobe odgovorne za izradu prospekta dostavi nadležnom tijelu države članice domaćina obavijest o odobrenju prospekta i dopuni prospekta, kojoj prilaže certifikat o odobrenju prospekta, presliku odobrenog prospekta i prijevod sažetka prospekta kada je on potreban.

³⁶ Člankom 333. stavkom 3. ZTK-a propisano je da je burza dužna za financijske instrumente uvrštene na uređeno tržište kojim upravlja objavljivati aktualne ponude na kupnju i prodaju i dubinu tržišta, dok je člankom 334. stavkom 2. ZTK-a propisana mogućnost izuzeća.

Hanfa je 23. svibnja 2014. Zagrebačkoj burzi izdala i prethodno odobrenje za stjecanje udjela koji prelazi 25% glasačkih prava ili udjela u temeljnom kapitalu u društvu SEE LINK DOO, Skopje, Orce Nikolov 75, Skopje – Centar, Republika Makedonija³⁷. Društvo SEE LINK DOO osnovano je u cilju regionalne suradnje, a osnivači su, osim Zagrebačke burze, Makedonska burza i Bugarska burza.

Zagrebačka burza Hanfi je 19. svibnja 2014. podnijela zahtjev za obavljanje djelatnosti dodjeljivanja i administriranja jedinstvenih identifikacijskih oznaka pravnih subjekata (engl. *Legal Entity Identifier* – LEI). Obavljanje predmetne djelatnosti odobrava Odbor za regulatorni nadzor (engl. *Regulatory Oversight Committee* – ROC) sa sjedištem u Baselu. Hanfa je postala član ROC-a te je podnijela izjavu o sponzorstvu Zagrebačkoj burzi u vezi s obavljanjem spomenute djelatnosti. Krajem 2014. Zagrebačka burza dovršila je izradu informatičkog sustava potrebnog za obavljanje te djelatnosti, nakon čega je započeo postupak odobrenja pred ROC-om, koji će se dovršiti u 2015. godini.

Dana 31. prosinca 2013. društvo SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP) podnijelo je Hanfi zahtjev za izdavanje odobrenja za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane u skladu s odredbama Uredbe EMIR. Osnivač i jedini dioničar društva SKDD-CCP jest SKDD, koji će na navedeno društvo, ako ono ishodi odobrenje za rad, prenijeti poslove ugovorne namire. U suprotnom, ako SKDD-CCP ne ishodi navedeno odobrenje, SKDD će morati prestati obavljati ugovornu namiru te namiru obavljati na principu pojedinačne namire.

S obzirom na kompleksnost usklađenja s odredbama Uredbe EMIR bilo je potrebno, radi razvijanja posebnih funkcionalnosti, u određenim segmentima postupka uključiti i Zagrebačku burzu i SKDD, a s obzirom na to da će navedena društva s SKDD-CCP-om kao dijelom infrastrukture tržišta kapitala morati uspostaviti tehničke i poslovne veze. Nadalje, budući da Hanfa nije jedino tijelo koje odlučuje o zahtjevu SKDD-CCP-a, u skladu s odredbama Uredbe EMIR uspostavljen je kolegij regulatora, koji uz Hanfu čine Hrvatska narodna banka i ESMA, koji su se također uključili u postupak licenciranja. Tim povodom Hanfa je intenzivno surađivala s Hrvatskom narodnom bankom i ESMA-om o svim važnim aspektima tijekom tog postupka.

1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje

U 2014. odobreno je ukupno sedam zahtjeva za odobrenje prospekta, od kojih su se dva zahtjeva odnosila na odobrenja prospekata u vezi s izdavanjem dionica, a pet na odobrenja prospekata u vezi s uvrštenjem dionica, te je odobren jedan zahtjev za objavu dopune prospekta.³⁸

³⁷ Odobrenje je izdano temeljem članka 290. ZTK-a, kojim je propisano da je Zagrebačkoj burzi za namjeravano stjecanje udjela koji prelazi 25% glasačkih prava ili udjela u temeljnom kapitalu u drugoj pravnoj osobi potrebno odobrenje Hanfe.

³⁸ U skladu s odredbom članka 371. stavka 6. ZTK-a, Hanfa je obvezna obavještavati ESMA-u o svakom odobrenju prospekta i dopuni prospekta, što od kraja 2014. čini putem ESMA-ina IT prospectus registra, koji je javno dostupan na ESMA-inoj internetskoj stranici <http://registers.esma.europa.eu/publication/searchProspectus>

Hanfa je zaprimila ukupno 40 obavijesti o korištenju iznimke od obveze objave prospekta, dok je u 2013. zaprimljeno samo devet takvih obavijesti s obzirom na to da je odredba članka 354. ZTK-a, kojom je propisana obveza obavješćavanja Hanfe o namjeri korištenja iznimke od obveze objave prospekta, stupila na snagu ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju. Od trenutka stupanja na snagu navedene odredbe ZTK-a, obveza obavješćavanja Hanfe o korištenju iznimke od obveze objave prospekta pokazala se kao učinkovit mehanizam kontrole karakteristika i zakonitosti ponuda i uvrštenja vrijednosnih papira na području Republike Hrvatske, u vezi s kojima prethodno javnosti nije bio dostupan prospekt, koji sadrži detaljne informacije o izdavatelju, ponuditelju i podnositelju zahtjeva za uvrštenjem, kao i o vrijednosnim papirima. Prema podacima kojima Hanfa raspolaže, u 2014. kroz izdanja/ponude vrijednosnih papira za koje je bio korišten izuzetak od obveze objave prospekta³⁹ prikupljeno je oko 4 mlrd. kuna, od čega približno 3 mlrd. kuna putem izdanja/ponude dionica, dok je kroz izdanja/ponude vrijednosnih papira za koje je objavljen prospekt prikupljeno oko 151 mil. kuna. Gotovo u svim slučajevima zaprimljene obavijesti odnosile su se na korištenje iznimki od obveze objave prospekta u vezi s ponudom vrijednosnih papira, odnosno samo u jednom slučaju obavijest se odnosila na iznimku od obveze objave prospekta u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište. Pored navedenog, većina zaprimljenih obavijesti odnosila se na iznimke od obveze objave prospekta u vezi s ponudom odnosno uvrštenjem dionica na uređeno tržište, dok su se četiri obavijesti odnosile na iznimke od obveze objave prospekta u vezi s ponudom obveznica i jedna u vezi s ponudom strukturiranih proizvoda. Također, od ukupnog broja zaprimljenih obavijesti o iznimci od obveze objave prospekta u vezi s ponudom vrijednosnih papira, 75% zaprimljenih obavijesti odnosilo se na iznimke u vezi s ponudom vrijednosnih papira upućenih prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba po državi članici koje nisu kvalificirani ulagatelji, ponudom vrijednosnih papira upućenih ulagateljima koji će za upisane vrijednosne papire uplatiti iznos od najmanje 100 tis. eura u kunskej protuvrijednosti za svaku pojedinačnu ponudu, kao i na iznimke u vezi s ponudom vrijednosnih papira upućenih isključivo kvalificiranim ulagateljima. Ostalih 25% zaprimljenih obavijesti uglavnom se odnosilo na iznimke u vezi s ponudom vrijednosnih papira upućenih isključivo ulagateljima koji u postupku predstečajne nagodbe sudjeluju u skladu s planom financijskog i operativnog restrukturiranja izdavatelja.

Hanfa je odobrila objavljivanje šest ponuda za preuzimanje, što je smanjenje od preko 50% u odnosu na 2013., kada je odobreno objavljivanje ukupno 13 ponuda za preuzimanje. Spomenuti pad posljedica je sužavanja kruga društava na koje se odnosi ZPDD. Naime, prema izmjenama i dopunama tog zakona, koje su stupile na snagu 15. prosinca 2013., pod definiciju ciljnih društava više ne ulaze dionička društva koja imaju više od 100 dioničara i temeljni kapital veći od 30 mil. kuna, već samo društva čije su dionice s pravom glasa uvrštene na uređeno tržište.

³⁹ U izračun nisu uključene ponude/izdanja vrijednosnih papira bez naknade (tzv. *offer for zero consideration*) kao što su ponude i dodjele dionica zaposlenicima i članovima uprave od strane poslodavca bez naknade ili dionice koje se dodjeljuju postojećim dioničarima besplatno. Također, izuzeta su izdanja/ponude vrijednosnih papira u odnosu na koje se odredbe ZTK-a o prospektu, u skladu s člankom 342. ZTK-a, ne primjenjuju, kao što su izdanja/ponude vrijednosnih papira s ukupnom naknadom za ponudu u Europskoj uniji manjom od 5 mil. eura u razdoblju od 12 mjeseci.

Spomenutim izmjenama ZPDD-a iz 2013. uvedena je obveza ponuditelja u pogledu izrade elaborata o procjeni fer vrijednosti dionice ciljnog društva u slučaju da se ponuda odnosi na dionice kojima se trgovalo manje od trećine trgovinskih dana unutar zadnja tri mjeseca prije dana nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje. U 2014. odobrena su tri zahtjeva za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje kod kojih je postojala obveza izrade elaborata radi utvrđivanja cijene u ponudi.

Proteklu godinu obilježilo je preuzimanje društva Croatia osiguranje d.d., Zagreb od strane ponuditelja društva Adris grupa d.d., Rovinj s obzirom na značajan iznos osiguranih sredstava za plaćanje dionica ciljnog društva u postupku preuzimanja (oko 401 mil. kuna). Nakon provedenog postupka preuzimanja društvo Adris grupa d.d. zajedno s osobama s kojima je djelovalo zajednički u ponudi za preuzimanje bilo je imatelj ukupno 91,8% svih dionica ciljnog društva i isto toliko glasova u glavnoj skupštini ciljnog društva.

Na temelju objavljenih ponuda za preuzimanje tijekom 2014. dioničarima koji su svoje dionice uredno pohranili u ponudama za preuzimanje isplaćen je ukupno 301 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od oko 35% u odnosu na godinu ranije, kada je isplaćen 461 mil. kuna.

U skladu s odredbom članka 14. stavka 5. ZPDD-a, kojom je propisana obveza obavještanja Hanfe o korištenju iznimke od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, zaprimljeno je ukupno šest takvih obavijesti. Hanfa je u skladu s odredbom članka 14. stavka 6. ZPDD-a po zaprimanju obavijesti ovlaštena rješenjem utvrditi da nije riječ o iznimci ili da se radi o zlouporabi iznimke, no u 2014. nije izdala ni jedno takvo rješenje s obzirom na to da je u svim navedenim slučajevima zaprimljenih obavijesti procijenjeno da su iznimke bile opravdane. Od ukupno šest zaprimljenih obavijesti o korištenju iznimke od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, u tri slučaja radilo se o izuzecima od obveze objavljivanja ponude koje su odobrile glavne skupštine ciljnih društava u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom 3. ZPDD-a, u dva slučaja radilo se o izuzecima od obveze objavljivanja ponude jer kod prijenosa dionica nije došlo do promjene osobe koja ostvaruje kontrolu u ciljnom društvu u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom 7. ZPDD-a, dok se u jednom slučaju radilo o izuzetku uslijed stjecanja dionica ciljnog društva koje je nagodbeni dužnik u postupku predstečajne nagodbe u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom 6. ZPDD-a.

S obzirom na to da su izmjenama i dopunama ZPDD-a izmijenjeni neki od postojećih instituta u postupku preuzimanja, Hanfa je u svrhu njihova pojašnjenja na svojoj internetskoj stranici objavila edukativne materijale. Tako je primjerice objavila mišljenje povezano s primjenom odredaba članka 13. stavaka 4. i 5. i članka 40. stavka 3. ZPDD-a, tj. povezano s pretpostavkama pod kojima prestaje isključenje prava glasa. S obzirom na to da je spomenutim izmjenama i dopunama proširen sadržaj ponude za preuzimanje na način da ponuda za preuzimanje u slučaju ponuditelja pravnih osoba mora sadržavati i podatke o glavnim djelatnostima te osnovne podatke o poslovanju i financijskom položaju, na internetskoj stranici Hanfe objavljene su i smjernice za prikazivanje tih podataka.

U svrhu edukacije i promicanja dobre prakse te s ciljem smanjenja broja nezakonitosti i nepravilnosti u vezi s izdavanjem mišljenja uprave ciljnog društva, Hanfa je na svojoj internetskoj stranici objavila i smjernice za sastavljanje mišljenja uprave ciljnih društava. U 2014. Hanfa je izrekla jednu nadzornu mjeru zato što je uprava ciljnog društva propustila objaviti mišljenje uprave ciljnog društva u roku i na način propisan odredbama ZPDD-a i jednu nadzornu mjeru zato što je član nadzornog odbora ciljnog društva komunicirao s javnošću protivno odredbama ZPDD-a u pogledu namjeravane ponude za preuzimanje ciljnog društva, dok je u 2013. izrekla ukupno tri nadzorne mjere radi otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti tijekom postupka preuzimanja dioničkih društava.

1.2.3. Nadzor

1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Nadzor Zagrebačke burze i nadzor trgovanja

Nadzor poslovanja Zagrebačke burze Hanfa je obavljala kontinuiranom provjerom posluje li Zagrebačka burza u skladu sa zakonskom regulativom, prvenstveno s relevantnim odredbama ZTK-a i propisima donesenim na temelju relevantnih zakona te vlastitim aktima.

Posredni nadzor obavljao se tijekom godine prikupljanjem izvještaja koje je Zagrebačka burza obvezna dostavljati Hanfi, a koji se odnose na poslovanje uređenog tržišta te na upravljanje MTP-om. Tijekom 2014. Hanfa je provjeravala sljedeće obavijesti koje je Zagrebačka burza dostavljala Hanfi u skladu s relevantnim odredbama ZTK-a:

- mjesečne podatke o vlasničkoj strukturi Zagrebačke burze
- mjesečne izvještaje o stjecanju/otpuštanju financijskih instrumenata od strane rukovodećih osoba Zagrebačke burze
- obavijesti u uvrštavanju i izvrštavanju financijskih instrumenata na uređeno tržište i s uređenog tržišta te o prijamu i prestanku prijama financijskih instrumenata na MTP i s MTP-a
- obavijesti o tekućem poslovanju i promjenama poslovanja (sklapanje novih ugovora i sl.)
- obavijesti o novim specijalistima i održavateljima tržišta
- promjene u članstvu i revidirane popise članova Zagrebačke burze
- godišnji financijski izvještaj za 2013. zajedno s odgovarajućim izvještajem vanjskog revizora.

Osim navedenog, Zagrebačka burza dostavljala je dodatne podatke na zahtjev Hanfe. Sve su zaprimljene obavijesti i podaci prekontrolirani te su, prema potrebi, korišteni u daljnjim analizama.

Dodatno su izrađene analize poslovanja Zagrebačke burze u odnosu na praksu ostalih burzi u Europskoj uniji i nadležnih tijela u području nadzora objave propisanih informacija izdatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište, a posebno s aspekta objave povlaštenih informacija te nadzora obustave trgovanja. S obzirom na analizirane prakse ostalih država članica doneseni su

zaključci/preporuke o tome na koji se način može unaprijediti praksa nadzora objave povlaštenih informacija i provođenja obustava Zagrebačke burze.

Hanfa provodi neposredni nadzor trgovanja financijskim instrumentima na uređenom tržištu i MTP-u praćenjem trgovanja, praćenjem izlaganja, izmjena i povlačenja naloga putem nadzornih stanica u stvarnom vremenu, provjerom objavljenih vijesti, praćenjem dražbi uravnoteženja i financijskih instrumenata svrstanih u segment za promatranje i dr. kako bi se otkrile radnje pojedinih sudionika na tržištu kapitala koje bi mogle predstavljati zlouporabu tržišta (trgovanje na temelju povlaštenih informacija ili manipulaciju tržištem). Takvim nadzorom trgovanja prepoznaju se transakcije financijskim instrumentima koje odstupaju od uobičajenog trgovanja, slijedom čega se radi dodatna analiza trgovanja kako bi se utvrdili sudionici u transakcijama koje bi mogle predstavljati zlouporabu tržišta. Tijekom 2014. izrađene su ukupno 34 analize trgovanja, koje su u određenim slučajevima rezultirale sumnjom na zlouporabu tržišta. S ciljem prikupljanja dodatnih dokaza analize su prosljeđene na daljnje postupanje drugim nadležnim tijelima.

Temeljem Pravilnika o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta (NN, br. 05/09) Hanfa je od Zagrebačke burze zaprimila više prijava sumnje na manipulaciju tržištem i prijava sumnje na trgovanje temeljem povlaštene informacije. Na temelju dostavljenih prijava Hanfa je poduzela daljnje istražne radnje te je u određenim slučajevima detaljne analize, opis činjeničnog stanja i relevantnu dokumentaciju uputila nadležnim tijelima na daljnje postupanje.

Izvještavanje ESMA-e i nadležnih tijela drugih država članica

U skladu s obvezom Hanfe da bez odgode obavijesti nadležna tijela drugih država članica i ESMA-u o privremenoj obustavi i/ili isključenju financijskog instrumenta iz trgovanja, bez obzira na to je li obustavu i/ili isključenje inicirao operater uređenog tržišta ili Hanfa, tijekom 2014. ESMA-i i nadležnim tijelima drugih država članica dostavljeno je 69 obavijesti, i to:

- obavijesti o obustavi i isključenju iz trgovanja strukturiranih vrijednosnih papira kojima je cijena temeljnog instrumenta dosegla graničnu vrijednost strukturiranog proizvoda (38)
- obavijesti o obustavi trgovanja dionicama (13)
- obavijesti o isključenju iz trgovanja dionica (10)
- obavijesti o obustavi trgovanja obveznicama (4)
- obavijesti o obustavi i isključenju iz trgovanja dionica (4).

Pored navedenog, u okviru ESMA-ina Stalnog odbora za integritet tržišta (engl. *Market Integrity Standing Committee*) zaposlenici Hanfe redovito razmjenjuju iskustva s članovima odbora iz drugih država članica iz područja zlouporabe tržišta. Jednom godišnje ESMA-i se putem tog odbora dostavljaju podaci o prijavljenim sumnjivim transakcijama radi praćenja trendova u tom području na razini Europske unije.

Osim toga, za Stalni odbor za financijske inovacije (engl. *Financial innovation Standing Committee*) Hanfa, kao i ostala nadzorna tijela država članica, tromjesečno dostavlja podatke o novim izdanjima financijskih instrumenata i njihovoj distribuciji prema pojedinim kategorijama klijenata te podatke o zaprimljenim i riješenim predstavkama po pojedinim kategorijama prijavitelja, vrsti prigovora te vrsti financijskog instrumenta na koji se predstavka odnosi. Za Stalni odbor za sekundarno tržište (engl. *Secondary Markets Standing Committee*) dostavljeni su podaci o trgovanju obveznicama radi procjene pragova likvidnosti u vezi s izradom regulatornih tehničkih standarda koji se odnose na transparentnost nevladinih financijskih instrumenata, u skladu s odredbama Uredbe MiFIR⁴⁰.

Dostava podataka ESMA-i kroz Bazu podataka MiFID (engl. MiFID Database)

U skladu s člankom 33. stavkom 1. Uredbe Komisije (EZ) broj 1278/2006⁴¹, za svaku dionicu koja je uvrštena na uređeno tržište relevantno nadležno tijelo osigurava da se bez odgode po završetku kalendarske godine izračunava:

- prosječan dnevni promet (za sve dionice)
- prosječan dnevni broj transakcija (za sve dionice)
- broj dionica u slobodnoj prodaji (za likvidne dionice)
- prosječna vrijednost izvršenih naloga (za likvidne dionice).

S obzirom na to da se podaci trebaju dostaviti do 1. ožujka za prethodnu godinu, Hanfa je u 2014. prvi put radila izračune i procjene za dionice uvrštene na uređenom tržištu te je navedene izračune objavila u Bazi podataka MiFID putem internetskih stranica ESMA-e.

Za dionice koje se prvi put uvrštavaju na uređeno tržište potrebno je procijeniti tržišnu kapitalizaciju na početku prvog dana trgovanja. Budući da su u prosincu 2014. na uređeno tržište Zagrebačke burze uvrštene nove dionice jednog izdavatelja, Hanfa je u Bazu podataka MiFID dostavila procjene prosječnog dnevnog prometa za novouvrštene dionice.

Nadzor SKDD-a

Nadzor poslovanja SKDD-a Hanfa je provodila na posredan i neposredan način. Pri provođenju posrednog nadzora, koji se obavljao tijekom cijele godine, Hanfa je prikupljala izvještaje koje je SKDD dužan dostavljati Hanfi u skladu s odredbama ZTK-a, kao i podatke iz drugih izvora. U skladu s odredbama ZTK-a, SKDD je Hanfi dostavljao sljedeća izvješća:

- mjesečno izvješće o radu
- obavijesti o promjenama u sastavu Uprave odnosno Nadzornog odbora, kao i informacije o imateljima kvalificiranog udjela u SKDD-u
- godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće te revizorsko izvješće

⁴⁰ Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173

⁴¹ Uredba Komisije (EZ) broj 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive, SL L 241

- izvještaj o stjecanju ili otpuštanju financijskih instrumenata od strane članova Uprave, Nadzornog odbora i zaposlenika SKDD-a
- izmjene i dopune Pravila i Uputa SKDD-a te cjenika
- obavijesti o promjenama u članstvu i prestanku članstva te obnovljen popis članova
- obavijesti o svakom neispunjenju obveze člana sudionika u vezi s poravnanjem i/ili namirom transakcija na uređenom tržištu i/ili MTP-u i o svakom težem kršenju pravila SKDD-a od strane člana sudionika.

Hanfa je sve zaprimljene podatke analizirala te po potrebi tražila dodatna pojašnjenja ili dodatne podatke.

U 2014. proveden je neposredni nadzor nad informacijskim sustavom SKDD-a, a krajem godine otvoren je i drugi neposredni nadzor, također nad informacijskim sustavom, a sve u sklopu postupka usklađenja s odredbama Uredbe EMIR.

1.2.3.2. Nadzor izdavatelja⁴²

Hanfa je u 2014. provodila nadzorne, edukativne i ostale regulatorne aktivnosti u vezi s izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u pogledu obveza izrade i objave propisanih informacija. Hanfa je navedene aktivnosti provodila za izdavatelje kojima je Republika Hrvatska matična država članica, a to su izdavatelji dionica i izdavatelji korporativnih obveznica koji su bili uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze tijekom 2014. godine.

U okviru nadzornih aktivnosti Hanfa je kontinuirano nadzirala objavljuju li izdavatelji propisane informacije koje su obvezni objavljivati te objavljuju li ih u propisanom roku i na propisanim mjestima te u kojem sadržaju (ako je sadržaj propisan). U slučajevima kada je utvrdila propust u izradi i objavi propisanih informacija Hanfa je izdavateljima (dopisima, elektroničkom poštom, telefonskim pozivima) ukazivala na učinjeni propust, pozivala na ispravljanje nepravilnosti te davala smjernice u vezi s budućim postupanjem izdavatelja u istim ili sličnim slučajevima.

Izdavatelji su tijekom 2014. u SRPI⁴³, koji vodi Hanfa, dostavili ukupno 6.848 propisanih i ostalih informacija, koje su uključivale informacije o stjecanjima i/ili otpuštanjima dionica te ostale propisane i druge informacije.

⁴² Ovo poglavlje odnosi se na nadzor izdavatelja na uređenom tržištu u vezi s njegovim obvezama objavljivanja propisanih informacija nakon uvrštenja u skladu s odgovarajućim odredbama ZTK-a. Predmetne obveze ne odnose se na izdavatelje čiji su financijski instrumenti uvršteni na MTP.

⁴³ Odlukom o obliku i načinu dostave propisanih informacija Hanfi i u službeni registar propisanih informacija od 22. prosinca 2011. dostavom propisanih informacija u sustav SRPI-ja kao elektroničkih isprava potpisanih naprednim elektroničkim potpisom u obliku i na način propisan tom odlukom izdavatelj ujedno ispunjava svoju obvezu dostave navedenih propisanih informacija Hanfi.

Tablica 1.4. Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u SRPI u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. godine

Kategorija informacija	Broj izvještaja
Godišnji izvještaj	334
ukupno revidirani	250
konsolidirani revidirani	89
nekonsolidirani revidirani	161
ukupno nerevidirani	84
konsolidirani nerevidirani	31
nekonsolidirani nerevidirani	53
Tromjesečni izvještaj	918
konsolidirani	301
nekonsolidirani	617
Informacije o promjenama u postotku glasačkih prava	54
Stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica	161
Obavijesti osoba koje pri izdavatelju obavljaju rukovoditeljske dužnosti	200
Povlaštene informacije	473
Povlaštene informacije - promjena objavljene povlaštene informacije	8
Obavijest o promjenama broja dionica i/ili glasačkih prava	6
Obavijest o promjenama u pravima iz izdanih vrijednosnih papira	3
Obavijest o novim izdanjima dužničkih vrijednosnih papira	6
Glavna skupština - obavijesti o sazivu, protuprijedlozi i odluke	498
Godišnji dokument objavljenih informacija	68
Ostale propisane informacije	624
Ostale informacije koje nisu propisane informacije	285
Popis upućenih osoba	57
Dokaz o objavi medijima	2756
Prijedlog izmjene statuta/društvenog ugovora	6
Očitovanje Hanfi	4
Ostalo za dostavu Hanfi	53

Izvor: Hanfa

Hanfa je u 2014. kod sedam izdavatelja provela nadzor nad procesom upravljanja i objavljivanja propisanih informacija. Kod tri izdavatelja utvrđeni su propusti neobjavljivanja određenih propisanih informacija te je tim izdavateljima Hanfa rješenjima naložila naknadno objavljivanje propisanih informacija na način kako je to propisano ZTK-om. Kod četiri izdavatelja utvrđeni su propusti u procesu upravljanja propisanim informacijama i/ili vođenju popisa upućenih osoba. Stoga je Hanfa tim izdavateljima rješenjima naložila unaprjeđenje internog sustava upravljanja propisanim i povlaštenim informacijama na način da izdavatelji osiguraju u svim slučajevima objavu propisanih informacija u rokovima propisanim ZTK-om te vode popis upućenih osoba na način propisan ZTK-om.

U okviru edukativnih aktivnosti namijenjenih izdavateljima Hanfa je u 2014. zajedno sa Zagrebačkom burzom i SKDD-om organizirala peti jednodnevni edukativni skup. Na njemu je izdavatelj upozнала s

donesenom Direktivom o izmjenama Direktive o transparentnosti⁴⁴ i novom internetskom stranicom Hanfe, na kojoj su dostupni svi podaci koji se odnose na izdavatelje i njihove obveze. Izdavatelji su također imali priliku postavljati pitanja, davati komentare i tražiti obrazloženja u vezi s objavom propisanih informacija.

1.2.3.3. Ostali nadzori

Hanfa je kao tijelo nadležno za nadzor nefinancijskih drugih ugovornih strana u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 3. Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. godine o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (NN, br. 54/13) u 2014. provela nadzor nad nefinancijskim drugim ugovornim stranama temeljem uzorka, čiji je cilj bio utvrditi u kojem opsegu nefinancijske druge ugovorne strane sklapaju transakcije izvedenicama te pridržavaju li se obveza koje Uredba EMIR propisuje za nefinancijske druge ugovorne strane. Uzorak su činila 44 društva grupirana u tri kategorije: energetska društva (11), leasing društva (21) i izdavatelji čije su dionice uvrštene na uređeno tržište (12). Ukupno 28 društava izjavilo je da ne sklapa transakcije izvedenicama ni na uređenom tržištu ni izvan njega, dok je 16 društava izjavilo da sklapa takve transakcije i dostavilo je podatke o sklopljenim transakcijama i informacije o ispunjavanju drugih obveza propisanih Uredbom EMIR. Prikupljeni su podaci analizirani i čine bazu za daljnje nadzorne aktivnosti Hanfe u tom području, a koje su planirane za 2015. godinu.

Uredba EMIR propisuje da se sve transakcije izvedenicama, neovisno o tome sklapaju li se izvan uređenog tržišta ili na njemu, moraju prijaviti jednom od licenciranih trgovinskih repozitorija (ESMA je do sada licencirala šest trgovinskih repozitorija kojima je moguće prijaviti transakcije izvedenicama). Hanfa je u 2014. poduzela aktivnosti povezane s ostvarivanjem pristupa podacima sadržanim u trgovinskim repozitorijima na način da se sa svakim trgovinskim repozitorijem zaključi ugovor i dobije pristup bazi podataka. Uvid u navedene podatke bit će izrazito učinkovito sredstvo nadzora nad nefinancijskim drugim ugovornim stranama sa sjedištem u Republici Hrvatskoj u pogledu njihova poštivanja obveza propisanih Uredbom EMIR. Realizacija pristupa podacima u trgovinskim repozitorijima bit će ostvarena tijekom 2015. godine.

U skladu s člankom 11. stavkom 1. Uredbe o kratkoj prodaji⁴⁵, a temeljem zaprimljenih obavijesti obveznika prijave i podataka zaprimljenih od Hrvatske narodne banke, Hanfa je i tijekom 2014. tromjesečno dostavljala ESMA-i sažetak informacija o:

- neto kratkim pozicijama u izdanom dioničkom kapitalu

⁴⁴ Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu, Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Direktive 2004/109/EZ, SL L 294/13

⁴⁵ Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, SL L 86

- neto kratkim pozicijama u izdanim državnim dužničkim instrumentima
- nepokrivenim pozicijama u kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza iz državnih dužničkih instrumenata.

Nadalje, u skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe o kratkoj prodaji i odredbama Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 918/2012⁴⁶, a na temelju javno dostupnih podataka objavljenih na internetskoj stranici Ministarstva financija (pregled domaćih i međunarodnih obveznica te statistika aukcija trezorskih zapisa), Hanfa je izvršavala svoje obveze prema ESMA-i u pogledu dostave podataka o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska.

U lipnju 2014. počela je s radom Osječka robna burza d.d. (dalje u tekstu: OSRB), koja se za početak odlučila baviti sklapanjem kupoprodajnih ugovora koji se odnose na fizičku robu (žitarice, plemeniti metali). S obzirom na tako definirani predmet poslovanja OSRB-a, u skladu s važećim odredbama Zakona o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13, dalje u tekstu: ZTK), za čije je provođenje nadležna Hanfa, poslovanje OSRB-a nije u nadležnosti Hanfe te OSRB nije trebao tražiti njezino odobrenje za početak poslovanja. Međutim, kako navedene vrste roba, čijim se kupoprodajnim ugovorima trguje na OSRB-u, mogu biti u podlozi izvedenih financijskih instrumenata definiranih ZTK-om, Hanfa je na svojoj internetskoj stranici objavila priopćenje za javnost u kojem, u bitnome, navodi da OSRB nema odobrenje Hanfe za trgovanje izvedenicama i ostalim financijskim instrumentima.

⁴⁶ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 od 5. srpnja 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima, SL L 274

2. Investicijska društva

2.1. Opis tržišta

Hanfa je u srpnju 2014. izdala odobrenje za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti novom investicijskom društvu. Također, u listopadu 2014. izdano je odobrenje za upravljanje portfeljem i investicijsko savjetovanje jednom društvu za upravljanje UCITS fondovima⁴⁷.

Dva investicijska društva prestala su pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge, i to jedno na vlastiti zahtjev, dok je drugom društvu odobrenje za rad ukinuto temeljem obavljenog postupka nadzora. Jednoj kreditnoj instituciji prestalo je važiti odobrenje za rad donošenjem odluke o otvaranju stečajnog postupka nad tom kreditnim institucijom.

Na dan 31. prosinca 2014. svih osam investicijskih društava nalazilo se u neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata.

Tablica 2.1. Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj^{48,49}

Datum	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima
31. prosinca 2012.	10	19	6
31. prosinca 2013.	9	16	6
31. prosinca 2014.	8	15	7

Izvor: Hanfa

Prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti

Ukupni prihodi⁵⁰ investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje UCITS fondovima koji su u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13 i 18/05; dalje u tekstu: ZTK) ovlašteni pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti bili su u 2014. na približno istoj razini kao u 2013. godini. Kao i prijašnjih godina, najveći dio ukupnih prihoda odnosio se na prihode kreditnih institucija (čak 82,9% ukupnih prihoda), a manji dio na prihode investicijskih društava (10,7% ukupnih prihoda) i društava za upravljanje UCITS fondovima (6,4% ukupnih prihoda).

⁴⁷ UCITS fondovi su otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom.

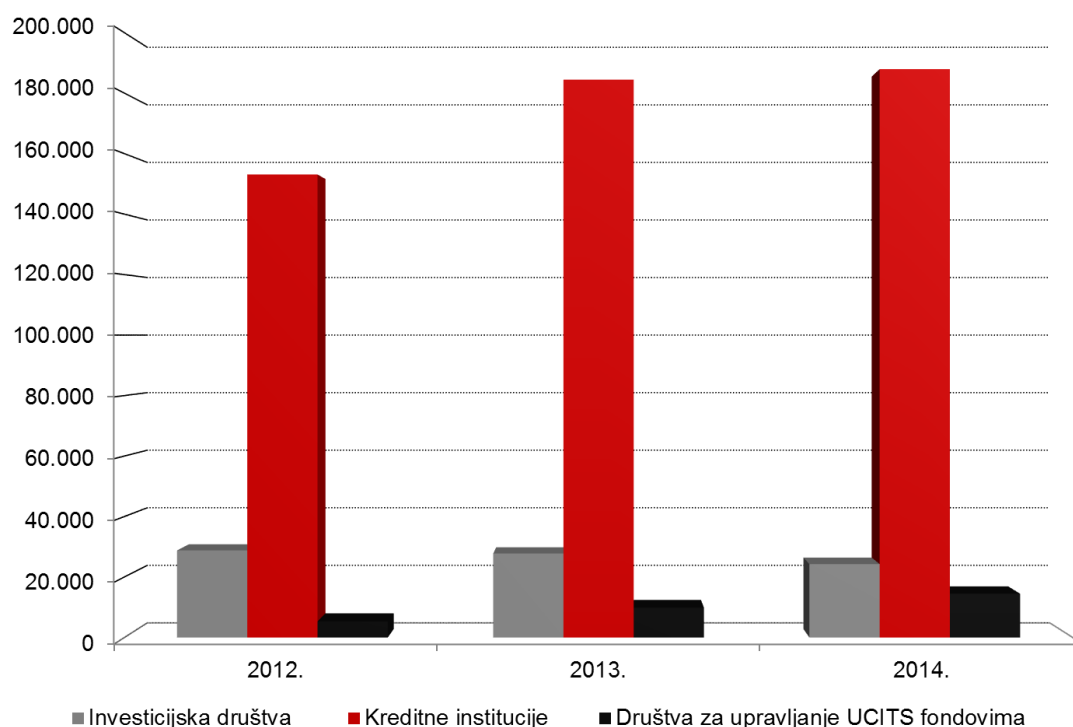
⁴⁸ Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o investicijskim društvima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Investicijska društva iz drugih država članica koja su Hanfi dostavila notifikacije za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti u Republici Hrvatskoj temeljem slobode pružanja usluga (neposredno) nisu uključena u ovo izvješće.

⁴⁹ Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

⁵⁰ Ukupni prihodi od investicijskih usluga i aktivnosti prikazani su bez prihoda od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

Prihodi kreditnih institucija ostvareni su na približno istoj razini kao i prethodne godine, dok su prihodi investicijskih društava smanjeni za 12,6%, i to najvećim dijelom zbog prestanka pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga jednog velikog investicijskog društva. Prihodi društava za upravljanje UCITS fondovima povećani su za 46,7%, i to prvenstveno zbog povećanja vrijednosti imovine povezane s uslugom upravljanja portfeljem, a samim time i povećanja naknada ostvarenih temeljem te imovine.

Grafikon 2.1. Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2012. do 2014. godine (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Kao i prethodne godine kreditne su institucije najveći dio svojih prihoda od investicijskih usluga i aktivnosti i pomoćnih usluga ostvarile od obavljanja usluga agenture i pokroviteljstva (44,4% ukupnih prihoda) te skrbništva (41,5% ukupnih prihoda). Prihodi od zaprimanja i prijenosa naloga i izvršavanja naloga za račun klijenata za kreditne su institucije predstavljali tek sporedni izvor prihoda, dok su za investicijska društva to bili najznačajniji prihodi (84,5% ukupnih prihoda).

Tablica 2.2. Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2013. i 2014. godini (u tis. kn)

Investicijska usluga ili aktivnost	2013.				2014.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od zaprimanja i prijenosa naloga i prihod od izvršavanja naloga za račun klijenata	17.651	13.512	0	31.163	20.517	15.498	0	36.015
Prihod od upravljanja portfeljem	1.801	478	9.754	12.033	542	434	14.366	15.342
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa	659	57.831	0	58.490	681	42.215	0	42.896
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa	0	31.262	0	31.262	0	41.164	0	41.164
Prihod od investicijskog savjetovanja	98	0	120	218	14	7	114	136
Prihod od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata i skrbništva	590	75.231	0	75.820	889	77.985	0	78.874
Prihod od kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije	1.048	2.086	0	3.134	17	2.282	0	2.299
Prihod od savjetovanja o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima	5.932	4.057	0	9.989	1.623	8.359	0	9.983
Ukupni prihodi	27.779	184.456	9.874	222.110	24.284	187.944	14.481	226.709

Izvor: Hanfa

Upravljanje portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima

Ukupna vrijednost imovine portfelja kojima upravljaju investicijska društva značajno je smanjena u odnosu na dan 31. prosinca 2013. jer su dva investicijska društva koja su činila značajan udio u toj imovini prestala pružati investicijske usluge i obavljati investicijske i pomoćne aktivnosti. S druge strane, ukupna vrijednost imovine portfelja kojim upravljaju društva za upravljanje UCITS fondovima povećana je za čak 31,8%, što je rezultiralo i povećanim prihodima ostvarenim po toj osnovi.

Ukupna imovina povezana s uslugom skrbništva na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 62,3 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje od 12,0% u odnosu na isti datum prethodne godine. Povećanje imovine iskazano je manjim dijelom kod investicijskih društava, a najvećim dijelom kod kreditnih institucija.

Tablica 2.3. Upravljanje portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

	Upravljanje portfeljem		promjena u %	Skrbništvo nad financijskim instrumentima		promjena u %
	31.12.2013.	31.12.2014.		31.12.2013.	31.12.2014.	
Investicijska društva	90.877	21.274	-76,6	276.300	280.908	1,7
Kreditne institucije	42.035	36.851	-12,3	55.376.723	62.029.268	12,0
Društva za upravljanje UCITS fondovima	982.594	1.294.849	31,8	0	0	
Ukupno	1.115.507	1.352.974	21,3	55.653.023	62.310.176	12,0

Izvor: Hanfa

Godišnji financijski izvještaji investicijskih društava

Prema podacima iz agregiranog izvještaja o financijskom položaju, ukupna imovina sedam⁵¹ investicijskih društava zabilježila je značajno smanjenje u odnosu na ukupnu imovinu devet investicijskih društava na isti dan prethodne godine, što je najvećim dijelom uvjetovano prestankom obavljanja investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga investicijskog društva koje je činilo najveći udio u ukupnoj imovini investicijskih društava.

Tablica 2.4. Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

Aktiva		31.12.2013.	31.12.2014.	promjena u %
1	Nematerijalna, materijalna imovina i dugotrajna ulaganja	44.025	8.896	-79,8
2	Novčana sredstva i potraživanja	140.948	25.501	-81,9
3	Financijska imovina	81.362	71.430	-12,2
	Ukupna aktiva	266.334	105.827	-60,3
Pasiva				
1	Kapital i rezerve	111.337	30.109	-73,0
2	Obveze	154.997	75.718	-51,1
	Ukupna pasiva	266.334	105.827	-60,3

Izvor: Hanfa

U 2014. investicijska društva ostvarila su 20,7% manju dobit u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, uzimajući u obzir da su na dan 31. prosinca 2013. bila aktivna dva investicijska društva više nego na dan 31. prosinca 2014., od kojih je jedno ostvarilo značajnu dobit u odnosu na ostala investicijska društva, smanjenje dobiti bilo je očekivano. U 2014. šest investicijskih društava ostvarilo je dobit u

⁵¹ U agregirane podatke nisu uključeni podaci jednog investicijskog društva kojemu je Hanfa dana 4. srpnja 2014. izdala odobrenje za rad, ali koje do kraja godine nije započelo s obavljanjem investicijskih usluga i s njima povezanih usluga.

ukupnom iznosu od 3,4 mil. kuna, dok je jedno investicijsko društvo ostvarilo gubitak u ukupnom iznosu od 296,7 tis. kuna.

Tablica 2.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2013. i 2014. godinu (u tis. kn)

	2013.	2014.	promjena u %
1 Neto prihodi/rashodi od provizija i naknada	17.299	15.958	-7,8
2 Neto realizirani i nerealizirani dobici/gubici financijske imovine	5.436	479	-91,2
3 Neto prihodi/rashodi od kamata	1.475	1.975	33,8
4 Neto tečajne razlike	822	559	-32,0
5 Ukupno ostali prihodi	2.884	685	-76,2
6 Ukupno ostali rashodi	23.579	15.839	-32,8
Ukupni prihodi	54.361	29.949	-44,9
Ukupni rashodi	50.023	26.133	-47,8
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	4.338	3.816	-12,0
Porez na dobit	395	690	74,7
Dobit ili gubitak	3.943	3.126	-20,7
Ostala sveobuhvatna dobit	-11.976	4	
Ukupna sveobuhvatna dobit	-8.033	3.130	

Izvor: Hanfa

Pokazatelji poslovanja djelatnosti investicijskih društava

Koeficijent zaduženosti investicijskih društava na dan 31. prosinca 2014. iznosio je 0,7, što znači da je 71,6% cjelokupne aktive investicijskih društava bilo financirano tuđim sredstvima (zajmovima i/ili kreditima kreditnih institucija). Na dan 31. prosinca 2013. navedeni koeficijent iznosio je 0,6. Ta značajna promjena najvećim je dijelom uvjetovana prestankom obavljanja investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga investicijskog društva koje je činilo najveći udio u ukupnim obvezama investicijskih društava.

Stopa povrata na ukupnu imovinu (ROA) investicijskih društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 3,0%, dok je na dan 31. prosinca 2013. iznosila 1,5%. Nadalje, stopa povrata kapitala (ROE) iznosila je na dan 31. prosinca 2014. godine 10,4%, dok je na dan 31. prosinca 2013. ona iznosila 3,5%. Stopa povrata na ukupnu imovinu i stopa povrata kapitala pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja društva te je poželjno da navedene stope budu što veće. Agregirana dobit svih investicijskih društava u 2014. bila je nešto manja od agregirane dobiti u 2013., no u 2014. se značajno smanjila agregirana vrijednost kapitala i imovine zbog prestanka obavljanja investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga investicijskog društva koje je činilo značajan udio u ukupnoj imovini i ukupnom kapitalu.

2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

2.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene i dopune Zakona o tržištu kapitala i Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava Europski parlament i Vijeće donijeli su u svibnju 2014. novu direktivu koja se odnosi na oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava (dalje u tekstu: Direktiva BRRD⁵²). Određene odredbe te direktive koje se odnose na investicijska društva prenesene su u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala (NN, br. 18/15).

Direktiva BRRD osigurava nadležnim tijelima skup alata za ranu i brzu intervenciju u slučaju da se kreditne institucije i investicijska društva nađu u situaciji koja im ugrožava nastavak poslovanja (oporavak), kao i mjere za smanjenje negativnih posljedica na financijski sustav države članice uzrokovan propašću sistemski važnih institucija (sanacija). U slučaju investicijskih društava u Republici Hrvatskoj Direktiva BRRD odnosi se samo na ona investicijska društva čiji kapital ni u jednom trenutku ne smije biti manji od 6,0 mil. kuna. Krajem 2014. u Republici Hrvatskoj dva su investicijska društva ispunjavala navedeni uvjet.

U skladu s Direktivom BRRD investicijska društva imaju obvezu izraditi plan oporavka s mjerama za poboljšanje svog financijskog položaja, koje moraju primijeniti u slučaju njegova znatnog pogoršanja. Plan oporavka koji donese investicijsko društvo odobrava Hanfa. U slučaju pogoršanja financijskog položaja društva, Direktiva BRRD Hanfi daje mogućnost primjena mjera rane intervencije, koje, između ostalog, uključuju i razrješenje višeg rukovodstva i članova uprave, kao i imenovanje posebnog povjerenika.

Uz odobravanje plana oporavka, Hanfa izrađuje i plan sanacije za svako pojedino investicijsko društvo na koje se primjenjuju odredbe Direktive BRRD. U slučaju da se radi o investicijskom društvu čija bi propast imala negativne posljedice na financijski sustav Republike Hrvatske, plan sanacije predlaže primjenu instrumenata i mjera na društvo koje propada, a kako bi se smanjile negativne posljedice na financijski sustav Republike Hrvatske. U tom slučaju sam postupak provođenja sanacije, odnosno primjene sanacijskih instrumenata, provodi Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB).

Budući da plan oporavka i plan sanacije ne smiju pretpostaviti uporabu izvanredne javne financijske potpore (državne potpore), Direktiva BRRD uspostavlja novi, sanacijski fond. Obveznici su uplate sredstava u takav fond kreditne institucije i investicijska društva na koja se odnosi Direktiva BRRD, u

⁵² Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 173

iznosu koji je razmjeran veličini i važnosti institucije/društva. Sredstva iz fonda trebala bi osigurati učinkovitu primjenu sanacijskih instrumenata.

Tijekom 2014. Hanfa je sudjelovala na izradi nacrtu Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava temeljem kojeg je Hanfa jedno od sanacijskih tijela nadležno za sanaciju investicijskih društava.

Propisi doneseni temeljem Zakona o tržištu kapitala

Normativne aktivnosti u 2014. najvećim su se dijelom odnosile na potpunu implementaciju zakonskog paketa CRD IV⁵³ u zakonodavstvo Republike Hrvatske. U tu su svrhu donesena četiri pravilnika⁵⁴ za investicijska društva, u koja su dodane odredbe o politikama primitaka i kriterijima za značajna investicijska društva i odredbe o sadržaju politika za izbor i procjenu ispunjenja uvjeta za članove uprave te su propisani minimalni zahtjevi za upravljanje rizicima, tehnički kriteriji za interne pristupe za izračun kapitalnih zahtjeva, određeni uvjeti povezani s izračunom regulatornih kapitala te tretman izloženosti investicijskih društava prema određenim kategorijama osoba, kao i forma, rokovi i način dostave izvještaja.

Budući da Europska unija teži većoj harmonizaciji i jedinstvenom skupu propisa, detaljnije propisivanje određenih područja obuhvaćenih paketom CRD IV putem regulatornih tehničkih standarda te provedbenih tehničkih standarda koji su obvezujući za sve članice Europske unije povjereni su EBA-i⁵⁵.

U protekloj godini donesen je i pravilnik kojim je investicijskim društvima omogućeno pod određenim uvjetima proširiti svoje redovno poslovanje iz ZTK-a na obavljanje drugih djelatnosti, kao što su provođenje izobrazbe sudionika i korisnika na tržištu kapitala, zastupanje u osiguranju, nuđenje udjela u investicijskim fondovima, ponuda mirovinskih programa te druge djelatnosti koje ne bi imale negativan utjecaj na ispunjavanje obveza investicijskog društva.

2.2.2. Licenciranje

U 2014. podnesena su dva zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad novom investicijskom društvu. Jedan od zahtjeva je povučen, a drugi je usvojen te je licencirano jedno novo investicijsko društvo za pružanje usluga investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem. Novoosnovano društvo u 2014. nije počelo pružati investicijske usluge. Dvije kreditne institucije dobile su prethodnu suglasnost za

⁵³ Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

⁵⁴ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

⁵⁵ Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) zajedno s Europskim nadzornim tijelom za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) i Europskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) čini Europski sustav nadzornih tijela (engl. *European Supervisory Authorities* - ESAs). Detaljnije o EIOPA-i i ESMA-i u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e i 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

investicijsku uslugu investicijskog savjetovanja odnosno za investicijsku aktivnost trgovanja za vlastiti račun, čime je prošireno postojeće poslovanje na području investicijskog bankarstva. Za dva društva za upravljanje UCITS fondovima izdano je odobrenje za proširenje djelatnosti na investicijske usluge investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem.

Dva su investicijska društva prestala s poslovanjem u 2014., jedno na vlastiti zahtjev, a drugo temeljem rješenja Hanfe kojim je u nadzoru oduzeto odobrenje za rad zbog nepostupanja po nadzornim mjerama Hanfe. Jednoj kreditnoj instituciji prestalo je važiti odobrenje za rad, čime je ona prestala biti subjekt nadzora Hanfe, s obzirom na činjenicu da je u prosincu 2014. otvoren stečajni postupak nad tom institucijom.

Provedeno je osam postupaka odlučivanja o izdavanju suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave investicijskog društva, od kojih je sedam pozitivno riješeno, a izdano je i u registar upisano i 13 odobrenja za rad investicijskog savjetnika, deset odobrenja za rad za brokera i jedno odobrenje za obavljanje poslova vezanog zastupnika. U registar je upisan i prestanak važenja odobrenja za rad za 11 investicijskih savjetnika i 15 brokera te jedan prestanak važenja odobrenja za obavljanje poslova vezanog zastupnika.

Hanfa je u 2014. zaprimila 204 obavijesti o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga na području Republike Hrvatske, pa je u Registru notifikacija iz država članica Europske unije na kraju 2014. evidentirano ukupno 259 investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama koja imaju ovlaštenje neposredno pružati određene investicijske usluge na području Republike Hrvatske.

Dva službena mišljenja koja su izdana temeljem Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12) odnosila su se na postupanje kreditnih institucija sa strukturiranim proizvodima.

2.2.3. Nadzor

Primjenjujući pristup nadzora temeljenog na rizicima, Hanfa je u 2014. provela analizu subjekata nadzora (investicijskih društava i kreditnih institucija) korištenjem kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja te pokazatelja utjecaja, što je rezultiralo dodjeljivanjem ocjena rizičnosti subjektima nadzora. Usporedba i praćenje kretanja ocjene kroz vremensko razdoblje koristi se za definiranje prioriteta za pojačan posredni i neposredni nadzor. S tim u vezi Hanfa je kvartalno ocjenjivala rizičnost subjekata nadzora temeljem kvantitativnih pokazatelja, dok je ažurirala kvalitativne pokazatelje rizičnosti za subjekte nad kojima je obavljen neposredni nadzor u 2014. godini.

Zbog promjene pokazatelja adekvatnosti kapitala propisanih paketom CRD IV, Hanfa je ažurirala modele ocjene rizičnosti za kreditne institucije i investicijska društva u pogledu ocjene adekvatnosti kapitala.

Pored postojećih modela za ocjenu rizičnosti investicijskih društava i kreditnih institucija, Hanfa je u 2014. izradila i model ocjene rizičnosti za društva za upravljanje UCITS fondovima u pogledu pružanja investicijskih usluga.

2.2.3.1. Neposredni nadzor

U 2014. Hanfa je pokrenula ukupno deset postupaka neposrednog nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima i kreditnim institucijama. Nad investicijskim društvima pokrenuta su dva postupka redovnog neposrednog nadzora i jedan postupak izvanrednog neposrednog nadzora, nad društvima za upravljanje UCITS fondovima pokrenuta su tri postupka redovnog neposrednog nadzora, dok su nad kreditnim institucijama pokrenuta tri postupka redovnog neposrednog nadzora i jedan postupak izvanrednog neposrednog nadzora.

Na osnovi obavljenih postupaka neposrednih nadzora, Hanfa je izdala šest rješenja s mjerama za poboljšanje poslovanja odnosno s mjerama za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti. Mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti izricane su najvećim dijelom zbog povrede odredaba ZTK-a i pripadajućih pravilnika te Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08, 25/12), a odnosile su se na:

- imenovanje člana uprave investicijskog društva
- ustrojavanje funkcije unutarnje revizije
- povećanje kapitala iznad minimalnog iznosa kapitala
- revidiranje i ažuriranje internih akata u skladu sa ZTK-om i pravilnicima
- usklađivanje ugovora s vanjskim pružateljima usluga sa ZTK-om i pravilnicima
- podnošenje zahtjeva za izdavanje prethodne suglasnosti o udovoljavanju uvjeta za obavljanje investicijske aktivnosti trgovanja za vlastiti račun
- usklađivanje najveće dopuštene izloženosti
- ustrojavanje evidencije o nalogima i transakcijama
- primjenu odredaba o zaštiti imovine klijenata
- izradu pravila za upravljanje sukobom interesa u području trgovanja za vlastiti račun
- pohranu, izradu i čuvanje sigurnosnih kopija dokumentacije izvan poslovnih prostorija
- vođenje popisa i praćenje osobnih transakcija relevantnih osoba
- izradu procjene primjerenosti i prikladnosti prilikom pružanja investicijskih usluga.

Osim izricanja mjera za poboljšanje poslovanja odnosno mjera za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, Hanfa je izrekla i dvije opomene investicijskim društvima. Opomene su izrečene zbog povrede odredaba ZTK-a i pripadajućih pravilnika, a odnosile su se na neadekvatno poslovno ponašanje prilikom uspostave poslovnog odnosa s klijentima i neadekvatno upravljanje rizikom likvidnosti te dostavljanje netočnih izvještaja o financijskom položaju i likvidnosti Hanfi.

Hanfa je u 2014. donijela dva rješenja kojima su ukinuta odobrenja za rad investicijskim društvima. Jednom je investicijskom društvu temeljem provedenog postupka nadzora Hanfa rješenjem naložila da bez odgode obavijesti sve klijente o ukidanju odobrenja za rad, kao i treće strane kod kojih drži novčana sredstva i financijske instrumente klijenata te da pokrene postupak brisanja djelatnosti iz registra kod nadležnog trgovačkog suda.

U cilju zaštite interesa klijenata Hanfa je nadzirala provedbu mjera iz rješenja tako što je od investicijskih društava zahtijevala dostavu izvještaja, s dokumentacijom i drugim dokazima, iz kojih je vidljivo da su društva postupila po mjerama iz rješenja, a sve kako bi se klijentima vratila imovina koju su investicijska društva držala za račun klijenta odnosno administrirala ili upravljala tom imovinom.

2.2.3.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor provodio se kontinuirano praćenjem izvještaja koje su subjekti nadzora dužni dostavljati Hanfi u skladu s trenutno važećim zakonima i pravilnicima. U okviru obavljanja posrednog nadzora Hanfa je prikupljala, analizirala i obrađivala mjesečna izvješća investicijskih društava o pokazatelju neto likvidnih sredstava te tromjesečna izvješća investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje UCITS fondovima o prihodima i rashodima s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, kao i o upravljanju sredstvima klijenata. Analizirani su i financijski izvještaji i izvještaji o adekvatnosti kapitala koje su investicijska društva dostavljala tromjesečno.

Od sedam društava za upravljanje UCITS fondovima koja imaju odobrenje Hanfe za pružanje investicijske usluge upravljanja portfeljem, njih šest je tu uslugu i pružalo u 2014. godini. Putem nadzornog izvještaja o upravljanju portfeljem (dalje u tekstu: Obrazac UP) društva za upravljanje UCITS fondovima mjesečno izvještavaju Hanfu o strukturi imovine u koju ulažu u sklopu pružanja usluge upravljanja portfeljem, broju portfeljnih klijenata te naplaćenim naknadama.

S ciljem kontrole točnosti ispunjavanja Obrasca UP, kao i uslijed konstantnog povećanja portfeljne imovine, Hanfa je provela posredni nadzor svih društava za upravljanje UCITS fondovima u pogledu analize strukture portfeljne imovine. Analiza financijskih instrumenata pokazala je kako je najviše imovine uloženo u obveznice Republike Hrvatske, a potom u jedinice u subjektima za zajednička ulaganja te dionice. Manji dio portfeljne imovine uložen je u izvedenice koje uglavnom služe za potrebe zaštite od valutnog rizika, odnosno promjena uzrokovanih kretanjem tečaja.

Investicijska društva dostavila su Hanfi zaključno s danom 11. studenog 2014. izvještaje o adekvatnosti kapitala izrađene u skladu s odredbama paketa CRD IV. Kako bi investicijskim društvima olakšala prijelaz na nove obrasce, Hanfa je organizirala edukaciju na temu njihova popunjavanja.

U postupku posrednog nadzora od investicijskih društava zatražena je dokumentacija koja je korištena kao podloga za izradu navedenih izvještaja. Usporedbom zaprimljene dokumentacije i izvještaja o adekvatnosti kapitala izvršena je provjera jesu li izvješća dostavljena u propisanom roku i propisanoj formi. Utvrđeno je i posluje li subjekt nadzora u skladu s propisima o upravljanju rizicima te drugim propisima kojih se dužan pridržavati u svom redovnom poslovanju. Sva investicijska društva dostavila su izvještaje o adekvatnosti kapitala u propisanom roku i propisanoj formi.

Primjenom paketa CRD IV promijenjena je i znatno pojednostavljena struktura kapitala. Uvedena su dva glavna dijela kapitala – osnovni kapital, koji se sastoji od redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala, te jedinstveni dopunski kapital. Promijenjen je i tretman odbitaka, čime je velik dio odbitaka opteretio redovni osnovni kapital. Stupanjem na snagu novih propisa pred investicijska društva postavljeni su stroži zahtjevi u vezi s kvalitetom kapitala koji mora na trajnoj osnovi biti raspoloživ za pokriće mogućih gubitaka, što je rezultiralo problemima s održavanjem zahtijevane minimalne razine kapitala kod pojedinih investicijskih društava. Također su propisane tri različite stope kapitala:

- stopa redovnog osnovnog kapitala, koja u odnos stavlja redovni osnovni kapital i izloženosti rizicima i koja ne smije biti niža od 4,5%
- stopa osnovnog kapitala, koja u odnos stavlja osnovni kapital i izloženost rizicima i koja ne smije biti niža od 6,0%
- stopa ukupnog kapitala, koja u odnos stavlja ukupni kapital i izloženost rizicima i koja ne smije biti niža od 8,0%.

Pojedina investicijska društva imaju obvezu Hanfu izvještavati o velikim izloženostima i omjeru financijske poluge. Omjer financijske poluge novi je zahtjev koji se izračunava kao omjer osnovnog kapitala i ukupne izloženosti investicijskog društva. Osim toga, u odnosu na ranije izvještajne zahtjeve postignuto je i određeno rasterećenje za pojedina investicijska društva koja više nisu obveznici ograničenja velikih izloženosti i izvještavanja o njima. Zahtjevi za izvještavanje za sva investicijska društva promijenjeni su na način da investicijska društva moraju izvještavati na tromjesečnoj osnovi, dok su prije to činila na mjesečnoj osnovi.

Pregledom dostavljenih izvještaja o adekvatnosti kapitala u postupku posrednog nadzora utvrđeno je kako su na dan 30. rujna 2014. i 31. prosinca 2014. sva investicijska društva imala stope kapitala više od minimalno propisanih. Investicijska društva koja imaju dozvolu za vlastito trgovanje i uslugu provedbe ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa moraju Hanfu dodatno izvještavati i o velikim izloženostima i financijskoj poluzi.

Na osnovi obavljenih posrednih nadzora Hanfa je izdala jedno rješenje s mjerama iz područja adekvatnosti kapitala, a u vezi s prekoračenjem najvećih dopuštenih izloženosti. Kasnije tijekom 2014. Hanfa je predmetnom investicijskom društvu ukinula odobrenje za rad temeljem vlastitog zahtjeva društva.

2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike

Nastavno na prvi ispitni rok ciklusa ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika održan u 2013., drugi ispitni rok organiziran je u 2014. i na njega su pravo izlaska imali samo oni kandidati koji su izašli na ispit u prvom ispitnom roku te ga nisu položili. Ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera pristupilo je troje kandidata, od kojih je jedan kandidat uspješno položio ispit. Ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad investicijskog savjetnika pristupio je jedan kandidat, koji je uspješno položio ispit.

Hanfa je provela i novi ciklus ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika, koji se također sastojao od dva ispitna roka, s tim da su pravo izlaska na drugi ispitni rok imali samo oni kandidati koji nisu položili ispit u prvom ispitnom roku. U navedenom novom ciklusu, ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera ukupno su pristupila 33 kandidata te su ispit uspješno položila 22 kandidata, dok je ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad investicijskog savjetnika ukupno pristupilo 17 kandidata, od kojih je 16 kandidata uspješno položilo ispit.

Obrazovni program za stjecanje stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika nije održan zbog izrazito malog broja zainteresiranih kandidata za pohađanje obrazovnog programa.

3. Investicijski fondovi

3.1. Opis tržišta

Tržište investicijskih fondova u 2014. obilježilo je zaustavljanje trenda pada vrijednosti ukupne imovine investicijskih fondova iz proteklih godina kao posljedice gospodarske krize. Također, u prošloj godini osnovane su i započele su s radom posebne vrste otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi) i alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: AIF-ovi), čiji su osnivanje i rad predviđeni novom regulativom koja je stupila na snagu sredinom 2013., a kojom je detaljnije uređeno poslovanje društava za upravljanje investicijskim fondovima, kao i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj.⁵⁶

3.1.1. Društva za upravljanje

Na dan 31. prosinca 2014. bila su registrirana 23 društva za upravljanje investicijskim fondovima^{57,58}, što su dva društva manje u odnosu na isti datum 2013. godine, i to kao posljedica pripajanja te oduzimanja odobrenja za rad. Od navedenih registriranih društava, 11 ih je obavljalo poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima, sedam društava upravljalo je samo UCITS fondovima, dok je pet društava upravljalo samo AIF-ovima.

Na dan 31. prosinca 2014. u neposrednom vlasništvu rezidenata nalazilo se 12 društava za upravljanje investicijskim fondovima, osam društava bilo je u posrednom vlasništvu nerezidenata, a tri su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata. Društva za upravljanje koja su dio bankarskih grupacija upravljala su sa 90,0% imovine svih UCITS fondova, dok su četiri društva za upravljanje unutar bankarskih grupacija upravljala sa 5,0% imovine svih AIF-ova na kraju 2014. godine.

U 2014. dobit nakon oporezivanja društava za upravljanje investicijskim fondovima u iznosu od 46,6 mil. kuna smanjena je za 6,4% u odnosu na 2013. godinu. Također, u 2014. zabilježen je porast dobiti od ulaganja u financijske instrumente od 16,9 mil. kuna te porast općih i administrativnih troškova

⁵⁶ Uvjeti za osnivanje i rad UCITS fondova i društava za upravljanje UCITS fondovima odnosno AIF-ova i društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF-ovi), način izdavanja i otkupa udjela UCITS fondova odnosno AIF-ova, trgovanje udjelima UCITS fondova odnosno AIF-ova, delegiranje poslova na treće osobe te nadzor nad radom i poslovanjem UCITS fondova odnosno AIF-ova, društava za upravljanje UCITS fondovima odnosno UAIF-ova te depozitara i osoba koje nude udjele u UCITS fondovima odnosno AIF-ovima regulirani su Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 16/13 i 143/14; dalje u tekstu: ZOIFJP) odnosno Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 16/13 i 143/14; dalje u tekstu: ZAIF). U nadležnosti Hanfe također su i Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te Umirovljenički fond, čiji su osnivanje i rad uređeni Zakonom o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN, br. 163/03, 82/04 i 41/08) odnosno Zakonom o Umirovljeničkom fondu (NN, br. 93/05, 41/07 i 90/11).

⁵⁷ Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi iz drugih država članica koji su notificirani u Republici Hrvatskoj nisu uključeni u ovo izvješće.

⁵⁸ Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

poslovanja od 17,8 mil. kuna u odnosu na 2013 godinu. Najveći udio u ukupnoj aktivni društava za upravljanje investicijskim fondovima na kraju 2014. odnosio se na financijsku imovinu (89,3%), dok su najveći udio u ukupnoj pasivi činile obveze (69,4%)⁵⁹.

3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

U 2014. nastavljen je trend smanjenja broja UCITS fondova u odnosu na prethodno razdoblje, pri čemu je najviše smanjen broj dioničkih UCITS fondova. S druge strane, zabilježen je porast broja UCITS fondova koji pripadaju kategoriji ostali fondovi. Naime, stupanjem na snagu nove regulative u 2013. kojom je uređeno osnivanje i poslovanje UCITS fondova, društvima za upravljanje pružena je mogućnost proširenja ponude i drugih vrsta UCITS fondova. Tako je Hanfa u 2014. izdala odobrenja za rad UCITS fondovima sa zaštićenom glavnicom, UCITS fondovima s definiranim vremenskim dospijecem te jednom krovnom UCITS fondu, koji izdaje klase udjela svojih podfondova.

Po završetku postupka likvidacije iz registra investicijskih fondova, koji vodi Hanfa, brisana su četiri UCITS fonda i jedan AIF te su izvršena i dva pripajanja UCITS fondova.

Tablica 3.1. Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine

UCITS	31.12.2013.	31.12.2014.
Novčani	23	21
Obveznički	8	10
Mješoviti	13	10
Dionički	35	28
Ostali	7	13
Ukupno	86	82

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2. Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

	31.12.2013.	udio (%)	31.12.2014.	udio (%)	Apsolutna promjena	Postotna promjena (%)	Uplate u 2014.	Isplate u 2014.
UCITS	13.035.257		12.978.397		-56.860	-0,4	24.643.307	24.872.529
Novčani	9.797.924	75,2	9.180.308	70,7	-617.616	-6,3	20.988.210	21.699.490
Obveznički	393.715	3,0	934.891	7,2	541.176	137,5	768.608	241.350
Mješoviti	748.981	5,7	749.768	5,8	787	0,1	287.621	352.843
Dionički	1.873.408	14,4	1.696.259	13,1	-177.149	-9,5	2.409.317	2.543.906
Ostali	221.229	1,7	417.172	3,2	195.943	88,6	189.551	34.940

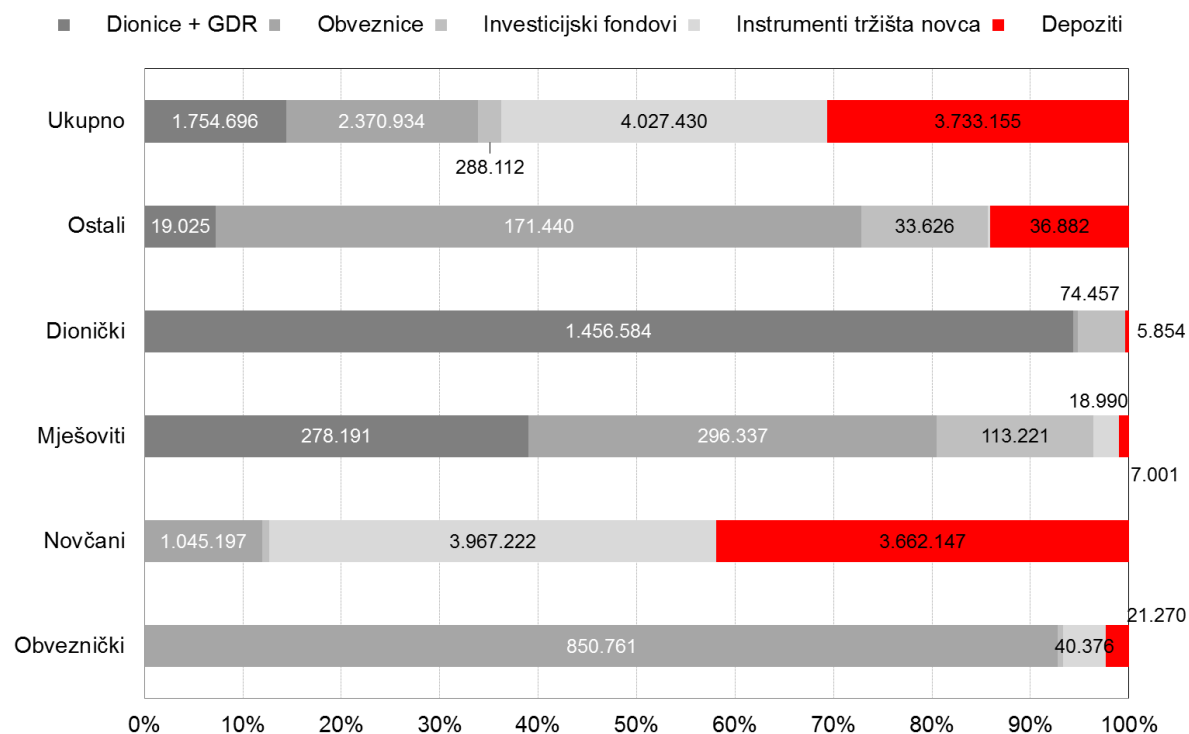
Izvor: Hanfa

⁵⁹ Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima nalaze se u Dodacima.

Neto imovina UCITS fondova neznatno je smanjena u odnosu na 2013. te je na kraju 2014. iznosila 13,0 mlrd. kuna. Na smanjenje neto imovine UCITS fondova utjecalo je smanjenje neto imovine novčanih fondova, koji i dalje imaju dominantan udio u ukupnoj neto imovini UCITS fondova. Smanjenje neto imovine novčanih fondova prije svega je posljedica povlačenja sredstava od strane institucionalnih investitora u prosincu zbog najavljenog novog izdanja državnih obveznica. Neto imovina dioničkih fondova smanjila se za 9,5% u odnosu na 2013., što je prvenstveno rezultat povlačenja novčanih sredstava. S druge strane, neto imovina obvezničkih fondova povećala se za 0,5 mlrd. kuna u odnosu na 2013. godinu. Također, u 2014. zabilježen je i rast neto imovine fondova koji spadaju u kategoriju „ostali fondovi“, i to kao posljedica osnivanja novih te pripajanja dvaju dioničkih fondova u spomenutu kategoriju UCITS fondova.

Promatrajući ostvarene prinose UCITS fondova u valuti u kojoj je izražena vrijednost udjela pojedinog UCITS fonda, u 2014. dionički fondovi ostvarili su prinose u rasponu od -15,5% do 27,5%. Od toga je samo šest dioničkih fondova ostvarilo negativne prinose. Pozitivni prinosi dioničkih UCITS fondova rezultat su prije svega rasta svjetskih dioničkih tržišta, dok je u navedenom razdoblju rast domaćeg tržišta izostao. Ostvareni prinosi mješovitih fondova kretali su se u rasponu od -6,0% do 18,4%. Novčani i obveznički fondovi ostvarili su pozitivne prinose, i to u rasponu od 0,7% do 2,7% odnosno od 0,04% do 9,5% ostvarenih prinosa obvezničkih fondova. Ostvareni prinosi UCITS fondova kategoriziranih kao „ostali fondovi“ kretali su se u rasponu od -6,1% do 12,9%.

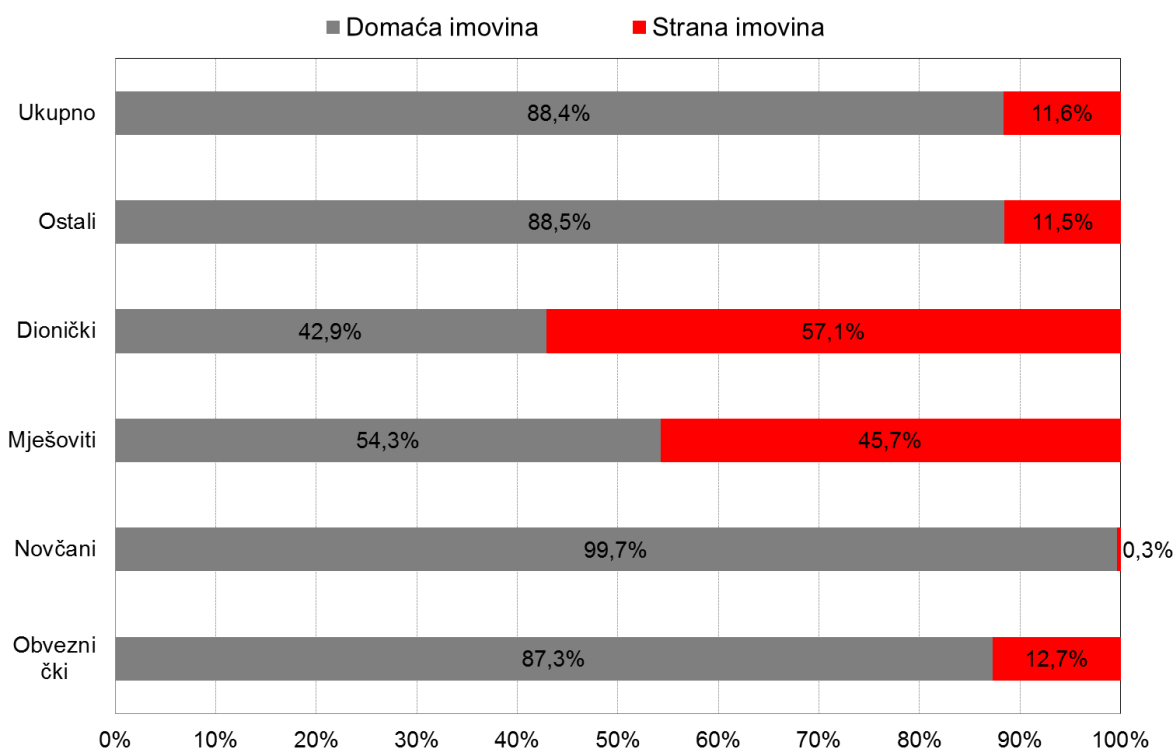
Grafikon 3.1. Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2014. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2014. u strukturi ulaganja UCITS fondova prevladavala su ulaganja u instrumente tržišta novca u iznosu od 4,0 mlrd. kuna, što se prije svega odnosilo na ulaganja novčanih fondova. Slijedila su ulaganja UCITS fondova u depozite u iznosu od 3,7 mlrd. kuna, što se također odnosilo na ulaganja novčanih fondova. Novčani fondovi prednjačili su i s ulaganjima u obveznice u iznosu od 1,1 mlrd. kuna. U manjem iznosu od novčanih fondova u obveznice su ulagali i obveznički, mješoviti te UCITS fondovi kategorizirani kao „ostali fondovi“, čiji se portfelj sastojao od većeg udjela obveznica u odnosu na ostala ulaganja. U ukupnoj strukturi ulaganja značajna su bila i ulaganja u dionice u vrijednosti od 1,8 mlrd. kuna, što se uglavnom odnosilo na ulaganja dioničkih i mješovitih fondova.

Grafikon 3.2. Udjel domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2014.

Izvor: Hanfa

Udjel domaće imovine u ukupnoj neto imovini UCITS fondova na kraju 2014. iznosio je 88,4%. Ulaganja u stranu imovinu uglavnom su se odnosila na ulaganja u dionice, obveznice, dioničke i obvezničke investicijske fondove te instrumente tržišta novca. U portfeljima dioničkih fondova više su se isticala ulaganja u stranu nego u domaću imovinu, a to su prvenstveno bila ulaganja u dionice i dioničke investicijske fondove. Najznačajnija su bila ulaganja u dionice stranih izdavatelja iz Slovenije, Sjedinjenih Američkih Država, Srbije, Švicarske i Francuske. I mješoviti fondovi značajno su ulagali u stranu imovinu, i to prvenstveno u dionice, obveznice te dioničke i obvezničke investicijske fondove. Među značajnima su bila ulaganja u dionice stranih izdavatelja iz Sjedinjenih Američkih Država, Srbije, Slovenije, Njemačke i Japana. Za razliku od dioničkih i mješovitih fondova, novčani, obveznički i UCITS fondovi kategorizirani kao „ostali fondovi“ uglavnom su ulagali u domaću imovinu. Novčani fondovi

značajno su ulagali u instrumente tržišta novca i depozite hrvatskih kreditnih institucija, dok su se ulaganja obvezničkih i „ostalih fondova“ uglavnom odnosila na državne obveznice.

3.1.3. Alternativni investicijski fondovi

U Republici Hrvatskoj na kraju 2014. bilo je 28 AIF-ova, što je povećanje u odnosu na 2013. godinu. U 2014. osnovana su dva AIF-a posebne vrste s privatnom ponudom (i to hedge fonda), kao i prvi otvoreni alternativni investicijski fond s javnom ponudom. Broj alternativnih investicijskih fondova rizičnog kapitala s privatnom ponudom ostao je na istoj razini kao i u 2013. godini. Broj zatvorenih alternativnih investicijskih fondova s javnom ponudom ostao je nepromijenjen.

Tablica 3.3. Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine

AIF	31.12.2013.	31.12.2014.
Privatna ponuda	22	23
osnovni	15	14
hedge (posebne vrste)	0	2
rizičnog kapitala (posebne vrste)	2	2
rizičnog kapitala-fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	5	5
Javna ponuda	4	5
otvoreni	0	1
zatvoreni nekretninski	1	1
zatvoreni	3	3
Ukupno	26	28

Izvor: Hanfa

Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

AIF	31.12.2013.	udio (%)	31.12.2014.	udio (%)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Privatna ponuda	692.873	33,4	1.125.069	43,0	432.196	56,9
osnovni	221.821	10,7	236.761	9,1	14.939	6,7
hedge (posebne vrste)	-	-	8.400	0,3	-	-
rizičnog kapitala (posebne vrste)	111.934	5,4	97.217	3,7	-14.717	-13,2
rizičnog kapitala-fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	359.117	17,3	782.691	29,9	423.574	107,3
Javna ponuda	1.382.933	66,6	1.490.679	57,0	107.747	7,8
otvoreni	-	-	28.480	1,1	-	-
zatvoreni	1.254.868	60,5	1.343.368	51,4	88.499	7,1
zatvoreni nekretninski	128.064	6,2	118.831	4,5	-9.233	-7,2
Ukupno AIF	2.075.806	100,0	2.615.748	100,0	539.943	24,2

Izvor: Hanfa

Porast neto imovine AIF-ova u 2014. u odnosu na 2013. posljedica je prije svega rasta neto imovine AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju⁶⁰. Osim rasta neto imovine navedenih AIF-ova rasla je i neto imovina zatvorenih AIF-ova s javnom ponudom, i to za 88,5 mil. kuna u odnosu na 2013. Neto imovina osnovnih AIF-ova s privatnom ponudom porasla je u odnosu na 2013. za 6,7%, dok je neto imovina zatvorenog AIF-a s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine smanjena, kao i neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom⁶¹.

3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima

U 2014. nastavljen je kontinuirani pad neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, pri čemu je navedeni pad u iznosu od 222,1 mil. kuna prvenstveno bio posljedica utjecaja tržišta (176,1 mil. kuna), a manje novčanih odljeva iz tog fonda (46,0 mil. kuna).

Tablica 3.5. Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (neto imovina u tis. kn)⁶²

Investicijski fond	Neto imovina 31.12.2013.	Neto imovina 31.12.2014.
Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	971.704	749.507
Umirovljenički fond	193.393	190.673

Izvor: Hanfa

3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

3.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene i dopune Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Izmjene i dopune Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 143/14) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 143/14), kojima je u pravni sustav Republike Hrvatske prenesena Direktiva 2013/14/EU⁶³, izvršene su određene izmjene djelatnosti društva za upravljanje UCITS fondovima, pri čemu je osnivanje i upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom, ako je to dopušteno propisima koji

⁶⁰ Za neto imovinu AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju iskazani su nerevidirani podaci o neto imovini.

⁶¹ Za neto imovinu AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom iskazani su nerevidirani podaci o neto imovini.

⁶² Neto imovina Umirovljeničkog fonda u najvećem se dijelu odnosi na kategoriju „ostala potraživanja“, odnosno na neuplaćenu imovinu za koju nije završen postupak potvrđivanja statusa člana.

⁶³ Direktiva 2013/14/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o izmjeni Direktive 2003/41/EZ o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje, Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) i Direktive 2011/61/EU o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova u odnosu na preveliko oslanjanje na kreditne rejtinge, SL L 145

uređuju navedenu djelatnost, sada regulirano kao osnovna djelatnost društva za upravljanje UCITS fondovima, a ne kao pomoćna djelatnost. Također, izvršene su i izmjene djelatnosti UAIF-a na način da su kao pomoćne djelatnosti UAIF-a dodane djelatnosti upravljanja portfeljem i investicijskog savjetovanja u vezi s financijskim instrumentima prema odredbama zakona koji uređuje tržište kapitala te pohrana i administriranje u vezi s udjelima u investicijskom fondu.

Svjetska gospodarska kriza zorno je pokazala kako je postojalo preveliko pouzdanje i oslanjanje ulagatelja, ali i društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova, na kreditne rejtinge koje izdaju agencije za kreditni rejting. Naime, mnoga društva za upravljanje fondovima prilikom donošenja odluka o ulaganjima, osobito u odnosu na dužničke financijske instrumente, nisu sama procjenjivala bonitet izdavatelja tih dužničkih financijskih instrumenata, nego su odluke o ulaganjima temeljila isključivo na ocjeni kreditnog rejtinga izdanog od strane agencija za kreditni rejting. Stoga su, u cilju usklađenja s odredbama Direktive 2013/14/EU, u izmjene i dopune navedenih zakona unesene i odredbe koje propisuju da društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi u svome poslovanju moraju izbjegavati preveliko oslanjanje na kreditne rejtinge i u okviru procesa upravljanja rizicima uspostaviti sveobuhvatan i učinkovit proces procjene kreditne sposobnosti izdavatelja u koje namjeravaju ulagati ili ulažu svoju imovinu i imovinu fondova kojima upravljaju, u cilju zaštite ulagatelja i poboljšanja kvalitete ulaganja.

Propisi doneseni temeljem Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

Na temelju ZOIFJP-a Hanfa je u 2014. donijela pravilnik kojim je propisan način izračuna kapitala društva za upravljanje, obilježja osnovnog i dopunskog kapitala, obilježja stavki koje ih čine, odbitne stavke i ograničenja kapitala, dodatni zahtjevi kapitala društva koje osim djelatnosti osnivanja i upravljanja UCITS fondovima obavlja djelatnosti osnivanja i upravljanja AIF-ovima i dobrovoljnim mirovinskim fondovima te upravljanja portfeljem, stavke općih troškova društva iz prethodne poslovne godine koje se uzimaju u obzir kod izračuna kapitala i sadržaj izvještaja o izračunu kapitala te način i rokovi njegove dostave⁶⁴.

Na temelju ZAIF-a doneseno je šest pravilnika, kojima su detaljnije propisani:

- postupak, uvjeti i način prijenosa poslova upravljanja AIF-ovima
- postupak, uvjeti i način izbora depozitara AIF-a i dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje suglasnosti na izbor depozitara, način i rokovi u kojima depozitar obavještava Hanfu o utvrđenim nepravilnostima u poslovanju UAIF-a, opseg i sadržaj revizorskog izvješća o obavljenoj reviziji izvršavanja obveza depozitara, način postupanja UAIF-a i depozitara u slučajevima kada je depozitaru oduzeto odobrenje za rad odnosno kada je UAIF-u oduzeta suglasnost na izbor depozitara

⁶⁴ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

- uvjeti i način zaprimanja zahtjeva za stjecanje ili otkup udjela te rokovi isplate, trajanje i uvjeti početne ponude udjela otvorenog AIF-a, postupak, rokovi i provođenje izdavanja i otkupa udjela otvorenog AIF-a, obustava i nastavak izdavanja i otkupa udjela otvorenog AIF-a te uvjeti nastavka poslovanja nakon prestanka obustave izdavanja i otkupa udjela, otkup „in specie“, zamjena udjela u jednom otvorenom AIF-u s javnom ponudom za udjele u drugom otvorenom AIF-u s javnom ponudom kojim upravlja isti UAIF, uvjeti za uplatu u AIF u financijskim instrumentima i ustrojavanje i vođenje te objavljivanje podataka iz registra udjela otvorenog AIF-a
- uvjeti, postupak i način osnivanja glavnih i napajajućih AIF-ova, njihova ulaganja i način poslovanja
- postupak, troškovi i rokovi likvidacije AIF-ova, objave, obavijesti i izvještavanje tijekom likvidacije, način, postupak i uvjeti imenovanja likvidatora te uvjeti i način prestanka, produljenja i skraćivanja trajanja AIF-ova osnovanih na određeno vrijeme
- način izračuna kapitala UAIF-a, obilježja osnovnog i dopunskog kapitala te obilježja stavki koje ih čine, odbitne stavke i ograničenja kapitala, dodatni kapitalni zahtjevi za UAIF-ove koji osim djelatnosti osnivanja i upravljanja AIF-ovima obavljaju djelatnosti osnivanja i upravljanja UCITS fondovima, stavke općih troškova UAIF-a iz prethodne poslovne godine koje se uzimaju u obzir kod izračuna kapitala UAIF-a i sadržaj izvještaja o izračunu kapitala te način i rokovi njegove dostave.

Hanfa je u protekloj godini donijela i niz izmjena i dopuna postojećih pravilnika kojima je reguliran rad UCITS fondova i AIF-ova.

Izmjenama pravilnika kojima su regulirani organizacijski zahtjevi za društva za upravljanje UCITS fondovima propisana je, kada je to primjereno i razmjerno vrsti, opsegu i složenosti poslovanja društva za upravljanje kao i djelatnosti koje ono obavlja, obveza ustroja funkcije interne revizije, koja mora biti neovisna od ostalih funkcija društva za upravljanje.

Obveza procjene rizika koji se odnose na obavljanje kontrolnih poslova depozitara povezanih s opsegom i složenošću strategije ulaganja UCITS fonda dodatno je propisana izmjenama i dopunama pravilnika kojim je uređeno obavljanje poslova depozitara UCITS fonda.

Izmjenama i dopunama pravilnika kojim je uređeno obavljanje poslova depozitara UCITS fonda te izmjenama i dopunama pravilnika kojim je uređeno obavljanje poslova depozitara alternativnog investicijskog fonda dodatno je propisano postupanje depozitara, uključujući reviziju izvršavanja obveza depozitara, te sadržaj i rokovi dostave revizorskog izvješća Hanfi.

Izmjenama i dopunama pravilnika kojim je regulirano delegiranje poslova društva za upravljanje UCITS fondovima propisana je obveza unosa točnog opisa poslova društva za upravljanje koji se delegiraju na treću osobu u sadržaj ugovora o delegiranju poslova, sadržaj internog akta društva za upravljanje u

vezi s delegiranjem poslova, uspostava odgovarajućeg sustava upravljanja rizicima povezanih s delegiranjem poslova, obveza analize rizika i procjene utjecaja delegiranja prije donošenja odluke o delegiranju poslova te dodatne obveze društva pri podnošenju zahtjeva Hanfi za dobivanje suglasnosti za delegiranje poslova na treću osobu.

Donesene su i izmjene pravilnika kojima su propisani struktura i sadržaj godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda i AIF-a te struktura i sadržaj godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja UAIF-a te kojima su dodatno propisani načini uvida u propisane sadržaje izvještaja o realiziranim dobitima (gubicima) od prodaje financijskih instrumenata UCITS fonda, nerealiziranim dobitima (gubicima) i umanjenju imovine te o imateljima udjela UCITS fonda odnosno AIF-a te sadržaj i oblik izvještaja o strukturi financijske imovine i obveza UAIF-a.

Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Tijekom 2014. Hanfa je sudjelovala u radnoj skupini za izradu nacrtu novog Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Tijekom 2014. Hanfa je aktivno sudjelovala u radu Stalnog odbora za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*) pri ESMA-i⁶⁵ kroz razradu savjeta Europskoj komisiji, tehničkih standarda, kao i smjernica i preporuka koje se odnose na Direktivu UCITS IV⁶⁶ i Direktivu AIFMD⁶⁷, u cilju poticanja nadzorne usklađenosti među nacionalnim tijelima u području upravljanja ulaganjima. Također je sudjelovala u izradi ESMA-inih Tehničkih savjeta Europskoj komisiji o delegiranim aktima iz Direktive UCITS V⁶⁸.

U lipnju 2013. Europska komisija objavila je prijedlog novog regulatornog okvira za investicijske fondove namijenjene ulagateljima koji žele ulagati u dugoročne projekte. Okvir je objavljen unutar Prijedloga Uredbe ELTIF⁶⁹, čije se donošenje u Europskom parlamentu očekuje u prvoj polovici 2015. godine. ELTIF-ovi (engl. *European Long Term Investment Funds*) su zamišljeni kao fondovi dugoročnog kapitala kojima bi se trebale financirati djelatnosti i industrije poput energetskog sektora, transporta, komunikacijskih tehnologija, industrijskih postrojenja, obrazovanja, istraživanja i razvoja, inovacija na području ekologije, kao i ostalih djelatnosti koje imaju širi javni interes i općenito doprinose poboljšanju

⁶⁵ O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

⁶⁶ Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176

⁶⁷ Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

⁶⁸ Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186

⁶⁹ Uredba Europskog parlamenta i Vijeća o europskim fondovima za dugoročna ulaganja, 2013/0214 (COD)

životnog standarda. Hanfa je u protekloj godini aktivno sudjelovala u radu radne skupine Vijeća Europske unije zadužene za raspravu na tu temu.

U rujnu 2013. Europska komisija objavila je Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o novčanim fondovima⁷⁰, kojoj je cilj urediti poslovanje europskih UCITS i AIF novčanih fondova. Predstavnici Hanfe sudjelovali su u raspravama na temu tog prijedloga uredbe pisanim komentarima na dostavljene kompromisne prijedloge i ostale dokumente, kao i na sastancima održanim u Vijeću Europske unije zastupajući nacionalne interese. Opći pristup oko navedene uredbe nije se uspio postići za vrijeme talijanskog predsjedavanja Vijećem Europske unije te se stoga i u narednim razdobljima očekuju opsežne rasprave na navedenu temu.

Hanfa sudjelovanje u tim raspravama ocjenjuje izuzetno važnim, s obzirom na to da je na dan 31. prosinca 2014., a kako je navedeno u tablici 3.2. ovog izvješća, imovina novčanih UCITS fondova iznosila 9,18 mlrd. kuna, što čini nešto više od 70% ukupne neto imovine UCITS fondova u Republici Hrvatskoj.

3.2.2. Licenciranje

Društva za upravljanje koja su na dan stupanja na snagu ZOIFJP-a imala odobrenje za obavljanje poslova upravljanja investicijskim fondovima i upravljala otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, a odobrenje je bilo upisano u sudski registar i izdano od Hanfe na temelju Zakona o investicijskim fondovima (NN, br. 150/05), nastavila su poslovati kao društva za upravljanje UCITS fondovima na temelju postojećeg odobrenja. Navedena društva bila su se dužna uskladiti s odredbama ZOIFJP-a koje se odnose na temeljni kapital, kapital, organe i organizacijske zahtjeve društva za upravljanje UCITS fondovima te su bila dužna Hanfi dostaviti Izvještaj o usklađenju sa ZOIFJP-om, što su u zakonom propisanom roku i učinila.

Društva za upravljanje koja su na dan stupanja na snagu ZAIF-a imala odobrenje za obavljanje poslova upravljanja investicijskim fondovima i otvorenim investicijskim fondovima rizičnog kapitala te su upravljala zatvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i/ili otvorenim investicijskim fondovima s privatnom ponudom i/ili otvorenim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom, a odobrenje je bilo upisano u sudski registar i izdano od Hanfe na temelju Zakona o investicijskim fondovima (NN, br. 150/05), nastavila su poslovati kao UAIF-ovi na temelju postojećeg odobrenja. Navedena društva bila su dužna u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ZAIF-a uskladiti svoje poslovanje s odredbama ZAIF-a i pripadajućih pravilnika te podnijeti Hanfi zahtjeve za izdavanje odobrenja za rad UAIF-a i AIF-ova kojima upravljaju, odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u UAIF-u, suglasnosti za članove uprave UAIF-a, suglasnosti na pravila AIF-a i suglasnosti na izbor depozitara AIF-a, što su u navedenom roku i učinila.

⁷⁰ Uredba Europskog parlamenta i vijeća o novčanim fondovima, 2013/0306 (COD)

Stupanjem na snagu ZOIFJP-a i ZAIF-a uslijedio je opsežan posao u vezi s usklađenjem poslovanja društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova s novim zakonodavstvom, što je uključivalo proučavanje dokumentacije koja se odnosi na izdavanje odobrenja na pravila UCITS fondova, odobrenja za rad UAIF-a, odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u UAIF-u, odobrenja za rad AIF-ovima, suglasnosti na izbor depozitara AIF-a te suglasnosti na pravila AIF-ova. U postupcima licenciranja značajan dio poslova odnosio se i na izdavanje suglasnosti za članove uprave društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova.

Hanfa je uspješno surađivala s domaćim i međunarodnim institucijama, kao i nadzornim i regulatornim tijelima u smislu razvijanja i uvođenja novih analitičkih i nadzornih tehnika, razmjene iskustava te sustavnog rada na unaprjeđenju i unifikaciji zakonske regulative.

Tablica 3.6. Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2013. i 2014. godini

VRSTA PREDMETA	2013.	2014.
Odobrenje za rad UAIF-u (usklađenje s odredbama ZAIF-a)	0	12
Proširenje odobrenja za rad za obavljanje djelatnosti osnivanja i upravljanja alternativnim investicijskim fondovima	0	1
Oduzeta odobrenja za rad društvima za upravljanje	1	1
Odobrenje za osnivanje i rad fonda	3	15
Odobrenje za osnivanje i rad AIF-a (usklađenje s odredbama ZAIF-a)	0	11
Suglasnost na izbor depozitara	5	27
Suglasnost na promjenu depozitara	3	4
Suglasnost na ugovor s depozitarom	0	19
Likvidacija fondova	4	5
Brisanje fondova iz registra fondova koji nisu započeli s radom	0	7
Pripajanje/spajanje fondova	8	2
Suglasnost za obavljanje funkcija člana uprave	15	43
Odobrenje prospekta i izmjena prospekta	23	27
Suglasnost na pravila fonda	53	55
Odobrenje statuta i izmjena statuta	7	0
Promidžbeni sadržaj	3	9
Odobrenje pravilnika o sukobu interesa	1	0
Suglasnost za delegiranje poslova na treću osobu	3	15
Suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje	1	15
Suglasnost na statusnu promjenu društva (pripajanje)	0	2
Odobrenje izuzeća od primjene odredbi članaka 7. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima društva za upravljanje UCITS fondovima	0	6
Odobrenje za nuđenje udjela AIF-a malim ulagateljima	0	1
Suglasnost za prijenos poslova upravljanja fondom	0	1

Izvor: Hanfa

Hanfa je u 2014. zaprimila ukupno 27 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja djelatnosti

društava za upravljanje, pri čemu se 26 notifikacija odnosilo na AIF-ove, a jedna na UCITS fond. Na internetskoj stranici Hanfe objavljen je popis onih pružatelja usluga iz drugih država članica za koje je, u skladu s procedurom propisanom zakonom, Hanfa zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj. Tijekom 2013. i do kraja 2014. Hanfa je zaprimila ukupno 30 notifikacija o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje.

Hanfa je u 2014. dostavljala ESMA-i kvartalne izvještaje o UAIF-ovima koji na području Republike Hrvatske obavljaju djelatnost UAIF-a. Također je dostavila obavijest o vrstama AIF-ova koji se smiju nuditi malim ulagateljima u Republici Hrvatskoj te o dodatnim zahtjevima za nuđenje udjela AIF-ova malim ulagateljima, zatim podatak da se na AIF-ove čiji se udjeli smiju nuditi malim ulagateljima u Republici Hrvatskoj primjenjuju pravila o ključnim informacijama za ulagatelje sadržana u članku 78. do 81. Direktive UCITS IV⁷¹ te podatak o vrijednosti imovine AIF-ova u Republici Hrvatskoj koji se smiju nuditi malim ulagateljima, na dan 31.12.2013. godine.

3.2.3. Nadzor

3.2.3.1. Neposredni nadzor

Budući da su dana 1. srpnja 2013. na snagu stupili ZOIFJP i ZAIF, kao i niz pripadajućih propisa, kojima je u odnosu na do tada važeću regulativu puno detaljnije uređeno poslovanje društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova, dana 1. srpnja 2014. istekli su zakonski rokovi za usklađenje društava s odredbama navedenih zakona koje se odnose na organizacijske zahtjeve. Nakon isteka tih zakonskih rokova Hanfa je pokrenula ukupno 12 neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje, čijim su predmetom bili upravo organizacijski zahtjevi društava za upravljanje, i to investicijski proces i ulaganje imovine fondova, mehanizmi unutarnjih kontrola, koji uključuju funkciju upravljanja rizicima, funkciju usklađenosti s relevantnim propisima i funkciju interne revizije, te upravljanje sukobom interesa i osobnim transakcijama. S obzirom na to da Hanfa primjenjuje pristup nadzora temeljenog na rizicima, postupci nadzora uključivali su razgovore s rukovodećim osobama društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova, iz kojih se dobio jasan uvid u organizaciju poslovanja i podjelu odgovornosti u društvima, ljudsku i tehničku kapacitiranost te poslovno okruženje. Na osnovi saznanja, postojeći, uglavnom kvantitativni model nadzora temeljenog na rizicima dodatno je proširen kvalitativnim pokazateljima. Na taj je način poboljšan postojeći model nadzora temeljenog na rizicima, koji predstavlja važan alat u pravovremenom prepoznavanju kritičnih dijelova poslovanja pojedinih društava ili sistemski bitnih događaja te posljedično usmjeravanju aktivnosti nadzora na njih, a sve u svrhu sprječavanja realizacije identificiranih rizika ili umanjivanja njihova utjecaja.

⁷¹ Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176

Unutar navedenih cjelina, u postupku neposrednih nadzora dovršeno je devet nadzora nad društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima, pri čemu su donesena dva rješenja o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Tim je rješenjima društvima naložena uspostava poslovnih procesa upravljanja rizicima u skladu s odredbama ZOIFJP-a, ustroj funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima u skladu s odredbama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 85/13 i 31/14) i Uredbe AIFM⁷² te izrada, usvajanje i primjena internih politika i procedura u skladu s odredbama Zakona o općem upravnom postupku (NN, br. 47/09). Društva su postupila u skladu s izdanim rješenjima i otklonila utvrđene nedostatke.

3.2.3.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor nad poslovanjem investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima provodio se na temelju analiza dostavljenih dnevnih i periodičnih izvještaja o poslovanju investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima, godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova revidiranih od strane neovisnog ovlaštenog revizora, kao i analizom ostalih prikupljenih informacija od strane subjekata nadzora. Analize su se provodile u cilju provjere usklađenja poslovanja subjekata nadzora s odredbama ZOIFJP-a, ZAIF-a i pripadajućih podzakonskih akata te s odredbama vlastitih internih akata, prospekta i pravila pojedinih investicijskih fondova.

Tijekom 2014. u posrednom nadzoru poseban je naglasak stavljen na provjeru usklađenosti ulaganja imovine investicijskih fondova s ograničenjima ulaganja, vrednovanje imovine u portfeljima investicijskih fondova, obavještavanje ulagatelja u vidu sadržaja internetskih stranica društava za upravljanje investicijskim fondovima i redovitih izvještaja investicijskih fondova te kapitalnu adekvatnost društava za upravljanje investicijskim fondovima. U sklopu posrednog nadzora izrađivali su se i periodični te ad-hoc izvještaji o stanju fondovske industrije i tržišta kapitala općenito te kvalitativno i kvantitativno procjenjivali rizici poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima. Procjenjivala se i financijska stabilnost subjekata nadzora, provjeravala primjerenost računovodstvenih politika društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova te promjene prospekata investicijskih fondova i kontrolirao izračun naknada.

Tijekom 2014. zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je osam zapisnika o posrednom nadzoru nad subjektima nadzora, na osnovi kojih je Hanfa donijela dva rješenja o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, dok je za ostale nezakonitosti i nepravilnosti Hanfa utvrdila kako su ih društva otklonila po primitku zapisnika.

⁷² Delegirana uredba Komisije (EU) br. 231/2013 od 19. prosinca 2012. o dopuni Direktive 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na izuzeća, opće uvjete poslovanja, depozitare, financijsku polugu, transparentnost i nadzor, SL L 83

4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4.1. Opis tržišta

Najvažniji je događaj u sustavu mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje u 2014. stupanje na snagu nove regulative, kojom su dva postojeća sustava (obvezni i dobrovoljni) razdvojena iz objedinjenog u dva zasebna zakonodavna okvira.

Od samog početka mirovinske reforme u Republici Hrvatskoj pokrenute 1999. tržište obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja bilježilo je rast te je zaključno s danom 31. prosinca 2014. ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila gotovo 70 mlrd. kuna.

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi

U Republici Hrvatskoj posluju četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Dva društva su u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno je u posrednom vlasništvu nerezidenta, dok je jedno u polovičnom neposrednom vlasništvu rezidenta i posrednom vlasništvu nerezidenata^{73,74}. Svako društvo upravlja po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od kategorija A, B i C⁷⁵.

Tablica 4.1. Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2013.	-	1.702.218	-	1.702.218
Prve prijave	124	1.075	58	1.257
Naknadno dovršene prijave	0	1.061	0	1.061
Raspored REGOS-a	0	40.409	0	40.409
Ukupno novih članova	124	42.545	58	42.727
Prelasci u kategorije istog OMF-a	27	11	2106	2.144
Prelasci iz kategorija istog OMF-a	11	2133	0	2.144
Neto promjena	-16	2122	-2106	0
Prelasci u drugi OMF	2	733	0	735
Prelasci iz drugih OMF-ova	2	733	0	735
Ukupan prestanak članstva	0	38.766	459	39.225
Stanje na dan 31.12.2014.	4.827	1.685.594	15.299	1.705.720
Godišnja promjena (u %)	-	-1,0	-	0,2

Izvor: REGOS

Kontinuirani rast broja članova obveznih mirovinskih fondova nastavljen je i u 2014., i to stopom od 0,2% u odnosu na 2013. godinu. Prema podacima iz Središnjeg registra osiguranika (REGOS) na ukupnoj razini razmjerno je vidljivo kako je i dalje relativno niska osviještenost članova obveznih

⁷³ Sva društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima registrirana su i imaju sjedište u Republici Hrvatskoj.

⁷⁴ Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

⁷⁵ O novim kategorijama mirovinskih fondova (A, B i C) detaljnije u poglavlju 4.2.1. Normativne aktivnosti.

mirovinskih fondova pri samostalnom odabiru obveznog mirovinskog fonda kojemu će povjeriti svoju imovinu. Tako je od 42.727 novih članova obveznih mirovinskih fondova u 2014. godini samo njih 2.318 samostalno odabralo obvezni mirovinski fond. Također, u 2014. zabilježeno je ukupno 39.225 prestanaka članstva, odnosno zatvaranja računa u obveznim mirovinskim fondovima, od čega su se 30.304 zatvorena računa odnosila na račune članova čija su prava iz mirovinskog osiguranja uređena posebnim propisom koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, ili im se mirovina određuje prema tom propisu. Tim su članovima u skladu s člankom 100. stavcima 4. i 5. Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14; dalje u tekstu: ZOMF), koji je stupio na snagu 20. veljače 2014., u državni proračun prenesena ukupna kapitalizirana sredstva s osobnog računa člana mirovinskog fonda, a Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje će im po stjecanju prava na mirovinu odrediti mirovinu kao da su bili osigurani samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

Tablica 4.2. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
OMF-ovi kategorije A	-	353.517	-
OMF-ovi kategorije B	58.237.703	64.351.054	10,5
OMF-ovi kategorije C	-	1.576.982	-
Ukupno	58.237.703	66.281.554	13,8

Izvor: Hanfa

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 66,3 mlrd. kuna. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova porasla je za 8,0 mlrd. kuna u odnosu na 2013., pri čemu je porast od 4,6 mlrd. kuna (56,8%) posljedica neto uplata članova, dok je porast neto imovine od 3,5 mlrd. kuna (43,2%) rezultat ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova.

Tablica 4.3. Uplate doprinosa u obvezne mirovinske fondove u 2014. godini (u tis. kn)

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Neto doprinosi	10.093	4.827.214	29.902	4.867.209
Uplate iz drugih OMF-ova	329.120	44.154	1.547.237	1.920.511
Isplate u druge OMF-ove	1.206	1.919.308	0	1.920.514
Isplate sredstava po ispravicima	7	3.502	11	3.521
Isplate sredstava po zatvaranju osobnih računa	0	255.434	39.416	294.850

Izvor: REGOS

Tijekom 2014. ukupno 4,9 mlrd. kuna uplaćeno je na osobne račune članova obveznih mirovinskih fondova, a 294,9 mil. kuna isplaćeno je po zatvaranju osobnih računa članova obveznih mirovinskih fondova.

Tablica 4.4. Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova

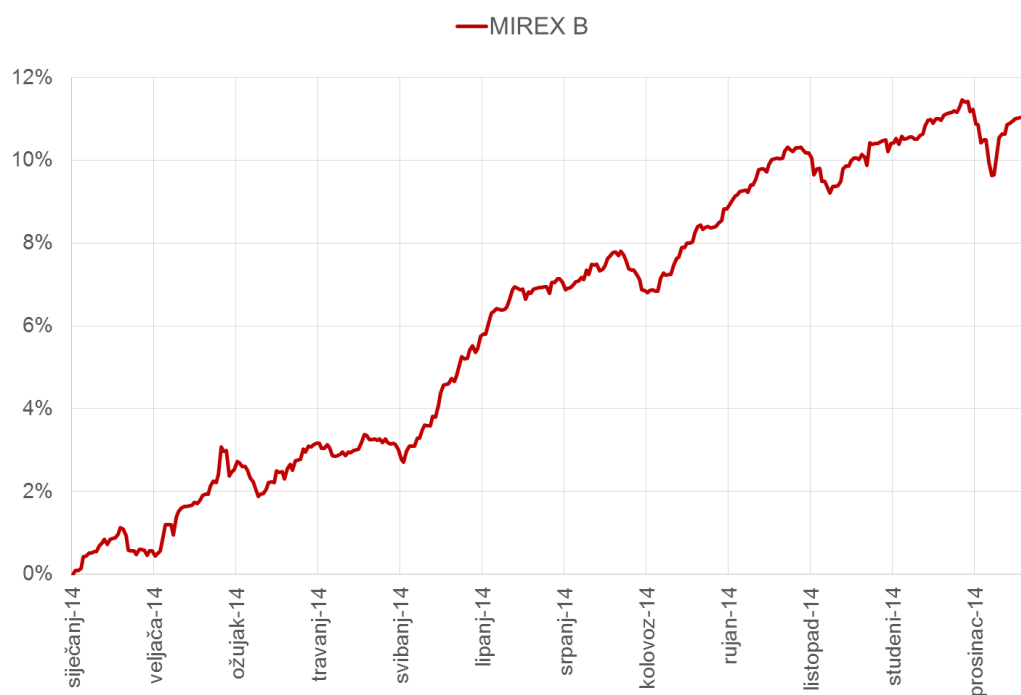
	Vrijednost obračunskih jedinica		Prinosi OMF-ova (u %)	
	31.12.2013.	31.12.2014.	2014.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
MIREX kategorije A *	-	104,6	4,6	-
MIREX kategorije B	184,7	205,7	11,4	5,9
MIREX kategorije C *	-	102,9	2,9	-

* MIREX kategorije A i MIREX kategorije C u 2014. godini prikazani su od početka rada obveznih mirovinskih fondova kategorija A i C (21.8.2014.)

Izvor: Hanfa

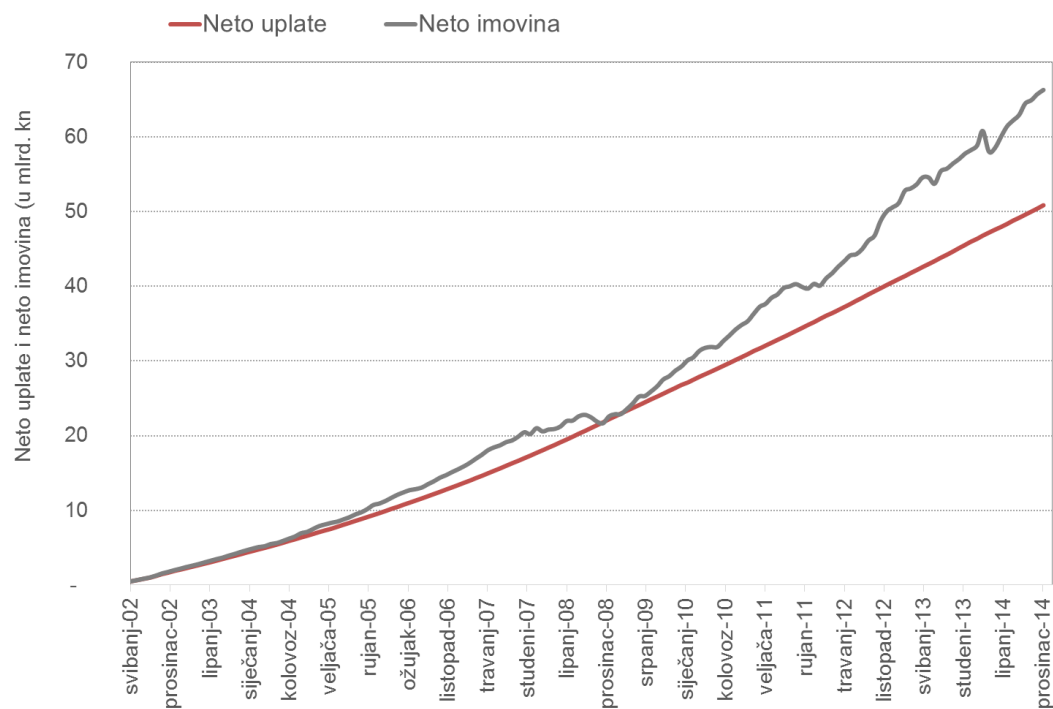
Za razliku od 2013., kada se prosječna ponderirana vrijednost obračunskih jedinica, odnosno indeks MIREX, izračunavao na temelju vrijednosti obračunskih jedinica četiri obvezna mirovinska fonda, u 2014. za svaku se kategoriju A, B i C obveznih mirovinskih fondova izračunavao indeks MIREX odgovarajuće kategorije. S obzirom na to da su postojeći obvezni mirovinski fondovi, koji su počeli s radom u 2002., postali obvezni mirovinski fondovi kategorije B u kolovozu 2014., indeks MIREX kategorije B izračunavao se s početkom godine, a indeksi MIREX kategorija A i C izračunavali su se s početkom rada obveznih mirovinskih fondova kategorija A i C. MIREX kategorije B krajem 2014. iznosio je visokih 11,4%, dok su se prinosi obveznih mirovinskih fondova kategorije B kretali u rasponu od 10,1% do 12,4%. MIREX kategorije A iznosio je 4,6%, a MIREX kategorije C 2,9%. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A ostvarili su prinose u rasponu od 4,1% do 6,4%, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije C ostvarili prinose u rasponu od 1,8% do 4,2%.

Grafikon 4.1. Kretanje indeksa MIREX B tijekom 2014. godine⁷⁶

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.2. Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova

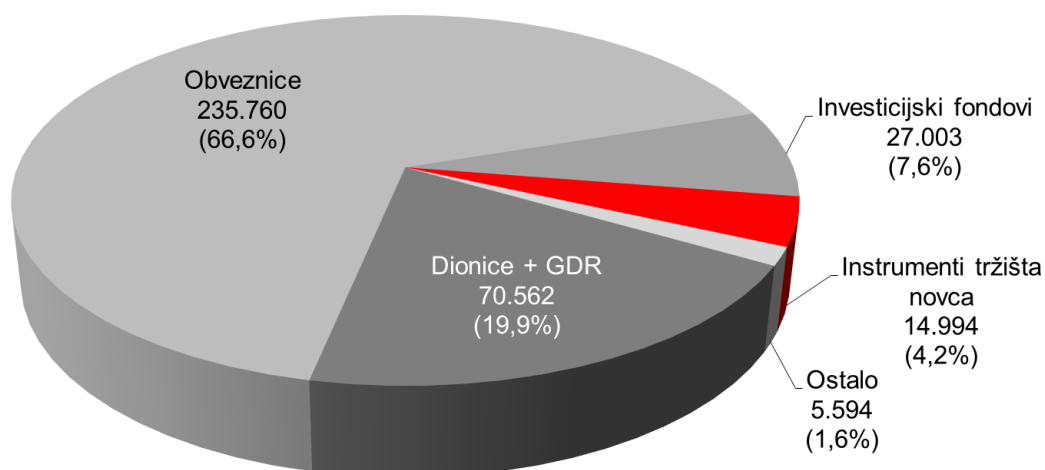

Izvor: Hanfa

⁷⁶ Kretanje indeksa MIREX kategorija A i C nije prikazano s obzirom na kratko vremensko razdoblje od početka rada obveznih mirovinskih fondova kategorije A i C (21.8.2014.).

Od početka 2002. neto imovina obveznih mirovinskih fondova konstantno raste iz godine u godinu, zbog kontinuiranih uplata članova obveznih mirovinskih fondova i ostvarenih prinosa.

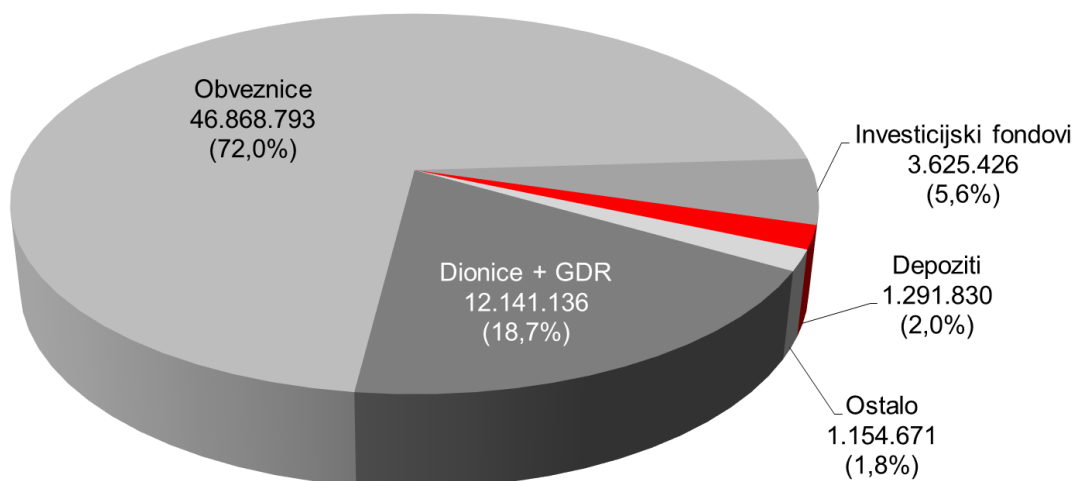
Grafikon 4.3. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u 2014. godini (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2014. od ukupnih ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u obveznička izdanja najveći dio (96,2%) odnosio se na ulaganja u domaće državne obveznice. Pored tih ulaganja značajan udio u ukupnoj imovini obveznih mirovinskih fondova kategorije A odnosio se na ulaganja u dionice, pri čemu je udio izdavatelja iz Republike Hrvatske u navedenim ulaganjima iznosio 53,0%, dok se ostatak odnosio većinom na dionice izdavatelja iz Sjedinjenih Američkih Država (20,0%) i Slovenije (13,0%). Osim u obveznice i dionice, imovina obveznih mirovinskih fondova kategorije A ulagana je i u investicijske fondove te instrumente tržišta novca. Najveći dio ulaganja u investicijske fondove odnosio se na ulaganja u inozemne dioničke (95,0%) i manjim dijelom na domaće novčane (5,0%) UCITS fondove, dok su se ulaganja u instrumente tržišta novca odnosila isključivo na trezorske zapise Ministarstva financija.

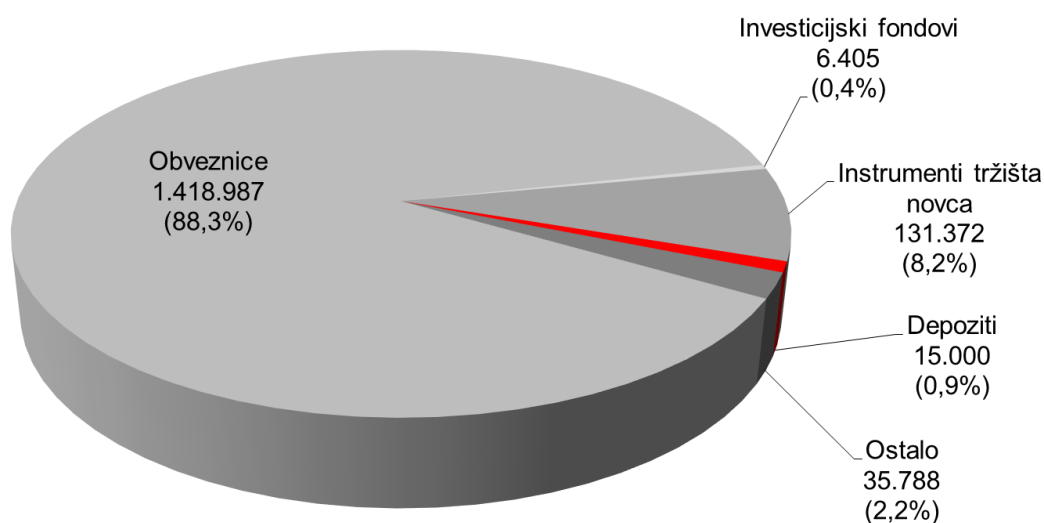
Grafikon 4.4. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2014. godini (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Ukupna ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B na kraju 2014. većinom su se, kao i ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A, odnosila na ulaganja u obveznice, i to najvećim dijelom u domaće državne obveznice (97,8%). Pored tih ulaganja značajan udio u ukupnoj imovini obveznih mirovinskih fondova kategorije B odnosio se na ulaganja u dionice, pri čemu je udio izdavatelja iz Republike Hrvatske u navedenim ulaganjima iznosio 56,0%, dok se ostatak odnosio većinom na dionice izdavatelja iz Slovenije (14,0%) i Sjedinjenih Američkih Država (11,0%). Osim u obveznice i dionice, imovina obveznih mirovinskih fondova kategorije B ulagana je i u investicijske fondove, pri čemu se najveći dio ulaganja odnosio na inozemne dioničke investicijske fondove (78,0%), ulaganja u domaće dioničke i novčane UCITS fondove (17,0%) te manjim dijelom na domaće AIF-ove (5,0%).

Grafikon 4.5. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u 2014. godini (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Ukupna ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C na kraju 2014. uglavnom su se odnosila na ulaganja u obveznice, i to prije svega u domaće državne obveznice (96,8%). Mali udio u ukupnim ulaganjima u obveznice (3,2%) činila su ulaganja u domaće municipalne i korporativne obveznice te ulaganja u inozemne obveznice. Također, obvezni mirovinski fondovi kategorije C ulagali su u trezorske zapise Ministarstva financija, depozite kreditnih institucija i domaće novčane UCITS fondove.

4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi

Društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljaju s ukupno šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 16 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. U Republici Hrvatskoj posluju četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Dva su društva u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno je u posrednom vlasništvu nerezidenta, dok je jedno u neposrednom vlasništvu rezidenta⁷⁷.

Kao i kod obveznih mirovinskih fondova, u 2014. nastavljen je kontinuirani rast broja članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Ukupni bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova također su porasli, i to za 22,4% u odnosu na 2013. godinu. Osim rasta broja članova i ukupnih bruto doprinosa rasla je i neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, i to za 20,1% u

⁷⁷ Sva društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima registrirana su i imaju sjedište u Republici Hrvatskoj.

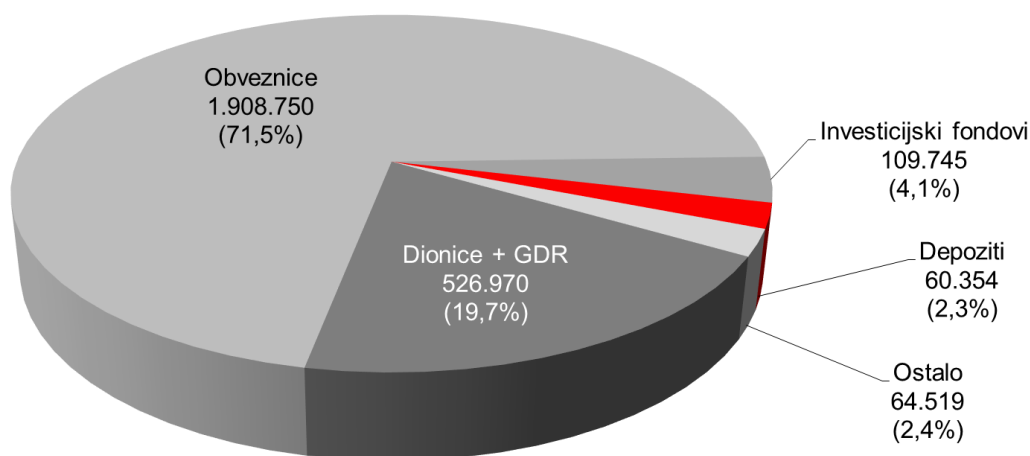
odnosu na prethodnu godinu. Nadalje, svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi u 2014. ostvarili su pozitivne prinose, i to u rasponu od 8,2% do 13,2%.

Tablica 4.5. Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
Broj članova ODMF-ova	204.546	220.527	7,8
Bruto doprinosi ODMF-ova u godini (u tis. kn)	292.058	357.339	22,4
Neto imovina ODMF-ova (u tis.kn)	2.208.117	2.651.987	20,1

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.6. Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2014. godini (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Na kraju 2014. ukupna ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova većinom su se odnosila na ulaganja u obveznice, prije svega na ulaganja u domaće državne obveznice (96,0%). Pored ulaganja u obveznice značajna su bila ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i u dionice. Navedena ulaganja većinom su se odnosila na dionice izdavatelja iz Republike Hrvatske (59,0%) te na dionice izdavatelja iz Slovenije (14,0%), Sjedinjenih Američkih Država (10,0%) i Izraela (10,0%). Osim u obveznice i dionice, otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ulagali su u investicijske fondove i depozite kreditnih institucija. Ulaganja u investicijske fondove uglavnom su se odnosila na inozemne dioničke investicijske fondove (87,0%) te na domaće dioničke i novčane UCITS fondove (13,0%), dok su se ulaganja u depozite kreditnih institucija odnosila na domaća ulaganja.

Tablica 4.6. Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
Broj članova ZDMF-ova	22.685	23.927	5,5
Bruto doprinosi ZDMF-ova u godini (u tis. kn)	82.535	86.400	4,7
Neto imovina ZDMF-ova (u tis.kn)	494.615	596.188	20,5

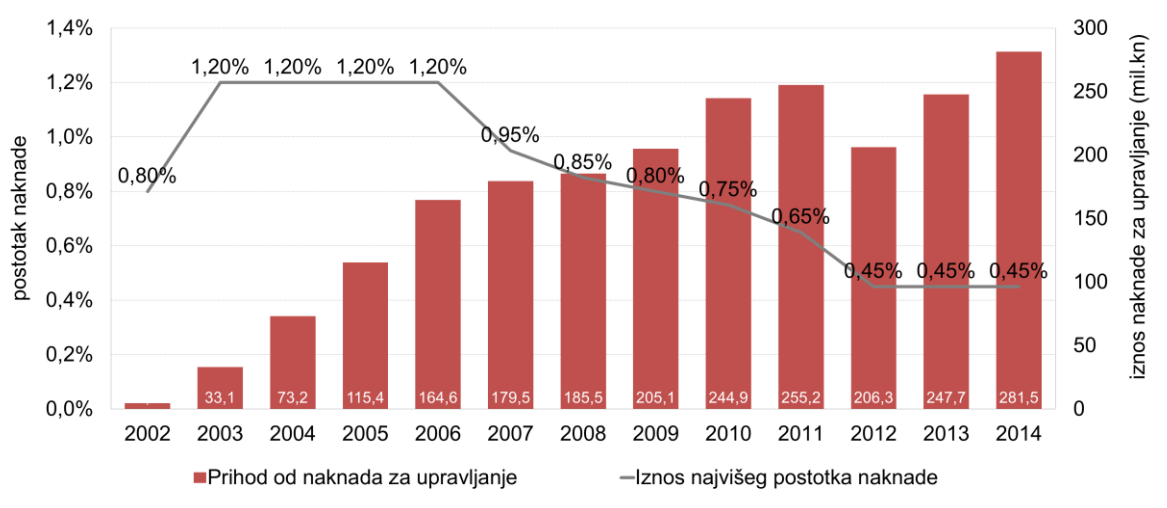
Izvor: Hanfa

U 2014. nastavljen je rast broja članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (5,5% u odnosu na 2013.), kao i rast njihove neto imovine (20,5% u odnosu na 2013.). Također, u odnosu na 2013. ukupne uplate bruto doprinosa članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasle su za 3,9 mil. kuna. U 2014. zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su prinose u rasponu od 7,4% do 12,9%.

4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

U 2014. društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima ostvarila su dobit nakon oporezivanja u iznosu od 164,7 mil. kuna, što je za 14,0% više od dobiti ostvarene u 2013. godini. Prihodi od upravljanja obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima povećani su za 13,5% u odnosu na 2013. godinu. Također, ukupna aktiva društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima veća je za 14,4% nego u 2013. godini. Najveći udio u ukupnoj aktivni na kraju 2014. odnosio se na financijsku imovinu (86,0%), dok se najveći udio u ukupnoj pasivi odnosio na kapital i rezerve (92,4%)⁷⁸.

Grafikon 4.7. Naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima

Izvor: Hanfa

⁷⁸ Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima nalaze se u Dodacima.

4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva

U Republici Hrvatskoj osnovano je i djeluje jedno mirovinsko osiguravajuće društvo (dalje u tekstu: MOD), osnovano temeljem Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 106/99, 63/00, 107/07 i 114/11), koji je bio na snazi do 27. veljače 2014. godine. U 2014. donesen je Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima (NN, br. 22/14; dalje u tekstu: ZMOD), a s njegovim odredbama MOD je dužan uskladiti svoje poslovanje u roku od jedne godine od dana njegova stupanja na snagu.

Prema izvještaju o financijskom položaju⁷⁹ na dan 31. prosinca 2014. vrijednost ukupne imovine MOD-a bila je iskazana u iznosu od 412,7 mil. kuna, što predstavlja porast od 80,6 mil. kuna, odnosno 24,3% u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2013. godine. Navedeni porast imovine prvenstveno je rezultat povećanja ulaganja, koja su činila 94,8% ukupne aktive te koja su bila za 80,6 mil. kuna veća u odnosu na dan 31. prosinca 2013., a što je najvećim dijelom posljedica priliva sredstava na temelju novosklopljenih ugovora o mirovini u 2014. godini.

U pasivi na dan 31. prosinca 2014. tehničke pričuve bile su iskazane u iznosu od 353,2 mil. kuna i činile su 85,6% pasive. Tehničke pričuve vode se odvojeno za obvezno mirovinsko osiguranje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje. Tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznosile su 331,8 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznosila 351,8 mil. kuna, odnosno višak imovine u odnosu na pričuvu iznosio je 20,0 mil. kuna. Na tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja odnosio se iznos od 21,4 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja iznosila 25,9 mil. kuna, odnosno bila je uložena u iznosu većem za 4,5 mil. kuna od iznosa pričuve. Kapital i rezerve u iznosu od 37,5 mil. kuna zabilježili su povećanje u odnosu na 2013. zbog povećanja temeljnog kapitala.

U razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. MOD je kao rezultat poslovanja ostvario dobit nakon oporezivanja u iznosu od 3,0 mil. kuna. Ukupni prihodi iznosili su 212,4 mil. kuna, što je za 34,1 mil. kuna više u odnosu na isto razdoblje 2013. godine. Povećanje prihoda najvećim je dijelom posljedica povećanja prihoda od ulaganja sredstava dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i prihoda s osnova doznaka mirovinskih društava. U strukturi prihoda najveći udjel (72,48%) činili su prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

Ukupni rashodi iznosili su 208,7 mil. kuna, što u odnosu na 2013. predstavlja povećanje rashoda za 33,7 mil. kuna. Najveći dio rashoda (89,5%) odnosio se na rashode s temelja ugovora o mirovini dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, od čega se 115,9 mil. kuna odnosilo na isplate iz dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, a 70,8 mil. kuna na promjenu tehničkih pričuva. Također, povećanje rashoda

⁷⁹ Financijski izvještaji MOD-a nalaze se u Dodacima (tablice A3 i A4).

s temelja ugovora o mirovini dobrovoljnog mirovinskog osiguranja najviše je doprinijelo povećanju ukupnih rashoda u 2014. godini.

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2014. iznosio je 15.428, od čega su se 15.333 ugovora odnosila na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja i izravne jednokratne uplate), a 95 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja). U odnosu na dan 31. prosinca 2013. ukupan broj ugovora povećao se za 1.315. Ukupan broj korisnika na dan 31. prosinca 2014. iznosio je 14.801, od čega je bilo 14.705 korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i 96 korisnika obveznog mirovinskog osiguranja.

4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

4.2.1. Normativne aktivnosti

Zakon o obveznim mirovinskim fondovima i Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Višegodišnja primjena Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 49/99, 63/00, 103/2003, 177/04, 71/07, 124/10, 114/11 i 51/13), kretanja u sustavu mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje i zbivanja u industriji ukazala su na potrebu razdvajanja dvaju postojećih sustava individualne kapitalizirane štednje (obvezni i dobrovoljni) u dva posebna zakona, u cilju omogućavanja daljnjeg razvoja i unaprjeđenja sustava individualne kapitalizirane štednje, a time posredno i buduće socijalne sigurnosti osiguranika.

Stupanjem na snagu ZOMF-a i Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14; dalje u tekstu: ZDMF) precizno su regulirani uvjeti za osnivanje i prestanak rada mirovinskih fondova i mirovinskih društava, njihova organizacijska struktura, temeljni kapital i disperzija ulaganja imovine članova. Detaljno je propisan i način financiranja rada mirovinskih društava, kao i revizija i izvještavanje o njihovom radu, a regulirana je i promidžba mirovinskih fondova i odnosi s njihovim članovima te dužnost uspostavljanja postupaka povodom pritužbi članova.

Odredbama novih zakona poseban je naglasak stavljen na postizanje i održavanje visokih organizacijskih zahtjeva mirovinskog društva, i to kroz postupke odlučivanja, organizacijsku strukturu i organizaciju poslovanja na način da se osigurava kontinuirani investicijski proces i sveobuhvatan sustav upravljanja rizicima, mehanizme unutarnje kontrole, procedure internog izvještavanja, evidencije poslovanja i unutarnje organizacije te svih internih akata, politike i procedure kontinuiranog stručnog osposobljavanja radnika, administrativne i računovodstvene procedure i postupke, mjere i postupke za nadzor i zaštitu informacijskog sustava i sustava za elektroničku obradu podataka, mjere i postupke za kontinuirano očuvanje sigurnosti, integriteta i povjerljivosti informacija, kao i politike, mjere i postupke osiguranja neprekidnog poslovanja. Pri tome je propisano i da su mirovinska društva dužna u okviru svoje organizacijske strukture najmanje ustrojiti organizacijske jedinice upravljanja rizicima, praćenja usklađenosti s relevantnim propisima i interne revizije, dok je za mirovinska društva koja upravljaju

obveznim mirovinskim fondovima dodatno propisana i obveza uspostave organizacijskih jedinica upravljanja imovinom i analize financijskih tržišta, pravne podrške te administrativne i računovodstvene podrške.

Također, unutar postojećeg sustava obveznog mirovinskog osiguranja temeljem individualne kapitalizirane štednje uvedene su tri nove kategorije mirovinskih fondova (A, B i C), kojima upravlja isto mirovinsko društvo, a koje se s obzirom na razdoblje umirovljenja članova međusobno razlikuju po ograničenjima ulaganja imovine i investicijskoj strategiji.

Mirovinski fond kategorije A je prema ograničenjima ulaganja i investicijskoj strategiji izloženiji dioničkim tržištima, ulaganjem u koje se u duljem roku očekuju veći prinosi u odnosu na prinose od ulaganja u obveznice, uz razmjerno prihvaćanje višeg rizika u takva ulaganja. Ta je vrsta ulaganja primjerenija mlađim članovima mirovinskih fondova, s obzirom na dulje vremensko razdoblje do njihova umirovljenja. Mirovinski fond kategorije B predviđen je za najširu skupinu osiguranika s prosječnom sklonosti riziku prema ograničenjima ulaganja i investicijskoj strategiji ulaganja te očekivanim prinosima kakve su imali postojeći obvezni mirovinski fondovi. Mirovinski fond kategorije C određen je prema zakonskim ograničenjima ulaganja kao konzervativan, s očekivanim profilom rizičnosti nižim od fondova kategorije A i B te članovima koji nisu skloni riziku odnosno članovima kojima je za stjecanje prava na starosnu mirovinu ostalo manje od pet godina.

ZOMF je u odnosu na prethodnu regulativu donio i određene promjene u pogledu ograničenja ulaganja mirovinskih fondova, prije svega otvaranjem posebnih mogućnosti ulaganja u vrijednosne papire koji služe za financiranje ili sekuritizaciju infrastrukturnih projekata na području Republike Hrvatske. Novom regulativom preciznije je uređeno korištenje financijskih izvedenica koje mirovinsko društvo može koristiti u svoje ime i za račun mirovinskog fonda u svrhu zaštite imovine, ali i učinkovitog upravljanja imovinom i obvezama mirovinskog fonda, pri čemu su detaljno propisana ograničenja izloženosti, kao i korištenje postupaka vrednovanja financijskih izvedenica.

Uvedene su i značajne izmjene institucionalnog okvira, ponajprije uvođenjem mogućnosti da mirovinsko društvo koje je do tada moglo upravljati samo obveznim mirovinskim fondom obavlja i djelatnosti osnivanja i upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima, uz posljedične dodatne organizacijske i kapitalne zahtjeve. Time je omogućeno da mirovinska društva uz zadovoljavanje potrebnih regulatornih uvjeta mogu obavljati određene aktivnosti uz niže troškove i manja administrativna opterećenja. Osim toga, ZDMF-om je za dobrovoljno mirovinsko društvo uvedena i mogućnost da pored djelatnosti osnivanja i upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima može obavljati i djelatnost osnivanja i upravljanja UCITS fondovima.

Propisi doneseni temeljem Zakona o obveznim mirovinskim fondovima i Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Usporedno s donošenjem ZOMF-a i ZDMF-a i njihovim stupanjem na snagu Hanfa je donijela ukupno 38 podzakonskih akata⁸⁰, odnosno pravilnika kojima su detaljnije propisani:

- uvjeti za osnivanje i rad mirovinskih fondova i mirovinskih društava
- sadržaj statuta fonda i informativnog prospekta fonda
- dopuštena ulaganja i dodatna ograničenja ulaganja mirovinskog fonda
- promidžba i informacije za članove mirovinskih fondova
- sadržaj i način vođenja registra mirovinskih društava i mirovinskih fondova
- oblik i iznos kapitala mirovinskih društava
- statusne promjene mirovinskih društava
- uvjeti za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskih društava
- prijenos poslova upravljanja mirovinskih fondova
- organizacijski zahtjevi mirovinskih društava
- način dostave i struktura financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskih društava i mirovinskih fondova
- način utvrđivanja neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice, tj. udjela mirovinskog fonda
- način i rok izračuna zajamčenog prinosa obveznog mirovinskog fonda
- postupak naknade štete članovima mirovinskog fonda i/ili mirovinskom fondu
- obavljanje poslova, uvjeti i način izbora te oduzimanje izdanog odobrenja za izbor depozitara
- uvjeti za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje
- uvjeti za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, ustrojavanje i vođenje registra članova te obustava uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda
- sadržaj i trajanje obrazovnog programa te uvjeti za pristup ispitu i sadržaj ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova
- postupanje REGOS-a i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Hanfa je u sklopu svojih redovnih aktivnosti kontinuirano sudjelovala u radu EIOPA-e⁸¹ te je dostavljala informacije o poslovanju dobrovoljnih zatvorenih mirovinskih fondova u Republici Hrvatskoj. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u radu Odbora za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee*), zaduženog za izradu nacrtu tehničkih standarda u dijelovima Direktive IORP⁸² te za izradu

⁸⁰ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

⁸¹ O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

⁸² Direktiva 2003/41/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. lipnja 2003. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje, SL L 235. Navedena je direktiva implementirana u Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima i Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima (NN, br. 22/14). Prema hrvatskom

smjernica i preporuka kako bi se uspostavila dosljedna i učinkovita praksa unutar Europskog sustava nadzora financijskog tržišta (ESFS). Odbor također prati i procjenjuje razvoj tržišta u područjima prekograničnih institucija za strukovno mirovinsko osiguranje. U njegovu radu Hanfa je sudjelovala putem upitnika kao što su upitnik o nacionalnim pravilima i tržišnoj praksi kod prijenosa stečenih mirovinskih prava te upitnik o pregledu odredbi radnog i socijalnog prava prudencijalne prirode. Hanfa je također sudjelovala u izradi izvještaja o regulatornom okviru, praksi i mogućnostima koje se nude članovima IORP-a u fazi isplate, u izradi izvještaja o sličnostima i različitostima između država članica u pogledu načina kako članovi donose investicijske odluke i načina na koji IORP-ovi nude različite investicijske opcije, kao i u izradi baze podataka mirovinskih programa i proizvoda.

U radu EIOPA-ina Odbora za financijsku stabilnost (engl. *Financial Stability Committee*) Hanfa je sudjelovala kroz popunjavanje kvalitativnih upitnika te procjenu rizika kroz popunjavanje matrice rizika, izvještavanje o promjenama u odnosu na prethodno razdoblje te utjecaju faktora rizičnosti na zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove u Republici Hrvatskoj i očekivanja materijalizacije rizika u budućnosti.

Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima

U 2014. na snagu je stupio ZMOD, koji je usklađen s pravnom stečevinom Europske unije, odnosno direktivama koje reguliraju navedeni dio tržišta. Osim provedenog usklađenja, tim zakonom uređeno je osnivanje i poslovanje MOD-ova, koji isplaćuju mirovine u okviru obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje te mirovine na temelju jednokratne uplate osoba u MOD, te su uređeni mirovinski programi obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje i mirovinski programi na temelju jednokratne uplate osoba u MOD. Osim navedenog, ZMOD-om su uređene mirovine te njihova isplata. Donošenjem predmetnog zakona unaprijeđena su i postojeća zakonska rješenja povezana s nadzorom.

Propisi doneseni temeljem Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima

Temeljem ZMOD-a u 2014. doneseni su pravilnici⁸³ kojima je, u pogledu poslovanja MOD-a, regulirano:

- vrednovanje imovine
- kontni plan
- sadržaj i trajanje obrazovnog programa, uvjeti za pristup ispitu i sadržaj ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja MOD-a
- organizacijski zahtjevi
- izbor MOD-a u okviru obveznog mirovinskog osiguranja
- revizija izvještaja
- minimalni standardi, način izračuna i mjerila za izračun tehničkih pričuva
- dopuštena ulaganja i ograničenja ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva
- ponuda mirovinskih programa

zakonodavnom okviru, MOD i zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi čine institucije za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Institutions for Occupational Retirement Provision – IORP*).

⁸³ Popis propisa koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

- redovita izvješća
- struktura i sadržaj financijskih i dodatnih izvještaja
- adekvatnost kapitala
- promidžbene aktivnosti i internetska stranica MOD-a
- uvjeti za izdavanje odobrenja za rad i odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela
- uvjeti za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora
- uvjeti za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara te sadržaj i način vođenja registra.

Propisi doneseni temeljem Zakona o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu mirovine

Na snagu su u 2014. stupila dva pravilnika donesena temeljem Zakona o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu mirovine (NN, br. 153/13). Navedenim pravilnicima propisan je sadržaj izjave o načelima ulaganja, dodatni uvjeti koje mora ispunjavati imovina za isplatu dokupljenih mirovina u koju je društvu za dokup imovine dopušteno ulagati te dodatna ograničenja ulaganja imovine za isplatu dokupljenih mirovina i način izračuna izloženosti. Osim navedenog, propisan je način vođenja računovodstva te sadržaj, oblik, objava, način i rokovi izrade i dostave godišnjih i tromjesečnih izvještaja kojima društvo za dokup mirovine izvještava Hanfu i druge korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja, promjenama kapitala i novčanim tijekovima, kao i drugih izvještaja koji se sastavljaju za potrebe nadzora.

4.2.2. Licenciranje

Nakon stupanja na snagu ZOMF-a i ZDMF-a uslijedio je opsežan posao usklađenja poslovanja mirovinskih društava i mirovinskih fondova s novim zakonodavstvom, koji je uključivao izdavanje odobrenja za osnivanje i rad obveznih mirovinskih fondova kategorije A i C, odobrenja izbora depozitara i odobrenja statuta fondova kategorije A i C, odobrenja izmjena i dopuna statuta fondova kategorije B, te odobrenja statuta dobrovoljnih mirovinskih fondova. Provedeni su i postupci u vezi s izdavanjem odobrenja za statusne promjene mirovinskog društva (pripajanje dobrovoljnog mirovinskog društva obveznom mirovinskom društvu), izdavanjem proširenja odobrenja za rad mirovinskom društvu i izdavanjem odobrenja za članove uprave mirovinskog društva. U protekloj godini došlo je do dva pripajanja društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima društvima za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima, za koje je Hanfa izdala odobrenja za pripajanje.

4.7. Broj obrađenih predmeta u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova

VRSTA PREDMETA	2013.	2014.
Odobrenje imenovanja članova uprave obveznog/dobrovoljnog mirovinskog društva	2	2
Odobrenje članova nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	6	4
Odobrenje članova nadzornog odbora dobrovoljnog mirovinskog društva	4	1
Odobrenje za osnivanje i upravljanje obveznim mirovinskim fondom kategorije A	0	4
Odobrenje za osnivanje i upravljanje obveznim mirovinskim fondom kategorije C	0	4
Odobrenje za izbor depozitara	4	8
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta obveznog mirovinskog fonda kategorije A, B i C	0	12
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda	4	6
Odobrenje informativnog prospekta i izmjena informativnog prospekta dobrovoljnog mirovinskog fonda	5	0
Promidžba mirovinskih fondova	30	4
Izdavanje/obnova licence za ovlaštenog upravitelja mirovinskog fonda	6	1
Odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u dobrovoljnom mirovinskom društvu	0	1
Odobrenje povećanja temeljnog kapitala mirovinskog društva	0	2
Proširenje odobrenja za rad mirovinskog društva	0	2
Odobrenje za statusnu promjenu mirovinskog društva (pripajanje)	0	4

Izvor: Hanfa

U 2014. mirovinsko osiguravajuće društvo podnijelo je zahtjev za izdavanje odobrenja za rad u skladu sa odredbama ZMOD-a (postupak usklađenja). U tijeku navedenog postupka izdano je odobrenje osnivaču za stjecanje kvalificiranih udjela u tom društvu te su licencirana dva člana uprave.

4.2.3. Nadzor

Poštujući rokove za usklađenje poslovanja s novim zakonskim odredbama, tijekom 2014. Hanfa nije obavljala poslove neposrednog nadzora nad mirovinskim društvima, kao ni nad obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Usporedno s donošenjem novog zakonodavnog okvira nastavljen je rad na već započetom pristupu provođenja nadzora temeljenog na rizicima, na način da su parametri modela upotpunjeni podacima iz izvještaja i obavijesti koje su društva dostavila Hanfi tijekom 2014. godine. Model će se dodatno upotpuniti saznanjima iz neposrednih nadzora nad mirovinskim društvima i mirovinskim fondovima koji su planirani u 2015. godini.

Posredni nadzor nad poslovanjem mirovinskih fondova i mirovinskih društava provodio se analizom dostavljenih dnevnih i periodičnih izvještaja o njihovu poslovanju te godišnjih financijskih izvještaja

revidiranih od strane neovisnog ovlaštenog revizora, kao i analizom ostalih informacija prikupljenih od subjekata nadzora. Analiza se provodila u cilju provjere usklađenja poslovanja subjekata nadzora s odredbama ZOMF-a i ZDMF-a, pripadajućih podzakonskih akata te internih akata mirovinskih društava, informativnog prospekta, prospekta i statuta mirovinskih fondova.

Posredni nadzor tijekom 2014. posebno je bio usmjeren na osiguravanje i kontrolu nesmetanog početka rada obveznih mirovinskih fondova kategorija A i C te nastavka rada postojećeg obveznog mirovinskog fonda kao fonda kategorije B, na provjeru usklađenosti ulaganja imovine mirovinskih fondova s dopuštenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja, na provjeru točnosti vrednovanja imovine mirovinskih fondova te na provjeru obavješćavanja ulagatelja u vidu sadržaja internetske stranice mirovinskih društava i redovitih izvještaja mirovinskih fondova. Također su se svakodnevno izračunavale vrijednosti indeksa MIREX A, B i C, izrađivali periodični i ad-hoc izvještaji o stanju fondovske industrije, kvantitativno i kvalitativno procjenjivali rizici poslovanja mirovinskih fondova i mirovinskih društava, provjeravala usklađenost jamstvenog pologa, pratio broj članova mirovinskih fondova, izračunavao zajamčeni prinos obveznih mirovinskih fondova te kontrolirao izračun naknada.

Zbog statusnih promjena kod jednog društva za upravljanje mirovinskim fondovima došlo je kršenja zakonskih odredbi ograničenja ulaganja, o čemu je sastavljen i zapisnik o posrednom nadzoru.

Hanfa je provodila nadzor nad poslovanjem MOD-a na temelju financijskih i dopunskih izvještaja, aktuarske procjene, kao i izvještaja na zahtjev Hanfe koje je MOD dužan dostavljati Hanfi u opsegu i rokovima propisanim ZMOD-om i Pravilnikom o redovitim izvješćima mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 86/14). ZMOD je stupio na snagu u veljači 2014., a MOD ima obvezu uskladiti se s njim u roku od godinu dana od dana njegova stupanja na snagu.

4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava

Hanfa je provela obrazovni program za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, koji je pohađalo 15 polaznika, te prvi ispitni rok ciklusa ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, kojem su pristupila 22 kandidata, od kojih je njih 15 uspješno položilo ispit. Proveden je i prvi ispitni rok ciklusa ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, kojemu su pristupila ukupno četiri kandidata, od kojih je troje kandidata uspješno položilo ispit. Hanfa će za kandidate koji nisu uspješno položili navedene ispite na prvom ispitnom roku organizirati drugi ispitni rok u 2015. godini.

Obrazovni program za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva nije održan zbog izrazito malog broja zainteresiranih kandidata za pohađanje obrazovnog programa.

5. Osiguranje

5.1. Opis tržišta

Tržište osiguranja⁸⁴ u 2014. bilo je obilježeno liberalizacijom cjenika obveznog osiguranja vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama (dalje u tekstu: osiguranje od automobilske odgovornosti). Naime, nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju društva za osiguranje koja imaju dozvolu za obavljanje poslova obveznih osiguranja u prometu počela su koristiti nove vlastite cjenike premije osiguranja od automobilske odgovornosti.⁸⁵ Liberalizacija je dovela do smanjenja prosječne premije osiguranja od automobilske odgovornosti, što je jedan od glavnih uzroka pada premije u skupini neživotnih osiguranja te posljedično i pada ukupne zaračunate bruto premije društava za osiguranje. Za razliku od neživotnih osiguranja, premija životnih osiguranja zabilježila je blagi porast u odnosu na prethodnu godinu.

Na tržištu osiguranja na dan 31. prosinca 2014. poslovalo je 25 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.^{86,87} Također, na tržištu osiguranja djelovao je i Hrvatski ured za osiguranje kao udruženje društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju⁸⁸ na dan 31. prosinca 2014. obavljalo je 241 društvo za zastupanje u osiguranju, 42 društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 158 obrta za zastupanje u osiguranju, 25 kreditnih institucija te HP - Hrvatska pošta d.d.

⁸⁴ Pregled stanja tržišta osiguranja u 2014. izrađen je na temelju analize financijskih, statističkih i nadzornih izvještaja dostavljenih Hanfi te provedenog nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje i društava za reosiguranje, Hrvatskog POOL-a za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU, Hrvatskog ureda za osiguranje, društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, društava za zastupanje u osiguranju, obrta za zastupanje u osiguranju, HP - Hrvatske pošte d.d. te kreditnih institucije koje su imale dozvolu za zastupanje u osiguranju. Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2014. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2012. i 2013. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Zakona o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09, i 94/14; dalje u tekstu: ZOS), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja usvojenih od strane Europske unije, kao i uslijed postupanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje po nalogima Hanfe.

⁸⁵ Proces liberalizacije tržišta osiguranja počeo je ukidanjem obvezne primjene zajedničkih uvjeta i Temeljnog premijskog sustava za obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti u Republici Hrvatskoj te su od 1. siječnja 2008. društva za osiguranje koja provode obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti mogla početi primjenjivati vlastite uvjete i cjenike premije obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti. Međutim, uvjeti i cjenici koje su društva od tada primjenjivala nisu se razlikovali (osim nomotehnički) od zajedničkih uvjeta i cjenika premije koji su bili na snazi do kraja 2007. godine. Stvarni proces liberalizacije započeo je kada su se stekli drugi uvjeti za liberalizaciju kao što su odgovarajuća statistika, iskustvo i dr. Navedeno se dogodilo upravo u vrijeme ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, kada društva više nisu bila dužna sustavno dostavljati tehničke osnove premijskih sustava, nego isključivo uvjete osiguranja 60 dana prije početka njihove primjene.

⁸⁶ Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za osiguranje iz drugih država članica koja su Hanfi dostavila notifikacije za obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj temeljem slobode pružanja usluga (neposredno) nisu uključena u ovo izvješće (u 2014. nije bilo obavljanja poslova osiguranja temeljem slobode poslovnog nastana, odnosno preko podružnice).

⁸⁷ Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

⁸⁸ Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima i obrtima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji su u 2014. obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Zastupnici u osiguranju i posrednici u osiguranju i reosiguranju koji su obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju sa sjedištem u drugim državama članicama neposredno ili putem podružnice nisu uključeni u ovo izvješće.

5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje

Od ukupno 25 društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja su poslovala na dan 31. prosinca 2014., sedam društava obavljalo je isključivo poslove životnih osiguranja, deset društava za osiguranje obavljalo je isključivo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih i neživotnih osiguranja obavljalo osam društava za osiguranje. Broj društava za osiguranje smanjio se u odnosu na dan 31. prosinca 2013. za jedan jer je došlo do pripajanja jednog društva za osiguranje drugome. Poslove reosiguranja u 2014. obavljalo je jedno društvo za reosiguranje.

Na dan 31. prosinca 2014. u neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata nalazilo se 11 društava za osiguranje, koja su u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji sudjelovala sa 52,0%. Premijski udjel preostalih 14 društava za osiguranje u neposrednom većinskom vlasništvu nerezidenata iznosio je 48,0%. U neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata bilo je i jedno društvo za reosiguranje.

5.1.1.1. Zaračunata bruto premija

Zaračunata bruto premija osiguranja u 2014. iznosila je 8,6 mlrd. kuna te je bila za 0,5 mlrd. kuna ili 5,7% niža u odnosu na premiju ostvarenu u 2013. godini. Premija u skupini neživotnih osiguranja iznosila je 5,9 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 0,6 mlrd. kuna, odnosno 9,4% u odnosu na 2013. godinu. Pad premije neživotnih osiguranja najvećim je dijelom posljedica pada premije u vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, i to za 543,9 mil. kuna ili 18,3%.

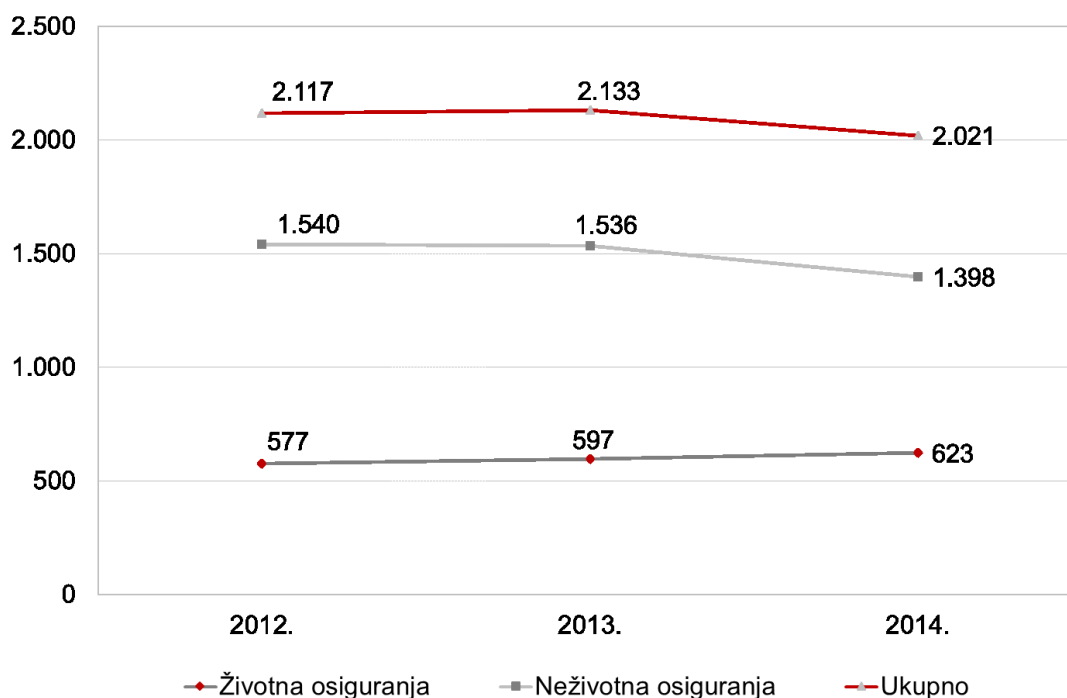
Od ukupno 18 vrsta osiguranja u skupini neživotnih osiguranja rast zaračunate bruto premije ostvaren je u samo šest vrsta, pri čemu je najveći porast premije u apsolutnom iznosu od 48,6 mil. kuna ostvaren u vrsti 14 – Osiguranje kredita. Slijedi premija u vrsti 02 – Zdravstveno osiguranje (porast od 28,9 mil. kuna) i u vrsti 16 – Osiguranje raznih financijskih gubitaka (porast od 22,4 mil. kuna).

Premija životnih osiguranja ostvarena je u iznosu od 2,6 mlrd. kuna i u odnosu na 2013. porasla je za 99,4 mil. kuna ili 3,9%. Od ukupne premije životnih osiguranja na premiju osiguranja s jednokratnim plaćanjem premije odnosio se iznos od 738,8 mil. kuna, što je više u odnosu na 2013., kada je taj iznos bio 582,5 mil. kuna, iz čega je razvidno da je rast tržišta životnih osiguranja generiran osiguranjima s jednokratnim uplatama premije, dok se premija životnih osiguranja s obročnim plaćanjima premije smanjuje.

Zaračunata bruto premija reosiguranja u 2014. iznosila je 335,7 mil. kuna te je u odnosu na 2013. zabilježila pad od 61,7 mil. kuna ili 15,5%.

Gustoća premije osiguranja⁸⁹ u 2014. iznosila je 2.021 kunu, odnosno 264 eura⁹⁰ ukupno za životna i neživotna osiguranja i bila je na najnižoj razini u posljednjih sedam godina. Promatrano prema skupinama osiguranja, kod neživotnih osiguranja gustoća premije iznosila je 1.398 kuna (182 eura), čime je ostvaren pad u odnosu na prethodnu godinu, dok je u skupini životnih osiguranja gustoća premije iznosila 623 kune (81 euro) te je prvi put zabilježila vrijednost višu od 600 kuna.

Grafikon 5.1. Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2012. do 2014. (u kn)

Izvor: Hanfa, DZS

Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u⁹¹ na dan 31. prosinca 2014. bio je 2,6% te je također zabilježio smanjenje u odnosu na prethodnu godinu. U skupini životnih osiguranja navedeni je udjel sa 0,77% u 2013. porastao na 0,80% u 2014., dok je kod neživotnih osiguranja udjel zabilježio pad sa 2,0%, koliko je iznosio u 2013., na 1,8% u 2014. godini. S obzirom na trenutačno raspoložive podatke koji se odnose na 2013. prosječni udjel ukupne premije osiguranja (ukupno životna i neživotna osiguranja) u BDP-u za zemlje punopravne članice europske osigurateljne i reosigurateljne federacije *Insurance Europe* (32 zemlje) iznosio je 7,7%⁹². Usporedimo li navedeni podatak s istim podatkom za Republiku Hrvatsku u 2013., vidljivo je da je u Republici Hrvatskoj taj pokazatelj značajno niži.

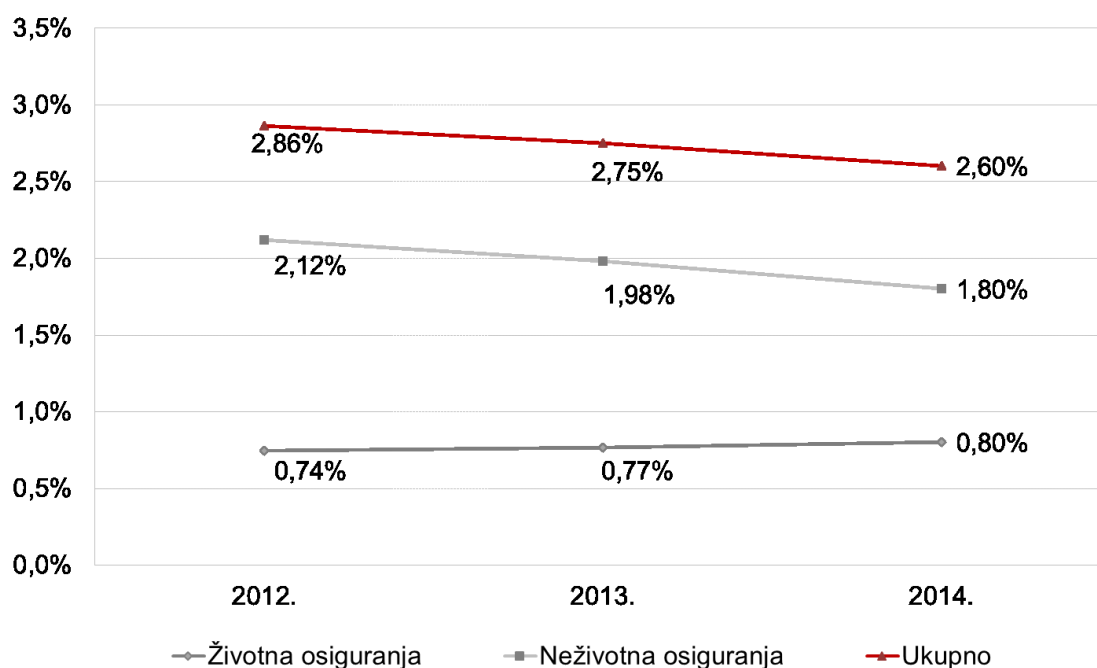
⁸⁹ Gustoća premije osiguranja računa se kao omjer zaračunate bruto premije i broja stanovnika. Podaci o broju stanovnika preuzeti su s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku (www.dzs.hr, Mjesečno statističko izvješće br. 3, 2015).

⁹⁰ Izračunato prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2014. godine

⁹¹ Podatak o BDP-u objavljen u Priopćenju Državnog zavoda za statistiku, broj: 12.1.1/4. od 6. ožujka 2015.

⁹² Podatak objavljen u statističkoj publikaciji *Statistics N°50: European Insurance in Figures dataset* (2013) od 6. siječnja 2015., objavljenoj na internetskoj stranici *Insurance Europe*

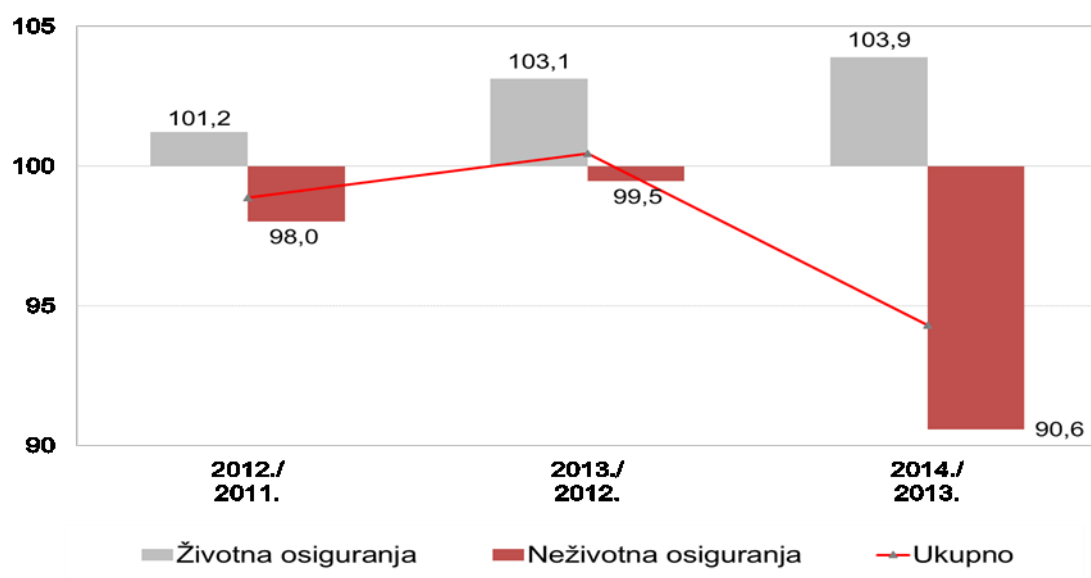
Grafikon 5.2. Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2012. do 2014.

Izvor: Hanfa, DZS

Koncentracija zaračunate bruto premije u pet najvećih društava za osiguranje smanjila se sa 65,6% u 2013. na 65,2% u 2014. Kod neživotnih osiguranja prisutna je veća koncentracija u odnosu na životna osiguranja pa je tako pet društava za osiguranje ostvarilo 73,4% ukupne premije neživotnih osiguranja, dok je u segmentu životnih osiguranja 66,6% premije bilo koncentrirano u pet društava za osiguranje.

Grafikon 5.3. Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2012. do 2014.

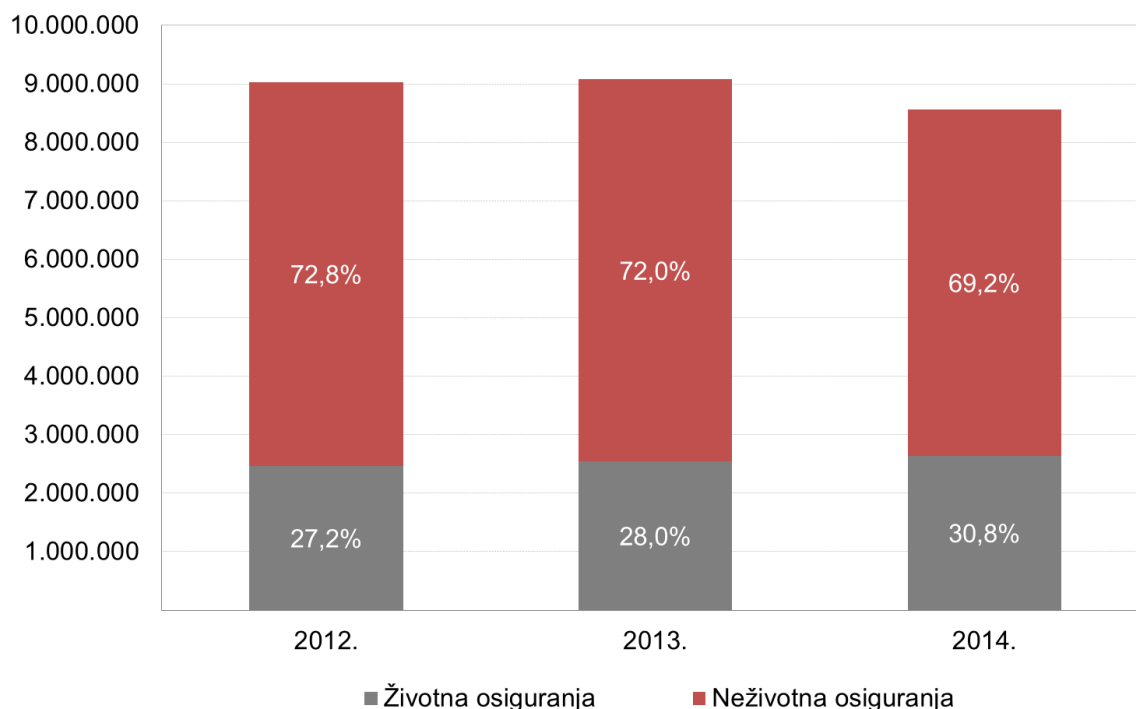

Izvor: Hanfa

U skupini neživotnih osiguranja u 2014. nastavljen je trend smanjenja zaračunate bruto premije, dok je u skupini životnih osiguranja treću godinu zaredom zabilježen rast premije.

U strukturi zaračunate bruto premije na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj, kao i prethodnih godina, prevladavala su neživotna osiguranja s udjelom od 69,2%. U 2014. zabilježeno je najznačajnije smanjenje udjela neživotnih osiguranja u ukupnoj premiji u zadnjih deset godina, na što je u najvećoj mjeri utjecao pad premije obveznih osiguranja od automobilske odgovornosti, a s druge strane i blagi rast premije životnih osiguranja.

Grafikon 5.4. Kretanje udjela životnih i neživotnih osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja u razdoblju od 2012. do 2014. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Neravnomjerna raspodjela udjela u strukturi zaračunate bruto premije vidljiva je i u odnosu na zastupljenost pojedinih vrsta osiguranja. Od ukupno 25 vrsta osiguranja, dvije vrste osiguranja (vrsta 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila i vrsta 19 – Životno osiguranje) činile su više od polovine ukupne zaračunate bruto premije. Ipak, u odnosu na 2013., kada je udjel te dvije vrste osiguranja bio 57,4%, u 2014. njihov udjel smanjen je na 55,6%. U 2013. udjel vrste 10 bio je značajno viši u odnosu na udjel vrste 19, dok su se u 2014. oni gotovo izjednačili.

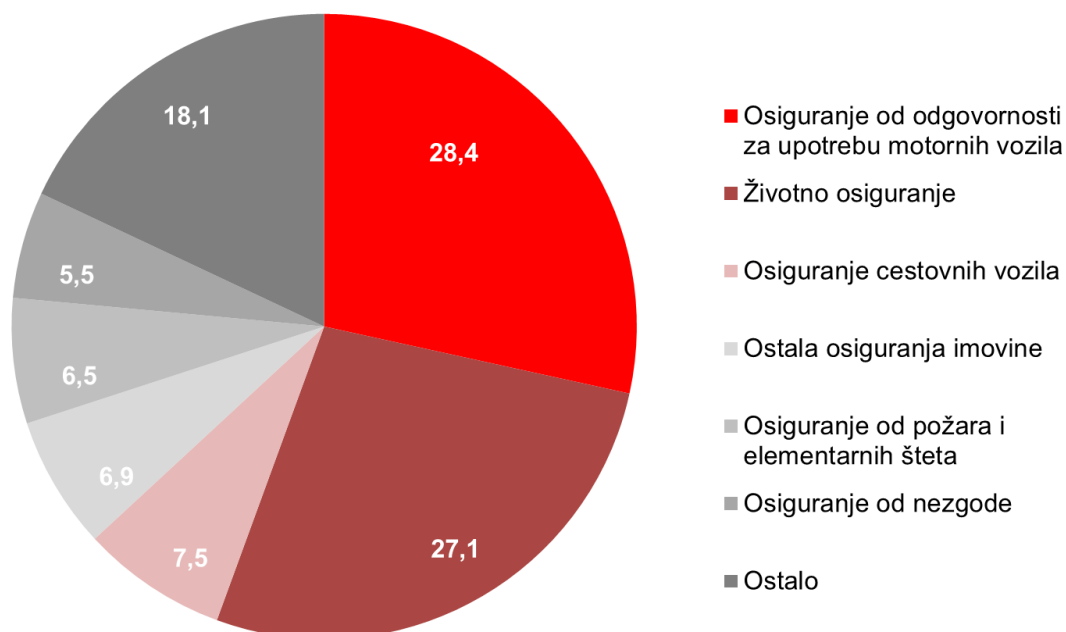
Tablica 5.1. Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2013. i 2014. (u tis. kn)

Šifra	VRSTA OSIGURANJA	2013.	Udjel (%)	2014.	Udjel (%)	Promjena (%)
01	Osiguranje od nezgode	496.223	5,5	472.817	5,5	-4,7
02	Zdravstveno osiguranje	249.438	2,7	278.338	3,3	11,6
03	Osiguranje cestovnih vozila	662.700	7,3	645.487	7,5	-2,6
04	Osiguranje tračnih vozila	6.705	0,1	7.097	0,1	5,9
05	Osiguranje zračnih letjelica	8.947	0,1	8.322	0,1	-7,0
06	Osiguranje plovila	175.612	1,9	164.128	1,9	-6,5
07	Osiguranje robe u prijevozu	55.312	0,6	45.165	0,5	-18,3
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	582.913	6,4	554.784	6,5	-4,8
09	Ostala osiguranja imovine	669.423	7,4	587.744	6,9	-12,2
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.978.145	32,8	2.434.236	28,4	-18,3
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	5.825	0,1	5.743	0,1	-1,4
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	37.813	0,4	41.671	0,5	10,2
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	309.645	3,4	301.444	3,5	-2,6
14	Osiguranje kredita	145.944	1,6	194.521	2,3	33,3
15	Osiguranje jamstava	6.245	0,1	6.171	0,1	-1,2
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	93.605	1,0	115.968	1,4	23,9
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	2.743	0,0	2.735	0,0	-0,3
18	Putno osiguranje	50.016	0,6	55.525	0,6	11,0
19	Životno osiguranje	2.231.682	24,6	2.322.980	27,1	4,1
20	Rentno osiguranje	11.093	0,1	20.083	0,2	81,0
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	158.537	1,7	151.663	1,8	-4,3
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	7.601	0,1	6.796	0,1	-10,6
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	129.501	1,4	136.263	1,6	5,2
24	Tontine	0	0,0	0	0,0	-
25	Osiguranje s kapitalizacijom	0	0,0	0	0,0	-
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA (vrste 01 - 18)		6.537.254	72,0	5.921.894	69,2	-9,4
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA (vrste 19 - 25)		2.538.414	28,0	2.637.784	30,8	3,9
SVEUKUPNO (vrste 01 - 25)		9.075.668	100,0	8.559.679	100,0	-5,7

Izvor: Hanfa

Osiguranja motornih vozila, koja uključuju osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (vrsta 10) i osiguranje cestovnih vozila (vrsta 03) u 2014. činila su 35,9% ukupne zaračunate bruto premije, što je znatno manje u odnosu na 2013., kada je njihov udjel bio 40,1%. Navedeno je posljedica pada premije u vrsti 10 za 543,9 mil. kuna (18,3%), što ujedno predstavlja najveći pad premije po pojedinoj vrsti osiguranja u apsolutnom iznosu.

Grafikon 5.5. Struktura premije po vrstama osiguranja u 2014. (u %)

Izvor: Hanfa

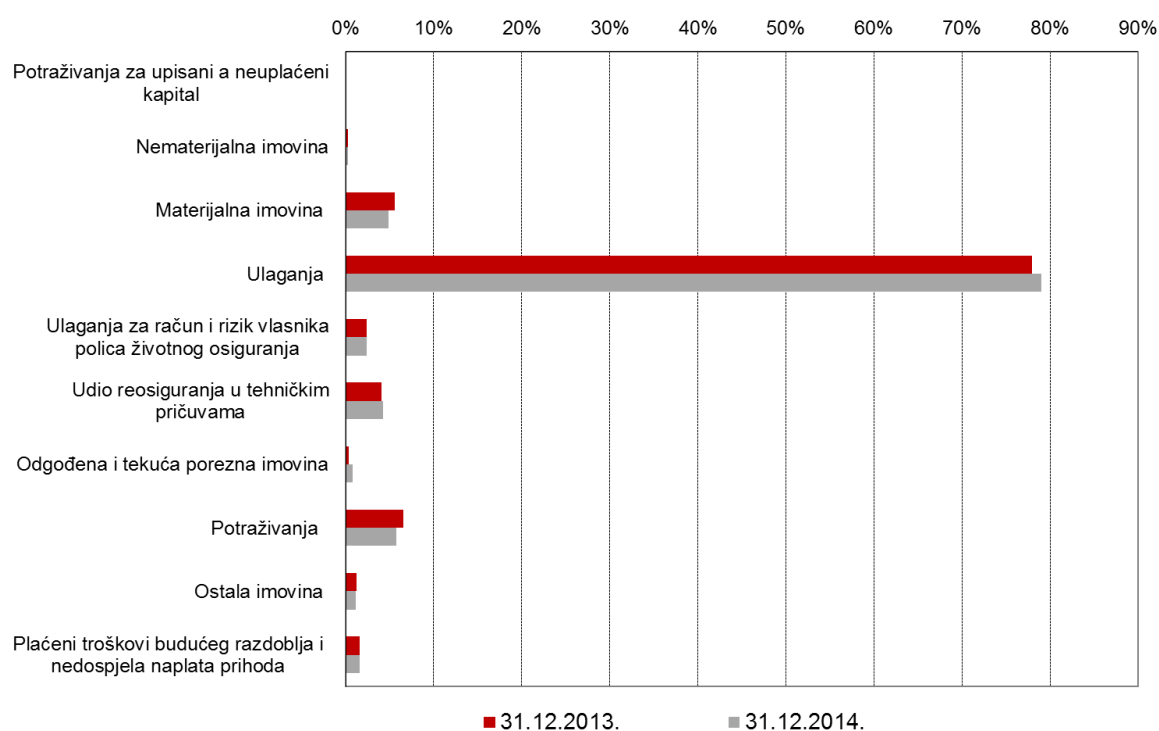
U vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila najveći dio zaračunate bruto premije odnosio se na rizik 10.01. osiguranje od automobilske odgovornosti. Premija osiguranja od automobilske odgovornosti u iznosu od 2,4 mlrd. kuna činila je 27,5% ukupne zaračunate bruto premije u 2014. te je u odnosu na 2013. zabilježila pad od 592,8 mil. kuna (20,1%), a što je posljedica liberalizacije cjenika za osiguranje od automobilske odgovornosti. Osim što je dovela do smanjenja cijene police osiguranja od automobilske odgovornosti, liberalizacija je donijela i niz drugih prednosti za ugovaratelje osiguranja kao što su brojne mogućnosti prilagodbe pojedincu (primjerice prema starosti, intenzitetu vožnje, regiji), mogućnost odobravanja dodatnih popusta (primjerice većih popusta za osiguranike bez prijavljenih šteta, popusta na pakete osiguranja te popusta na dobrovoljna osiguranja) te raznolika ponuda dopunskih osiguranja. Nasuprot tome, kao negativna strana tržišnog natjecanja javlja se opasnost neodgovarajuće (preniske) cijene, što za posljedicu može imati negativan utjecaj na rezultat poslovanja i posljedično adekvatnost kapitala te potrebu za dodatnim kapitalom.

Većina društava za osiguranje ostvarila je u 2014. pad premije osiguranja od automobilske odgovornosti u odnosu na 2013. godinu. Kao rezultat poslovanja, za rizik 10.01 na razini tržišta osiguranja ostvarena je dobit poslije oporezivanja u iznosu od 161,4 mil. kuna.

5.1.1.2. Struktura aktive

Ukupna aktiva društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 37,4 mlrd. kuna te je u odnosu na prethodnu godinu bila veća za 2,1 mlrd. kuna, odnosno 6,0%. Porastu aktive na razini djelatnosti osiguranja u najvećoj je mjeri doprinijelo povećanje aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,6 mlrd. kuna ili 8,9%. Aktiva životnih osiguranja činila je na dan 31. prosinca 2014. godine 52,9% ukupne aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje. U segmentu neživotnih osiguranja zabilježen je porast aktive od 497,5 mil. kuna ili 2,9%. Aktiva društava za reosiguranje činila je 4,5% ukupne aktive neživotnih osiguranja.

Grafikon 5.6. Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2013. i 2014. (u %)

Izvor: Hanfa

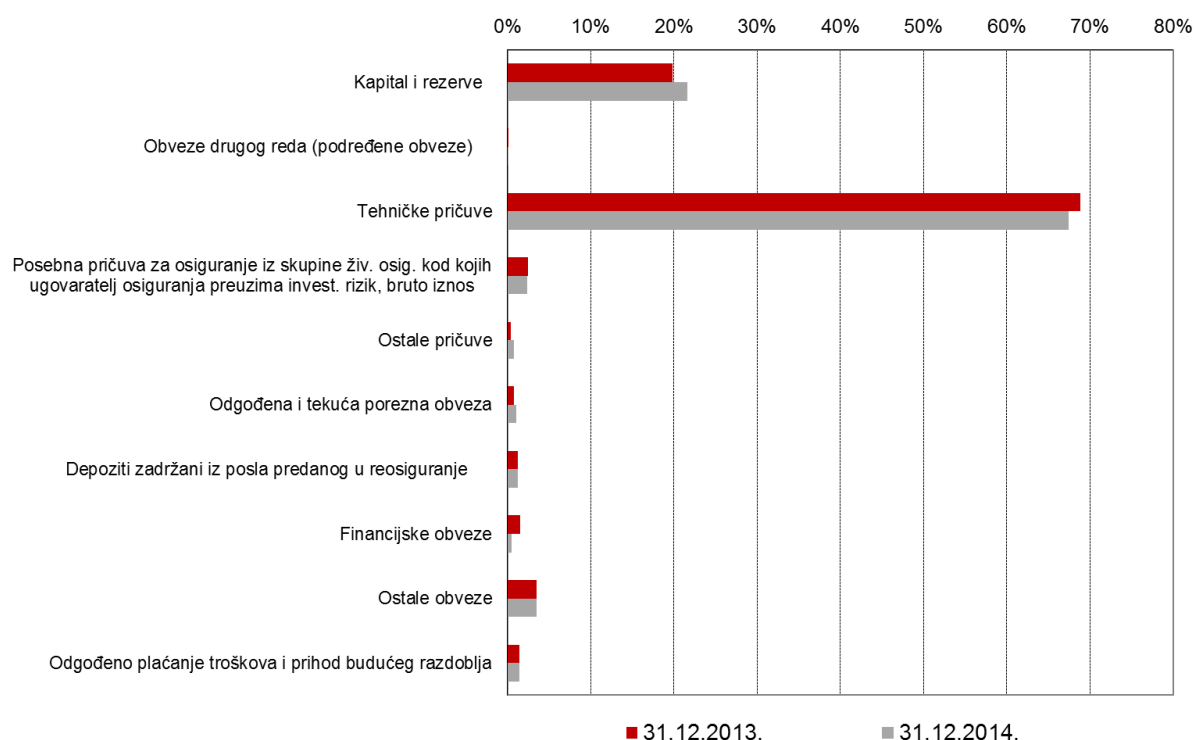
U skupini životnih osiguranja najznačajniji udjel zauzimala su ulaganja, koja su činila 89,8% aktive životnih osiguranja, dok se na ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja odnosilo 4,5% aktive. Kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirane u portfelj ulaganja raspoloživih za prodaju (37,1% aktive životnih osiguranja) te ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirane u portfelj ulaganja koja se drže do dospelja (32,6% aktive životnih osiguranja). U skupini životnih osiguranja pet najvećih društava po visini aktive činilo je 67,4% ukupne aktive životnih osiguranja.

Najznačajniji udjel u aktivi neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) također su bila ulaganja, čiji je udjel bio 67,0%. Kao i kod životnih osiguranja, kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirane u portfelj ulaganja raspoloživih za prodaju (17,3% aktive neživotnih osiguranja). Pored ulaganja, značajan udjel odnosio se na potraživanja (11,6%) te na udio reosiguranja u tehničkim pričuvama (6,4%). U skupini neživotnih osiguranja pet najvećih društva za osiguranje po visini aktive činilo je 77,3% ukupne aktive neživotnih osiguranja.

5.1.1.3. Struktura pasive

U ukupnoj pasivi društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2014. najveći udjel (67,5%) odnosio se na tehničke pričuve dok su kapital i rezerve činili 21,6% pasive.

Grafikon 5.7. Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2013. i 2014. (u%)

Izvor: Hanfa

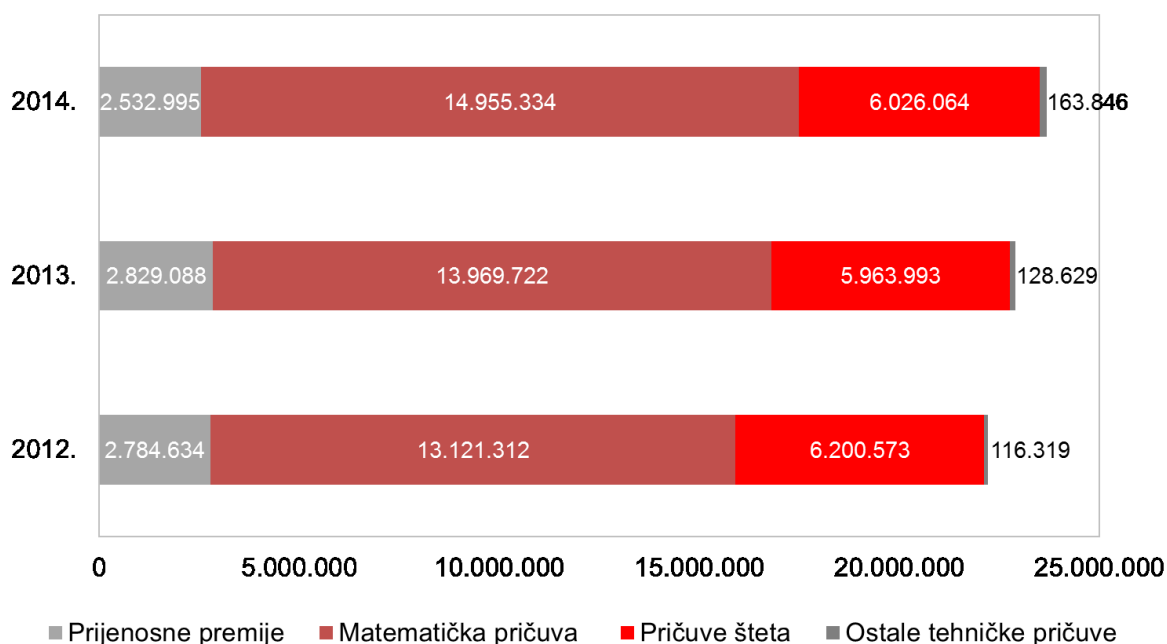
U strukturi pasive životnih osiguranja najznačajnija stavka bile su tehničke pričuve s udjelom od 78,1%, pri čemu je matematička pričuva u iznosu od 15,2 mlrd. kuna (76,8% pasive životnih osiguranja) činila njihov najveći dio. Značajan udjel odnosio se na kapital i rezerve, koji su u strukturi pasive životnih osiguranja sudjelovali sa 13,2%, dok je posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik u bruto iznosu činila 4,5% pasive životnih osiguranja.

U pasivi neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) najveći udjel (55,4%) također se odnosio na tehničke pričuve, koje su se u najvećoj mjeri odnosile na pričuvu šteta, koja je iznosila 6,5 mlrd. kuna (37,6% pasive). Kapital i rezerve činili su 30,9% pasive, dok su ostale obveze imale udjel od 6,1%.

5.1.1.4. Tehničke pričuve

Neto tehničke pričuve društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2014. u izvještaju o financijskom položaju bile su iskazane u visini od 23,7 mlrd. kuna te su bile veće za 786,8 mil. kuna, odnosno 3,4% u odnosu na dan 31. prosinca 2013. godine. Porastu neto tehničke pričuve najviše je doprinijelo povećanje matematičke pričuve od 985,6 mil. kuna, odnosno 7,1%. Isto tako, pričuva šteta zabilježila je porast u iznosu od 62,1 mil. kuna, odnosno 1,0%, dok je, kao posljedica pada premije neživotnih osiguranja, pričuva za prijenosne premije bila za 296,1 mil. kuna, odnosno 10,5% manja u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 5.8. Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2012. do 2014. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

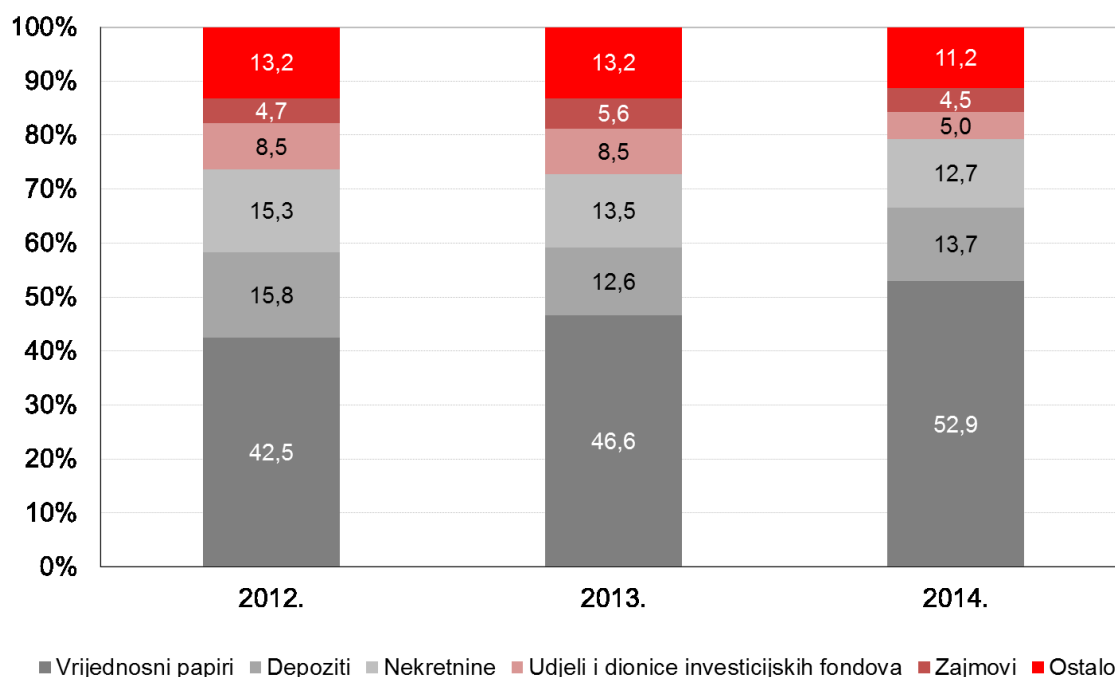
Matematička pričuva ujedno je bila najzastupljenija stavka u strukturi neto tehničke pričuve te je nastavljen trend porasta udjela matematičke pričuve u ukupnoj tehničkoj pričuvi, koji se u zadnje tri godine kretao od 59,0% u 2012. do 63,2% u 2014. godini. Navedeno kretanje rezultat je rasta premije životnih osiguranja. Osim u matematičku pričuvu, društva su značajan dio sredstava ukupne neto tehničke pričuve izdvojila u pričuvu šteta. Za razliku od matematičke pričuve, udjel pričuve šteta u ukupnoj neto tehničkoj pričuvi kontinuirano se smanjivao, te se kretao od 27,9% u 2012. do 25,4% u

2014. godini. Udjel pričuve za prijenosne premije također se smanjivao iz godine u godinu te se u posljednje tri godine kretao od 12,5% (u 2012.) do 10,7% (u 2014. godini).

5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje dužna su ulagati imovinu za pokriće tehničke pričuve u skladu s relevantnim odredbama ZOS-a kojima su propisane vrste i ograničenja dopuštenih ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve te u skladu s odredbama Pravilnika o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja (NN, br. 119/09, 155/09, 01/12, 39/12, 79/13 i 105/13; dalje u tekstu: Pravilnik o ulaganjima). Na dan 31. prosinca 2014. traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve⁹³ iznosilo je 8,6 mlrd. kuna. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje za pokriće tehničke pričuve ukupno su uložila 9,7 mlrd. kuna, odnosno 1,1 mlrd. kuna ili 12,9% više od traženog pokrića.

Grafikon 5.9. Struktura ulaganja iz sredstava tehničke pričuve za razdoblje od 2012. do 2014. (u %)

Izvor: Hanfa

U strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve na razini djelatnosti osiguranja najveći udjel odnosio se na ulaganja u vrijednosne papire⁹⁴, koja su činila 52,9% ukupnih ulaganja, što predstavlja porast u odnosu na 2013., kada je njihov udjel bio 46,6%. Ulaganja u vrijednosne papire najvećim su

⁹³ Traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve čine pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, pričuve za kolebanje šteta te druge tehničke pričuve osiguranja.

⁹⁴ Navedena ulaganja propisana su člankom 115. stavkom 1. točkama 1. – 8. ZOS-a.

se dijelom odnosila na ulaganja u vrijednosne papire čiji je izdavalatelj Republika Hrvatska, čiji je udjel u ukupnim ulaganjima iznosio 43,7%. Udjel ulaganja u depozite također se povećao, dok su sve ostale vrste ulaganja zabilježile smanjenje udjela u ukupnim ulaganjima u odnosu na 2013. godinu.

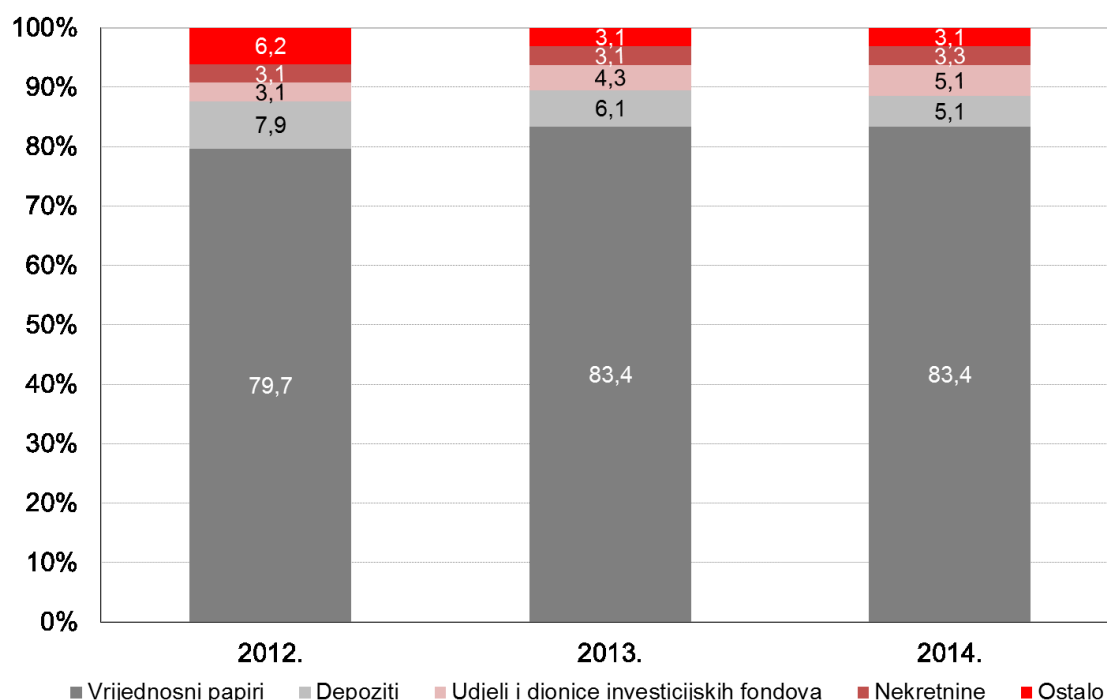
5.1.1.6. Ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve

Imovinu za pokriće matematičke pričuve društva za osiguranje dužna su ulagati u skladu s relevantnim odredbama ZOS-a kojima su propisane vrste i ograničenja dopuštenih ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve te odredbama Pravilnika o ulaganjima, uzimajući u obzir vrste poslova osiguranja koje obavljaju, s tim da je zajamčena sigurnost, isplativost te odgovarajuća raznovrsnost ulaganja. Vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve mora u svakom trenutku biti najmanje jednaka visini traženoga pokrića koje obuhvaća matematičku pričuvu.

Na dan 31. prosinca 2014. društva za osiguranje uložila su za pokriće matematičke pričuve imovinu u iznosu od 15,7 mlrd. kuna, što je za 0,6 mlrd. kuna, odnosno 4,1% više sredstava od traženog pokrića matematičke pričuve⁹⁵, koje je iznosilo je 15,1 mlrd. kuna.

Grafikon 5.10. Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje od 2012. do 2014.

(u %)

Izvor: Hanfa

⁹⁵ Traženo pokriće matematičke pričuve čine matematička pričuva, pričuve za prijenosne premije kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu, pričuve za štete kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu te pričuve za bonuse i popuste kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu.

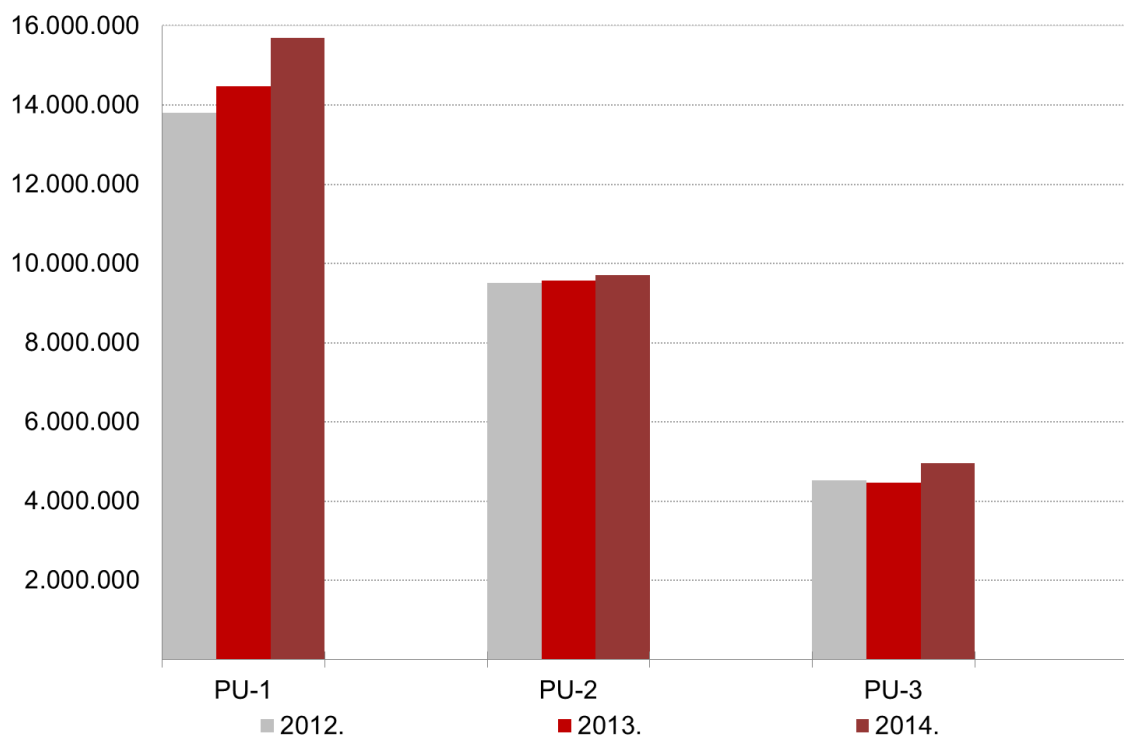
Najveći dio sredstava za pokriće matematičke pričuve bio je uložen u vrijednosne papire⁹⁶ (83,4%), pri čemu se najveći udjel odnosio na vrijednosne papire čiji je izdavalac Republika Hrvatska, koji su u strukturi ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve sudjelovali sa 72,0%.

5.1.1.7. Ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve)

Na dan 31. prosinca 2014. društva za osiguranje i društva za reosiguranje iskazala su ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava, osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve (dalje u tekstu: ulaganja imovine iz kapitala) u iznosu od ukupno 4,9 mlrd. kuna, od čega se 1,5 mlrd. kuna, odnosno 30,9% odnosilo na životna osiguranja, a 3,4 mlrd. kuna, odnosno 69,1% na neživotna osiguranja. Od ukupnih ulaganja imovine iz kapitala najveći dio (37,1%) činili su depoziti, zajmovi i potraživanja u iznosu od 1,8 mlrd. kuna te ulaganja raspoloživa za prodaju (32,4%) u iznosu od 1,6 mlrd. kuna. U usporedbi s prethodnom godinom ukupna ulaganja imovine iz kapitala u 2014. porasla su za 489,4 mil. kuna, odnosno za 11,0%.

⁹⁶ Navedena ulaganja propisana su člankom 122. stavkom 1. točkama 1. – 6. ZOS-a.

Grafikon 5.11. Ulaganja iz sredstava matematičke pričuve⁹⁷, tehničke pričuve, osim matematičke pričuve⁹⁸ te ulaganja imovine iz kapitala⁹⁹ od 2012. do 2014. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

5.1.1.8. Financijski rezultat poslovanja

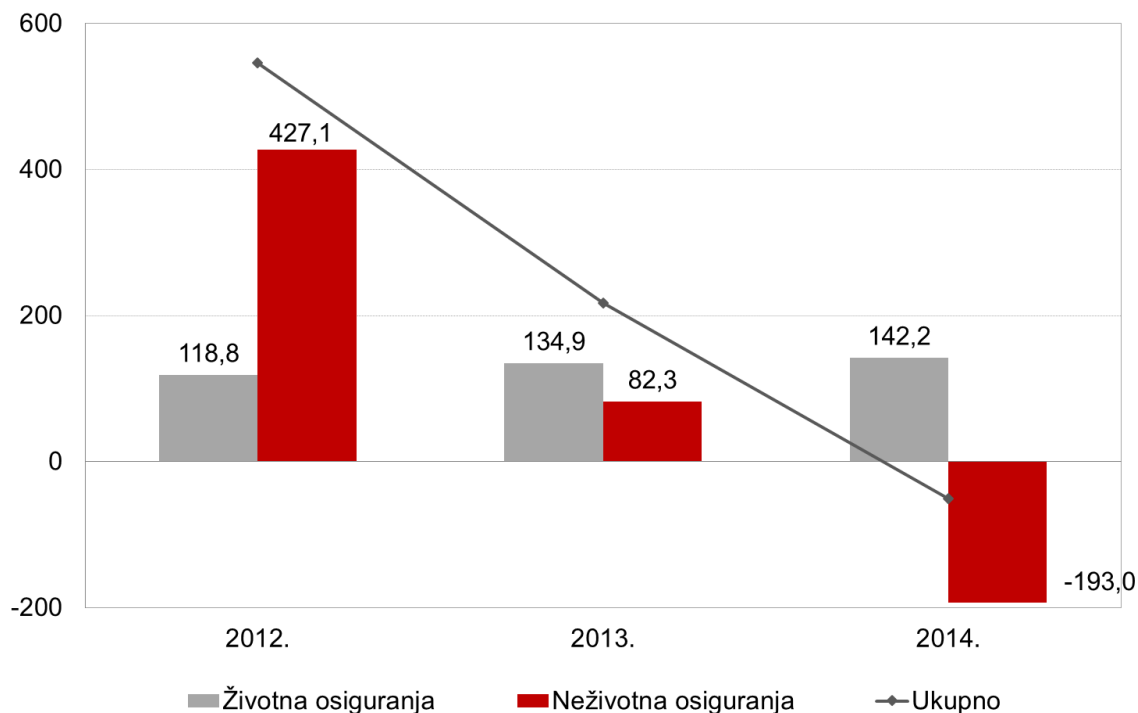
Na razini tržišta osiguranja u 2014. ostvaren je gubitak od 50,7 mil. kuna, za razliku od 2013., kada je ostvarena neto dobit u iznosu od 217,2 mil. kuna. Od toga je u 2014. neto dobit u iznosu od ukupno 436,8 mil. kuna iskazalo 18 društava za osiguranje, dok je gubitak od 487,6 mil. kuna iskazalo sedam društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje.

⁹⁷ Podaci o ulaganjima iz sredstava matematičke pričuve preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve (obrazac PU-1).

⁹⁸ Podaci o ulaganjima iz sredstava tehničke pričuve, osim matematičke pričuve preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve, osim matematičke pričuve (obrazac PU-2).

⁹⁹ Podaci o ulaganjima iz kapitala preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (obrazac PU-3).

Grafikon 5.12. Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2012. do 2014. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

Na iskazivanje gubitka u najvećoj je mjeri utjecao rezultat iz skupine neživotnih osiguranja, u kojoj je u 2014. ostvaren gubitak od 193,0 mil. kuna. Od navedenog iznosa, gubitak od 475,4 mil. kuna iskazala su četiri društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok je dobit u iznosu od 282,5 mil. kuna iskazalo 14 društava za osiguranje. U skupini životnih osiguranja kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit od 142,2 mil. kuna, od čega se 165,0 mil. kuna odnosilo na dobit deset društava za osiguranje, dok je gubitak od 22,8 mil. kuna iskazalo pet društava za osiguranje.

5.1.1.9. Adekvatnost kapitala

Društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je održavati razinu kapitala adekvatnu opsegu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja te s obzirom na rizike kojima je izloženo. Kako bi društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje bilo kapitalno adekvatno, mora ispunjavati tri uvjeta propisana ZOS-om, odnosno kapital društva mora biti najmanje jednak granici solventnosti, jamstveni kapital društva mora biti najmanje jednak jednoj trećini granice solventnosti i jamstveni kapital mora biti najmanje jednak minimalnom temeljnom kapitalu.

Na dan 31. prosinca 2014. sva društva za osiguranje i društva za reosiguranje ispunjavala su propisane uvjete adekvatnosti kapitala.

U skupini životnih osiguranja omjer kapitala i granice solventnosti pojedinih društava za osiguranje kretao se od 1,5 do 25,3, omjer jamstvenog kapitala i jedne trećine granice solventnosti bio je od 4,8 do 75,9, dok se omjer jamstvenog kapitala i minimalnog temeljnog kapitala kretao između 1,0 i 10,5. Omjer kapitala i granice solventnosti pojedinih društava za osiguranje i društava za reosiguranje u skupini neživotnih osiguranja kretao se od 1,3 do 33,8, omjer jamstvenog kapitala i jedne trećine granice solventnosti bio je od 4,0 do 107,7, dok je omjer jamstvenog kapitala i minimalnog temeljnog kapitala iznosio između 1,1 i 53,3.

5.1.1.10. Pokazatelji tržišta osiguranja

Najznačajniji pokazatelji tržišta osiguranja¹⁰⁰ koji se koriste za praćenje poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje jesu kvota šteta, kvota troškova i kombinirana kvota.

Kvota šteta¹⁰¹ u 2014. iznosila je 64,1% te je bila nepovoljnija u odnosu na 2013., kada je iznosila 58,7%. Za skupinu životnih osiguranja kvota šteta iznosila je 96,6%, što je neznatno manje u odnosu na 2013., kada je bila na razini od 96,7%. Za skupinu neživotnih osiguranja kvota šteta iznosila je 51,0% te se povećala u odnosu na 2013., kada je iznosila 45,3%.

Kvota troškova¹⁰² iznosila je 43,5%, što predstavlja porast u odnosu na 2013., kada je iznosila 41,5%. Za skupinu životnih osiguranja kvota troškova iznosila je 31,3%, što je nešto povoljnije u odnosu na 2013., kada je iznosila 32,0%. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 48,4%, što je više nego u 2013., kada je njegova vrijednost bila 44,8%.

Kombinirana kvota¹⁰³ iznosila je 107,6% te je bila znatno nepovoljnija u odnosu na 2013., kada je iznosila 100,2%. Za skupinu životnih osiguranja kombinirana kvota iznosila je 127,8%, što je manje u odnosu na 2013., kada je njezina vrijednost bila 128,8%. Isti je pokazatelj za skupinu neživotnih osiguranja iznosio 99,4%, što predstavlja pogoršanje u odnosu na 2013., kada je bio na razini od 90,1%. Općenito se smatra da je pokazatelj kombinirane kvote bolji ako je manji od 100%, a kao pokazatelj je

¹⁰⁰ Podaci o pokazateljima za 2013. i 2014. koji se izračunavaju temeljem podataka iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti ne uključuju podatke društava za osiguranje koja su u navedenim godinama pripojena drugim društvima za osiguranje zbog računovodstvenih efekata pripajanja.

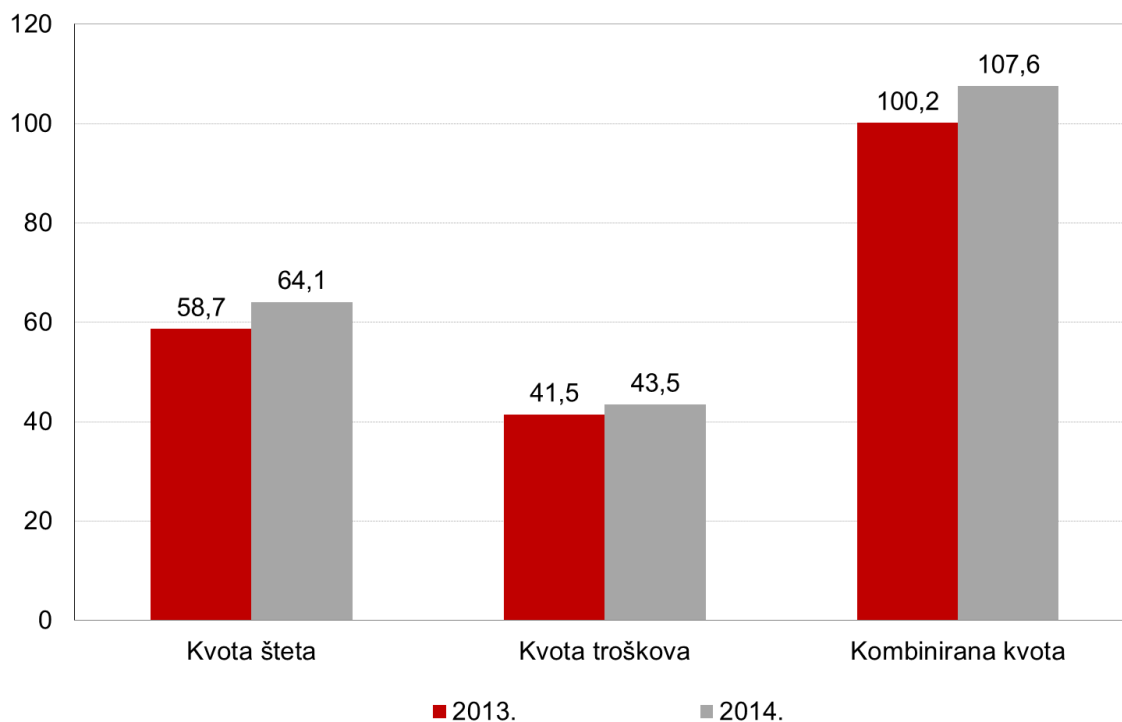
¹⁰¹ Izračun ovog pokazatelja izmijenjen je u odnosu na dosadašnja godišnja izvješća, kada se kao pokazatelj koristio razmjer šteta, a izračunavao se kao odnos zbroja iznosa likvidiranih šteta, promjena pričuva za štete i promjena ostalih tehničkih pričuva (uključujući i promjene tehničkih pričuva životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja) te zarađene premije osiguranja, s tim da se u izračun uzimaju neto vrijednosti od reosiguranja. Da način izračuna ovog pokazatelja nije izmijenjen, razmjer šteta u 2014. iznosio bi 97,4% za životna osiguranja, 50,6% za neživotna osiguranja te ukupno 65,7%.

¹⁰² Izračun ovog pokazatelja izmijenjen je u odnosu na dosadašnja godišnja izvješća, kada se kao pokazatelj koristio razmjer troškova, a izračunavao se kao odnos zbroja iznosa poslovnih rashoda (troškovi pribave i troškovi uprave) i ostalih tehničkih troškova te zaračunate bruto premije umanjene za dio premije predan u reosiguranje. Da način izračuna ovog pokazatelja nije izmijenjen, razmjer troškova u 2014. iznosio bi 32,3% za životna osiguranja, 60,3% za neživotna osiguranja te ukupno 51,1%.

¹⁰³ Da nije bilo promjene u načinu izračuna kvote šteta i kvote troškova, ovaj bi pokazatelj u 2014. iznosio 129,7% za životna osiguranja, 111,0% za neživotna osiguranja te ukupno 116,9%.

relevantniji za neživotna osiguranja budući da kod životnih osiguranja treba uzeti u obzir i rezultat ulaganja jer je kamatna stopa implicitno uračunata u premiju osiguranja i matematičku pričuvu.

Grafikon 5.13. Pokazatelji tržišta osiguranja za 2013. i 2014. (u %)

Izvor: Hanfa

Za praćenje poslovanja važni su pokazatelji i rezultat ulaganja, rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) i rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE).

Rezultat ulaganja u 2014. iznosio je 3,2%, dok je u 2013. iznosio 2,6%. Za skupinu životnih osiguranja rezultat ulaganja iznosio je 4,9%, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2013., kada je iznosio 5,6%. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 0,5%, što je povoljnije u odnosu na 2013., kada je njegova vrijednost bila -1,4%.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) na razini tržišta osiguranja u 2014. bila je negativna i iznosila je -0,1%, dok je u 2013. iznosila 0,6%. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost imovine iznosila je 0,7% što je nepovoljnije u odnosu na 2013., kada je bila na razini od 0,8%. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio -1,1%, što je nepovoljnije u odnosu na 2013., kada je njegova vrijednost bila 0,5%. Smatra se da je rentabilnost imovine bolja što je navedeni koeficijent veći.

Ukupna rentabilnost vlastitih sredstava u 2014. iznosila je -0,6%, što je znatno nepovoljnije u odnosu na 2013., kada je iznosila 3,1%. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost vlastitih sredstava iznosila

je 5,7% te se smanjila u odnosu na 2013., kada je iznosila 6,6%. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio -3,4%, što predstavlja značajan pad u odnosu na 2013., kada je njegova vrijednost bila 1,7%.

5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje

Djelatnost Hrvatskog ureda za osiguranje (dalje u tekstu: Ured) financiraju društva za osiguranje kao članovi Ureda. Članstvo u Uredu obvezno je za društva za osiguranje koja se bave obveznim osiguranjima u prometu, dok je za društva koja obavljaju ostale poslove osiguranja ili poslove reosiguranja članstvo dobrovoljno. Financijskim poslovanjem Ureda obuhvaćena je Redovita djelatnost i Garancijski fond.

5.1.2.1. Redovita djelatnost

Prema podacima iz bilance Redovite djelatnosti Ureda, koja uključuje i Oporezivu djelatnost¹⁰⁴, na dan 31. prosinca 2014. ukupna imovina Ureda iznosila je 10,2 mil. kuna, što je za 23,5% više u odnosu na 2013. godinu. Ukupne obveze Ureda na dan 31. prosinca 2014. iznosile su 3,8 mil. kuna, što je za 4,4% manje u odnosu na prethodnu godinu. Izvori financiranja u iznosu od 6,4 mil. kuna sastojali su se od vlastitih izvora financiranja od osnivača u iznosu od 68,0 tis. kuna te viška prihoda nad rashodima u iznosu od 6,4 mil. kuna. Višak prihoda čine sva neutrošena sredstva od početka poslovanja Ureda te sve nabavke dugotrajne imovine iz sredstava dobivenih prema proračunu, a umanjениh za ispravke vrijednosti dugotrajne imovine.

Tablica 5.2. Skraćena bilanca Redovite djelatnosti Ureda na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2013.	2014.	promjena (%) 2014./2013.
Aktiva				
Ukupno imovina		8.227	10.161	23,5
1	Nefinancijska imovina	6.481	6.366	-1,8
2	Financijska imovina	1.746	3.795	117,4
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		8.227	10.161	23,5
1	Obveze	3.640	3.801	4,4
2	Izvori financiranja	4.587	6.360	38,6

Izvor: Hanfa

Prihodi iz Redovite djelatnosti Ureda (bez Oporezive djelatnosti) u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. iznosili su 9,9 mil. kuna, a najvećim su se dijelom odnosili na prihode od članova (obvezni članovi, dobrovoljni članovi, pristup novog člana, dodatni projekti). Rashodi iz Redovite djelatnosti u iznosu od 9,1 mil. kuna najvećim su se dijelom odnosili na rashode za plaće i naknade i

¹⁰⁴ Oporeziva djelatnost obuhvaćala je edukaciju, savjetovanje, usluge leasing društvima i druge aktivnosti koje nisu financirane proračunskim sredstvima članova Ureda.

na funkcionalne rashode (rashodi za obavljanje redovne djelatnosti Ureda i dodatne projekte). Ured je u poslovanju iz Redovite djelatnosti iskazao višak prihoda u iznosu od 2,1 mil. kuna.

Ukupni prihodi iz Oporezive djelatnosti Ureda u 2014. iznosili su 1,1 mil. kuna, a obuhvaćali su prihode Centra za edukaciju djelatnika u osiguranju (CEDOH), prihode od usluga savjetovanja te prihode od usluga leasing društvima. Rashode Oporezive djelatnosti u iznosu od 1,3 mil. kuna činili su rashodi organizacije stručnih savjetovanja, rashodi organizacije seminara CEDOH-a te ostali rashodi. Ured je u poslovanju Oporezive djelatnosti ostvario gubitak prije oporezivanja u iznosu od 171,0 tis. kuna.

Tablica 5.3. Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti Ureda za 2013. i 2014. (u tis. kn)

Redni broj	Opis	2013.	2014.	promjena (%) 2014./2013.
A	Prihodi	8.529	11.024	29,2
1.	Ukupni prihodi - Redovita djelatnosti	7.749	9.906	27,8
2.	Ukupni prihodi - Oporeziva djelatnost	780	1.118	43,3
3.	Ostali prihodi			
B	Rashodi	8.537	9.115	6,8
1.	Ukupni rashodi - Redovita djelatnosti	7.632	7.826	2,5
2.	Ukupni rashodi - Oporeziva djelatnost	905	1.289	42,4

Izvor: Hanfa

5.1.2.2. Garancijski fond

U skladu s odredbama članka 45. stavka 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14; dalje u tekstu: ZOOP) društvo za osiguranje koje obavlja poslove obveznih osiguranja¹⁰⁵ dužno je Uredu uplaćivati doprinose za Garancijski fond, razmjerno premiji ili broju rizika ostvarenim u određenoj vrsti obveznog osiguranja u tekućoj godini.

Pravilnikom o načinu obračuna i rokovima uplate doprinosa te načinu vođenja i uporabi imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda (NN, br. 139/06 i 20/14) propisani su način obračuna, rokovi uplate doprinosa, način vođenja i uporaba imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda te način i rokovi dostavljanja izvješća o stanju imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda. Imovinu Garancijskog fonda Ured je dužan voditi na posebnom računu i odvojeno od ostale imovine Ureda.

Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 18,1 mil. kuna, što je za 8,4% manje u odnosu na prethodnu godinu.

¹⁰⁵ Člankom 2. stavkom 1. ZOOP-a propisano je da su obvezna osiguranja u prometu osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete nanесene trećim osobama i putnicima, osiguranje zračnog prijevoznika odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanесene trećim osobama i putnicima, osiguranje vlasnika odnosno korisnika brodice na motorni pogon odnosno jahte od odgovornosti za štete nanесene trećim osobama.

Tablica 5.4. Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2013. i 2014. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2013.	2014.	promjena (%) 2014./2013.
Aktiva				
Ukupno imovina		19.799	18.132	-8,4
1	Nefinancijska imovina	430	416	-3,3
2	Financijska imovina	19.369	17.716	-8,5
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		19.799	18.132	-8,4
1	Obveze	1.446	1.307	-9,6
2	Izvori financiranja	18.353	16.825	-8,3

Izvor: Hanfa

5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU¹⁰⁶

U skladu s odredbom članka 270. stavka 1. ZOS-a dva ili više društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje mogu, radi obavljanja poslova osiguranja odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete odnosno drugih velikih šteta, osnovati udrugu (engl. *pool*) osiguranja odnosno reosiguranja. U Republici Hrvatskoj osnovana je jedna takva udruga – Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU (dalje u tekstu: HN POOL), koja je na dan 31. prosinca 2014. imala pet članova (četiri društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje). Članovi HN POOL-a zajednički preuzimaju izvanredne rizike koji se odnose na osiguranje, suosiguranje i reosiguranje nuklearnih postrojenja, odnosno rizika u vezi s uporabom nuklearne energije u mirnodopske svrhe.

5.1.3.1. Financijski izvještaji

Ukupna aktiva HN POOL-a na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 86,5 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine povećala se za 10,7%. Najveći udjel u aktivni (56,3%) odnosio se na stavku novac u banci i blagajni u iznosu od 48,7 mil. kuna. Najznačajniji udjel u pasivi (77,0%) zauzimale su tehničke pričuve u iznosu od 66,6 mil. kuna.

Kao rezultat poslovanja HN POOL-a u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. iskazana je dobit u iznosu od 51,2 tis. kuna, koja se u odnosu na isto razdoblje prethodne godine povećala za 8,0%. Ukupni prihodi iznosili su 25,5 mil. kuna, što u odnosu na prihode u 2013. predstavlja povećanje od 62,5%, a što je najvećim dijelom posljedica naplate potraživanja iz sudskog postupka. Najznačajniji dio prihoda činile su premije reosiguranja, koje su u 2014. iznosile 11,3 mil. kuna te su u odnosu na

¹⁰⁶ Gospodarsko interesno udruženje (GIU), u skladu s člankom 583. Zakona o trgovačkim društvima (NN, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 i 68/13), predstavlja pravnu osobu koju osnivaju dvije ili više fizičkih i pravnih osoba kako bi olakšale i promicale obavljanje gospodarskih djelatnosti koje čine predmete njihova poslovanja i poboljšale ili povećale njihov učinak, ali tako da te pravne osobe za sebe ne stječu dobit.

prethodnu godinu zabilježile porast od 22,0%. Premija osiguranja u 2014. iznosila je 6,5 mil. kuna, što je za 13,5% manje nego prethodne godine. Prihodi od ulaganja u iznosu od 3,0 mil. kuna zabilježili su u odnosu na 2013. povećanje od 59,5%.

Ukupni rashodi iznosili su 25,4 mil. kuna, što je za 62,7% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Promjena pričuva, koje se sastoje od pričuva šteta, pričuva za bonuse i popuste, prijenosne premije osiguranja, prijenosne premije reosiguranja i drugih tehničkih pričuva, iznosila je ukupno 6,7 mil. kuna. U 2014. ukupan iznos isplaćenih šteta dostigao je 3,4 mil. kuna, što je za 9,7% više nego u 2013. godini.

Prihodi iz kojih se financira provođenje redovnog poslovanja HN POOL-a sastojali su se od dijela naplaćenih premija osiguranja i dijela naplaćenih premija reosiguranja te od ostvarenih prihoda od ulaganja, a u 2014. iznosili su 9,3 mil. kuna, dok su materijalni i nematerijalni rashodi iznosili ukupno 3,2 mil. kuna.

5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju

Podaci o djelatnosti zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju prikupljeni su na temelju financijskih i statističkih izvješća koja su društva za zastupanje u osiguranju, društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, obrti za zastupanje u osiguranju, HP - Hrvatska pošta d.d. i kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj dužna dostavljati u opsegu, rokovima i na način propisanim Pravilnikom o obliku i sadržaju financijskog i statističkog izvješća društava za zastupanje u osiguranju, odnosno društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 149/09, 42/10, 52/13 i 151/14). Prema podacima dostavljenim Hanfi ukupni prihodi od usluga zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju u 2014. iznosili su 379,5 mil. kuna, što je za 23,2 mil. kuna, odnosno 6,5% više u odnosu na prethodnu godinu.

Društva za zastupanje u osiguranju ostvarila su prihod s osnova zastupanja u osiguranju u iznosu od 152,0 mil. kuna, što predstavlja 40,1% ukupnih prihoda na razini djelatnosti zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Kreditne institucije s prihodima od zastupanja u osiguranju od 124,7 mil. kuna u strukturi ukupnih prihoda sudjelovale su sa 32,9%. Prihodi društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju iznosili su 65,7 mil. kuna, što predstavlja 17,3% ukupnih prihoda od zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju.

5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

5.2.1. Normativne aktivnosti

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju

Dana 8. kolovoza 2014. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju (NN, br. 94/14; dalje u tekstu: ZIDZOS), kojim su uvedene značajne promjene u postojećoj regulativi, prvenstveno radi usklađenja sa zakonodavnim okvirom Europske unije. Neke od važnijih izmjena odnosile su se na odlučivanje o stjecanju kvalificiranog udjela, pripajanje, spajanje i razdvajanje društava za osiguranje, uvjete za stjecanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave, sustave upravljanja i ključnih funkcija, način obavljanja nadzora i obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, a uvedene su i odredbe o prekršajima stranog društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje te društva za zastupanje u osiguranju i društva za posredovanje u osiguranju odnosno reosiguranju iz druge države članice.

Izmijenjene odredbe koje se odnose na odlučivanje o stjecanju kvalificiranog udjela vrlo detaljno propisuju postupak i uvjete prilikom odobravanja ili odbijanja zahtjeva za stjecanje kvalificiranog udjela. U pogledu pripajanja, spajanja i razdvajanja društava za osiguranje izmijenjeno je postojeće stanje s obzirom na ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju te s time povezano širenje tržišta i mogućnost pripajanja i spajanja društava koja posluju u Republici Hrvatskoj i društava koja posluju u državama članicama. Navedenim izmjenama detaljnije je propisan i postupak podnošenja zahtjeva za člana uprave, izmijenjeni su uvjeti koje kandidat za člana uprave mora ispunjavati kako bi mogao pristupiti provjeri prije izdavanja odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave te je propisana mogućnost spajanja postupaka koji se odnose na odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave, izdavanje dozvole za rad i stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje. Izmjenama u području sustava upravljanja propisane su ključne funkcije (funkcija upravljanja rizicima, funkcija unutarnje revizije, aktuarska funkcija te funkcija unutarnje kontrole i praćenja usklađenosti) koje je svako društvo za osiguranje dužno ustrojiti kako bi se uskladilo s postojećom regulativom. U načinu obavljanja nadzora također su nastupile značajne izmjene, a jedna je od njih i promjena nadzornih mjera, koje sada uključuju preporuku, opomenu, otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, dodatne nadzorne mjere, ukidanje rješenja o dozvoli za obavljanje poslova osiguranja za sve ili pojedine vrste osiguranja za koje je društvo za osiguranje dobilo dozvolu, imenovanje povjerenika te imenovanje posebne uprave. Na opisani način nadzornom je tijelu omogućen širi izbor nadzornih mjera koje se primjenjuju ovisno o težini utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti. S aspekta obavljanja poslova zastupanja u osiguranju, društvima za osiguranje i društvima za zastupanje u osiguranju omogućeno je da unutar svojih prodajnih mreža odnosno među svojim zaposlenicima imaju i pomoćnike zastupnika u osiguranju.

Propisi doneseni temeljem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju

Hanfa je tijekom 2014. donijela nove pravilnike, izmjene već postojećih pravilnika, smjernice te izmjene statističkih standarda osiguranja u skladu s izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju, kao i u skladu s pravnim okvirom Europske unije i Direktivom Solventnost II^{107,108}.

Doneseni novi pravilnici reguliraju:

- zahtjeve za ključne funkcije u društvu za osiguranje
- sustav upravljanja rizicima
- sadržaj revizije u društvu za osiguranje
- izdvajanje poslova ili funkcija
- uvjete za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja odnosno poslova reosiguranja i odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje
- uvjete za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje i društva za reosiguranje
- uvjete za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Doneseni pravilnici kojima se mijenjaju već postojeći pravilnici propisuju:

- uvjete za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju
- sadržaj redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hanfe
- postupanje društava za osiguranje s pritužbama osiguranika, ugovaratelja osiguranja i korisnika iz ugovora o osiguranju, oblik i sadržaj financijskog i statističkog izvješća društava za zastupanje u osiguranju odnosno društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju
- način izračuna kapitala, jamstvenog kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje i društava za reosiguranje
- način izračuna granica solventnosti društava za osiguranje i društava za reosiguranje
- dodatni nadzor društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravatelja
- statističke standarde.

Dvema donesenim smjernicama propisan je način primjerenog upravljanja rizicima informacijskih sustava subjekata nadzora i provedba revizije informacijskog sustava subjekata nadzora od strane revizorskih društava te su donesene izmjene statističkih standarda osiguranja.

Novi Zakon o osiguranju

Tijekom 2014. Hanfa je bila uključena u aktivnosti izrade novog Zakona o osiguranju s obzirom na to da su države članice dužne prenijeti odredbe Direktive Solventnost II kako je posljednji put izmijenjena

¹⁰⁷ Direktiva 2009/138/EZ Europskoga Parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335

¹⁰⁸ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

Direktivom Omnibus II¹⁰⁹ u nacionalno zakonodavstvo do 31. ožujka 2015. s početkom primjene 1. siječnja 2016. godine.

Cilj je novog zakonodavnog okvira postavljanje novih, čvršćih pravila i zahtjeva za adekvatnost kapitala, uvođenje promjene u upravljanju rizicima, unaprjeđenje pravila za vrednovanje imovine i obveza (što uključuje i tehničke pričuve), unaprjeđenje nadzora temeljenog na rizicima i predviđanje sankcija za loše upravljanje rizicima te uvođenje novog načina izvještavanja i javne objave, što će u konačnici dovesti do bolje zaštite osiguranika odnosno korisnika osiguranja i spriječiti poremećaje na tržištu osiguranja.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu

Dana 30. prosinca 2014. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 152/14), kojim je retroaktivno brisana odredba članka 23. točke 26. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu, prema kojoj po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti pravo na naknadu štete nema oštećena osoba koja je vlasnik ili vozač neosiguranog vozila koje je sudjelovalo u prometnoj nesreći. Cilj je brisanja navedenog članka zaštititi oštećene osobe koje su vlasnici ili vozači neosiguranih vozila koja su sudjelovala u prometnim nesrećama, a koje u skladu s dotadašnjim Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu nisu imale pravo na naknadu štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti. Drugim riječima, iako je upravljao neosiguranim vozilom, oštećenom vlasniku/vozaču omogućuje se naknada štete od osiguratelja osiguranog vlasnika vozila, a s druge strane omogućuje se osigurateljna zaštita vlasniku/vozaču osiguranog vozila koji je uzrokovao takvu prometnu nesreću. Navedenim izmjenama i dopunama zakona detaljnije je definirano pravo regresa društvu za osiguranje od osobe odgovorne za štetu u slučaju kada je šteta prouzročena kaznenim djelom obijesne vožnje u cestovnom prometu za koje je donesena pravomoćna sudska presuda.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Temeljem objavljenih Smjernica EIOPA-e¹¹⁰ za pripremnu fazu za novi regulatorni sustav kako ga propisuje Direktiva Solventnost II (dalje u tekstu: Pripremne smjernice)¹¹¹ Hanfa je iskazala općenito namjeru usklađivanja sa Smjernicama o sustavu upravljanja (EIOPA-CP-13/08), Smjernicama za anticipativnu procjenu vlastitih rizika društva (utemeljenu na načelima Procjene vlastitih rizika i solventnosti, engl. *Own Risk and Solvency Assessment* - ORSA¹¹²) (EIOPA-CP-13/09) i Smjernicama za podnošenje informacija nacionalnim nadležnim tijelima (EIOPA-CP-13/10). Te su smjernice stupile

¹⁰⁹ Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153

¹¹⁰ O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

¹¹¹ Pripremne smjernice propisuju postupke i način na koji se lokalna nadzorna tijela trebaju pripremati za nadolazeću regulativu Solventnost II.

¹¹² Procjena vlastitih rizika i solventnosti (engl. *Own Risk And Solvency Assessment* - ORSA) predstavlja redovitu praksu procjene ukupnih potreba solventnosti s obzirom na specifični profil rizičnosti.

na snagu 1. siječnja 2014. i namijenjene su nacionalnim nadležnim tijelima u svrhu dosljednog i usklađenog pristupa za pripremu za regulativu Solventnost II, kao i pripreme ključnih područja za odgovarajuće upravljanje društvima te dostatnost i dostupnost informacija za nadzorna tijela. Navedena ključna područja smjernica jesu sustav upravljanja, uključujući sustav upravljanja rizicima i anticipativne procjene vlastitih rizika društva (utemeljene na načelima ORSA-e), te podnošenje informacija nacionalnim nadležnim tijelima. Tijekom pripremne faze, koja je započela u 2014., očekuje se da nacionalna nadležna tijela osiguraju da društva za osiguranje i društva za reosiguranje tijekom pripremnog razdoblja već uzimaju u obzir načelo razboritosti povrh sustava regulatornih kvantitativnih ograničenja primjenjivih prema trenutačnom nadzornom sustavu, postignu napredak u uspostavi potrebnih upravljačkih struktura vezanih za cjelokupno poslovanje i zauzmu anticipativno stajalište o rizicima kojima su izložena te da osiguraju da društva za osiguranje i društva za reosiguranje pripreme i ustanove odgovarajuće sustave i strukture koji će im omogućiti adekvatnu razmjenu informacija s nacionalnim nadležnim tijelima. U navedenu svrhu Hanfa je početkom 2014. održala radni sastanak sa svim društvima za osiguranje i društvom za reosiguranje u vezi s provođenjem Smjernica za pripremu za Direktivu Solventnost II i testiranja otpornosti na stres (engl. *Stress Test 2014*). Društva su pozvana na zajedničku usuglašenu dvogodišnju pripremu za novi regulatorni okvir. Neovisno o definiranim pragovima osigurateljnog tržišta za podnošenje informacija i anticipativnu procjenu vlastitih rizika kako ih definiraju Pripremne smjernice, Hanfa je na pripremu pozvala sva društva za osiguranje i društvo za reosiguranje. Uslijedile su daljnje aktivnosti, koje su obuhvaćale aktivan rad društava u Radnoj skupini HANFA_HUO_HAD¹¹³, koja se bavila detaljnijim proučavanjem smjernica, obrazaca za podnošenje informacija i svih pitanja s kojima su se društva suočavala prilikom rane pripremne faze. Godina 2014. zasigurno je značila početak pripreme, u kojoj su sve zainteresirane strane iskazale suradnju, te će se istim intenzitetom nastaviti i u budućnosti kako bi društva za osiguranje i društva za reosiguranje, ali i Hanfa, bili spremni za novi regulatorni okvir Solventnost II. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju postavljen je zakonodavni okvir za moguće provođenje navedenih smjernica u pripreмноj fazi te su definirane ključne funkcije unutar društva neophodne za učinkovit sustav upravljanja.

Od ostalih izdanih smjernica EIOPA-e koje se odnose na nadzornu praksu u svim državama članicama, Hanfa je iskazala namjeru usklađenosti i sa Smjernicama za postupanje s pritužbama od strane posrednika u osiguranju (EIOPA-BoS-13/164). Te se smjernice također primjenjuju na nacionalna nadležna tijela u svrhu nadzora nad postupanjem s pritužbama od strane zastupnika u osiguranju odnosno posrednika u osiguranju i reosiguranju, a po uzoru na Smjernice za postupanje s pritužbama od strane društava za osiguranje, za koje je Hanfa iskazala namjeru usklađenosti u prethodnoj godini. Hanfa je u tu svrhu osiguravala sustav proporcionalnosti, u kojem se vodi računa o vrsti i veličini posrednika odnosno zastupnika.

¹¹³ Radna skupina za adekvatnost i solventnost kapitala – Solventnost II, okuplja stručnjake iz Hanfe, Ureda i Hrvatskog aktuarskog društva, čiji je cilj usvajanje odredbi Direktive Solventnost II i prilagodba društava za osiguranje i društava za reosiguranje u Republici Hrvatskoj za nadolazeću regulativu Solventnost II.

EIOPA je u 2014. također izdala i Smjernice o uporabi identifikacijske oznake pravne osobe (engl. *Legal Entity Identifier – LEI*) (EIOPA-BoS-14-026), za koje je krajem 2014. Hanfa iskazala namjeru usklađenosti, i to za korištenje LEI-ja kao jedinstvene identifikacijske šifre za društva za osiguranje i društva za reosiguranje, kao i grupe, ali i institucije za strukovno mirovinsko osiguranje. Te smjernice nastoje uspostaviti dosljedne i učinkovite prakse nadzora usklađivanjem identifikacije pravnih osoba kako bi se osigurali pouzdani i usporedivi podaci visoke kvalitete.

5.2.2. Licenciranje

Tijekom 2014. primljeno je i riješeno 16 zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave u društvu za osiguranje i zahtjev za izdavanje odobrenja za pripajanje društva za osiguranje.

Primljen je i riješen zahtjev za izdavanje uvjerenja o uspješno obavljenoj provjeri stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara i zahtjev za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju, Hanfa je u 2014. izdala dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za 12 društava za zastupanje u osiguranju i 19 obrta za zastupanje u osiguranju. Izdane su i dozvole za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju za dva društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju. Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju na stanicama za tehnički pregled vozila izdane su dozvole za pet društava za zastupanje u osiguranju i za dva obrta za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslovanja zastupanja u osiguranju na stanicama za tehnički pregled vozila. Na temelju primljenih obavijesti o prestanku poslovanja donesena su rješenja kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za 11 društava za zastupanje u osiguranju, 22 obrta za zastupanje u osiguranju, četiri društva za zastupanje u osiguranju i obrt za zastupanje u osiguranju za rad na stanicama za tehnički pregled vozila.

Održano je ukupno osam ispitnih rokova¹¹⁴, u kojima su ispitu pristupila ukupno 1.874 kandidata, i to 1.825 kandidata za zastupanje u osiguranju i 49 kandidata za posredovanje u osiguranju i reosiguranju. Ispit je položilo ukupno 1.597 odnosno 85,2% kandidata (1.560 zastupnika u osiguranju i 37 posrednika u osiguranju i reosiguranju), dok 277 kandidata odnosno njih 14,8 % nije položilo ispit.

Hanfa je u 2014. primila ukupno 356 notifikacija, od čega se 145 notifikacija odnosilo na notifikacije za neposredno obavljanje poslova osiguranja društava za osiguranje, 209 notifikacija za neposredno obavljanje poslova zastupnika i posrednika u osiguranju i reosiguranju i dvije notifikacije za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice na području Republike Hrvatske. Od ulaska

¹¹⁴ Ispiti za fizičke osobe tijekom kojih se provodi provjera stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju

Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 529 notifikacija, od čega ih se 175 odnosilo na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, 352 na neposredno obavljanje poslova zastupnika i posrednika u osiguranju i reosiguranju i dvije na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice na području Republike Hrvatske. Istovremeno su od tri tuzemna društva za osiguranje, šest društava za zastupanje i posredovanje u osiguranju i reosiguranju, jednog društva za zastupanje u osiguranju te dva ovlaštena zastupnika u osiguranju zaprimljene obavijesti o namjeri neposrednog pružanja usluga u Europskoj uniji, koje je Hanfa proslijedila nadležnim nadzornim tijelima.

5.2.3. Nadzor

S obzirom na to da 1. siječnja 2016. počinje puna primjena regulatornog okvira Solventnosti II, Hanfa je u 2014. intenzivno radila na ranije započetom pristupu provođenja modela nadzora temeljenog na rizicima, razvijala module rizika i metodologiju takvog nadzora te provodila kvalitativnu procjenu rizičnosti društava za osiguranje.

Naime, proces provođenja nadzora prema Solventnosti II temeljit će se na rizicima. Cilj takvoga pristupa jest identifikacija i kontrola rizika društava za osiguranje, određivanje cjelokupnog pristupa, prioriteta i intenziteta nadzora (posredni ili neposredni), ocjena financijske ranjivosti na potencijalno negativna iskustva kroz testove otpornosti na stres, identifikacija postojećih i potencijalnih nedostataka u poslovanju društava za osiguranje te u konačnici promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja. Međutim, nadzor temeljen na rizicima ne znači da je Hanfa prestala nadzirati usklađenost društava sa zakonom odnosno kapitalnim zahtjevima i zahtjevima licenciranja. Umjesto toga, pristup temeljen na rizicima pojačava nadzor društava za osiguranje i promiče pristup najbolje prakse za nadzor.

Metodologija nadzora temeljenog na rizicima obuhvaća nadzor, kvantitativnu i kvalitativnu procjenu društva za osiguranje, sustav procjene rizika te cjelokupnu procjenu društva za osiguranje. Zakonodavni okvir na kojemu će se implementacija takvog pristupa nadzoru temeljiti sastoji se od Zakona o osiguranju, Direktive Solventnost II, Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 2015/35¹¹⁵, Provedbenih tehničkih standarda te EIOPA-inih smjernica.

Tijekom nadzora provedenog u 2013. i 2014. godini provodila se kvalitativna procjena rizičnosti za ukupno 28 društava za osiguranje.

U 2014. započelo je i razvijanje kvantitativnog dijela nadzora temeljenog na rizicima, koje uključuje i redovito tromjesečno ažuriranje pokazatelja temeljem nadzornih izvještaja, posrednih i neposrednih

¹¹⁵ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 12

nadzora i drugih informacija uz fokusiranje na ključne rizike kojima su društva izložena ili kojima bi mogla biti izložena, uključujući anticipativni pogled (posebice FLAOR/ORSA izvještaji) u okvir procjene rizika, te je njegova finalizacija planirana za 2015. godinu u okviru pripremne faze za Solventnost II. Kvantitativni dio nadzora temeljenog na rizicima obuhvaća i razvijanje indikatora ranog upozorenja te korištenje tehnika praćenja rizika kao što su analiza osjetljivosti i testovi otpornosti na stres (npr. „što ako”), uzimajući u obzir različite negativne događaje i učinke.

ORSA obuhvaća procjenu ukupnih potreba solventnosti (počevši od 2014. godine), procjenu kontinuirane usklađenosti s regulatornim kapitalnim zahtjevima i zahtjevima u vezi s tehničkim pričuvama te procjenu odstupanja svog profila rizičnosti od pretpostavki na kojima se temelji izračun potrebnog solventnog kapitala (počevši od 2015. godine).

Pristup nadzora temeljenog na rizicima primjenjivao se u 2014. i nastavit će se primjenjivati i u 2015. u sklopu posrednog nadzora društava za osiguranje, i to prvenstveno u dijelu neživotnih osiguranja (obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti i osiguranja cestovnih vozila). Osnova takvog nadzora bila je razumijevanje poslovnog modela društava te korištenje raznih tehnika praćenja rizika, poput analiza osjetljivosti te stres scenariji, a u obzir su se uzimali različiti negativni događaji i učinci, primjerice:

- razmatranje poslovnih planova i projekcija poslovanja u očekivanim uvjetima (projicirano kretanje premije, projicirana dostatnost premije za vrste 03 i 10 te ukupna neživotna osiguranja i projicirana adekvatnost kapitala)
- praćenje kretanja dostatnosti premije i tehničkih pričuva te kapitalne adekvatnosti (kretanje pojedinih pokazatelja te usporedba ostvarenih rezultata u odnosu na projicirane, razlozi eventualnih značajnih odstupanja od pretpostavki projekcija)
- upravljanje rizicima dostatnosti premije (proces praćenja rizika dostatnosti premije osiguranja za vrste 03 i rizik 10.01 unutar društva, kvantitativni i kvalitativni pokazatelji poslovanja koje društvo koristi u procesu: prihvatljive odnosno neprihvatljive razine pokazatelja)
- identificiranje slabosti za različite razine nepovoljnog odstupanja od predviđenih uvjeta poslovanja (odražavanje tržišnog pada premije vrsta 10 i 03 na dostatnost premije navedenih vrsta te na dostatnost premije ukupnih neživotnih osiguranja, kao i na adekvatnost kapitala, sposobnost društva da podnese gubitke nastale uslijed nepovoljnih kretanja vrsta 10 i 03)
- uz analizu i praćenje mjera koje društva namjeravaju poduzeti (kontrola troškova, izmjena cjenika, ograničavanje popusta), analiza utjecaja na poslovanje društava kao i kršenje zakonske regulative.

5.2.3.1. Neposredni nadzor

Tijekom 2014. Hanfa je provodila 15 postupaka neposrednih nadzora nad subjektima tržišta osiguranja od kojih su dva neposredna nadzora bila izvanredna, a preostalih 13 redovni. Pet je postupaka započeto

u 2013., a završeno u 2014. godini. Osam postupaka neposrednih nadzora započeto je i završeno u 2014., dok su dva postupka započeta u 2014. nastavljena i u 2015. godini.

Od spomenutih 15 postupaka neposrednih nadzora 12 postupaka odnosilo se na društva za osiguranje, dva postupka na društva za zastupanje u osiguranju, dok se jedan postupak odnosio na HN POOL.

Nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje obuhvatio je sustav upravljanja rizicima, poslovni proces sklapanja ugovora o osiguranju, poslovni proces ulaganja, poslovni proces obrade i likvidacije šteta, proces obračuna i evidentiranja provizije i ostalih troškova pribave, proces obračuna i evidentiranja tehničkih pričuva i matematičke pričuve, adekvatnost kapitala, upravljanje rizicima u dijelu sigurnosti i adekvatnosti informatičkog sustava, stornirane police životnih osiguranja, naplatu premije i isplatu provizije po policama osiguranja te provedbu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12; dalje u tekstu: ZSPNFT) i pripadajućih propisa. Provedenim nadzorima nad poslovanjem društava za osiguranje utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile prvenstveno na:

- neadekvatnost sustava upravljanja rizicima
- nepostojanje, nepridržavanje i neadekvatnost internih akata i procedura
- neusklađenost s podzakonskim aktima Hanfe
- neusklađenost s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja
- nepravilnosti u dijelu procesa obračuna i evidentiranja provizije i ostalih troškova pribave te procesa razgraničenih troškova pribave
- vođenje poslovnih knjiga i poslovne evidencije
- nepridržavanje premijskih sustava i pripadajućih uvjeta prema nadzorom obuhvaćenim vrstama osiguranja
- nedostatnost premije osiguranja u vrsti osiguranja cestovnih vozila
- neadekvatan proces obrade i likvidacije šteta te nepridržavanje zakonskih rokova kojima je reguliran taj proces
- upravljanje rizicima povezanim sa sigurnosti i adekvatnosti informatičkog sustava
- izdvajanje poslova obrade šteta bez odobrenja Hanfe
- neprovođenje mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Postupci nadzora nad poslovanjem društva za zastupanje u osiguranju obuhvatili su usklađenost obavljanja poslova zastupanja u osiguranju s odredbama ZOS-a te financijsko poslovanje društava za zastupanje u osiguranju. U tim postupcima utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile na neovlašteno obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, postupanje protivno internim aktima, nepotpune knjigovodstvene isprave te nepridržavanje načela savjesnosti i poštenja pri zastupanju društava za osiguranje.

Nadzorom nad poslovanjem HN POOL-a nisu utvrđene bitnije nezakonitosti i nepravilnosti u dijelu obavljanja poslova osiguranja.

Sve utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti odnosile su se na nepridržavanje odredaba ZOS-a, ZIDZOS-a, ZOOP-a, Zakona o računovodstvu odnosno Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Zakona o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11), Zakona o trgovačkim društvima (NN, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12 i 68/13), te ZSPNFT-a, kao i propisa donesenih temeljem tih zakona.

Hanfa je donijela ukupno 14 rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2013. i 2014. godini. Subjekti nadzora postupali su u skladu s naloženim u izreci rješenja te u skladu s rokovima propisanim rješenjima.

5.2.3.2. Posredni nadzor

Hanfa je u 2014. provodila posredni nadzor nad subjektima nadzora putem kontinuirane provjere pravilnog obavljanja poslova osiguranja te usklađenosti društava za osiguranje s nadzornim odredbama na temelju analize izvještaja koje su društva za osiguranje dužna u propisanim rokovima dostavljati Hanfi te prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavijesti i podataka dostavljenih Hanfi na poseban zahtjev, kao i prikupljanjem i provjerom podataka i saznanja iz drugih izvora, provjerom i procjenom poslovanja na temelju dostavljenih izvještaja i prikupljenih informacija te provođenjem razgovora s članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim odgovornim osobama.

Tijekom 2014. u okviru posrednog nadzora temeljem analiza godišnjih i tromjesečnih financijskih, nadzornih i statističkih izvještaja (kretanje pokazatelja poslovanja, financijsko stanje, adekvatnost kapitala), analize poslovnog modela i mjera društva na negativna odstupanja ključnih pokazatelja, ocjena ukupne rizičnosti svakog pojedinog društva u dijelu osiguranja motornih vozila (vrsta 03 i 10) u odnosu na tržište, trenda smanjenja dostatnosti premije u riziku 10.01 i trenda nedostatnosti premije u vrsti 03, postupalo se po predmetima nadzora Dostatnost premije u vrstama osiguranja Osiguranje cestovnih vozila i Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila i/ili adekvatnost kapitala kod 11 društava za osiguranje. Nadalje, temeljem analiza revidiranih financijskih izvještaja, revizorskog pregleda, provedenog testiranja otpornosti na stres 2014. u dijelu vrednovanja financijske imovine za potrebe izračuna solventnosti te primjena MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti postupalo se po predmetima nadzora vrednovanje financijske imovine kod tri društva za osiguranje.

Osim navedenih tematskih posrednih nadzora koji su se odnosili na stabilizaciju tržišta osiguranja u dijelu vrsta osiguranja 03 i 10 te vrednovanja financijske imovine, značajan dio aktivnosti bio je usmjeren na pripremnu fazu za Solventnost II, što je uključivalo zaprimanje, analizu i pregled FLAOR (ORSA) izvještaja za 2014. te kontinuiranu komunikaciju s društvima (uključujući i održavanja radnih sastanaka s predstavnicima društava), kao i pripremu i edukaciju djelatnika za zaprimanje i analizu godišnjih i kvartalnih nadzornih izvještaja prema novom regulatornom okviru Solventnost II.

Hanfa je u okviru posrednog nadzora tijekom 2014. s društvima za osiguranje provodila testiranje otpornosti na stres za tržište osiguranja, koje je 30. travnja 2014. pokrenula EIOPA i propisala sve parametre za njegovo provođenje. Cilj testiranja bio je procijeniti ukupnu otpornost sektora osiguranja na različite nepovoljne tržišne utjecaje i procijeniti mogući rast sistemskog rizika u različitim stresnim situacijama. U Republici Hrvatskoj sudjelovalo je 14 društava za osiguranje te je time, gledajući po zaračunatoj bruto premiji, bilo pokriveno 69,8% tržišta životnih osiguranja, 81,3% tržišta neživotnih osiguranja te 80,6% ukupnog tržišta osiguranja.

Testiranje otpornosti na stres podrazumijeva osnovni modul i modul niskih prinosa. U osnovnom modulu testirana su dva različita tržišna scenarija, koja obuhvaćaju stresove na financijsku imovinu, stresove na nekretnine i materijalnu imovinu te stresove na kamatne stope. Različiti tržišni scenariji nadopunjeni su skupom nezavisnih specifičnih osigurateljnih šokova na smrtnost, doživljenje, stopu odustanaka, nedostatnost pričuva i šokove za katastrofu. Modul niskih prinosa odnosio se na utjecaj dugotrajnog okruženja niskih kamatnih stopa te je u Republici Hrvatskoj sudjelovalo deset društava koja se bave životnim osiguranjem i koja čine 80,4% ukupne matematičke pričuve.

Društva za osiguranje dostavila su do 11. srpnja 2014. rezultate provedenog testiranja, koje je Hanfa do kraja srpnja validirala na pojedinačnoj razini. Rezultati su dana 31. srpnja 2014. poslani EIOPA-i, gdje se provodila centralna validacija. Drugi krug nacionalne validacije Hanfa je provodila krajem kolovoza, a EIOPA je konačne rezultate testiranja otpornosti na stres objavila krajem studenog 2014. godine.

Djelatnici Hanfe sudjelovali su na kolegijima nadzornih tijela od strane tijela nadležnog za nadzor grupe, i to za svako pojedino društvo koje posluje u Republici Hrvatskoj, a koje je član grupe sa sjedištem u drugoj državi članici. Kolegiji nadzornih tijela, osim sudjelovanja na sastancima u državi članici u kojoj se nalazi sjedište pojedine grupe, podrazumijevaju i kontinuiranu suradnju Hanfe s tijelima nadležnim za nadzor grupe. Takva suradnja uključuje redovito izvještavanje o poslovanju društava za osiguranje koja posluju u Republici Hrvatskoj, održavanje bilateralnih i multilateralnih telefonskih konferencija te općenito sudjelovanje u rješavanju problema i novonastalih situacija povezanih s društvima koja su članovi grupe. Djelatnici Hanfe sudjelovali su u 2014. na ukupno deset sastanaka u okviru kolegija nadzornih tijela.

Hanfa je u 2014. temeljem Uredbe (EU) br. 1094/2010¹¹⁶, a ovisno o promjenama, izvještavala EIOPA-u o Registru društava za osiguranje i reosiguranje, mirovinskih osiguravajućih društava i zatvorenih mirovinskih fondova.

¹¹⁶ Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/12

6. Leasing

6.1. Opis tržišta

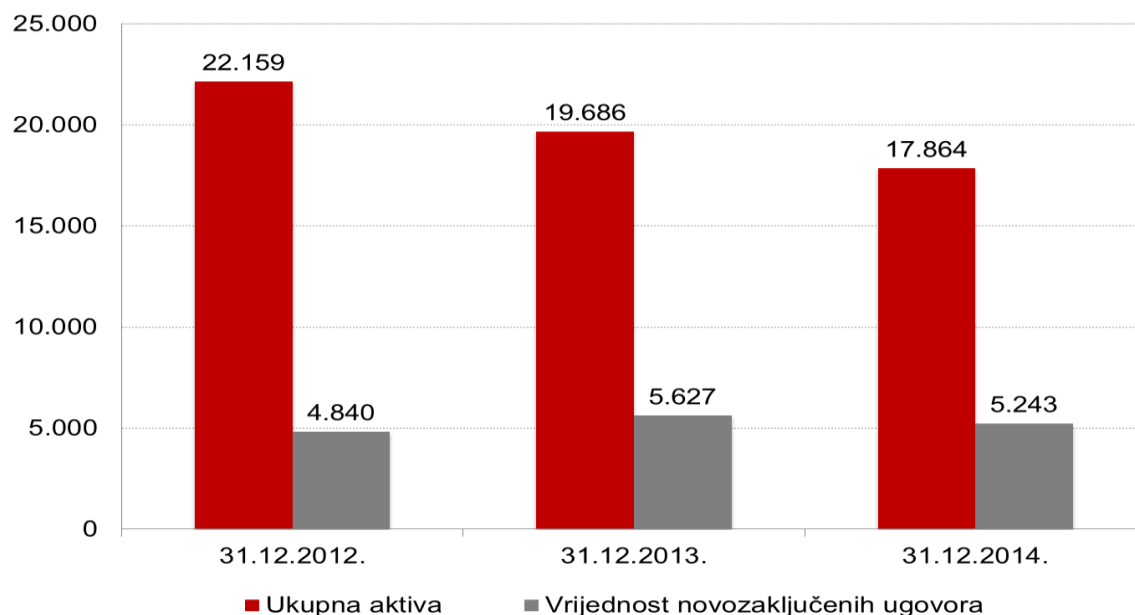
Tržište leasinga odražavalo je i u 2014. stanje ukupne gospodarske aktivnosti u Republici Hrvatskoj, a kako su kretanja u realnom sektoru gospodarstva bila nepovoljna, posljedice toga neminovno su se odrazile i na kretanja na tržištu leasinga. Naime, trend slabljenja domaće potražnje utjecao je na smanjenje poslovnih aktivnosti, odnosno volumena poslovanja leasing društava te je tržište leasinga već šestu godinu zaredom zabilježilo smanjenje iznosa ukupne aktive i vrijednosti aktivnih ugovora¹¹⁷. Vrijednost novozaključenih ugovora u zadnjih pet godina na godišnjoj razini stabilizirala se i kreće se na razini oko 5 mlrd. kuna.

Poslove leasinga tijekom 2014. obavljala su, kao i u prethodnoj godini, 23 leasing društva¹¹⁸. Većina leasing društava u sastavu je grupe financijskih institucija i u vlasništvu je nerezidenata, a na dan 31. prosinca 2014. svega je pet leasing društava bilo u vlasništvu rezidenata. Promatrajući vlasništvo po stvarnom vlasniku (posredno i neposredno), u vlasništvu rezidenata bila su samo dva leasing društva. Leasing društva koja su imala pristup kvalitetnijim izvorima financiranja lakše su se prilagodila otežanim uvjetima poslovanja, dok je za manji dio leasing društava upitan kontinuitet njihova poslovanja.

¹¹⁷ Podaci za Godišnje izvješće za djelatnost leasinga za 2013. i 2014. temelje se na godišnjim financijskim i dodatnim izvještajima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. za 23 leasing društva koja su Hanfi dostavila izvještaje u skladu s Pravilnikom o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava (NN, br. 60/14). Radi međusobne usporedivosti, podaci na dan 31.12.2013. odnose se na podatke dostavljene Hanfi u izvještajima na dan 31.12.2014. (za prethodnu godinu) od strane predmetna 23 leasing društva. Podaci za 2012. i ranija razdoblja odnose se na originalno dostavljene podatke od strane leasing društava po godinama. Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2014. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za prethodna razdoblja zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Zakona o leasingu (NN, br. 135/06 i 141/13), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja usvojenih od strane Europske unije, promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja leasing društava po nalogima Hanfe.

¹¹⁸ Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

Grafikon 6.1. Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

6.1.1. Struktura aktive

Na dan 31. prosinca 2014. ukupna imovina leasing društava zabilježila je smanjenje u odnosu na isti dan prethodne godine. To je posljedica brže amortizacije (isteka) postojećih ugovora o operativnom i financijskom leasingu od iznosa novozaključenih ugovora, ispravaka vrijednosti potraživanja te povrata kredita korištenih za financiranje poslova leasinga.

Tablica 6.1. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

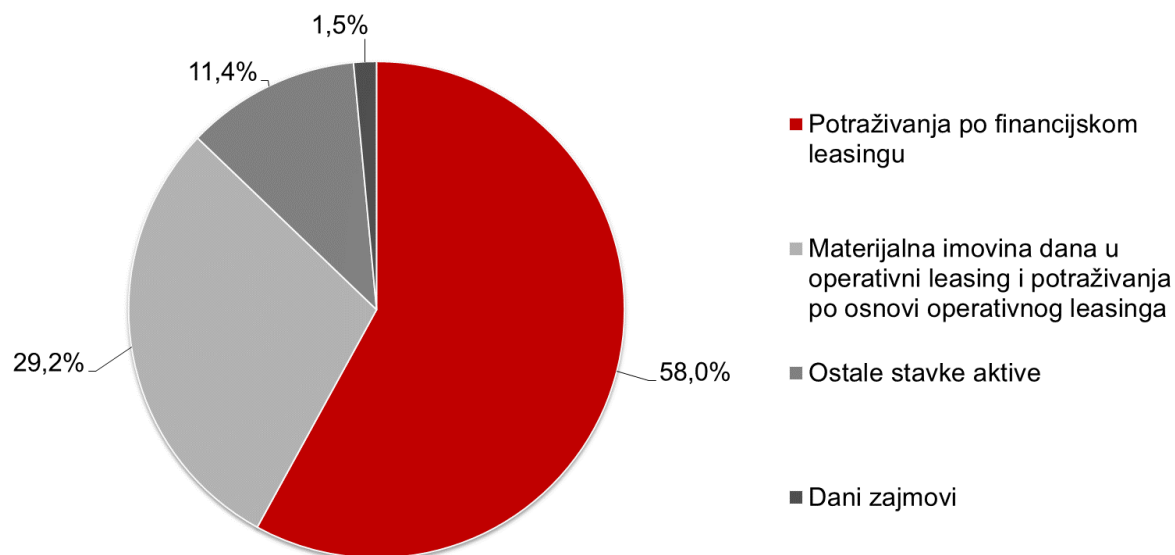
Opis	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
Materijalna imovina dana u operativni leasing	5.445.073	5.032.341	-7,6
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	161.336	176.992	9,7
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	10.855.008	10.359.497	-4,6
Dani zajmovi	999.382	265.242	-73,5
Zalihe	868.548	816.369	-6,0
Ostala imovina	1.356.285	1.213.060	-10,6
UKUPNA AKTIVA	19.685.633	17.863.501	-9,3

Izvor: Hanfa

Najznačajnija stavka u strukturi aktive u 2014. bila su potraživanja po osnovi financijskog leasinga, koja su činila 58,0% aktive, od čega se na kratkotrajna potraživanja odnosilo 2,9 mlrd. kuna, a na dugotrajna potraživanja 7,4 mlrd. kuna. Materijalna imovina dana u operativni leasing i potraživanja po operativnom

leasingu činili su 29,2% aktive. Smanjenje navedenih stavaka u odnosu na prethodnu godinu najvećim je dijelom rezultat pada aktivnosti leasing društava.

Grafikon 6.2. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2014. godine

Izvor: Hanfa

Udjel deset najvećih leasing društava po visini aktive u ukupnoj aktivi leasing društava iznosio je 77,5% te je bio nešto manji u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 78,8%. Svih deset najvećih leasing društava dio su bankarskih grupa.

6.1.2. Struktura pasive

Tijekom 2014. došlo je do smanjenja stupnja samofinanciranja (financiranja vlastitim kapitalom), što je u strukturi pasive prikazano smanjenjem stavke kapital i rezerve leasing društava. Predmetna stavka na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 352,0 mil. kuna i smanjena je za 940,9 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu, najvećim dijelom zbog ostvarenog gubitka tekuće godine i povlačenja zadržane dobiti od strane vlasnika uz istovremeno povećanje temeljnog kapitala i kapitalnih rezervi u odnosu na 2013. godinu. Na razini svih leasing društava stavka temeljni kapital iznosila je 1,2 mlrd. kuna te je bilježila povećanje od 255,6 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu.

Zbog pada volumena poslovanja došlo je i do smanjenja obveza leasing društava za kredite banaka i financijskih institucija u odnosu na prethodnu godinu. Tako je predmetna stavka na dan 31. prosinca 2014. godine bila iskazana u visini od 15,8 mlrd. kuna, što je za 461,1 mil. kuna ili za 2,8% manje u

odnosu na isti dan prethodne godine. Obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija zabilježile su smanjenje od 1,2 mlrd. kuna uz istovremeno povećanje obveza za kredite domaćih banaka i financijskih institucija od 699,3 mil. kuna. Istovremeno su obveze za depozite i jamstva koje se odnose na jamčevine po ugovorima o operativnom leasingu, u skladu sa smanjenjem vrijednosti aktivnih ugovora, zabilježile pad od 112,9 mil. kuna ili 18,37%.

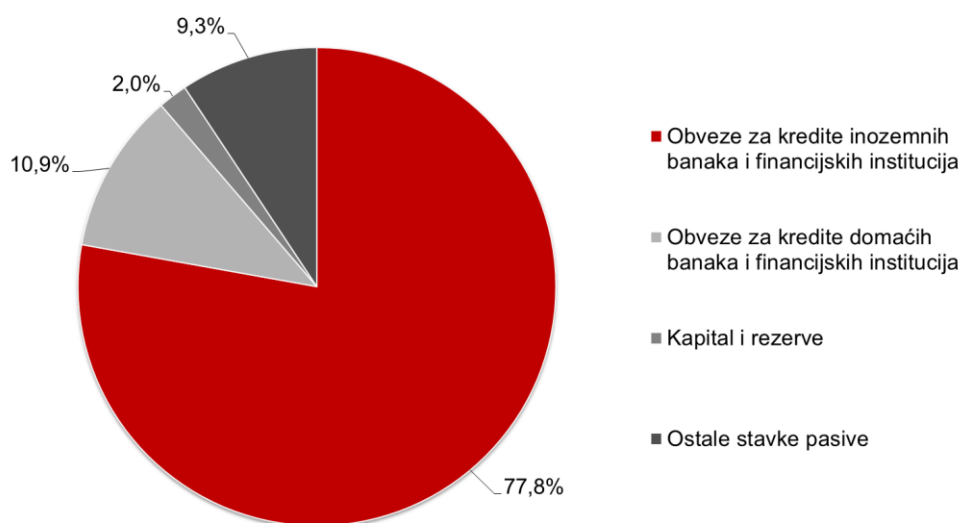
Tablica 6.2. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

Opis	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	1.292.931	351.991	-72,8
Obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija	15.060.842	13.900.409	-7,7
Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija	1.244.621	1.943.929	56,2
Ostale obveze	2.087.239	1.667.173	-20,1
UKUPNA PASIVA	19.685.633	17.863.501	-9,3

Izvor: Hanfa

Iako je u 2014. došlo do smanjenja zaduživanja leasing društava, struktura pasive prikazuje kako se njihova imovina i dalje u najvećoj mjeri financira kreditima banaka i financijskih institucija te se u 2014. čak 88,7% ukupne pasive leasing društava odnosilo na dugoročne i kratkoročne obveze za kredite domaćih i inozemnih banaka te financijskih institucija. U strukturi kreditnih obveza dominirali su krediti inozemnih banaka i financijskih institucija (77,8% ukupne pasive leasing društava). Navedeni način financiranja uobičajen je u poslovanju leasing društava zato što je većina leasing društava u većinskom vlasništvu inozemnih banaka i s njima povezanih financijskih institucija, koje ujedno i financiraju poslovanje leasing društava.

Grafikon 6.3. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2014. godine

Izvor: Hanfa

6.1.3. Financijski rezultat poslovanja

U 2014. na razini leasing društava bio je iskazan negativan rezultat poslovanja, koji se ogleda u gubitku nakon oporezivanja, koji je iznosio 1,4 mlrd. kuna (u 2013. gubitak je iznosio 247,8 mil. kuna). Navedeno je najvećim dijelom rezultat troškova ispravka vrijednosti u iznosu od 1,1 mlrd. kuna. Isti se odnose na umanjenje vrijednosti potraživanja po financijskom i operativnom leasingu, zajmovima te ostaloj financijskoj imovini.

Troškovi ispravka vrijednosti za 2014. veći su za čak 590,6 mil. kuna ili 111,6% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog navedenom u prvom je redu iskazivanje novih ispravaka vrijednosti od strane dva leasing društva koja su ujedno zabilježila najveći gubitak nakon oporezivanja u 2014. godini.

Tablica 6.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2013. i 2014. godine (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2013.	1.1.-31.12.2014.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	745.081	672.351	-9,8
Rashodi po osnovi kamata	430.553	383.280	-11,0
Dobit/gubitak od kamata	314.529	289.071	-8,1
Prihodi od provizija i naknada	52.182	40.177	-23,0
Rashodi za provizije i naknade	29.394	28.230	-4,0
Dobit/gubitak od provizija i naknada	22.788	11.946	-47,6
Ostali poslovni prihodi	2.073.708	1.857.427	-10,4
Ostali poslovni rashodi	2.071.430	2.316.092	11,8
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	2.278	-458.665	-
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	339.594	-157.648	-
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	529.093	1.119.664	111,6
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-189.499	-1.277.312	574,0
Porez na dobit	58.347	51.807	-11,2
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	-247.846	-1.329.119	436,3

Izvor: Hanfa

Dobit nakon oporezivanja u 2014. u iznosu od 185,1 mil. kuna ostvarilo je 14 društava, dok je gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 1,5 mlrd. kuna iskazalo devet leasing društava.

6.1.4. Struktura portfelja leasing društava

U strukturi portfelja leasing društava tijekom 2014. došlo je do porasta broja novozaključenih ugovora uz istovremeno smanjivanje ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora u odnosu na 2013. godinu. Broj i vrijednost aktivnih ugovora smanjila se u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje volumena poslovanja (vrijednosti novozaključenih ugovora) utjecalo je i na smanjenje vrijednosti imovine leasing društava budući da vrijednost novozaključenih ugovora u navedenom razdoblju nije bila dovoljna da kompenzira smanjenje vrijednosti aktivnih ugovora.

Tablica 6.4. Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine

Datum/ razdoblje od 01.01. do	Novozaključeni ugovori u razdoblju			Aktivni ugovori na dan		
	Broj novozaključenih ugovora	Vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)
31.12.2013.	28.156	5.626.778	200	114.084	14.774.388	130
31.12.2014.	34.809	5.243.429	151	110.651	14.298.426	129

Izvor: Hanfa

Jedan od pokazatelja aktivnosti leasing društava jest udjel vrijednosti novozaključenih u aktivnim ugovorima. Navedeni udjel u 2014. godini iznosio je 36,7% (u 2013. bio je 38,1%), što ukazuje na smanjenje poslovne aktivnosti.

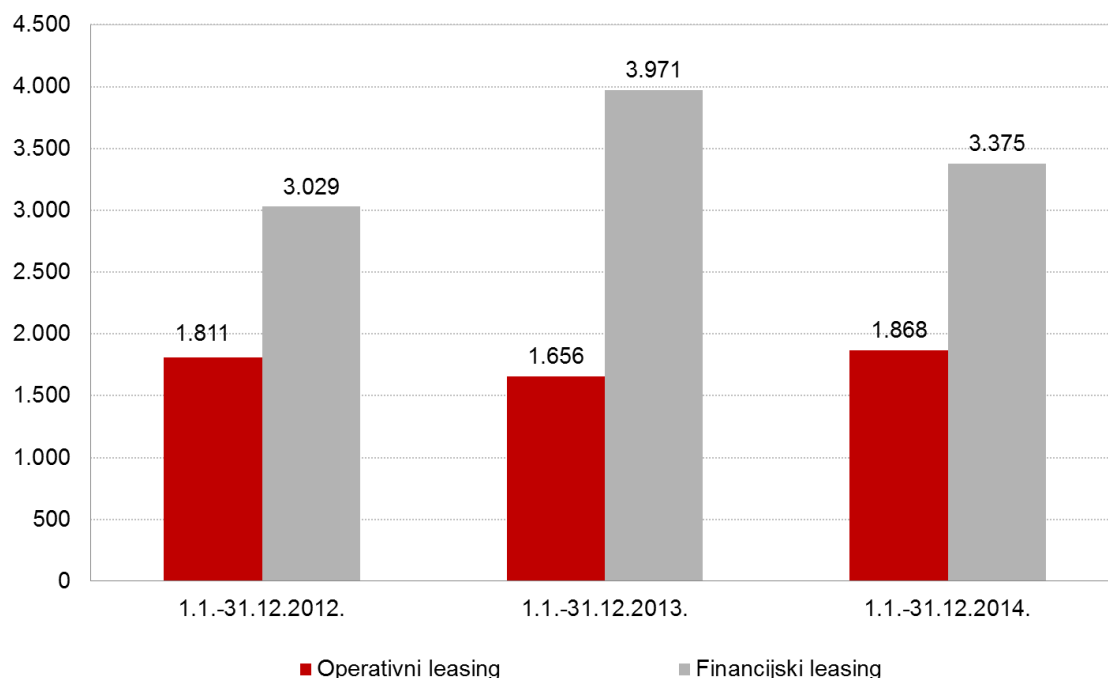
U strukturi vrijednosti novozaključenih ugovora u 2014. povećao se udjel operativnog leasinga, dok se udjel financijskog leasinga smanjio u odnosu na prethodnu godinu. Razlog je u povećanju financiranja osobnih vozila putem operativnog leasinga od 262,9 mil. kuna uz istovremeno smanjenje financiranja postrojenja, strojeva, transportnih uređaja i opreme putem financijskog leasinga od 792,7 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 6.5. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2013. i 2014. godini

Vrsta leasinga/ razdoblje	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju			Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju (u tis. kn)		
	1.1.-31.12.2013.	1.1.-31.12.2014.	Promjena (u %)	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2014.	Promjena (u %)
Operativni leasing	13.430	17.308	28,9	1.655.603	1.868.046	12,8
Financijski leasing	14.726	17.501	18,8	3.971.175	3.375.383	-15,0
UKUPNO	28.156	34.809	23,6	5.626.778	5.243.429	-6,8

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.4. Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

U strukturi vrijednosti aktivnih ugovora portfelj zajmova konstantno se smanjuje jer je zakonom koji uređuje djelatnost leasinga leasing društvima zabranjeno zaključivanje ugovora o zajmu, dok se ugovori o zajmu koji su bili aktivni do zakonske regulacije djelatnosti leasinga (21. prosinca 2006.) drže do isteka bez mogućnosti produljenja aktivnih ugovora.

Tablica 6.6. Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2013. i 2014. godini

Vrsta plasmana/ stanje na dan	Broj aktivnih ugovora na dan			Vrijednost aktivnih ugovora na dan (u tis. kn)		
	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
Operativni leasing	53.358	50.736	-4,9	3.961.519	3.757.482	-5,2
Financijski leasing	58.641	58.126	-0,9	10.457.374	10.419.586	-0,4
Zajmovi	2.085	1.789	-14,2	355.495	121.359	-65,9
UKUPNO	114.084	110.651	-3,0	14.774.388	14.298.426	-3,2

Izvor: Hanfa

Smanjenje gospodarskih aktivnosti u razdoblju od 2009. do 2014. utjecalo je na promjenu strukture portfelja leasing društava. Trend poslovanja djelatnosti leasinga posljednjih nekoliko godina bio je usmjeren na financiranje osobnih i gospodarskih vozila. Istovremeno je nastavljen trend smanjivanja vrijednosti novozaključenih ugovora za nekretnine. Najveći broj novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u 2014. odnosio se na osobna vozila, a slijedila su ih gospodarska vozila. Slijedom navedenog, u strukturi portfelja u 2014. najveće povećanje vrijednosti novozaključenih ugovora bilo je

u kategorijama osobnih i gospodarskih vozila. Istovremeno je najveće smanjenje vrijednosti novozaključenih ugovora zabilježilo financiranje postrojenja, strojeva, transportnih uređaja i opreme te nekretnina.

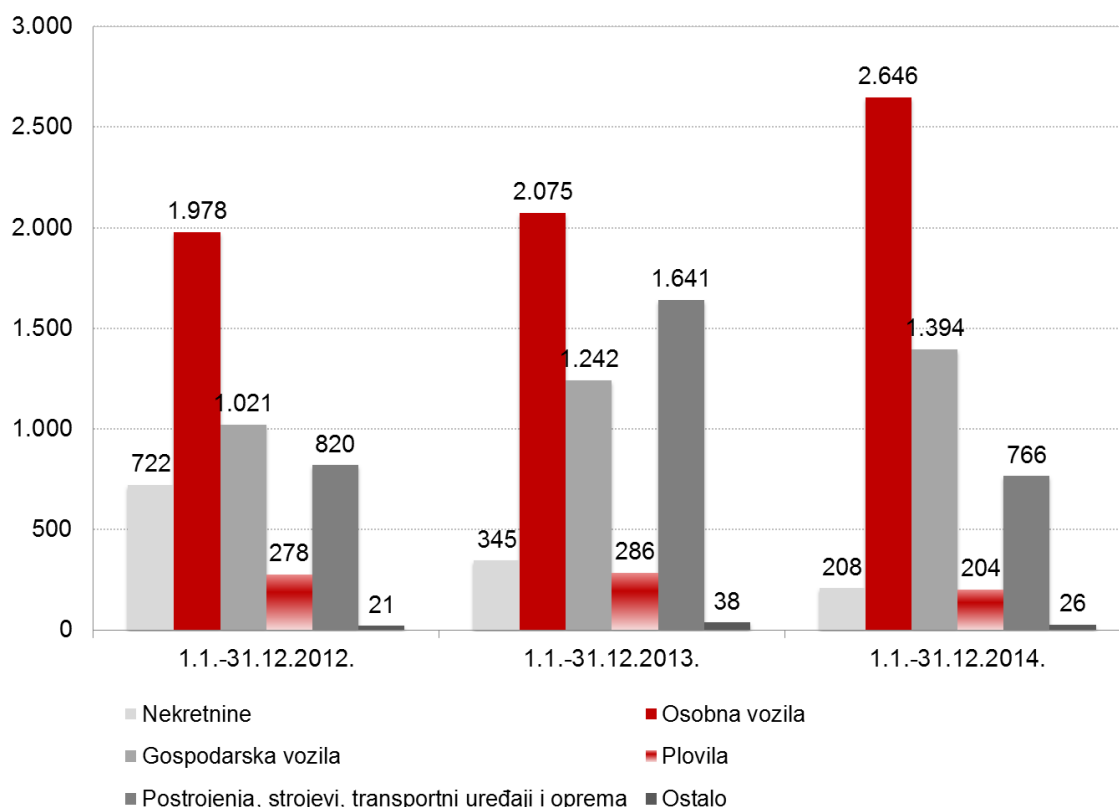
Promatrajući vrijednost novozaključenih ugovora prema sektorima vidljivo je da je u 2014. došlo do porasta udjela državnih jedinica (3,6%) u odnosu na 2013., kada je isti iznosio 1,4%. Navedeno povećanje odnosi se na financiranje obnove voznih parkova državne uprave u postupcima javne nabave putem operativnog leasinga, koje je najvećim dijelom realizirano u prvoj polovici 2014. godine.

Tablica 6.7. Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2013. i 2014. godini (u tis. kn)

Objekt leasinga	Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju				
	1.1.-31.12.2013.	Udjel (u %)	1.1.-31.12.2014.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	345.436	6,1	208.135	4,0	-39,7
Osobna vozila	2.074.887	36,9	2.645.634	50,5	27,5
Gospodarska vozila	1.241.591	22,1	1.394.110	26,6	12,3
Plovila	286.221	5,1	203.605	3,9	-28,9
Letjelice	0	0,0	0	0,0	0,00
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.640.859	29,2	765.539	14,6	-53,3
Ostalo	37.785	0,7	26.408	0,5	-30,1
UKUPNO	5.626.778	100,0	5.243.429	100,0	-6,8

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.5. Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga/zajma na dan 31. prosinca 2014. odnosila se na nekretnine i iznosila je 4,2 mlrd. kuna ili 29,0% vrijednosti aktivnih ugovora, dok je vrijednost aktivnih ugovora za osobne automobile iznosila 3,9 mlrd. kuna ili 27,5% vrijednosti aktivnih ugovora.

Do kraja 2010. godine najznačajniji udjel u ukupnoj vrijednosti portfelja aktivnih ugovora leasing društava odnosio se na osobna vozila, dok su nekretnine bile druge po zastupljenosti u ukupnom portfelju. Unatoč velikom padu prometa na tržištu nekretnina u proteklih šest godina, nekretnine su bile iskazane kao pojedinačno najvažnija stavka u vrijednosti aktivnih ugovora od 2011. zbog veće vrijednosti i ugovorenog dužeg razdoblja otplate u odnosu na većinu drugih objekata leasinga.

Tablica 6.8. Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

Objekt leasinga/zajma	Vrijednost aktivnih ugovora na dan				
	31.12.2013.	Udjel (u %)	31.12.2014.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	4.860.830	32,9	4.152.129	29,0	-14,6
Osobna vozila	3.781.938	25,6	3.934.117	27,5	4,0
Gospodarska vozila	2.470.585	16,7	2.739.685	19,2	10,9
Plovila	619.521	4,2	521.282	3,6	-15,9
Letjelice	3.227	0,0	482	0,0	-85,1
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	2.956.627	20,0	2.879.924	20,1	-2,6
Ostalo	81.660	0,6	70.809	0,5	-13,3
UKUPNO	14.774.388	100,0	14.298.426	100,0	-3,2

Izvor: Hanfa

6.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga

Koeficijent (stupanj) zaduženosti pokazuje koliki je dio imovine leasing društava financiran iz tuđih sredstava (zajmovi i krediti banaka i financijskih institucija). Iznos pokazatelja od 0,98 na dan 31. prosinca 2014. znači da je 98,0% cjelokupne aktive leasing društava bilo financirano tuđim sredstvima, što je u skladu s uobičajenom praksom poslovanja leasing društava. Navedeni koeficijent iznosio je na dan 31. prosinca 2013. godine 0,93.

Pokazatelji profitabilnosti promatrani zajedno pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja društva. Poželjno je da pokazatelji profitabilnosti budu što veći.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) izračunava se kao omjer neto dobiti i ukupnih sredstava (imovine) leasing društava. ROA leasing društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2014. iznosio je -7,4%. Negativna vrijednost navedenog pokazatelja uvjetovana je iskazanim gubitkom nakon oporezivanja na razini leasing društava u 2014. godini. Navedeni pokazatelj na dan 31. prosinca 2013. iznosio je -1,3%.

6.2. Regulatorne Aktivnosti Hanfe

6.2.1. Normativne aktivnosti

Propisi doneseni temeljem Zakona o leasingu

Na temelju odredaba novog Zakona o leasingu (NN, br. 141/13; dalje u tekstu: ZOL), koji je stupio na snagu 5. prosinca 2013., Hanfa je u propisanom roku od šest mjeseci donijela pravilnike¹¹⁹ koji se odnose na:

- način i pravila izračuna kapitala, izvještavanje i dodatne zahtjeve za mjere i postupke u vezi s kapitalom leasing društva
- općenite organizacijske zahtjeve i način obavljanja interne revizije u okviru mehanizama unutarnjih kontrola te sustav upravljanja rizicima leasing društva
- uvjete i kriterije za izdvajanje poslovnih procesa, pravila za upravljanje rizicima povezanim s izdvajanjem poslovnih procesa, obuhvat internih akata u vezi s izdvajanjem poslovnih procesa, zahtjeve u vezi s pristupom podacima i dokumentaciji te obavljanjem nadzora od strane Hanfe, minimalni sadržaj ugovora s pružateljima usluga te sadržaj dokumentacije uz obavijest Hanfi o izdvajanju
- primjenu odredaba ZOL-a za leasing društva u likvidaciji i prekogranično pružanje leasing usluga
- stjecanje kvalificiranih udjela u leasing društvu i leasing društva u drugim pravnim osobama
- uvjete za članstvo u upravi i nadzornom odboru leasing društva
- sadržaj redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hanfe
- strukturu i sadržaj te način i rokove dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društva
- kontni plan leasing društva
- registar objekata leasinga
- sadržaj i oblik ugovora o leasingu te metodologiju izračuna efektivne kamatne stope
- reviziju izvještaja leasing društava.

Na zahtjev stranaka u postupku ili osoba koje su dokazale svoj pravni interes tijekom 2014. izdano je 11 mišljenja u vezi sa statusnim pitanjima leasing društva te pravima i obvezama leasing društava koje proizlaze iz ZOL-a.

6.2.2. Licenciranje

Broj licenciranih leasing društava u 2014. ostao je neizmijenjen u odnosu na 2013. godinu.

Leasing društva koja su na dan stupanja na snagu ZOL-a imala odobrenje Hanfe za obavljanje poslova leasinga (izdano na temelju prethodnog Zakona o leasingu) i bila upisana u sudski registar bila su dužna

¹¹⁹ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

uskladiti svoje poslovanje sa ZOL-om u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu. Na temelju dostavljenih izvješća i dokumentacije utvrđeno je da su sva leasing društva uskladila svoje poslovanje sa ZOL-om.

U postupcima izdavanja suglasnosti po pojedinačnim zahtjevima kandidata za članove uprave društva izdano je 14 suglasnosti kojima se odobrava imenovanje članova uprave leasing društava.

U postupcima izdavanja suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u leasing društvima donesene su tri suglasnosti, koje su se odnosile na unutargrupna stjecanja. Jedna suglasnost dana je za neposredno stjecanje kvalificiranog udjela, dok su druge dvije suglasnosti dane za posredno stjecanje kvalificiranog udjela.

6.2.3. Nadzor

6.2.3.1. Neposredni nadzor

Tijekom 2014. pokrenuta su četiri postupka redovnog neposrednog nadzora nad leasing društvima, od kojih su u istoj godini tri okončana. Pritom su nadzorne aktivnosti Hanfe bile usmjerene na provjeru upravljanja kreditnim rizikom te na postupanje leasing društava po redovnom i prijevremenom prestanku ugovora o leasingu. Opseg kontrola obuhvaćao je osim usklađenosti sa ZOL-om i usklađenost s drugim zakonima, primjerice Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08, 25/12) , Zakonom o potrošačkom kreditiranju (NN, br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13) te Zakonom o zaštiti potrošača (NN, br. 41/14). U prošloj godini okončan je i jedan postupak neposrednog nadzora pokrenut u 2013. po predmetu nadzora primjene računovodstva zaštite.

Na temelju provedenih neposrednih nadzora upravljanja kreditnim rizikom utvrđene su nepravilnosti povezane s identificiranjem i mjerenjem koncentracijskog rizika, nepravilnosti u sustavu unutarnjih kontrola u procesu upisa podataka u Registar objekata leasinga (dalje u tekstu: ROL), nepravilnosti u pogledu primopredaje objekata leasinga te nepravilnosti u sustavu unutarnjih kontrola u procesu izračuna ispravaka vrijednosti. Utvrđena je i neusklađenost ugovornih odredaba i internih akata s odredbama Zakona o zaštiti potrošača.

Neposrednim nadzorom postupanja leasing društava po redovnom i prijevremenom prestanku ugovora o leasingu utvrđeno je odstupanje sadržaja elemenata završnog obračuna ugovora o leasingu navedenog u općim uvjetima ugovora od sadržaja elemenata završnog obračuna propisanog internim aktom. Utvrđene su i nedovoljno pregledne i razumljive odredbe ugovora o leasingu koje se odnose na upoznavanje primatelja leasinga s vrstom i visinom troškova za koje ga leasing društvo može teretiti u slučaju nastupanja okolnosti određenih ugovorom. Također, utvrđeno je postupanje leasing društva protivno ugovornim odredbama koje se odnose na povrat instrumenata osiguranja primatelju leasinga.

Na osnovi nalaza iz provedenih postupaka neposrednih nadzora nad poslovanjem leasing društava, zbog utvrđenih postupanja protivno propisima, Hanfa je u 2014. donijela četiri rješenja kojima su naložene mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju. Od navedenog broja dva rješenja donesena su temeljem neposrednih nadzora pokrenutih u 2013. godini. Po dva rješenja leasing društva su postupila u skladu s nalogima Hanfe, dok su po preostala dva rješenja društva dužna postupiti u 2015. godini.

6.2.3.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor provodio se na temelju provjere i analize izvještaja koje su leasing društva bila dužna u propisanim rokovima dostaviti Hanfi, na temelju praćenja, prikupljanja i provjere dokumentacije, obavijesti i dobivenih podataka, kao i na temelju praćenja, prikupljanja i provjere podataka i saznanja iz drugih izvora.

Zaposlenici Hanfe pritom su utvrđivali jesu li izvještaji i drugi podaci dostavljeni u propisanom roku te jesu li istiniti, točni i ispravni. Također se utvrđivalo posluju li leasing društva u skladu s propisima o upravljanju rizicima, drugim propisima određenim ZOL-om i drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje leasing društava te propisima donesenim na temelju tih zakona. Provjeravala se i financijska stabilnost i položaj leasing društava te rizici kojima su leasing društva izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Hanfa je tijekom 2014. u sklopu posrednog nadzora aktivnosti usmjerila na provjeru sadržaja ugovora o leasingu, u sklopu čega je kod leasing društava provjeravan sadržaj i oblik ugovora o leasingu i pripadajućih općih uvjeta, naknade koje leasing društva naplaćuju ili mogu naplatiti primateljima leasinga temeljem sklopljenog ugovora o leasingu te način upoznavanja primatelja leasinga s navedenim naknadama. Hanfa je nastavila i s provjerom upisa objekata leasinga u ROL. Naime, u cilju sprječavanja prijevara u poslovima leasinga, ZOL-om je propisano vođenje ROL-a, u koji su leasing društva dužna u skladu sa zakonskim odredbama upisivati podatke o svim financiranim objektima leasinga. Na taj način leasing društva, prije sklapanja ugovora o leasingu mogu provjeriti je li pojedini objekt leasinga prethodno upisan u ROL od strane drugog leasing društva odnosno je li prethodno financiran od strane drugog leasing društva.

Daljnje aktivnosti Hanfe odnosile su se na provjeru usklađenosti adekvatnosti kapitala leasing društava s odredbama ZOL-a. Također, Hanfa je tijekom 2014. analizirala i kontrolirala dostavljene revidirane godišnje izvještaje za 2013. s posebnim naglaskom na revizorska mišljenja s rezervom ili pozitivna mišljenja s posebnim naglaskom. Predmeti navedenih analiza i kontrola godišnjih financijskih izvještaja bili su između ostalog i vrednovanje financijske imovine, upitan kontinuitet poslovanja, objava transakcija s povezanim osobama, usklađivanje prethodnih razdoblja u financijskim izvještajima te ulaganja u depozite.

Temeljem prethodno navedenih aktivnosti, kao i aktivnosti u dijelu obrade predstavki primatelja leasinga na postupanja leasing društava, Hanfa je tijekom 2014. otvorila tri upravna postupka. Od navedena tri upravna postupka dva su otvorena na osnovi utvrđenih nepravilnosti u upisu objekata leasinga u ROL, pri čemu je u 2014. izrađen jedan zapisnik o provedenom nadzoru.

Jedan od navedena tri upravna postupka Hanfa je otvorila temeljem zaprimljene predstavke primatelja leasinga na postupanje leasing društva prilikom povrata jamčevine nakon redovnog isteka ugovora o operativnom leasingu. Navedeni upravni postupak rezultirao je izradom zapisnika kojim su utvrđene nezakonitosti ugovornih odredbi kojima je propisan povrat jamčevine nakon redovnog isteka ugovora o operativnom leasingu. U vezi s tim Hanfa je donijela rješenje kojim se leasing društvu nalaže prestanak primjene spornih ugovornih odredaba, kao i izmjena internih akata kojima je propisano postupanje prilikom povrata jamčevine.

Tijekom 2014. Hanfa je, u svrhu daljnjeg unaprjeđenja i razvoja metodologije nadzora, nastavila s razvojem modela ocjene rizičnosti poslovanja leasing društava na temelju pokazatelja. Navedeni model temelji se na kombinaciji kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja. Prilikom izrade kvantitativnih pokazatelja koristili su se financijski pokazatelji izračunati na temelju podataka iz financijskih i drugih nadzornih izvještaja koji se dostavljaju Hanfi. Kvalitativni pokazatelji izračunati su temeljem obavljene kvalitativne procjene poslovanja leasing društava. Razvijanje modela ocjene rizičnosti poslovanja leasing društava te utvrđivanje ocjene rizičnosti svakog pojedinog leasing društva predstavlja dodatan alat u planiranju i provedbi postupaka neposrednih i posrednih nadzora poslovanja leasing društava.

7. Faktoring

7.1. Opis tržišta

Prema podacima iz statističkih izvješća prikupljenih od 16 društava^{120,121} za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa (dalje u tekstu: faktoring društva), na dan 31. prosinca 2014. u Republici Hrvatskoj dominirali su poslovi otkupa mjenica. U poslovima faktoringa dominirao je domaći faktoring (87,7% ukupnih faktoring potraživanja), kod kojeg su predmet otkupa fakture od kupaca iz Republike Hrvatske. Karakterizira ga pravo regresa (50,9% ukupnih faktoring potraživanja), odnosno pravo faktoring društava da se, u slučaju neplaćanja od strane kupca, naplate od ustupatelja potraživanja. Imovina faktoring društava bilježila je smanjenje vrijednosti na dan 31. prosinca 2014. od 3,4% u odnosu na dan 31. prosinca 2013.

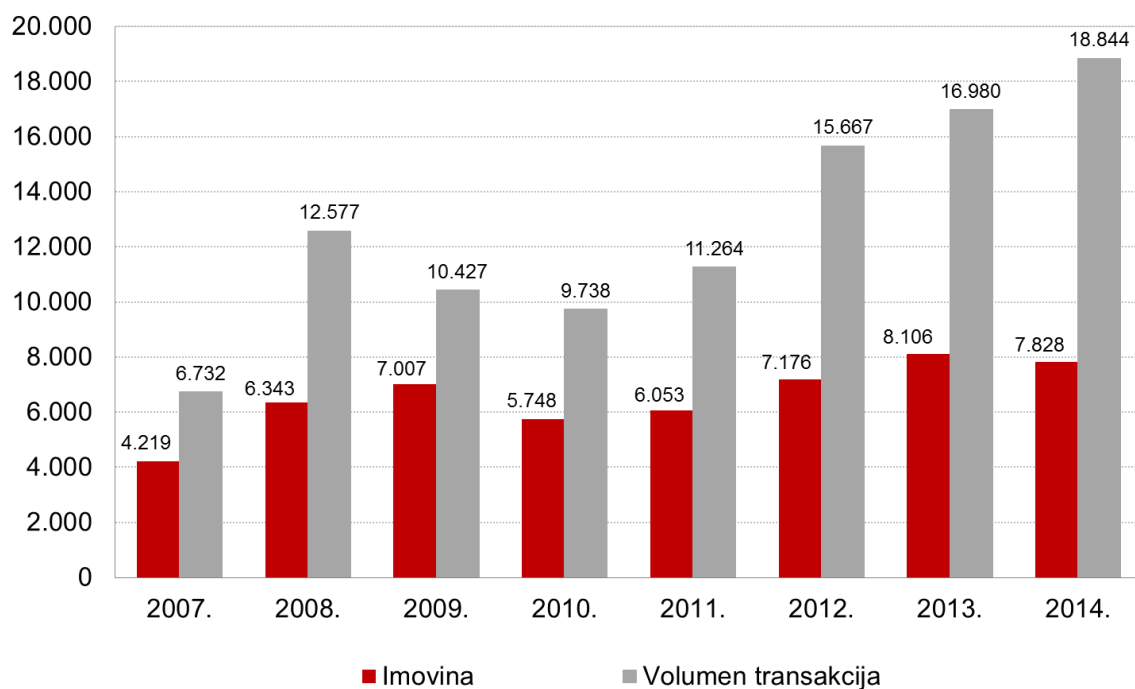
Od navedenih 16 faktoring društava samo se jedno društvo nalazilo u neposrednom vlasništvu nerezidenata, dok su ukupno četiri bila u posrednom i neposrednom vlasništvu nerezidenata. Međutim, udjel tih četiriju faktoring društava u ukupnoj imovini faktoring društava iznosio je 72,8%, dok je prethodne godine udjel pet faktoring društava u posrednom i neposrednom vlasništvu nerezidenata iznosio 75,1%.

Rastući trend imovine faktoring društava bio je prisutan tijekom razdoblja od 2007. do 2009., nakon čega u 2010. imovina pada te ponovo raste u razdoblju od 2011. do 2013. da bi u 2014. zabilježila lagani pad.

¹²⁰ Svi podaci i pokazatelji za faktoring društva odnose se samo na društva za koja Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa i od kojih Hanfa prikuplja podatke na obrascu Statističko izvješće faktoring društva. Podaci iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2014. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe u razdoblju 2007.-2013. zbog različite metodologije iskazivanja podataka.

¹²¹ Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

Grafikon 7.1. Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2007. do 2014. godine (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

Tržišni udjeli faktoring društava na dan 31. prosinca 2014. nisu se značajnije promijenili u odnosu na isti dan prethodne godine.

Tržišni udjel tri najveća faktoring društva tijekom gotovo cijelog razdoblja od 2012. do 2014. bio je u opadanju, iako i dalje vrlo visok. Na dan 31. prosinca 2014. taj je udjel iznosio 75,3% ukupne imovine, što ukazuje na visok stupanj koncentracije tržišta. Tržišni lider s najvećim udjelom u ukupnoj imovini faktoring društava ostao je isti od 2012. godine.

Udjel preostalih 13 faktoring društava u ukupnoj imovini na dan 31. prosinca 2014. iznosio je 24,7% imovine.

7.1.1. Struktura aktive

Aktiva faktoring društava na dan 31. prosinca 2014. bila je manja u odnosu na 31. prosinca 2013. za 277,9 mil. kuna. U strukturi aktive na kratkotrajnu imovinu odnosilo se čak 98,0% ukupne aktive, što je uobičajeno s obzirom na predmetnu djelatnost. Najznačajnija stavka kratkotrajne imovine bili su poslovi eskonta mjenica (61,4% aktive).

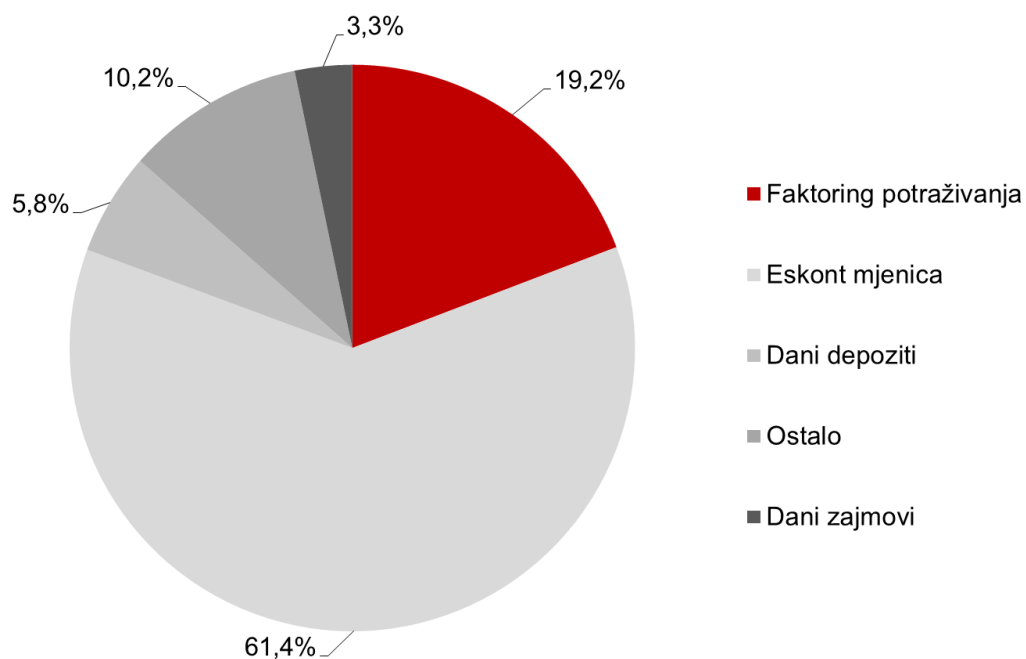
Tablica 7.1. Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

AKTIVA	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0	0,0
DUGOTRAJNA IMOVINA	85.679	142.768	66,6
KRATKOTRAJNA IMOVINA	7.970.164	7.675.183	-3,7
Faktoring potraživanja	1.724.317	1.503.175	-12,8
Domaći faktoring	1.601.240	1.318.766	-17,6
Izvozni faktoring	45.365	56.300	24,1
Uvozni faktoring	77.713	128.109	64,8
Eskont mjenica	4.759.365	4.809.197	1,0
Dani zajmovi	256.206	256.565	0,1
Dani depoziti	682.531	457.543	-33,0
Novac na računu i blagajni	368.453	516.016	40,0
Ostala kratkotrajna imovina	179.292	132.686	-26,0
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	49.885	9.911	-80,1
UKUPNA AKTIVA	8.105.728	7.827.862	-3,4

Izvor: Hanfa

Na pad imovine najviše je utjecalo smanjenje potraživanja po osnovi faktoringa u iznosu od 221,1 mil. kuna, uz istovremeni porast potraživanja po osnovi eskonta mjenica u odnosu na 2013. u iznosu od 49,8 mil. kuna.

Grafikon 7.2. Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2014. godine

Izvor: Hanfa

7.1.2. Struktura pasive

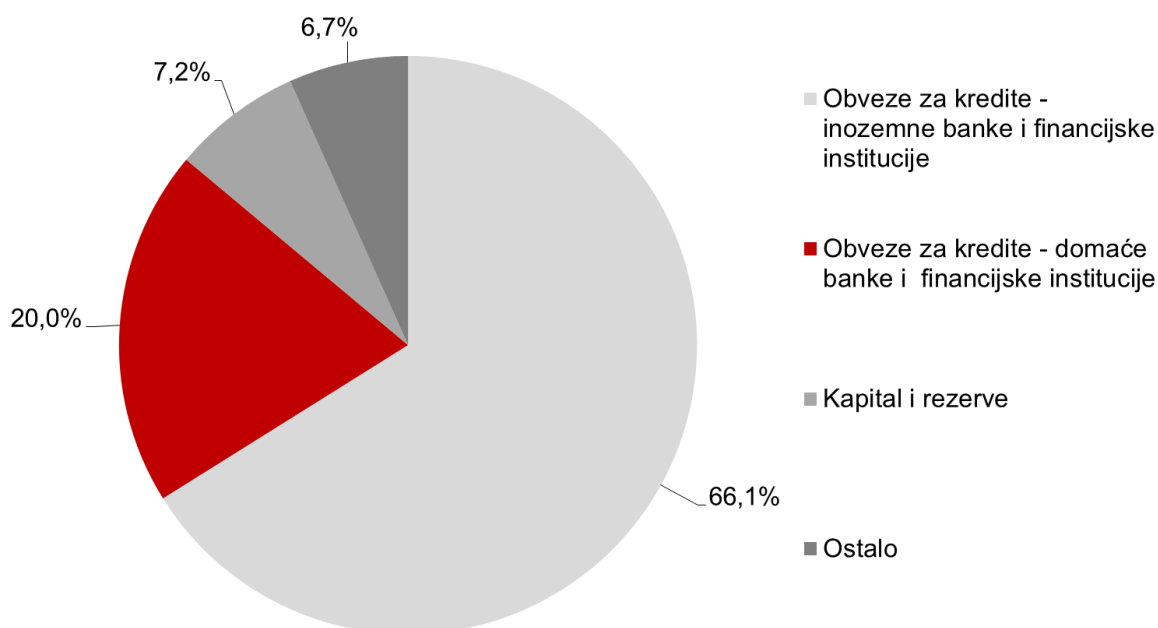
Stavka kapital i rezerve činila je na dan 31. prosinca 2014. godine 7,2% pasive te je u apsolutnom iznosu bila veća za 39,4% u odnosu na isti dan prethodne godine, kada je predmetna stavka činila 5,0% pasive. Porast stavke kapitala i rezervi najvećim je dijelom posljedica iskazane dobiti faktoring društava u 2014. godini.

Tablica 7.2. Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)

Opis pozicije	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (u %)
KAPITAL I REZERVE	406.195	566.436	39,4
DUGOROČNE OBVEZE	82.695	754.087	811,9
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.054	7.780	638,4
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	63.887	689.532	979,3
Ostale dugoročne obveze	17.754	56.775	219,8
KRATKOROČNE OBVEZE	7.600.166	6.493.302	-14,6
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.571.257	1.555.775	-1,0
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	5.583.665	4.484.939	-19,7
Ostale kratkoročne obveze	445.245	452.588	1,6
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA	16.671	14.036	-15,8
UKUPNA PASIVA	8.105.728	7.827.862	-3,4

Izvor: Hanfa

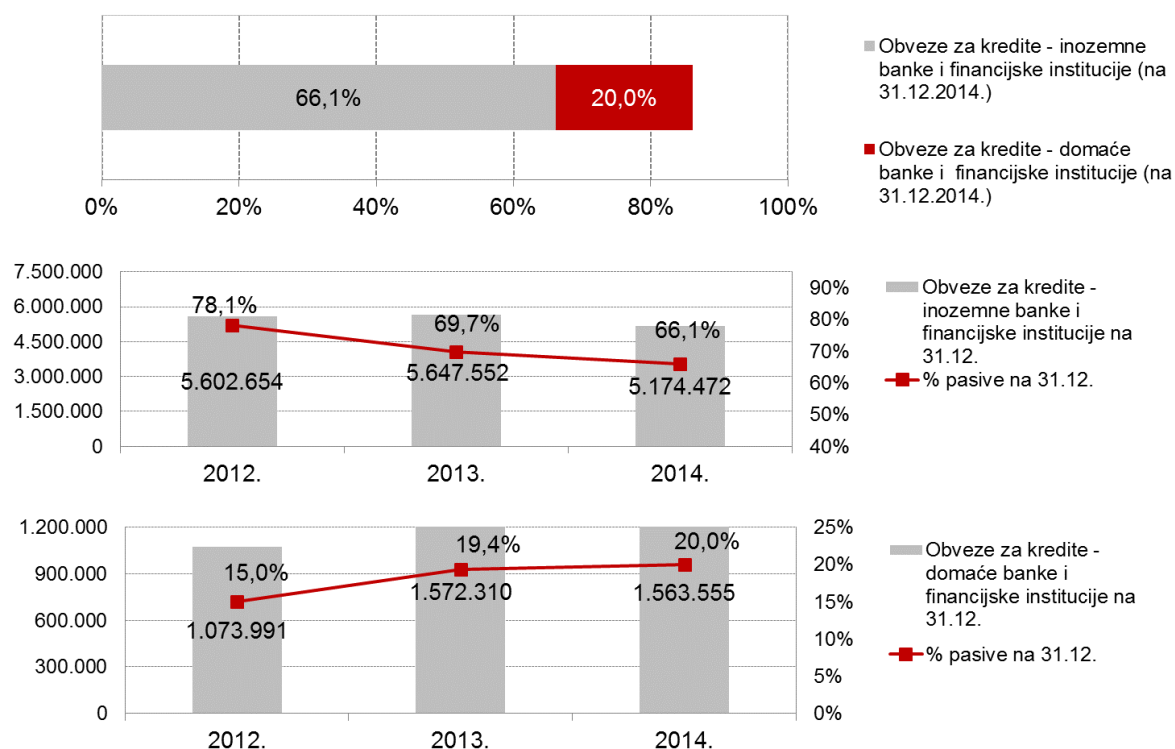
Grafikon 7.3. Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2014. godine

Izvor: Hanfa

U financiranju faktoring društava dominirale su strane banke i financijske institucije, a njihov udjel u pasivi na kraju 2014. iznosio je 66,1%. Udjel kredita domaćih banka i financijskih institucija činio je 20,0% pasive te se u odnosu na kraj 2013. povećao za 0,6%. Promatrajući obveze po ročnosti došlo je do promjene u strukturi navedenih obveza u odnosu na kraj 2013. te su se dugoročne obveze povećale sa 1,0% na 9,6%, iz čega je vidljiv porast financiranja poslovanja dugoročnim izvorima u odnosu na 2013. godinu.

Grafikon 7.4. Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2014. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

7.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Neto dobit faktoring društava za 2014. iznosila je 215,1 mil. kuna, što je za 31,7% više u odnosu na 2013. godinu.

Tablica 7.3. Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2013. i 2014. (u tis. kn)

Opis	01.01.- 31.12.2013.	01.01.- 31.12.2014.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	448.060	494.870	10,4
Rashodi od kamata	226.025	250.074	10,6
Dobit/gubitak od kamata	222.035	244.797	10,3
Prihodi od naknada i provizija	107.131	88.273	-17,6
Rashodi od naknada i provizija	47.110	33.812	-28,2
Dobit/gubitak od naknada i provizija	60.021	54.461	-9,3
Ostali poslovni prihodi	272.484	206.124	-24,4
Ostali poslovni rashodi	347.862	235.722	-32,2
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-75.377	-29.598	-60,7
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	206.678	269.660	30,5
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	163.407	215.131	31,7

Izvor: Hanfa

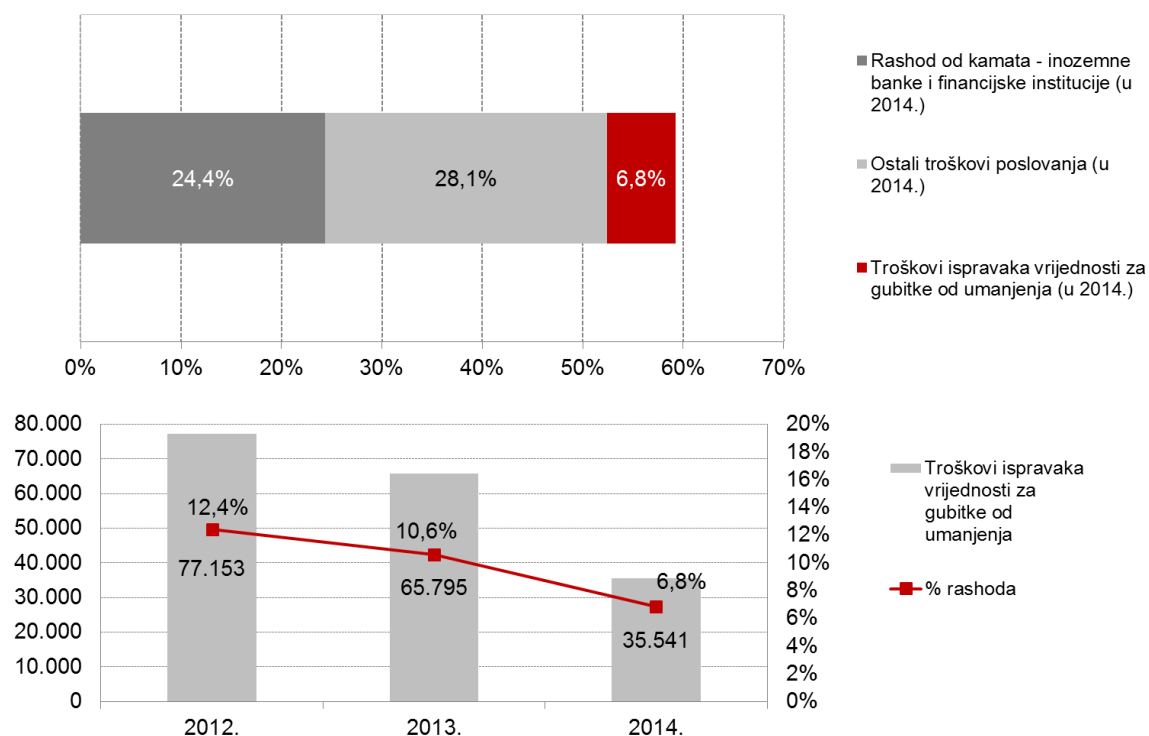
Ukupni prihodi faktoring društava u 2014. iznosili su 789,3 mil. kuna i bili su manji za 38,4 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 519,6 mil. kuna bili za 101,4 mil. kuna manji u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje.

U strukturi prihoda najveći je udjel otpadao na prihode od kamata, koji čine 62,7% iskazanog ukupnog prihoda u 2014. godini. Unutar navedenih prihoda najveći su udjel činili prihodi od kamata iz eskonta mjenica i poslova faktoringa, koji predstavljaju glavne djelatnosti faktoring društava.

Najveći udjel u ukupnim rashodima činili su rashodi od kamata sa 48,1% (od kojih su rashodi od kamata kod inozemnih banaka i financijskih institucija najveća pojedinačna stavka rashoda sa 23,4% ukupnih rashoda). Ostali poslovni rashodi činili su 45,4% ukupnih rashoda i unutar njih najznačajnija su stavka bili ostali troškovi poslovanja, koji su činili 27,5% ukupnih rashoda. Ostali troškovi uglavnom su se odnosili na negativne tečajne razlike.

Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja plasmana faktoring društava iznosili su u 2014. 35,5 mil. kuna s udjelom od 6,8% ukupnih rashoda. Promatranjem navedenih troškova tijekom razdoblja od 2012. do 2014. primjećuje se da su najveći bili u 2012. s tendencijom smanjenja zaključno sa 2014. godinom.

Grafikon 7.5. Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2014. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2012. do 2014. godine (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Na povećanje dobiti nakon oporezivanja u 2014. u odnosu na 2013. najvećim je dijelom utjecalo povećanje neto dobiti od kamata (ostvarene zbog povećanja prihoda od kamata), koja je porasla za 10,3%, te smanjenje gubitka iz ostalih prihoda i rashoda (prvenstveno ostvarenog zbog smanjenja ostalih rashoda).

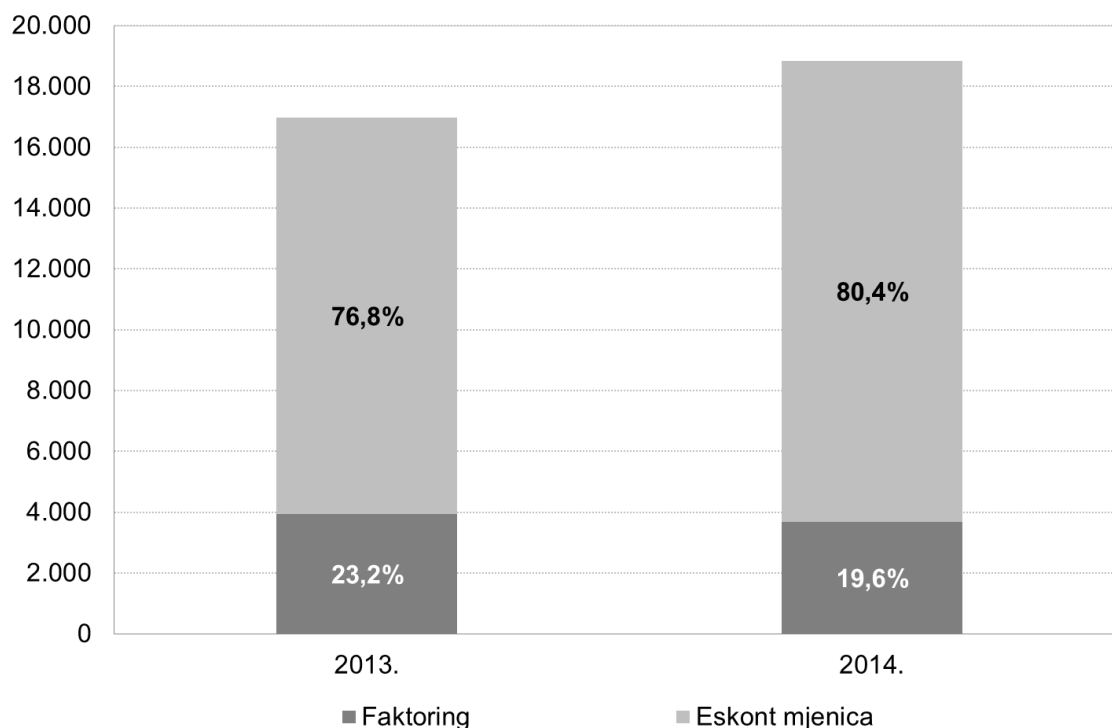
Od 16 faktoring društava njih je 14 u 2014. iskazalo dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 216,3 mil. kuna. Istovremeno su dva faktoring društva ostvarila gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 1,2 mil. kuna.

7.1.4. Volumen transakcija

Volumen transakcija predstavlja kumulativni iznos otkupljenih faktura kod poslova faktoringa te kumulativni iznos eskontiranih mjenica. U 2014. volumen transakcija iznosio je 18,8 mlrd. kuna, što je povećanje od 11,0% u odnosu na 2013. godinu.

U razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. faktoring društva otkupila su fakture po poslovima faktoringa u vrijednosti od 3,7 mlrd. kuna te mjenice u vrijednosti od 15,2 mlrd. kuna.

Grafikon 7.6. Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2013. i 2014. godini

Izvor: Hanfa

7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava

Koeficijent zaduženosti za faktoring društva u 2014. godini iznosio je 0,93, što predstavlja neznatan pad u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 0,95, što pokazuje da je gotovo sva imovina financirana iz tuđih sredstava, odnosno iz kredita inozemnih i domaćih banaka.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) faktoring društava na agregiranoj osnovi iznosila je 2,7% i povećala se u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 2,0%.

Stopa povrata kapitala (ROE) faktoring društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 38,0% te se smanjila u odnosu na dan 31. prosinca 2013., kada je iznosila 40,2%.

7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

7.2.1. Normativne aktivnosti

Zakon o faktoringu

Tijekom prve polovine 2014. predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini za izradu Nacrta prijedloga Zakona o faktoringu (NN, br. 94/14; dalje u tekstu: ZOF), koji je stupio je na snagu 8. kolovoza 2014. godine. Područja uređena ZOF-om obuhvaćaju uvjete za osnivanje, poslovanje i prestanak rada

factoring društva, ugovor o faktoringu, prava i obveze subjekata u poslovima faktoringa, izvještavanje, nadzor poslovanja faktoring društava, upravljanje rizicima te način i uvjete za prekogranično obavljanje djelatnosti faktoringa. Danom stupanja na snagu ZOF-a počeo je teći rok od 12 mjeseci za usklađenje onih pravnih osoba koje obavljaju poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar, a imaju namjeru nastaviti poslovanje kao faktoring društvo u skladu s odredbama ZOF-a. Navedeno podrazumijeva usklađenje s odredbama ZOF-a u pogledu poslova faktoringa, temeljnog kapitala te uprave i nadzornog odbora društva te s drugim relevantnim odredbama.

Propisi doneseni temeljem Zakona o faktoringu

Na temelju odredaba ZOF-a kojima je propisana obveza Hanfe da u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu donese predviđene pravilnike, Hanfa je krajem 2014. donijela tri pravilnika¹²², i to pravilnik kojim je propisana dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela i kriteriji na temelju kojih se procjenjuje primjerenost i financijsko stanje namjeravanog stjecatelja kvalificiranog udjela u faktoring društvu, kao i uz zahtjev za izdavanje suglasnosti faktoring društvu za stjecanje kvalificiranog udjela u drugoj pravnoj osobi, pravilnik kojim se pobliže uređuju uvjeti za članstvo u upravi i nadzornom odboru faktoring društva i postupak za izdavanje suglasnosti i dokumentacija koja se prilaže tom zahtjevu te pravilnik kojim se detaljnije propisuje sadržaj redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hanfe koja su dužna dostavljati faktoring društva te način i rokovi njihove dostave.

U razdoblju od stupanja na snagu ZOF-a do kraja 2014. Hanfa je izdala jedno službeno mišljenje u vezi s primjenom ZOF-a te je odgovarala na upite koji su se uglavnom odnosili na usklađenje s odredbama ZOF-a, obavljanje djelatnosti faktoringa odnosno licenciranje članova uprave faktoring društava, registar faktoring društava i dokumentaciju potrebnu za postupke licenciranja.

7.2.2. Licenciranje

Od stupanja na snagu ZOF-a do kraja 2014. zaprimljen je jedan zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, i to od društva koje je i prije stupanja na snagu ZOF-a obavljalo poslove faktoringa i koje je dužno pribaviti odobrenje za obavljanje poslova faktoringa kroz postupak usklađenja. Tek se tijekom 2015. očekuje zaprimanje više izvješća o usklađenju, kao i zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa pravnih osoba koje u trenutku stupanja na snagu ZOF-a nisu obavljale djelatnost faktoringa i nisu navedenu djelatnost imale upisane u sudski registar.

7.2.3. Nadzor

Nadzorne aktivnosti Hanfe u 2014. bile su usmjerene na posredni nadzor i analizu zaprimljenih financijskih i dodatnih izvještaja faktoring društava. Težište aktivnosti odnosilo se na izradu različitih

¹²² Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

istraživanja te analizu tržišta faktoringa u Republici Hrvatskoj s aspekta analize rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju. Navedena istraživanja i analize provedeni su s ciljem sagledavanja stanja na tržištu te u svrhu izrade pravilnika koji se na temelju odredaba ZOF-a trebaju donijeti.

Od stupanja na snagu ZOF-a Hanfa provodi nadzor nad faktoring društvima u skladu s odredbama tog zakona i pripadajućih propisa, ali i niza ostalih zakona, između ostalih Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14) i Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12), a čiji su obveznici faktoring društva.

Hanfa je u skladu s odredbama ZOF-a provodila nadzor u skladu s propisima o upravljanju rizicima, kao i u skladu s vlastitim pravilima i standardima, pravilima struke te na način koji omogućuje uredno funkcioniranje faktoring društva te provođenje mjera i aktivnosti radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Osnovni ciljevi nadzora bili su provjera zakonitosti, procjena sigurnosti i stabilnosti poslovanja faktoring društava, a radi zaštite interesa klijenta i javnog interesa, pridonosa stabilnosti financijskog sustava te promicanja i očuvanja povjerenja u tržište faktoringa.

8. Sudski postupci

Hanfa je redovito sudjelovala u prekršajnim postupcima kao ovlašteni tužitelj pred prekršajnim sudovima i Financijskim inspektoratom Republike Hrvatske te kao tuženik u upravnim sporovima po tužbama povodom upravnih akata Hanfe. Naime, Hanfa je na temelju zakonske ovlasti iz Prekršajnog zakona (NN, br. 107/07, 39/13 i 157/13) kao pravna osoba s javnim ovlastima ovlašteni tužitelj za prekršajni progon za one prekršaje koji su propisani u području javnih ovlasti koje ima. U tijeku prekršajnog postupka pred prekršajnim sudovima i Financijskim inspektoratom Republike Hrvatske Hanfa je poduzimala sve radnje na koje je po zakonu ovlaštena putem osoba koje je za to ovlastila kao svoje predstavnike (dostavom dokumentacije, sudjelovanjem na raspravama, očitovanjima na pisane obrane okrivljenika).

Na temelju članka 19. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12) akti Hanfe su konačni te se protiv njih može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom. Hanfa je u upravnim sporovima redovito sudjelovala dajući odgovore na tužbe, dostavljanjem očitovanja te spise Hanfe nadležnim upravnim sudovima, a zaposlenici su sudjelovali na usmenim raspravama. Stupanjem na snagu Zakona o upravnim sporovima (NN, br. 20/10 i 143/12) uvedena je obvezna usmena rasprava pred prvostupanjskim sudovima te su zaposlenici Hanfe u 2014. sudjelovali na raspravama pred upravnim sudovima u Splitu, Rijeci i Zagrebu.

Hanfa je u dva slučaja utvrdila osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti te je podnijela u 2014. kaznene prijave nadležnom državnom odvjetniku.

Na svojoj internetskoj stranici Hanfa je u rubrici Sudske odluke, u skladu s načelima anonimizacije, objavljivala pravomoćne sudske odluke u prekršajnim i upravnosudskim postupcima u kojima je stranka. Svrha objave sudskih odluka je poticanje mjera za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta i informiranje javnosti. Redovitom objavom sudskih odluka u postupcima u kojima je Hanfa stranka na internetskim stranicama Hanfe osigurano je i omogućeno ostvarivanje prava na pristup informacijama svim fizičkim i pravnim osobama, svakodobno i pod jednakim uvjetima.

Predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske za izmjene i dopune Prekršajnog zakona. Predložena reforma prekršajnog prava provodi se, između ostalog, kako bi se nadzornim tijelima (pravnim osobama s javnim ovlastima) omogućila javna objava nepravomoćnih sudskih odluka te kako bi se raspon propisanih novčanih kazni za najteže oblike prekršaja iz područja financija uskladio sa zahtjevima iz europskih propisa.

8.1. Prekršajni postupci

Hanfa je u provedenim postupcima nadzora u području tržišta kapitala, investicijskih fondova i osiguranja utvrdila počinjenje prekršaja propisanih Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08,

74/09, 54/13, 159/13 i 18/15), Zakonom o investicijskim fondovima (NN, br. 150/05), Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 16/13 i 143/14), Zakonom o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09, 54/13 i 94/14) i Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14) te na temelju svojih ovlasti u 2014. nadležnim prekršajnim sudovima podnijela ukupno 17 optužnih prijedloga.

Tablica: 8.1. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2014.

Područje	Zakon	Broj optužnih prijedloga
Investicijski fondovi	Zakon o investicijskim fondovima i Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom	1
Tržište kapitala	Zakon o tržištu kapitala	5
Tržište osiguranja	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu	1
	Zakon o osiguranju	10
	Ukupno	11
Ukupno podnesenih optužnih prijedloga 2014.	Sveukupno	17

Izvor: Hanfa

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2014. podnijela ukupno 420 optužnih akata za pokretanje prekršajnog postupka. Tijekom 2014. Hanfa je u pokrenutim prekršajnim postupcima aktivno sudjelovala kao ovlašteni tužitelj zastupanjem na raspravama i očitovanjima na navode okrivljenika.

Izmijenjenom definicijom prekršaja u Zakonu o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona (NN, br. 39/13) traži se veći stupanj povrjeđivanja ili ugrožavanja zaštićenog dobra koji opravdava prekršajno sankcioniranje njihovih počinitelja u odnosu na dosadašnje određenje prekršaja. Utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti manjeg značaja Hanfa je, u skladu s novom definicijom prekršaja, sankcionirala nadzornim mjerama.

Uvođenjem načela oportuniteta u prekršajni postupak omogućeno je Hanfi kao ovlaštenom tužitelju da za slučaj utvrđenja dostatnog stupnja sumnje u počinjeni prekršaj odluči da neće pokrenuti postupak jer je on u konkretnom slučaju nesvrhovit, a da protupropisno ponašanje bude sankcionirano nadzornim mjerama.

Tablica: 8.2. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2014. godine

Godina	Optužni prijedlozi	Pravomoćna osuda	Obustava*	Zastara	U tijeku
2006.	75	33	15	27	0
2007.	72	15	14	40	3
2008.	65	13	6	41	5
2009.	49	12	1	32	4
2010.	52	12	2	27	11
2011.	33	9	1	4	19
2012.	27	3	1	4	19
2013.	30	4	0	0	26
2014.	17	1	0	0	16
Ukupno	420	102	40	175	103

* predmeti u kojima nije bilo pravnog kontinuiteta između optužnog akta i kasnije izmjene zakona, ili je Hanfa povukla optužni akt ili zato što je sud odbacio optužni akt

Izvor: Hanfa

8.1.1. Tržište kapitala

Nadzorom je utvrđeno počinjenje prekršaja iz područja tržišta kapitala te je Hanfa u 2014. podnijela ukupno pet optužnih prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba Zakona o tržištu kapitala. U dva optužna prijedloga optužene su dvije pravne osobe, kao i odgovorne osobe u njima zato što nisu u propisanom roku objavili javnosti godišnji izvještaj izdavatelja i revizorsko izvješće niti su u propisanom roku osigurali da godišnji izvještaj bude dostupan javnosti te zato što kao pravna osoba – izdavatelj i odgovorna osoba u izdavatelju nisu u propisanom roku objavili u javnosti tromjesečni izvještaj izdavatelja niti su u propisanom roku osigurali da tromjesečni izvještaj bude dostupan javnosti te zato što kao pravna osoba - izdavatelj i odgovorne osobe u pravnoj osobi nisu u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala na propisan način i pod propisanim uvjetima obavijestili javnost o povlaštenoj informaciji koja se izravno odnosi na izdavatelja. Također, u dva optužna prijedloga optužena je pravna osoba - izdavatelj i odgovorne osobe u pravnoj osobi zato što nisu u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala na propisan način i pod propisanim uvjetima obavijestili javnost o povlaštenoj informaciji koja se izravno odnosi na izdavatelja. Ujedno je optužena pravna osoba – izdavatelj i odgovorna osoba u izdavatelju zato što nisu u propisanom roku objavili javnosti godišnji izvještaj izdavatelja i revizorsko izvješće te zato što kao pravna osoba – izdavatelj i odgovorna osoba u izdavatelju nisu u propisanom roku objavili javnosti tromjesečni izvještaj izdavatelja.

8.1.2. Investicijski fondovi

Nadzorom je utvrđeno počinjenje prekršaja iz područja investicijskih fondova te je Hanfa u 2014. podnijela jedan optužni prijedlog protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba Zakona o investicijskim fondovima i Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom. Optužnim prijedlogom optužena je pravna osoba i dvije odgovorne osobe u njoj, i to zato što društvo za upravljanje

investicijskim fondovima i odgovorne osobe u njemu nisu poštivali Zakonom o investicijskim fondovima i Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom propisana ograničenja ulaganja imovine fonda te zato što su propustili osigurati da procjene vrijednosti fonda budu točne te da cijena udjela bude ispravno utvrđena.

8.1.3. Tržište osiguranja

Od 11 podnesenih optužnih prijedloga iz područja osiguranja tijekom 2014. jedan optužni prijedlog odnosio se na djela propisana Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu, a podnesen je zato što društvo za osiguranje i odgovorne osobe u društvu nisu oštećenoj osobi dostavili obrazloženu ponudu za naknadu štete odnosno utemeljeni odgovor za naknadu štete te zato što oštećenoj osobi nisu u propisanom roku isplatili iznos nespornog dijela naknade štete kao predujam. Deset optužnih prijedloga podneseno je zbog kršenja odredaba Zakona o osiguranju, od čega se jedan odnosio na prekršajni postupak pokrenut protiv društva za osiguranje i odgovornih osoba društva jer su omogućili da poslove zastupanja u osiguranju obavljaju osobe bez potrebnog ovlaštenja Hanfe za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju te na prekršajni postupak pokrenut protiv članova uprave društava za osiguranje zbog neizvršavanja njihovih obveza u skladu s navedenim zakonom, odnosno zato što su propustili osigurati poslovanje društva za osiguranje prema odredbama tog zakona. Ostalih devet optužnih prijedloga odnosilo se na prekršajne postupke protiv članova uprave društava za osiguranje zbog neizvršavanja obveza člana uprave u skladu sa Zakonom o osiguranju.

8.2. Upravni sporovi

Protiv rješenja i zaključaka Hanfe tijekom 2014. podnošenjem tužbe pred upravnim sudovima Republike Hrvatske pokrenuto je 12 upravnih sporova, na koje je Hanfa u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima (NN, br. 20/10, 143/12 i 152/14) dala odgovor na tužbu i dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. Zbog pokrenutih postupaka na temelju navedenih tužbi zaposlenici Hanfe pristupili su raspravama održanim pred upravnim sudovima u Rijeci, Splitu i Zagrebu. Od 12 pokrenutih upravnih sporova devet ih se odnosilo na upravne akte iz područja tržišta kapitala, od čega su tri spora pokrenuta protiv istog rješenja u vezi s postupkom preuzimanja dioničkog društva, dva spora zbog obnove postupka objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkog društva te četiri spora zbog priznavanja svojstva stranke u postupku preuzimanja dioničkog društva. Od četiri spora zbog priznavanja svojstva stranke u postupku preuzimanja dioničkih društava dva upravna spora pokrenuta su zbog poništenja istog zaključka Hanfe. Iz područja leasinga pokrenut je upravni spor zbog poništenja rješenja kojim se odbija prigovor izjavljen protiv odgovora na predstavku. Jedan upravni spor pokrenut je zbog poništenja rješenja izrečenog u vezi s nadzorom investicijskog društva. Preostali upravni spor odnosio se na područje osiguranja, a u vezi s otklanjanjem nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih nadzorom nad poslovanjem društva za osiguranje. Tijekom 2014. protiv Hanfe nisu pokrenuti upravni sporovi zbog toga što Hanfa ne bi po zahtjevu stranke donijela odgovarajući upravni akt (tzv. šutnja

administracije). Od 12 podnesenih upravnih tužbi na koje je Hanfa dostavila odgovore dvije su tužbe odbačene kao nedopuštene, a u jednom upravnom sporu doneseno je rješenje o obustavi postupka. Preostalih devet postupaka je još u tijeku.

8.3. Kaznene prijave

Hanfa je tijekom obavljanja svoje redovite djelatnosti uočila postojanje osnova sumnje da su počinjena kaznena djela te je u 2014. podnijela dvije kaznene prijave protiv tri fizičke osobe. Riječ je o kaznenoj prijavi protiv dvije fizičke osobe zbog kaznenog djela nesavjesnog gospodarskog poslovanja opisanog u članku 291. stavku 2. Kaznenog zakona (NN, br. 110/97, 27/98, 50/00, 51/01, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 i 152/08). Ujedno je Hanfa podnijela kaznenu prijavu protiv jedne fizičke osobe zbog kaznenog djela zlouporabe tržišta kapitala opisanog u članku 260. stavku 1. točki 1. Kaznenog zakona (NN, br. 125/11 i 144/12; dalje u tekstu: Kazneni zakon), a kažnjivog prema članku 260. stavku 1. Kaznenog zakona.

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2014. podnijela ukupno 46 kaznenih prijava nadležnom državnom odvjetniku.

9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije

9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e

Tijekom 2014. predsjednik Upravnog vijeća ili njegova zamjena sudjelovali su na osam sastanaka Odbora nadzornih tijela ESMA-e¹²³.

Naglasci u radu ESMA-e u 2014. bili su u području usklađenja nadzornih praksi, suradnje s Međunarodnim odborom za računovodstvene standarde i jačanja međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Fokus ESMA-ina rada bio je i na suradnji s trećim zemljama u području nadzora agencija za kreditni rejting i trgovinskih repozitorija, davanju mišljenja na zahtjev Europske komisije, radu na procjeni istovjetnosti nadzornih praksi trećih zemalja, normiranju u vezi s upakiranim investicijskim proizvodima za male ulagatelje, radu na analizi sistemskih rizika, nadzoru financijskog tržišta, ekonomskim istraživanjima te intenziviranju suradnje s institucijama Europske unije i drugim europskim nadzornim tijelima te Europskim odborom za sistemske rizike (ESRB).

Predstavnici Hanfe bili su uključeni i u rad sljedećih odbora, tj. operativnih tijela ESMA-e:

- Odbor za ekonomske i tržišne analize (engl. *Committee for Economic and Markets Analysis*)
- Stalni odbor za poslovne financije (engl. *Corporate Finance Standing Committee*)
- Stalni odbor za poslovno izvještavanje (engl. *Corporate Reporting Standing Committee*)
- Tehnički odbor za agencije za kreditni rejting (engl. *CRA Technical Committee*)
- Stalni odbor za integritet tržišta (engl. *Market Integrity Standing Committee*)
- Stalni odbor za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*)
- Stalni odbor za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*)
- Stalni odbor za zaštitu ulagatelja i posrednika (engl. *Investor Protection & Intermediaries Standing Committee*)
- Skupini za IT upravljanje (engl. *IT Governance*)
- Stalni odbor za poslijetrgovinske usluge (engl. *Post Trading Standing Committee*)
- Stalni odbor za sekundarno tržište (engl. *Secondary Market Standing Committee*)
- Mreža za ponude za preuzimanja (engl. *Takeover Bids Network*)
- Mreža pravnika (engl. *Legal Network*)
- Stalna radna skupina za usklađenost nadzora u području financijskog izvještavanja (engl. *European Enforcement Coordination Sessions*)

¹²³ Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84

- Radna skupina za izvješćivanje o tržišnim podacima (engl. *Market Data Reporting Working Group*)
- Mreža prevoditelja (engl. *Translation Network*).

Odbori ESMA-e stručna su tijela sastavljena od stručnjaka iz nadzornih tijela zemalja članica. Članovi odbora raspravljaju o pitanjima važnim za djelovanje ESMA-e te pripremaju dokumente koji se usvajaju na ESMA-inu Odboru nadzornih tijela.

9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e

Tijekom 2014. predsjednik Upravnog vijeća ili njegova zamjena sudjelovali su na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela EIOPA-e¹²⁴.

Jačanje zaštite potrošača bio je i ostao jedan od glavnih pravaca u strategiji djelovanja EIOPA-e. Intenziviranje rada na smjernicama i tehničkim standardima povezanim s Direktivom Solventnost II¹²⁵, identificiranje bezrizičnih kamatnih stopa, rad na legislativi za institucije za strukovno mirovinsko osiguranje, provođenje testova otpornosti na stres, nastavak suradnje s europskim i međunarodnim računovodstvenim institucijama u pogledu primjene međunarodnih standarda za financijsko izvještavanje i jačanje kolegija nadzornih tijela u području osiguranja u jednakoj su mjeri obilježili 2014. godinu. Redovno polugodišnje izvješće o financijskoj stabilnosti, koje se dostavlja Europskom parlamentu, Vijeću i ESRB-u, te godišnje izvješće o rezultatima testa otpornosti na stres za sektor osiguranja na razini Europske unije, objavljeno u studenom 2014., bili su među važnijim publikacijama te su imali odjeka i u široj javnosti.

Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad sljedećih odbora tj. operativnih tijela EIOPA-e:

- Odbor za IT i podatke (engl. *IT and Data Committee*)
- Odbor za unutarnje upravljanje, nadzor i izvještavanje (engl. *Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Committee*)
- Odbor za financijske zahtjeve (engl. *Financial Requirements Committee*)
- Odbor za nadzor osigurateljnih grupa (engl. *Insurance Group Supervision Committee*)
- Odbor za jednakost (engl. *Equivalence Committee*)
- Odbor za financijsku stabilnost (engl. *Financial Stability Committee*)
- Odbor za interne modele (engl. *Internal Models Committee*)
- Odbor za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*)
- Odbor za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pension Committee*)

¹²⁴ Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/12

¹²⁵ Direktiva 2009/138/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1

- Mreža jezičnih redaktora (engl. *Network of Quality Checks for Translation*).

Odbori EIOPA-e djeluju na istovjetan način kao i odbori ESMA-e, pripremajući dokumente koji se usvajaju na Odboru nadzornih tijela.

U radu Zajedničkog odbora europskih nadzornih tijela (EBA-e, ESMA-e i EIOPA-e) posebna je pozornost bila usmjerena na financijske konglomerate, sprječavanje pranja novca te zaštitu potrošača.

9.1.3. Sudjelovanje u radu ESRB-a

Tijekom 2014. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na pet sastanaka Općeg odbora, dok je predstavница Hanfe sudjelovala na četiri sastanka Savjetodavnog tehničkog odbora ESRB-a.¹²⁶

Rad ESRB-a odnosio se na četiri područja, i to na rizike i ranjivosti financijskog sustava, jačanje okvira makrobonitetnih politika, makrobonitetnu analizu te druga pitanja (poput testova otpornosti na stres i sl.). Sistemske rizici povezani sa sektorom osiguranja u Europskoj uniji bili su područje od posebnog interesa ESRB-a u 2014. godini, pri čemu je temeljito razmatran bio utjecaj na širi financijski sustav. Dva posebna podstrukturalna tijela Savjetodavnog tehničkog odbora, Radna skupina za instrumente i Radna skupina za analize, nastavila su rad na razvojnim politikama u vezi s makrobonitetnim instrumentima te na makrobonitetnim analitičkim pitanjima.

9.1.4. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije

Hanfa je tijekom godine sudjelovala u radu Vijeća Europske unije, i to u izradi četiriju propisa za koje je zadužena radna skupina za financijske usluge. Riječ je o novoj direktivi o strukovnom mirovinskom osiguranju (IORP II), uredbi o fondovima za dugoročna ulaganja (ELTIF), uredbi o novčanim fondovima (MMF) i novoj uredbi o zastupnicima i posrednicima u osiguranju (IMD II). Doprinos Hanfe odnosio se na aktivan pristup davanja komentara i prijedloga na predložene dokumente uzimajući u obzir obilježja i specifičnosti hrvatskog tržišta te implikacije propisa na poslovanje hrvatskih subjekata.

Hanfa je također sudjelovala u radu Ekspertne skupine Europskog odbora za vrijednosne papire pri Europskoj komisiji, u čijem su se sklopu tijekom 2014. godine održavale radionice za prenošenje novih regulatornih paketa za tržište kapitala i investicijska društva (MiFID/MiFIR i CSMAD/MAR).

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su kao stručnjaci u pružanju tehničke pomoći u sklopu Službe tehničke pomoći za razmjenu informacija Europske komisije (engl. *Technical Assistance and Information*

¹²⁶ Uredba (EU) br. 1092/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o makrobonitetnom nadzoru financijskog sustava i osnivanju Europskog odbora za sistemske rizike, SL L 331/1 te Uredba Vijeća (EU) br. 1096/2010, od 17. studenoga 2010. kojom se dodjeljuju specifični zadaci Europskoj središnjoj banci u pogledu djelovanja ESRB-a, SL L 331/162

Exchange Instrument - TAIEX). Tehnička pomoć pružena je nadzornim tijelima Makedonije i Crne Gore, i to u području zakonodavnog okvira za UCITS fondove i alternativne investicijske fondove, kao i u području tržišta kapitala.

9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama

Predstavnici Hanfe sudjelovali su kao članovi radnih skupina u izradi zakona iz Hanfine nadležnosti, kao i Stečajnog zakona, Prekršajnog zakona i Zakona o računovodstvu te su u okviru aktivnosti izrade tih zakona surađivali s Ministarstvom financija, Ministarstvom rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvom branitelja i Ministarstvom pravosuđa.

U 2014. započeo je rad Vijeća za financijsku stabilnost, koje kao međuinstitucionalno tijelo oblikuje makrobonitetnu politiku Republike Hrvatske. Hanfa je članica Vijeća zajedno s Hrvatskom narodnom bankom, Ministarstvom financija i Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka te je sudjelovala na dvjema sjednicama Vijeća održanim u 2014. godini.

Hanfa je sudjelovala u radu Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO) te je, u skladu s potpisanim Multilateralnim memorandumom o razumijevanju (MMoU), na temelju kojeg članice IOSCO-a potpisnice MMoU-a razmjenjuju podatke iz svoje nadležnosti, u više navrata prikupljala podatke potrebne za provođenje vlastitih postupaka i asistirala drugim nadzornim tijelima u pribavljanju podataka potrebnih za provođenje postupaka povezanih s tržištem kapitala.

Tijekom 2014. Hanfa je održala redoviti godišnji sastanak s Međunarodnim monetarnim fondom, a organiziran je i sastanak s predstavnicima Svjetske banke u vezi s projektima koji su u planu za 2015. godinu.

Hanfa je sudjelovala u radu izaslanstva Republike Hrvatske za vođenje pregovora o postupku sklapanja Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država u cilju unaprjeđenja izvršenja poreznih obveza na međunarodnoj razini i provedbe američkog Zakona o dostavljanju podataka o nerezidentnim računima (engl. *Foreign Tax Compliance Act* – FATCA).

Predstavnici Hanfe bili su uključeni u i početne pregovore o Sporazumu o transatlantskom partnerstvu u trgovini i ulaganjima između Europske unije i Sjedinjenih američkih država (engl. *Transatlantic Trade and Investment Partnership* – TTIP) u pogledu pružanja financijskih usluga, a tijekom godine nastavljene su i aktivnosti povezane s Općim sporazumom o trgovini uslugama (engl. *General Agreement on Trade in Services* – GATS), odnosno provjerom pojedinačnih ugovora između Europske unije, odnosno Republike Hrvatske kao članice, i trećih zemalja u nebankarskom financijskom sektoru.

9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja

U skladu s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: ZSPNFT) tijekom 2014. nastavljene su nadzorne aktivnosti Hanfe u pogledu provjere implementacije odredaba navedenog zakona kod subjekata nadzora. Provedena su ukupno 22 neposredna nadzora, kod kojih je opseg kontrola obuhvaćao provedbu mjera za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Provedenim nadzorima utvrđene su sljedeće nezakonitosti i nepravilnosti:

- neadekvatnost internih akata kojima se propisuju postupanja u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma
- zaprimanje gotovinskih transakcija u iznosu od preko 105.000 kuna
- neadekvatnost mjera dubinske analize i procjene rizičnosti klijenata
- izostanak praćenja poslovne aktivnosti klijenata i nepoduzimanje svih mjera za praćenje poslovne aktivnosti
- neredovito stručno osposobljavanje i izobrazba djelatnika u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma
- neprovođenje interne revizije u skladu s odredbama ZSPNFT-a
- neredovito ažuriranje liste indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija.

Temeljem nalaza iz provedenih nadzora Hanfa je donijela tri rješenja i zaključak kojima su naložene mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nezakonitosti, u skladu s kojima su subjekti nadzora tijekom 2014. i postupili.

Osim provođenja nadzora Hanfa u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima donosi i smjernice za provođenje odredaba ZSPNFT-a. U skladu s tim dana 31. listopada 2014. donesene su nove Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, koje se primjenjuju od 1. prosinca 2014. godine. Cilj je donošenja novih smjernica postavljanje jasnih standarda te unaprjeđenje implementacije zakonskih i operativnih mjera za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma.

U svrhu uspostave te kontinuiranog unaprjeđenja cjelokupnog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, Hanfa također surađuje s drugim domaćim i međunarodnim nadležnim tijelima. Predstavnici Hanfe sudjelovali su tijekom 2014. u radu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Nastavljena je i kontinuirana suradnja s Uredom za sprječavanje pranja novca radi osiguranja jedinstvene primjene odredaba ZSPNFT-a te u vezi s izradom i provedbom Akcijskog plana borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma. U suradnji s drugim tijelima predstavnici Hanfe održavali su i edukacije za obveznike provedbe ZSPNFT-a.

Hanfa je tijekom 2014., u okviru suradnje s Uredom za sprječavanje pranja novca, bila uključena i u izradu mišljenja i komentara na radne verzije nove, četvrte direktive i uredbe za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Osim navedenog, predstavnici Hanfe aktivno su sudjelovali u projektu Nacionalne procjene rizika u cilju identifikacije, procjene i razumijevanja rizika pranja novca i financiranja terorizma prisutnog u pojedinim sektorima gospodarstva Republike Hrvatske. Projekt Nacionalne procjene rizika usklađen je s preporukama Stručne skupine za financijsko djelovanje protiv pranja novca (engl. *Financial Action Task Force* – FATF) i predstavlja temelj za jačanje cjelokupnog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, s naglaskom na učinkovito korištenje resursa te otkrivanje počinitelja kaznenog djela pranja novca i s tim povezanih predikatnih kaznenih djela, kao i oduzimanje imovinskih koristi stečenih kaznenim djelom. Predstavnici Hanfe pritom su sudjelovali u procjeni rizičnosti i izradi izvješća o osjetljivosti sektora vrijednosnih papira, sektora osiguranja te sektora ostalih financijskih institucija na rizik pranja novca i financiranja terorizma.

U skladu s odredbama Odluke o načinu provođenja međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom (NN, br. 78/11), a u vezi sa Zakonom o međunarodnim mjerama ograničavanja (NN, br. 139/08 i 41/14), Hanfa je tijekom provođenja redovitog nadzora zakonitosti rada svojih subjekata nadzora provodila i nadzor primjene međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom te na odgovarajući način obavještavala svoje subjekte nadzora o pripadajućim propisima svih subjekata na koje se primjenjuju mjere ograničavanja. Predstavnik Hanfe sudjelovao je i u radu Stalne koordinacijske skupine za praćenje provedbe međunarodnih mjera ograničavanja.

Uzimajući u obzir djelovanje Rusije u Ukrajini, Vijeće Europske unije donijelo je u 2014. Uredbu o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini¹²⁷. Navedenom uredbom, u dijelu pružanja investicijskih usluga, zabranjeno je pružanje tih usluga u odnosu na financijske instrumente izdane nakon 1. kolovoza 2014. od strane određenih kreditnih institucija ili drugih velikih institucija s poslovnim nastanom u Rusiji te drugih pravnih osoba, subjekata ili tijela koja su u suvlasništvu navedenih kreditnih institucija ili drugih velikih institucija koje djeluju prema njihovima uputama. Kako se uredba primjenjuje na području Europske unije, Hanfa je posebnu pozornost obraćala na njezino poštivanje u provedbi nadzora nad svojim subjektima u pogledu pružanja investicijskih usluga. S obzirom na to da je uredbom zabranjena svaka izravna ili neizravna kupnja, prodaja ili drugo poslovanje prenosivim vrijednosnim papirima izdanim od strane prethodno spomenutih institucija, pravnih osoba, subjekata ili tijela, Hanfa je u okviru svojih zakonskih ovlaštenja u postupcima odobravanja prospekata u vezi s izdanjem, ponudom ili uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj, vršila i dodatne provjere radi utvrđivanja postojanja eventualnih kršenja

¹²⁷ Uredba Vijeća (EU) br. 833/2014 od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini kako je zadnji put izmijenjena Uredbom Vijeća (EU) br. 1290/2014 od 4. prosinca 2014. godine, SL L 229

njezinih odredbi. Provjera postupanja u skladu s mjerama ograničavanja izvršena je i u postupku nadzora društava koja upravljaju investicijskim i mirovinskim fondovima.

10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10.1. Zaštita potrošača

U razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2014. Hanfa je zaprimila 147 predstavki te se broj zaprimljenih predstavki u odnosu na 2013. smanjio za 26,9%. Taj broj uključuje predstavke koje su podnesene zbog postupanja nekog od subjekata nadzora Hanfe, predstavke koje nisu u nadležnosti Hanfe te druge vrste općenitih upita i podnesaka. Najviše predstavki Hanfa je zaprimila od strane fizičkih osoba, a u nastavku je dan prikaz broja zaprimljenih predstavki prema podnositelju.

Hanfa u obzir uzima sve predstavke koje zaprimi te na osnovi onih koje se odnose na njezinu nadležnost traži dokumentaciju i očitovanja subjekata protiv kojih je predstavka podnesena, a po potrebi može pokrenuti i nadzor kroz upravni postupak.

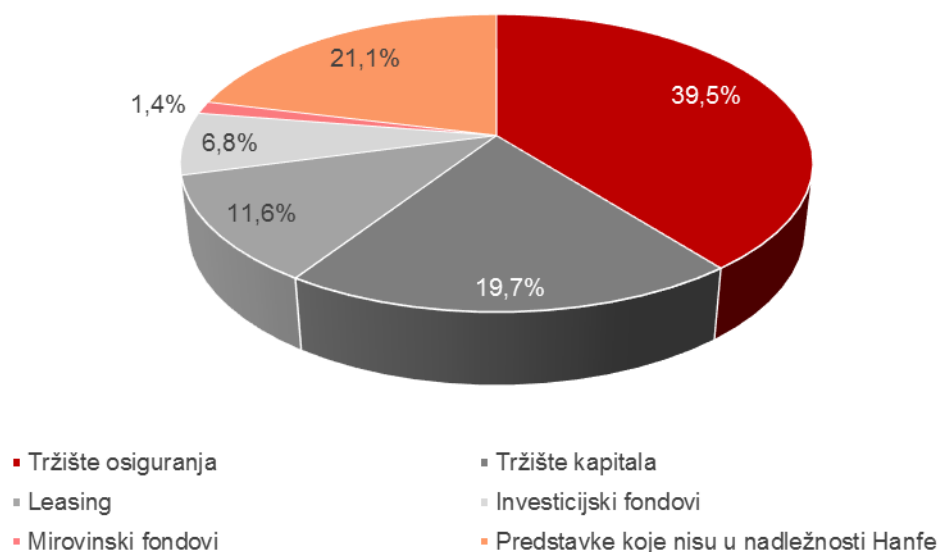
Tablica 10.1. Broj predstavki zaprimljenih u 2013. i 2014. prema podnositelju

Vrsta predstavke	Broj predstavki zaprimljenih u 2013.	Broj predstavki zaprimljenih u 2014.
Predstavke fizičkih osoba	156	107
Predstavke pravnih osoba	31	29
Anonimne predstavke	14	11
Ukupno	201	147

Izvor: Hanfa

Najveći postotak zaprimljenih predstavki odnosio se na područja tržišta osiguranja, tržišta kapitala i tržišta leasinga, a 21,1% zaprimljenih predstavki nije se odnosilo na djelokrug i nadležnost Hanfe, kako je prikazano grafikonom u nastavku. Tijekom 2014. Hanfa nije zaprimila ni jednu predstavku koja se odnosila na područje faktoringa ili investicijskih društava.

Grafikon 10.1. Predstavke prema području nadležnosti Hanfe

Izvor: Hanfa

Od ukupno 59 zaprimljenih predstavki iz područja tržišta osiguranja u nadležnosti Hanfe, 30,5% predstavki odnosilo se na nezadovoljstvo obradom štete, što obuhvaća nezadovoljstvo visinom isplaćene osigurnine i neisplatu osigurnine, 22,0% predstavki odnosilo se na sklapanje ugovora o osiguranju, što obuhvaća previsoko zaračunatu premiju, odobravanje popusta na tržištu osiguranja te nepravilnu primjenu bonus/malus sustava, 16,9% predstavki odnosilo se na spor iz ugovora o osiguranju, što obuhvaća neizvršenje obveza iz ugovora i uvjeta osiguranja, 13,6% predstavki odnosilo se na rad subjekta nadzora, odnosno na financijsko poslovanje subjekta ili općenito poslovanje suprotno odredbama zakonodavnih okvira, a 5,1% predstavki odnosilo se na otkupne vrijednosti police životnih osiguranja. Ostale predstavke iz područja tržišta osiguranja odnosile su se na odnos subjekta nadzora prema klijentu, pripis dobiti, promidžbene aktivnosti, način objavljivanja informacija na internetskim stranicama društava te na kapitalizaciju.

Od ukupno 29 predstavki iz područja tržišta kapitala najveći dio (72,4%) odnosio se na postupke preuzimanja dioničkih društava, transparentnost i korporativno upravljanje izdavatelja, dok se manji dio predstavki (27,6%) odnosio na sumnje na zlouporabu tržišta u smislu manipulacije i zlouporabe povlaštenih informacija te na prava dioničara kod prijenosa dionica u depozitoriju Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. Na temelju zaprimljenih predstavki pokrenuto je šest upravnih postupaka posrednih nadzora, i to tri postupka radi utvrđivanja obveze objave ponude za preuzimanje i utvrđivanja nepravilnosti i nezakonitosti tijekom postupka preuzimanja te tri postupka radi utvrđivanja kršenja odredbi Zakona o tržištu kapitala (NN, br. br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13) koje se odnose na transparentnost izdavatelja te na zabranu zlouporabe tržišta.

Od 17 zaprimljenih predstavki koje su se odnosile na područje tržišta leasinga, 47,1% predstavki odnosilo se na postupanje leasing društva u naplati dugovanja nakon redovnog isteka ili raskida ugovora o leasingu, 29,4% predstavki odnosilo se na sporove povezane s vozilima kao objektima leasinga. Ostale predstavke odnosile su se na navodno neosiguravanje rezervacija od strane leasing društva za eventualne gubitke sudskih sporova te na sumnju u nepravilnosti programa kandidata za člana uprave leasing društva. Hanfa je pokrenula upravni postupak posrednog nadzora nad poslovanjem leasing društva na temelju zaprimljene predstavke koja se odnosila na povrat jamčevine primatelju leasinga nakon redovnog isteka ugovora o operativnom leasingu.

Od ukupno deset zaprimljenih predstavki iz područja investicijskih fondova, 30,0% ih odnosilo se na nezadovoljstvo provođenjem postupka likvidacije investicijskih fondova, 30,0% ih odnosilo se na rad subjekta nadzora odnosno na financijsko poslovanje subjekta te na nezadovoljstvo upravljanjem fondom, dok se 20,0% predstavki odnosilo na nezadovoljstvo načinom kupnje udjela i zamjene udjela u fondu. Ostale predstavke iz područja tržišta investicijskih fondova odnosile su se na postupak isplate dividende, način obavješćavanja članova fonda te visinu svote obeštećenja.

Dvije zaprimljene predstavke iz područja mirovinskih fondova odnosile su se na postupak zatvaranja osobnog računa u obveznom mirovinskom fondu i na način upravljanja obveznim mirovinskim fondom.

Na sve zaprimljene predstavke iz svog djelokruga Hanfa je podnositeljima odgovarala promptno, a najkasnije u roku 30 dana. Taj se odgovor, ovisno o specifičnosti pojedinog slučaja, odnosi na davanje informacija o tijeku postupka ili o ishodu rješavanja. U slučajevima kada nije bila nadležna za davanje odgovora na određeni upit ili predstavku, Hanfa je podnositelje uputila na odgovarajuća nadležna tijela.

Osim rješavanjem zaprimljenih predstavki korisnika financijskih usluga, Hanfa je nastavila djelovati u području zaštite potrošača te je i dalje upoznavała javnost s ulogom i načinom funkcioniranja financijskog sustava i poduzimala različite aktivnosti kako bi korisnicima financijskih usluga omogućila pravodobno dobivanje potrebnih informacija. Te su aktivnosti bile usmjerene na preventivno djelovanje, i to kroz posredni i neposredni nadzor, na razvijanje svijesti o rizicima u vezi s ulaganjima u financijske instrumente, kao i o pravima i obvezama subjekata nadzora i korisnika njihovih usluga. Navedene aktivnosti Hanfa je provodila prvenstveno objavama na svojim internetskim stanicama, i to putem objava nacrtu podzakonskih akata iz svoje nadležnosti te pozivanja na dostavu komentara na njihov sadržaj, kao i putem objava zakonskih i podzakonskih propisa te njihovih pročišćenih verzija, priopćenja za javnost o različitim rizičnim vrstama ulaganja i financijskih poslova, upozorenja s ciljem zaštite ulagatelja te upozorenja ESMA-e¹²⁸ i IOSCO-a.

Hanfa je kontinuirano provodila edukaciju korisnika financijskih usluga, i to na način da je na svojim internetskim stranicama objavljivala edukativne tekstove, često postavljena pitanja i odgovore,

¹²⁸ O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

publikacije, priručnike i podatke o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te druge obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe.

U području zaštite potrošača Hanfa je bila aktivna i u sklopu ESMA-ina Stalnog odbora za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*) te je pratila dokumente i dostavljala podatke u vezi s praćenjem financijskih inovacija (analiza proizvoda kao što su potencijalno konvertibilne obveznice (CoCos), virtualne valute i alternativni indeksi), pritužbi ulagatelja na tržištu kapitala i skupnog financiranja (engl. *crowdfunding*). Osim toga, ESMA-i je dostavljala izvještaje o predstavkama, koji su uključivali broj predstavki, kao i usluge i subjekte na koje su se predstavke odnosile.

U EIOPA-inu¹²⁹ Odboru za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*) Hanfa je sudjelovala analiziranjem zaprimljenih dokumenta i davanjem komentara koji su se odnosili na teme kao što su sukob interesa, prodaja putem interneta, trendovi ponašanja kod korisnika usluga, prekogranična razmjena podataka te pružanje informacija kod prodaje proizvoda neživotnog osiguranja.

Uz kontinuirane aktivnosti u području zaštite potrošača Hanfa je pokrenula ili sudjelovala u raznim edukativnim aktivnostima predstavljenim u sljedećem poglavlju.

10.2. Edukativne aktivnosti

Prepoznavši važnost podizanja razine financijske pismenosti građana, a na poticaj Europske unije, Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i Svjetske banke, Vlada Republike Hrvatske zadužila je Ministarstvo financija da u suradnji s nadležnim ministarstvima i zainteresiranim predstavnicima znanstvenih i obrazovnih institucija, nadzornih tijela, potrošača i financijske industrije izradi Prijedlog Nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti. Cilj Nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti i njegova popratnog Akcijskog plana unaprjeđenja financijske pismenosti za 2015. godinu, kojim su definirane provedbene aktivnosti, jest stvoriti podlogu za sustavnu i sveobuhvatnu integraciju financijskog obrazovanja u obrazovne procese te doprinijeti izbjegavanju financijskih poteškoća s kojima se pojedinci suočavaju pri upravljanju osobnim ili obiteljskim financijama. U njegovoj je izradi tijekom 2014. sudjelovala i Hanfa. Inicijalne mjere Akcijskog plana uključuju i provođenje nacionalnog istraživanja stupnja financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj, u čijem će financiranju sudjelovati Hanfa, te su krajem prošle godine počele i pripremne aktivnosti povezane s tim dijelom projekta.

S ciljem podizanja razine financijske pismenosti i zaštite potrošača, članovi Upravnog vijeća i zaposlenici Hanfe sudjelovali su kao predavači na seminarima i konferencijama različitih obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija, a teme njihovih predavanja odnosile su se, između ostalog, na

¹²⁹ O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

djelokrug i nadležnost Hanfe, implementaciju regulative Europske unije i izmjene regulative iz područja nadležnosti Hanfe, poslovanje društava za osiguranje, mirovinskih društava i leasing društava, mirovinske fondove, aktuarska pitanja, nadzor temeljen na rizicima, testiranje otpornosti na stres, izvještavanje subjekata nadzora i sl.

Hanfa je u razdoblju od 10. do 17. ožujka 2014. sudjelovala u obilježavanju Svjetskog tjedna novca, u čiji se program Republika Hrvatska u protekloj godini prvi put uključila. U projektu Svjetskog tjedna novca u Republici Hrvatskoj sudjelovali su osim Hanfe i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, Hrvatska narodna banka, Hrvatski ured za osiguranje i Hrvatska udruga poslodavaca. Hanfin je predstavnik bio sudionik okruglog stola organiziranog u okviru tog projekta pod nazivom „Financijskim obrazovanjem do financijske pismenosti“. Tijekom Svjetskog tjedna novca Hanfa je organizirala i posjete studenata i studentskih udruga te učenika srednje škole, za vrijeme kojih ih je kroz interaktivne prezentacije upoznala sa svojom nadležnošću i radom.

Posjeti studenata i srednjoškolaca organizirani su u Hanfi i tijekom ostatka godine, a tom prilikom pobliže im je objašnjen djelokrug i nadležnost Hanfe s naglaskom na njezine nadzorne i regulatorne aktivnosti, organizaciju ispita u njezinoj nadležnosti, članstvo u ESMA-i i EIOPA-i, međunarodnu suradnju itd. Započete su i pripreme za organizaciju studentskih debata koje će se u 2015. održati u prostorijama njihovih fakulteta i na kojima će, uz mentorstvo Hanfinih zaposlenika i suradnju s predstavnicima mirovinskih društava, studenti raspravljati o temama iz područja mirovinskih fondova.

Mirovinski fondovi bili su tematika i panel rasprave održane u organizaciji Hanfe pod nazivom „Budućnost ulaganja obveznih mirovinskih fondova“, a čiji je cilj bio upoznati javnost s novostima koje su nastupile nakon izmjene zakonodavnog okvira koji uređuje poslovanje obveznih mirovinskih fondova.

Radi upoznavanja šire javnosti s pojmovima povezanim s financijskim uslugama te načinom funkcioniranja financijskih tržišta, Hanfa je pokrenula projekt izrade edukativnih brošura, koje obuhvaćaju tematiku iz područja tržišta kapitala, osiguranja, investicijskih fondova, mirovinskog sustava i leasinga. Svrha je brošura na jednostavan i slikovit način postojećim i potencijalnim korisnicima financijskih usluga u Republici Hrvatskoj iznijeti informacije o tome koje mogućnosti, prava i obveze imaju kao korisnici tih usluga.

10.3. Javnost rada

Kao obveznik primjene Zakona o pravu na pristup informacijama (NN, br. 25/13; dalje u tekstu: ZPPI) Hanfa je redovito putem internetske stranice objavljivala informacije iz djelokruga svojeg rada i nadležnosti te rješavala zahtjeve pristigle temeljem odredbi ZPPI-ja u zakonskom roku. Obvezu objavljivanja informacija propisanu odredbama ZPPI-ja Hanfa je ispunjavala kroz redovitu objavu odluka sa sjednica Upravnog vijeća te plana prihoda i rashoda, kroz objavu nacрта podzakonskih akata

i svih propisa koji reguliraju područje rada Hanfe te kroz redovito ažuriranje registara i baza podataka. Hanfa je objavljivala i mjesečna i godišnja izvješća te obrađene statističke podatke o svojim subjektima nadzora.

Što se tiče zahtjeva za pristup informacijama temeljem ZPPI-ja, tri su zahtjeva u 2014. riješena na način da su podnositeljima dane zatražene informacije, dok je u jednom slučaju podnositelj zahtjeva obaviješten da se odredbe ZPPI-ja neće primijeniti u njegovu konkretnom slučaju. Naime, odredbe ZPPI-ja ne primjenjuju se na stranke u sudskim, upravnim i drugim na zakonu utemeljenim postupcima, a u postupku po predmetnom zahtjevu utvrđeno je da je podnositelj već stranka u sudskom postupku i da svoja prava može ostvariti u okviru tog postupka. Objedinjeno izvješće o navedenim zahtjevima Hanfa šalje Povjereniku za informiranje u skladu sa zakonskim odredbama, do kraja siječnja tekuće godine.

U postupku donošenja podzakonskih akata iz područja rada i djelovanja Hanfe, u 2014. provedena su ukupno 104 savjetovanja sa zainteresiranom javnošću na temelju donesenog i objavljenog Godišnjeg plana normativnih aktivnosti i plana savjetovanja Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2014. godinu. Putem Hanfine internetske stranice javno su se pozivale sve zainteresirane osobe da pisanim putem, najčešće u roku od 30 dana, dostave svoje primjedbe, sugestije i prijedloge na predložene tekstove nacrtu podzakonskih akata. Prilikom izrade konačnih tekstova propisa Hanfa je uzimala u obzir velik broj zaprimljenih primjedbi, sugestija i prijedloga zainteresirane javnosti na nacrtu podzakonskih akata radi unaprjeđenja zakonodavnog okvira u kojem posluju njezini subjekti nadzora.

Kao tijelo javne vlasti Hanfa je redovito i pravodobno izvršavala i druge obveze propisane odredbama ZPPI-ja te je i detaljne podatke o provedenim godišnjim savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u zakonskom roku dostavljala Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske, koji ih je objedinio u svojem Izvješću o provedbi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, zajedno s izvješćima ostalih tijela javne vlasti.

U vezi s primjenom odredaba ZPPI-ja, Hanfa je u 2014. bila sudionik seminara, konferencije i radionica Povjerenika za informiranje Republike Hrvatske, Ministarstva uprave te Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Hanfa je omogućila da javnost s njezinim djelovanjem bude upoznata i putem medija. Mediji su svoje upite Hanfi dostavljali putem elektroničke pošte na adresu press@hanfa.hr, a kod odgovaranja na novinarske upite u obzir se uzimala potreba za brzinom dostave zatraženih informacija te je naglasak bio na pružanju potpune informacije. Hanfa je zaprimila i odgovorila na 57 novinarskih upita. Komuniciranje s javnošću odvijalo se i putem priopćenja te razgovora s članovima Upravnog vijeća objavljenih u medijima.

11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

11.1. Unaprjeđenje poslovanja i ljudski resursi

U 2014. Hanfa je nastavila unaprjeđivati poslovanje putem više projekata. Na području IT-a implementiran je sustav za upravljanje dokumentima (DMS) te je uvedena ePisarnica. Navedeni projekti utjecali su na povećanje učinkovitosti i transparentnosti u provedbi poslovnih aktivnosti i poslovnih procesa. Proveden je i projekt reorganizacije matičnih podataka, čime je ostvaren preduvjet za uvođenje skladišta podataka (DWH), koje će imati veliki utjecaj na povećanje učinkovitosti rada i efikasno ispunjavanje sve većih obveza povezanih s razmjenom podataka s tijelima Europske unije.

Nastavno na ovlasti europskih nadzornih tijela koje proistječu iz osnivačkih uredbi, Direktive Omnibus¹³⁰ te donesenih propisa iz područja financijskih usluga u 2014., Hanfa je morala zadovoljiti razne izvještajne zahtjeve europskih nadzornih tijela te druge zahtjeve u vezi s novom regulativom. Svrha razmjene podataka između europskih nadzornih tijela i nadzornih tijela država članica jest osiguranje pravilne primjene regulative Europske unije koja se odnosi na financijski sektor, a u cilju očuvanja financijske stabilnosti i osiguranja povjerenja u cijeli financijski sustav te adekvatnu zaštitu potrošača.

IT sustav Hanfe povezan je s IT sustavima ESMA-e¹³¹ prema planu povezivanja usvojenom 2013. godine. Spajanje na ESMA-ine sustave te razmjena podataka s ESMA-om omogućuje otkrivanje i istraživanje potencijalnih zlouporaba tržišta, a time i bolje nadgledanje funkcioniranja tržišta. Izvršene su pripreme za spajanje te za zaprimanje i slanje podataka prema EIOPA-i¹³² u novom izvještajnom formatu XBRL u skladu s novim izvještajnim zahtjevima povezanim s Direktivom Solventnost II¹³³.

Hanfa je u protekloj godini u svrhu kontinuiranog ostvarivanja temeljnih ciljeva svog poslovanja donijela interne akte kojima su identificirane ključne i specifične kompetencije Hanfinih zaposlenika te njihov utjecaj na poslovanje Hanfe i subjekte nadzora. U skladu s tim te kako bi se osigurala visoka razina stručnosti i učinkovitosti u obavljanju radnih zadataka, Hanfa je kontinuirano provodila stručno usavršavanje svojih zaposlenika kroz interne radionice, seminare te stručne edukacije koje su organizirale ESMA i EIOPA. Neka od područja na kojima su se zaposlenici usavršavali bila su prepoznavanje i razumijevanje računovodstvenih manipulacija, usklađenost s propisima, usklađenje s

¹³⁰ Direktiva 2010/78/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o izmjeni direktiva 98/26/EZ, 2002/87/EZ, 2003/6/EZ, 2003/41/EZ, 2003/71/EZ, 2004/39/EZ, 2004/109/EZ, 2005/60/EZ, 2006/48/EZ, 2006/49/EZ i 2009/65/EZ u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 331

¹³¹ O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

¹³² O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

¹³³ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, SL L 335

regulativom Europske unije, planovi oporavka – novi regulatorni zahtjev za investicijska društva, povećanje učinkovitosti radnih timova, nadzor tržišta kapitala, potrošački trendovi u korištenju financijskih usluga, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, upravljanje projektima i dr.

U 2014. došlo je do značajnog povećanja obveza Hanfe povezanih sa sudjelovanjem u radu europskih nadzornih tijela (EIOPA-e i ESMA-e), koje se odnosilo na intenzivan angažman Hanfinih zaposlenika u odborima tih tijela, kao i na njihovo izvještavanje. Nadalje, intenziviralo se Hanfino sudjelovanje na stručnoj razini u radu radnih tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije koja donose propise kojima se uređuju financijske usluge. Pojačani intenzitet donošenja novih propisa Europske unije u području financijskih usluga utjecao je i na rast opsega Hanfinih aktivnosti kako zbog samog prenošenja odredbi u domaće propise tako i zbog njihove provedbe. Članstvo u Europskoj uniji značilo je i nove obveze Hanfe u pogledu notifikacija zbog prekograničnog pružanja usluga, kojih je samo u protekloj godini bilo 651. Osim toga, stupanje na snagu novog Zakona o faktoringu (NN, br. 94/14), na temelju kojeg Hanfa licencira i nadzire faktoring društva, također je dovelo do dodatnog proširenja opsega poslova Hanfe. Zbog navedenog rasta broja Hanfinih obveza bilo je neophodno povećati i broj zaposlenika na ukupno 151 osobu, što je za devet više nego na kraju prethodne godine.

11.2. Financijsko poslovanje Hanfe

Financijsko-računovodstveni poslovi u nadležnosti su Ureda glavnog tajnika i provode se u skladu s propisima koji uređuju računovodstvo neprofitnih organizacija.

Tijekom 2014. dogodio se niz promjena u zakonskoj regulativi u skladu s kojima su provedene potrebne prilagodbe. Najznačajnija promjena odnosila se na donošenje novog Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 121/14), koji je donesen u listopadu 2014., a stupio je na snagu 1. siječnja 2015. godine. Promjene u regulativi koje donosi novi zakon na području financija i računovodstva neprofitnih organizacija u potpunosti će se primijeniti na poslovanje tijekom 2015. godine.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2014. iznosila je 32,4 mil. kuna, od čega se 83,8% odnosilo na financijsku imovinu, dok je nefinancijska imovina činila 16,2 % ukupne imovine Hanfe. Na dan 31. prosinca 2014. ukupne obveze iznosile su 4,5 mil. kuna, što je 14% ukupne pasive, dok su vlastiti izvori činili 86% ukupne pasive.

Tablica 11.1. Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. godine (u tis. kn)¹³⁴

Aktiva	32.402
Nefinancijska imovina	5.255
Financijska imovina	27.147
Pasiva	32.402
Obveze	4.549
Vlastiti izvori	27.854

Izvor: Hanfa

Tijekom 2014. Hanfa se u potpunosti financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge, u skladu s člankom 20. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12).

Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2014. definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2014. (NN, br. 156/13 i 40/14)¹³⁵, dok su vrsta i visina naknada i administrativnih pristojbi Hanfe za pružanje usluga iz njezine nadležnosti i djelokruga u 2014. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 156/13, 40/14, 66/14 i 120/14).

Hanfa je u 2014. ostvarila prihode u ukupnom iznosu od 53,4 mil. kuna i rashode u ukupnom iznosu od 45,6 mil. kuna.

¹³⁴ Detaljna bilanca Hanfe prikazana je u Tablici 3.2. u Dodacima.

¹³⁵ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2014. nalazi se u Dodacima.

Tablica 11.2. Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2014. godinu (u tis. kn)

Prihodi	53.447
Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.722
Prihodi ostvareni temeljem Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2014.	45.229
Prihodi ostvareni temeljem Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	7.280
Ostali prihodi po posebnim propisima	213
Prihodi od imovine	558
Ostali prihodi	167
Rashodi	45.557
Rashodi za radnike	31.016
Materijalni rashodi	13.409
Naknade troškova radnicima	2.108
Rashodi za usluge	6.102
Rashodi za materijal i energiju	790
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	4.408
Rashodi amortizacije	1.062
Financijski rashodi	55
Ostali rashodi	16

Izvor: Hanfa

11.2.1. Prihodi

Od ukupno ostvarenih prihoda u 2014. godini, 98,6% odnosilo se na prihode po posebnim propisima iz ostalih izvora, a koji su ostvareni iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe i ostalih prihoda po posebnim propisima. Iznos od 1,4% ostvarenih prihoda odnosio se na prihode od imovine te na ostale nespomenute prihode.

Glavninu ostvarenih prihoda po posebnim propisima iz ostalih izvora činili su prihodi ostvareni temeljem odredbi Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2014. te Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga.

U nastavku slijedi prikaz prihoda ostvarenih iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora temeljem Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2014.

Tablica 11.3. Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2014. godini (u tis. kn)

Prihodi ostvareni temeljem Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2014.	Iznos
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	22.470
Prihodi od društava za osiguranje	5.395
Prihodi od kreditnih institucija	4.627
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	4.359
Prihodi od leasing društava	3.984
Prihodi od faktoring društava	1.700
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d.	1.362
Prihodi od Zagrebačke burze d.d.	442
Prihodi od posrednika i zastupnika u osiguranju	328
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	287
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	98
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	95
Prihodi od investicijskih društava	82
Ukupno	45.229

Izvor: Hanfa

Temeljem Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2014., Hanfa je ostvarila prihode od naknade za nadzor, koja se računa od ukupne imovine i prihoda subjekata nadzora. Navedeni prihodi iznosili su 45,2 mil. kuna, što je za 1,6% manje u odnosu na 2013., kada je po toj osnovi ostvareno 45,9 mil. kuna prihoda. Ukupna naknada naplaćena temeljem navedenog pravilnika činila je 84,6% ukupnih prihoda u 2014. godini.

Temeljem Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hanfa je u 2014. naplaćivala naknade za pružene usluge iz svoje nadležnosti i djelokruga na temelju ovlaštenja propisanih Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13; dalje u tekstu: ZTK), Zakonom o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13, 148/13; dalje u tekstu: ZPDD), Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 16/13; dalje u tekstu: ZOIFJP), Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 16/13; dalje u tekstu: ZAIF), Zakonom o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09, 54/13; dalje u tekstu: ZOS), Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13; dalje u tekstu: ZOOP), Zakonom o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 49/99, 63/00, 103/03, 177/04, 140/05, 71/07, 124/10, 114/11 i 51/13; dalje u tekstu: ZODMF), Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14), Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14), Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 106/99, 63/00, 107/07 i 114/11), Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima (NN, br. 22/14), Zakonom o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu mirovine (NN, br. 153/13), Zakonom o leasingu (NN, br. 141/13; dalje u tekstu: ZOL), Zakonom o faktoringu i Zakonom o provedbi Uredbe

(EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 04. srpnja 2012. godine o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (NN, br. 54/13). Naknade su prihod Hanfe, dok se administrativne pristojbe uplaćuju u Državni proračun Republike Hrvatske.

Obveznici plaćanja naknada i administrativnih pristojbi subjekti su nadzora Hanfe, kao i sve ostale pravne i fizičke osobe te subjekti bez pravne osobnosti koji se obraćaju Hanfi sa zahtjevom za poduzimanje radnji iz njezina djelokruga i nadležnosti. Obveznici su i sve ostale stranke koje se obraćaju Hanfi s obavijestima ili zahtjevima za poduzimanje radnji iz djelokruga i nadležnosti Hanfe ili putem nadležnih nadzornih tijela država članica dostavljaju obavijesti Hanfi o pružanju usluga u Republici Hrvatskoj.

Prihodi od naknada koje je Hanfa ostvarila u 2014. temeljem navedenog pravilnika iznosili su 7,3 mil. kuna i bili su za 2% veći u odnosu na prihode ostvarene po toj osnovi u 2013. godini.

U sljedećoj tablici daje se detaljniji prikaz prihoda ostvarenih od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem posebnih zakona tijekom 2014. godine, a koji čine 13,6% ukupnih prihoda ostvarenih u 2014. godini.

Tablica 11.4. Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem posebnih zakona u 2014. godini (u tis. kn)

Prihodi ostvareni temeljem Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	Iznos
Prihodi ostvareni temeljem ZOS-a i ZOOP-a	3.258
Prihodi ostvareni temeljem ZTK-a	891
Prihodi ostvareni temeljem ZPDD-a	853
Prihodi ostvareni temeljem ZOIFJP-a	613
Prihodi ostvareni temeljem ZODMF-a	566
Prihodi ostvareni temeljem ZAIF-a	559
Prihodi od naknade za obrazovne programe i za polaganje ispita brokera, investicijskih savjetnika, upravitelja mirovinskih fondova, upravitelja mirovinskih osiguravajućih društava	274
Prihodi ostvareni temeljem ZOL-a	152
Prihodi ostvareni temeljem Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	116
Ukupno	7.280

Izvor: Hanfa

Tijekom 2014. Hanfa je najveći iznos naknada za pružene usluge iz svoje nadležnosti naplatila temeljem odredbi ZOS-a i ZOOP-a (6,1% ukupnih prihoda) te ZTK-a (1,7% ukupnih prihoda) i ZPDD-a (1,6% ukupnih prihoda).

11.2.2. Rashodi

Hanfa je u 2014. ostvarila rashode poslovanja u ukupnom iznosu od 45,5 mil. kuna. Najveći udjel u ostvarenim rashodima činili su rashodi za radnike (68,1%) te materijalni rashodi (29,4%).

Ukupni rashodi ostvareni u 2014. bili su za 8,2% veći u odnosu na rashode ostvarene u 2013. godini. Rashodi za radnike ostvareni u 2014. iznosili su 31 mil. kuna i bili su za 2,7% veći u odnosu na 2013. prvenstveno uslijed povećane stope doprinosa za zdravstveno osiguranje te dodatnih troškova otpremnina za zaposlenike koji su otišli u mirovinu.

Sljedeću značajnu stavku rashoda Hanfe činili su materijalni rashodi, koji su u 2014. ostvareni u iznosu od 13,4 mil. kuna. Materijalni rashodi ostvareni u 2014. povećali su se u odnosu na 2013. prije svega zbog povećanih troškova obveznog članstva Hanfe u ESMA-i i EIOPA-i te novih zadataka povezanih s europskom regulativom.

Troškovi obveznog članstva u ESMA-i i EIOPA-i iznosili su 4,1 mil. kuna, što je za 56,3% više u odnosu na 2013., kada su iznosili 2,6 mil. kuna, i to zbog pune godišnje članarine Hanfe u navedenim institucijama u 2014. godini. Predmetni troškovi godišnje članarine, ne uključujući druge rashode povezane s obveznim sudjelovanjem Hanfe u radu navedenih europskih nadzornih tijela, činili su 30,6% materijalnih rashoda te su imali značajan utjecaj na ukupne rashode Hanfe.¹³⁶

Temeljem iskazanih podataka o ukupnim prihodima i rashodima, Hanfa je u 2014. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 7,9 mil. kuna. U skladu s odredbama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, ostvareni višak prihoda nad rashodima na kraju godine uplaćuje se u državni proračun pa je tako višak prihoda nad rashodima ostvaren u 2014. u iznosu od 7.890.412,62 kuna Hanfa uplatila u Državni proračun Republike Hrvatske.

11.3. Sjednice Upravnog vijeća i Savjeta Hanfe

Tijekom 2014. godine održano je 80 sjednica Upravnog vijeća Hanfe (53 redovne i 27 izvanrednih), na kojima je doneseno ukupno 1.311 odluka.

Temeljem članka 11. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Hanfa ima Savjet. Savjet je savjetodavno tijelo Hanfe, koje čini devet članova - troje imenovanih od Vlade Republike Hrvatske, dok su petoricu odabrali predstavnici udruga subjekata nadzora organiziranih pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je Savjeta po službenoj dužnosti.

¹³⁶ Detaljni Račun prihoda i rashoda prikazan je u Tablici 3.1. u Dodacima.

Funkcija je Savjeta, u skladu s člankom 12. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, davanje mišljenja te stručnih i znanstvenih savjeta radi razvoja nadzorne prakse. Tijekom 2014. godine održane su četiri sjednice Savjeta, i to 9. travnja, 2. srpnja, 23. rujna i 9. prosinca.

12. Dodaci

Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe

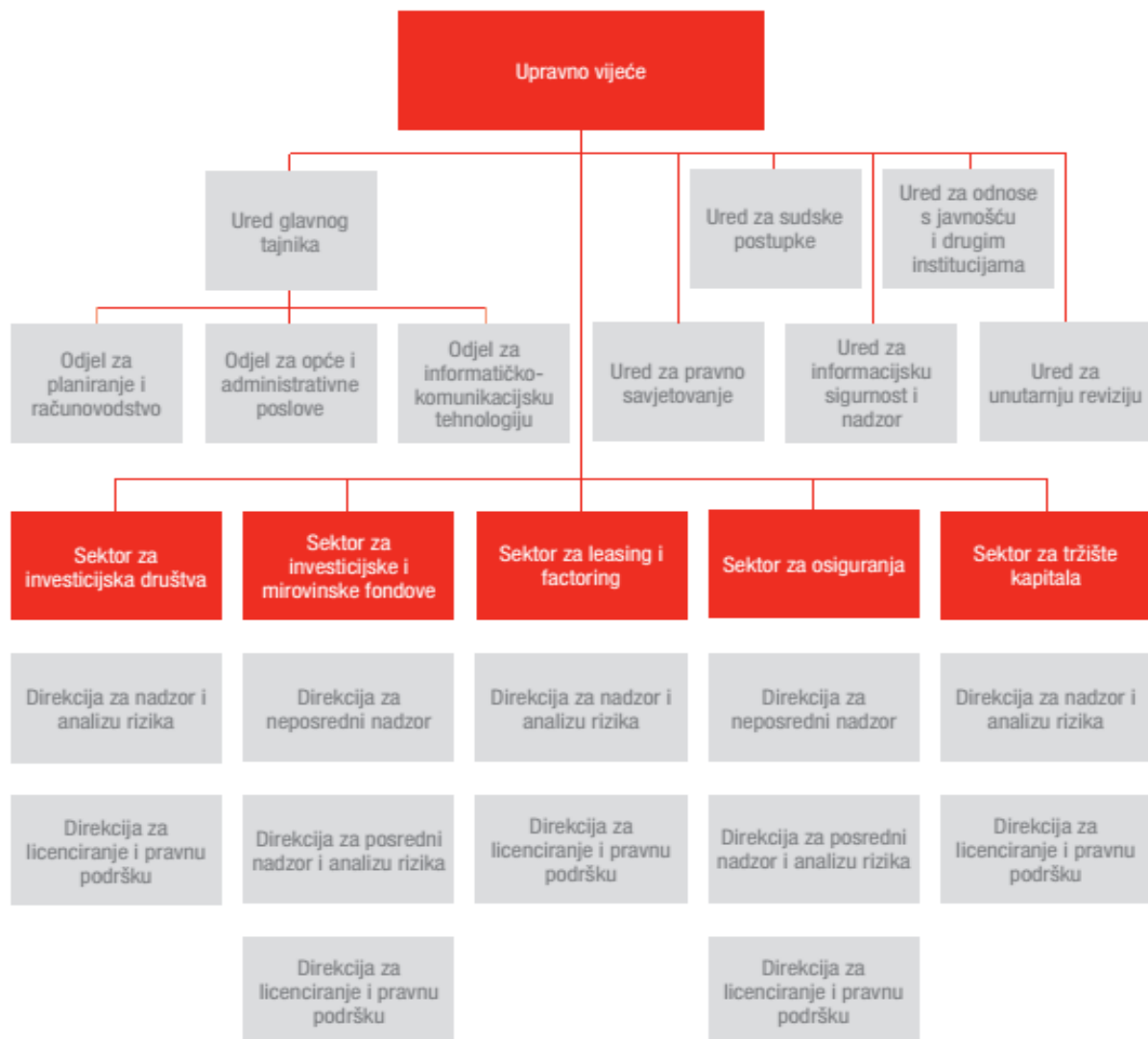
Članovi Upravnog vijeća na dan 31. prosinca 2014.:

Petar-Pierre Matek (predsjednik)
Silvana Božić (zamjenica predsjednika)
Branka Bjedov Kostelac
Gordana Letica
Mario Radaković

Članovi Savjeta Hanfe na dan 31. prosinca 2014.:

Boris Galić (predsjednik Savjeta), predsjednik Uprave, Allianz Zagreb d.d
Petar-Pierre Matek, predsjednik Upravnog vijeća, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Nikolina Ptiček, glavna savjetnica ministra, Ministarstvo financija
Žana Pedić, pomoćnica ministra, Ministarstvo financija
Ivana Matovina, direktorica, ANTARES REVIZIJA d.o.o.
Mirsad Latović, član Uprave, HYPO ALPE-ADRIA-LEASING d.o.o.
Ivan Tadin, predsjednik Uprave, HITA VRIJEDNOSNICE d.d.
Josip Glavaš, predsjednik Uprave, Erste Asset Management d.o.o.
Damir Grbavac, predsjednik Uprave, Raiffeisen društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima d.d.

Unutrašnji ustroj Hanfe:

Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2014. godini¹³⁷

Tržište kapitala

1. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi burze i postupku izdavanja suglasnosti članu uprave burze (NN, br. 32/14)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji za izdavanje odobrenja za rad burzi (NN, br. 32/14)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji za izdavanje odobrenja za rad središnjem klirinškom depozitarnom društvu (NN, br. 32/14)
4. Pravilnik o podacima koje su izdavatelji čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj obvezni dostavljati Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, te o obliku, rokovima i načinu njihovog dostavljanja (NN, br. 66/14)

Investicijska društva

1. Pravilnik o upravljanju rizicima i adekvatnosti kapitala investicijskih društava (NN, br. 31/14)
2. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi investicijskog društva (NN, br. 31/14)
3. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga, politikama primitaka i kriterijima za značajna investicijska društva (NN, br. 31/14)
4. Pravilnik o upravljanju rizikom likvidnosti investicijskih društava (NN, br. 31/14)
5. Pravilnik o dodatnim djelatnostima investicijskih društava (NN, br. 98/14)
6. Pravilnik o provedbi Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 680/2014 (NN, br. 109/14)

Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

1. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 31/14)
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda (NN, br. 81/14)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o delegiranju poslova društva za upravljanje UCITS fondom (NN, br. 88/14)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara UCITS fonda (NN, br. 140/14)
5. Pravilnik o obliku i iznosu kapitala društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 151/14)

Alternativni investicijski fondovi

1. Pravilnik o prijenosu poslova upravljanja AIF-ovima (NN, br. 10/14)
2. Pravilnik o obavljanju poslova depozitara AIF-a (NN, br. 10/14)

¹³⁷ Zakoni iz nadležnosti Hanfe, pravilnici koje je donijela Hanfa te ostali povezani dokumenti nalaze se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

3. Pravilnik o udjelima AIF-ova (NN, br. 16/14)
4. Pravilnik o glavnim i napajajućim alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 26/14)
5. Pravilnik o likvidaciji i prestanku alternativnih investicijskih fondova (NN, br. 32/14)
6. Pravilnik o obliku i iznosu kapitala društva za upravljanje alternativnim investicijski fondovima (NN, br. 68/14)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 81/14)
8. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 81/14)
9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara AIF-a (NN, br. 140/14)

Obvezni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima i obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 52/14)
2. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskog društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 52/14)
3. Pravilnik o postupcima, uvjetima i načinu prijenosa poslova upravljanja obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 52/14)
4. Pravilnik o odobrenju osnivanja i statuta obveznog mirovinskog fonda i o informativnom prospektu obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 52/14)
5. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad te stjecanju dionica ili poslovnih udjela mirovinskog društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 52/14)
6. Pravilnik o kapitalu mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 60/14)
7. Pravilnik o postupanju Središnjeg registra osiguranika i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 60/14)
8. Pravilnik o sadržaju obavijesti o pripajanju obveznih mirovinskih fondova i načinu njene dostave (NN, br. 60/14)
9. Pravilnik o statusnim promjenama mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 60/14)
10. Pravilnik o obavljanju poslova, uvjetima i načinu za izbor te oduzimanju izdanog odobrenja za obavljanje poslova depozitara obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 63/14)
11. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 86/14)
12. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o statusnim promjenama mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 88/14)
13. Pravilnik o promidžbi i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 101/14)

14. Pravilnik o postupku naknade štete članovima obveznog mirovinskog fonda i/ili obveznom mirovinskom fondu (NN, br. 101/14)
15. Pravilnik o sadržaju i trajanju obrazovnog programa, uvjetima za pristup ispitu i sadržaju ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova (NN, br. 101/14)
16. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14)
17. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 103/14)
18. Pravilnik o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14),
19. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14),
20. Pravilnik o načinu i roku izračuna zajamčenog prinosa obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14)

Dobrovoljni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava i dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 52/14)
2. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 52/14)
3. Pravilnik o postupcima, uvjetima i načinu prijenosa poslova upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondom (NN, br. 52/14)
4. Pravilnik o odobrenju osnivanja, prospekta i statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 52/14)
5. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad i stjecanju kvalificiranog udjela mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 52/14)
6. Pravilnik o obavljanju poslova, uvjetima i načinu za izbor te oduzimanju izdanog odobrenja za obavljanje poslova depozitara dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 63/14)
7. Pravilnik o kapitalu i tehničkim pričuvama mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom (NN, br. 68/14)
8. Pravilnik o statusnim promjenama dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 72/14)
9. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 86/14)
10. Pravilnik o uvjetima za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, registru članova te obustavi uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 98/14)
11. Pravilnik o sadržaju i trajanju obrazovnog programa, uvjetima za pristup ispitu i sadržaju ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova (NN, br. 101/14)
12. Pravilnik o promidžbi i ostalim informacijama za članove dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 101/14)

13. Pravilnik o postupku naknade štete članovima dobrovoljnog mirovinskog fonda i/ili dobrovoljnom mirovinskom fondu (NN, br. 101/14)
14. Pravilnik o uvjetima za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 101/14)
15. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14)
16. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 103/14)
17. Pravilnik o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14)
18. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 103/14)

Mirovinska osiguravajuća društva

1. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara (NN, br. 60/14)
2. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih osiguravajućih društava (NN, br. 60/14)
3. Pravilnik o promidžbenim aktivnostima i mrežnoj stranici mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 72/14)
4. Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za rad i odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela (NN, br. 72/14)
5. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 72/14)
6. Pravilnik o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 74/14)
7. Pravilnik o redovitim izvješćima mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 86/14)
8. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 86/14)
9. Pravilnik o reviziji izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 98/14)
10. Pravilnik o minimalnim standardima, načinu izračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 98/14)
11. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 98/14)
12. Pravilnik o ponudi mirovinskih programa mirovinskih osiguravajućih društava (NN, br. 98/14)
13. Pravilnik o izboru mirovinskog osiguravajućeg društva u okviru obveznog mirovinskog osiguranja (NN, br. 99/14)
14. Pravilnik o sadržaju i trajanju obrazovnog programa, uvjetima za pristup ispitu i sadržaju ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 101/14)
15. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 101/14)
16. Pravilnik o vrednovanju imovine mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 103/14)
17. Pravilnik o kontnom planu mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 103/14)

Društva za dokup mirovine

1. Pravilnik o vođenju računovodstva društva za dokup mirovine (NN, br. 72/14)
2. Pravilnik o ulaganjima društva za dokup mirovine (NN, br. 72/14)

Osiguranje

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu obračuna i rokovima uplate doprinosa te načinu vođenja i uporabi imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda (NN, br. 20/14)
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 45/14)
3. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara (NN, br. 60/14)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu izračuna kapitala, jamstvenog kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje i društava za reosiguranje (NN, br. 136/14)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu izračuna granica solventnosti (adekvatnosti kapitala) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (NN, br. 136/14)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama statističkih standarda osiguranja (NN, br. 136/14)
7. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 140/14)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/14)
9. Pravilnik o uvjetima za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja odnosno poslova reosiguranja i odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje (NN, br. 140/14)
10. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje i društva za reosiguranje (NN, br. 140/14)
11. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupanju društava za osiguranje s pritužbama osiguranika, ugovaratelja osiguranja i korisnika iz ugovora o osiguranju (NN, br. 146/14)
12. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodatnim poslovima koje može obavljati društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 146/14)
13. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o drugim uslugama koje može pružati društvo za zastupanje u osiguranju (NN, br. 146/14)
14. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku i sadržaju financijskog i statističkog izvješća društava za zastupanje u osiguranju odnosno društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 151/14)
15. Pravilnik o zahtjevima za ključne funkcije u društvu za osiguranje (NN, br. 154/14)
16. Pravilnik o sustavu upravljanja rizicima (NN, br. 154/14)
17. Pravilnik o sadržaju revizije u društvu za osiguranje (NN, br. 154/14)
18. Pravilnik o izdvajanju poslova ili funkcija (NN, br. 154/14)

19. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodatnom nadzoru društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravatelja (NN, br. 154/14)
20. Pravilnik o provedbi vlastite procjene rizika i solventnosti (NN, br. 1/15)
21. Pravilnik o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji koja se dostavlja uz zahtjev za izdavanje odobrenja za provođenje statusnih promjena društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 1/15)

Leasing

1. Pravilnik o izdavanju suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u leasing društvu i drugoj pravnoj osobi (NN, br. 20/14)
2. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru leasing društva (NN, br. 23/14)
3. Pravilnik o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga koja su dužna dostavljati leasing društva te načinu i rokovima njihove dostave (NN, br. 54/14)
4. Pravilnik o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava (NN, br. 60/14)
5. Pravilnik o primjeni odredaba Zakona o leasingu i drugih propisa na leasing društva u likvidaciji (NN, br. 60/14)
6. Pravilnik o kapitalu leasing društva (NN, br. 60/14)
7. Pravilnik o kontnom planu leasing društva (NN, br. 63/14)
8. Pravilnik o Registru objekata leasinga (NN, br. 63/14)
9. Pravilnik o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope (NN, br. 66/14)
10. Pravilnik o izdvajanju poslovnih procesa leasing društva (NN, br. 66/14)
11. Pravilnik o reviziji izvještaja leasing društva (NN, br. 68/14)
12. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima leasing društva (NN, br. 68/14)
13. Pravilnik o obavljanju poslova leasinga leasing društava iz država članica i trećih država na području Republike Hrvatske (NN, br. 68/14)

Factoring

1. Pravilnik o izdavanju suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u faktoring društvu i drugoj pravnoj osobi (NN, br. 129/14)
2. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru faktoring društva (NN, br. 129/14)
3. Pravilnik o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga koja su dužna dostavljati faktoring društva te načinu i rokovima njihove dostave (NN, br. 140/14)

Hanfa

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2014. (NN, br. 40/14),

2. Pravilnik o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 40/14),
3. Ispravak Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 66/14),
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 120/14),
5. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu (NN, br. 151/14),
6. Pravilnik o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 151/14).

Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe

Tablica 3.1.: Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1.- 31.12.2014. (u kn)

Račun iz rač. plana	OPIS	Ostvareno 2013.	Ostvareno 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
PRIHODI				
3	PRIHODI	54.500.908	53.447.166	98,1
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga	0	0	-
3111	Prihodi od prodaje roba	0	0	-
3112	Prihodi od pružanja usluga	0	0	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	0	0	-
3211	Članarine	0	0	-
3212	Članski doprinosi	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima	53.120.891	52.722.288	99,2
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	0	0	-
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	53.120.891	52.722.288	99,2
34	Prihodi od imovine	1.194.320	558.237	46,7
341	Prihodi od financijske imovine	1.194.320	558.237	46,7
3411	Prihodi od kamata za dane zajmove	0	0	-
3412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	0	0	-
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	1.194.320	557.116	46,6
3414	Prihodi od zateznih kamata	0	0	-
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	0	1.121	-
3416	Prihodi od dividendi	0	0	-
3417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	0	0	-
3418	Ostali prihodi od financijske imovine	0	0	-
342	Prihodi od nefinancijske imovine	0	0	-
3421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	0	0	-
3422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	0	0	-
35	Prihodi od donacija	0	0	-
351	Prihodi od donacija iz proračuna	0	0	-
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	0	0	-
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	0	0	-
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	0	0	-
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	0	0	-
354	Prihodi od građana i kućanstava	0	0	-
355	Ostali prihodi od donacija	0	0	-
36	Ostali prihodi	185.697	166.641	89,7
361	Prihodi od naknade štete i refundacija	137.912	114.114	82,7
3611	Prihodi od naknade šteta	0	0	-
3612	Prihod od refundacija	137.912	114.114	82,7
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	16.000	18.000	112,5
363	Ostali nespomenuti prihodi	31.785	34.527	108,6
3631	Otpis obveza	0	0	-
3632	Naplaćena otpisana potraživanja	0	0	-
3633	Ostali nespomenuti prihodi	31.785	34.527	108,6
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	0	0	-
3711	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	0	0	-
3712	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.1.: Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1.- 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Ostvareno 2013.	Ostvareno 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
RASHODI				
4	RASHODI	42.119.569	45.556.754	108,2
41	Rashodi za radnike	30.194.574	31.015.718	102,7
411	Plaće	24.139.369	24.430.635	101,2
4111	Plaće za redovan rad	24.016.233	24.315.159	101,2
4112	Plaće u naravi	123.136	115.476	93,8
4113	Plaće za prekovremeni rad	0	0	-
4114	Plaće za posebne uvjete rada	0	0	-
412	Ostali rashodi za radnike	2.376.829	2.262.053	95,2
413	Doprinosi na plaće	3.678.376	4.323.030	117,5
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	3.247.623	3.864.023	119,0
4132	Doprinosi za zapošljavanje	430.753	408.006	94,7
4133	Doprinosi za mirovinsko osiguranje koje plaća poslodavac	0	0	-
4134	Posebni doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	0	51.001	-
42	Materijalni rashodi	10.983.398	13.408.747	122,1
421	Naknade troškova radnicima	1.564.919	2.108.046	134,7
4211	Službena putovanja	665.436	852.229	128,1
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	678.841	675.515	99,5
4213	Stručno usavršavanje radnika	220.642	580.302	263,0
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 063 do 066)	0	0	-
4221	Naknade za obavljanje aktivnosti	0	0	-
4222	Naknade troškova službenih putovanja	0	0	-
4223	Naknade ostalih troškova	0	0	-
4224	Ostale naknade	0	0	-
423	Naknade volonterima	0	0	-
4231	Naknade za obavljanje djelatnosti	0	0	-
4232	Naknade troškova službenih putovanja	0	0	-
4233	Naknade ostalih troškova	0	0	-
4234	Ostale naknade	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	0	0	-
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	0	0	-
4242	Naknade troškova službenih putovanja	0	0	-
4243	Naknade ostalih troškova	0	0	-
4244	Ostale naknade	0	0	-
425	Rashodi za usluge	5.739.951	6.101.873	106,3
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	335.309	270.843	80,8
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	200.751	116.776	58,2
4253	Usluge promidžbe i informiranja	30.362	45.316	149,3
4254	Komunalne usluge	572.432	646.310	112,9
4255	Zakupnine i najamnine	3.310.711	3.326.663	100,5
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	38.915	71.270	183,1
4257	Intelektualne i osobne usluge	648.785	603.527	93,0
4258	Računalne usluge	95.200	247.000	259,5
4259	Ostale usluge	507.486	774.168	152,5
426	Rashodi za materijal i energiju	781.595	790.366	101,1
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	305.170	332.991	109,1
4262	Materijal i sirovine	0	0	-
4263	Energija	460.996	419.513	91,0
4264	Sitan inventar i auto gume	15.429	37.862	245,4
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	2.896.933	4.408.462	152,2

Izvor: Hanfa

Tablica 3.1.: Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1.- 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Ostvareno 2013.	Ostvareno 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
RASHODI				
4291	Premije osiguranja	28.446	52.592	184,9
4292	Reprezentacija	96.676	101.671	105,2
4293	Članarine	2.771.811	4.253.934	153,5
4294	Kotizacije	0	0	-
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	0	265	-
43	Rashodi amortizacije	782.148	1.061.605	135,7
44	Financijski rashodi	51.127	55.134	107,8
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	0	0	-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove	0	0	-
4421	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	0	0	-
4422	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	0	0	-
4423	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi	51.127	55.134	107,8
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	18.464	24.505	132,7
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	32.438	29.992	92,5
4433	Zatezne kamate	225	0	0,0
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	0	637	-
45	Donacije	0	0	-
451	Tekuće donacije	0	0	-
4511	Tekuće donacije	0	0	-
4512	Stipendije	0	0	-
452	Kapitalne donacije	0	0	-
46	Ostali rashodi	108.322	15.550	14,4
461	Kazne, penali i naknade štete	0	0	-
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	0	0	-
4612	Penali, ležarine i drugo	0	0	-
4613	Naknade šteta radnicima	0	0	-
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	0	0	-
462	Ostali nespomenuti rashodi	108.322	15.550	14,4
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	0	0	-
4622	Otpisana potraživanja	0	0	-
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	1.700	2.450	144,1
4624	Ostali nespomenuti rashodi	106.622	13.100	12,3
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 127+128)	0	0	-
4711	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	0	0	-
4712	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	0	0	-
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda	0	0	-
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda	0	0	-
	UKUPNI RASHODI	42.119.569	45.556.754	108,2
	VIŠAK PRIHODA	12.381.339	7.890.412	63,7
	MANJAK PRIHODA	0	0	-
5221	Višak prihoda – preneseni	17.396.682	17.396.682	100,0
5222	Manjak prihoda – preneseni	0	0	-
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju	29.778.021	25.287.094	84,9
	Manjak prihoda za pokriće u sljedećem razdoblju	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.1.: Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1.- 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Ostvareno 2013.	Ostvareno 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
DODATNI PODACI				
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	2.712.215	5.707.642	210,4
11-dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	59.164.484	62.967.565	106,4
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	56.169.056	62.032.410	110,4
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja	5.707.643	6.642.797	116,4
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	142	145	102,1
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	130	132	101,5
VRIJEDNOST OSTVARENIH INVESTICIJA U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU		Ostvarena vrijednost		Indeks (5/4)
		u istom razdoblju prethodne godine	u izvještajnom razdoblju	
051	Građevinski objekti u pripremi	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	1.168.833	499.263	42,7
053	Prijevozna sredstva u pripremi	217.811	157.158	72,2
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	17.353	509.659	2.937,0
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	15.429	37.862	245,4

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. (u kn)

Račun iz rač. plana	OPIS	Stanje 1. siječnja 2014.	Stanje 31. prosinca 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
IMOVINA				
	IMOVINA	36.393.578	32.402.129	89,0
0	Nefinancijska imovina	5.011.614	5.255.387	104,9
01	Neproizvedena dugotrajna imovina	2.763.564	2.922.029	105,7
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva	0	0	-
0111	Zemljište	0	0	-
0112	Rudna bogatstva	0	0	-
0113	Ostala prirodna materijalna imovina	0	0	-
012	Nematerijalna imovina	2.865.841	3.069.631	107,1
0121	Patenti	0	0	-
0122	Koncesije	0	0	-
0123	Licence	2.648.084	2.851.874	107,7
0124	Ostala prava	159.691	159.691	100,0
0125	Goodwill	0	0	-
0126	Osnivački izdaci	0	0	-
0127	Izdaci za razvoj	0	0	-
0128	Ostala nematerijalna imovina	58.066	58.066	100,0
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	102.277	147.602	144,3
02	Proizvedena dugotrajna imovina	2.248.050	2.333.358	103,8
021	Građevinski objekti	3.564.810	3.564.810	100,0
0211	Stambeni objekti	0	0	-
0212	Poslovni objekti	3.450.670	3.450.670	100,0
0213	Ostali građevinski objekti	114.140	114.140	100,0
022	Postrojenja i oprema	6.870.268	6.808.182	99,1
0221	Uredska oprema i namještaj	5.640.419	5.601.067	99,3
0222	Komunikacijska oprema	485.865	425.156	87,5
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	669.146	669.146	100,0
0224	Medicinska i laboratorijska oprema	0	0	-
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	0	0	-
0226	Sportska i glazbena oprema	0	0	-
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	74.838	112.813	150,7
023	Prijevozna sredstva	1.046.997	1.028.264	98,2
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	1.046.997	1.028.264	98,2
0232	Ostala prijevozna sredstva	0	0	-
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	167.044	167.044	100,0
0241	Knjige u knjižnicama	0	0	-
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	167.044	167.044	100,0
0243	Muzejski izložci i predmeti prirodnih rijetkosti	0	0	-
0244	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	0	0	-
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado	0	0	-
0251	Višegodišnji nasadi	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Stanje 1. siječnja 2014.	Stanje 31. prosinca 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
IMOVINA				
0252	Osnovno stado	0	0	-
026	Nematerijalna proizvedena imovina	92.849	602.508	648,9
0261	Ulaganja u računalne programe	92.849	602.508	648,9
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	0	0	-
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	0	0	-
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	9.493.918	9.837.450	103,6
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	0	0	-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	0	0	-
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	0	0	-
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	0	0	-
04	Sitni inventar	0	0	-
041	Zalihe sitnog inventara	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	99.478	122.883	123,5
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	99.478	122.883	123,5
05	Nefinancijska imovina u pripremi	0	0	-
051	Građevinski objekti u pripremi	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	0	0	-
053	Prijevozna sredstva u pripremi	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	0	0	-
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	0	0	-
0542	Osnovno stado u pripremi	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	0	0	-
06	Proizvedena kratkotrajna imovina	0	0	-
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti	0	0	-
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	0	0	-
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	0	0	-
0613	Zalihe rezervnih dijelova	0	0	-
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	0	0	-
062	Proizvodnja i proizvodi	0	0	-
0621	Proizvodnja u tijeku	0	0	-
0622	Gotovi proizvodi	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	0	0	-
1	Financijska imovina	31.381.964	27.146.742	86,5
11	Novac u banci i blagajni	5.707.642	6.642.797	116,4
111	Novac u banci	5.702.354	6.636.044	116,4
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	5.702.354	6.636.044	116,4
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	0	0	-
1113	Prijelazni račun	0	0	-
112	Izdvojena novčana sredstva	0	0	-
113	Novac u blagajni	5.288	6.753	127,7

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Stanje 1. siječnja 2014.	Stanje 31. prosinca 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
IMOVINA				
114	Vrijednosnice u blagajni	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo	25.142.944	20.084.522	79,9
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama	25.000.000	20.000.000	80,0
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	25.000.000	20.000.000	80,0
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	0	0	-
122	Jamčevni polozi	0	0	-
123	Potraživanja od radnika	1.472	345	23,4
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose	1.668	5.075	304,3
1241	Potraživanje za više plaćenje poreze	1.668	5.075	304,3
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	0	0	-
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	0	0	-
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	0	0	-
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	0	0	-
129	Ostala potraživanja	139.804	79.102	56,6
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	17.486	23.922	136,8
1292	Potraživanja za naknade štete	0	0	-
1293	Potraživanja za predujmove	79.925	12.857	16,1
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	42.393	42.323	99,8
13	Zajmovi	0	0	-
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	0	0	-
132	Zajmovi pravnim osobama koji obavljaju poduzetničku djelatnost	0	0	-
133	Zajmovi ostalim subjektima	0	0	-
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	0	0	-
14	Vrijednosni papiri	0	0	-
141	Čekovi	0	0	-
1411	Čekovi-tuzemni	0	0	-
1412	Čekovi-inozemni	0	0	-
142	Komercijalni i blagajnički zapisi	0	0	-
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni	0	0	-
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni	0	0	-
143	Mjenice	0	0	-
1431	Mjenice – tuzemne	0	0	-
1432	Mjenice – inozemne	0	0	-
144	Obveznice	0	0	-
1441	Obveznice – tuzemne	0	0	-
1442	Obveznice – inozemne	0	0	-
145	Opcije i drugi financijski derivati	0	0	-
1451	Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni	0	0	-
1452	Opcije i drugi financijski derivati – inozemni	0	0	-
146	Ostali vrijednosni papiri	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Stanje 1. siječnja 2014.	Stanje 31. prosinca 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
IMOVINA				
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	0	0	-
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	0	0	-
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici	0	0	-
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija	0	0	-
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	0	0	-
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	0	0	-
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava	0	0	-
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	0	0	-
1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	0	0	-
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	0	0	-
16	Potraživanja za prihode	0	0	-
161	Potraživanja od kupaca	0	0	-
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	0	0	-
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	0	0	-
164	Potraživanja za prihode od imovine	0	0	-
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	0	0	-
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	0	0	-
165	Ostala nespomenuta potraživanja	0	0	-
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda	531.378	419.423	78,9
191	Rashodi budućih razdoblja	207.855	221.667	106,6
192	Nedospjela naplata prihoda	323.523	197.756	61,1
OBVEZE I VLASTITI IZVORI				
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI	36.393.578	32.402.129	89,0
2	Obveze	3.984.545	4.548.514	114,2
24	Obveze za rashode	3.908.303	4.176.832	106,9
241	Obveze za radnike	3.521.311	3.573.220	101,5
2411	Obveze za plaće – neto	1.156.364	1.206.317	104,3
2412	Obveze za naknade plaća – neto	112.647	111.865	99,3
2413	Obveze za plaće u naravi – neto	0	0	-
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	343.964	287.388	83,6
2415	Obveze za doprinose iz plaća	408.144	399.382	97,9
2416	Obveze za doprinose na plaće	308.556	345.124	111,9
2417	Ostale obveze za radnike	1.191.636	1.223.144	102,6
242	Obveze za materijalne rashode	346.420	557.680	161,0
2421	Naknade troškova radnicima	55.556	54.447	98,0
2422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstavima i slično	0	0	-
2423	Naknade volonterima	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. (u kn) – nastavak

Račun iz rač. plana	OPIS	Stanje 1. siječnja 2014.	Stanje 31. prosinca 2014.	Index (5/4)
1	2	4	5	6
OBVEZE I VLASTITI IZVORI				
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	0	0	-
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	290.864	501.194	172,3
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	0	0	-
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	0	2.039	-
244	Obveze za financijske rashode	0	0	-
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	0	0	-
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	0	0	-
2443	Obveze za ostale financijske rashode	0	0	-
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	0	0	-
246	Obveze za kazne i naknade šteta	0	0	-
249	Ostale obveze	40.572	45.932	113,2
2491	Obveze za poreze	0	0	-
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	926	0	0,0
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	39.646	45.932	115,9
25	Obveze za vrijednosne papire	0	0	-
251	Obveze za čekove	0	0	-
2511	Obveze za čekove – tuzemne	0	0	-
2512	Obveze za čekove – inozemne	0	0	-
252	Obveze za mjenice	0	0	-
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	0	0	-
2522	Obveze za mjenice – inozemne	0	0	-
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove	0	0	-
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora	0	0	-
2611	Obveze za kredite u zemlji	0	0	-
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	0	0	-
262	Obveze za robne i ostale zajmove	0	0	-
2621	Obveze za zajmove u zemlji	0	0	-
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	0	0	-
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	0	0	-
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	76.242	371.682	487,5
291	Odgođeno plaćanje rashoda	33.919	61.684	181,9
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja	42.323	309.998	732,5
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	0	267.675	-
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	42.323	42.323	100,0
5	Vlastiti izvori	32.409.033	27.853.615	85,9

Izvor: Hanfa

Dodatak 4: Statistički pregled

4.1. Mirovinski fondovi

Tablica A1: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	2013.	2014.
Prihodi od upravljanja fondom	317.931	360.726
Naknada od uplaćenih doprinosa	42.401	42.943
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	275.514	317.765
Naknada za izlaz	16	17
Nagrada za uspješnost	0	0
Rashodi od upravljanja fondom	82.542	84.950
Transakcijski troškovi	67	100
Troškovi marketinga	6.112	5.081
Troškovi agenata prodaje	9.688	10.527
Ostali troškovi od upravljanja fondom	66.675	69.243
Dobit od upravljanja fondom	235.389	275.775
Rashodi od poslovanja društva	79.791	86.960
Materijalni troškovi	1.373	1.248
Troškovi osoblja	35.687	40.381
Amortizacija i vrijednosno usklađenja ostale imovine	5.430	5.261
Rezerviranja	53	404
Ostali troškovi poslovanja	37.248	39.667
Dobit od redovnog poslovanja	155.598	188.815
Neto financijski rezultat	20.272	15.688
Ostali prihodi i rashodi	4.839	1.866
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	180.708	206.369
Porez na dobit	36.172	41.629
Dobit	144.536	164.740

Izvor: Hanfa

Tablica A2: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2013.	udio (%)	31.12.2014.	udio (%)
I. Financijska imovina	499.642	84,46	581.592	85,96
II. Potraživanja	30.806	5,21	36.304	5,37
III. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	2.129	0,36	2.198	0,32
IV. Odgođena porezna imovina	4.282	0,72	4.088	0,60
V. Nekretnine, postrojenja i oprema	6.313	1,07	6.729	0,99
VI. Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
VII. Nematerijalna imovina	12.419	2,10	10.834	1,60
VIII. Ostala imovina	35.956	6,08	34.850	5,15
UKUPNA AKTIVA	591.547	100,00	676.595	100,00
Kapital i rezerve	545.799	92,27	624.994	92,37
I. Upisani kapital	357.844	60,49	401.800	59,39
II. Rezerve kapitala	0	0,00	4.490	0,66
III. Rezerve	8.300	1,40	8.300	1,23
IV. Revalorizacijske rezerve	1.219	0,21	3.346	0,49
V. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	33.901	5,73	42.318	6,25
VI. Dobit ili gubitak tekuće godine	144.536	24,43	164.740	24,35
Obveze	18.161	3,07	22.990	3,40
Rezerviranja	7.548	1,28	7.361	1,09
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	19.733	3,34	20.484	3,03
Odgođene porezne obveze	306	0,05	767	0,11
UKUPNA PASIVA	591.547	100,00	676.595	100,00

Izvor: Hanfa

Tablica A3: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti mirovinskog osiguravajućeg društva za 2013. i 2014. (u kn)

R. broj	Opis pozicije	2013.	2014.
1	Prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata - Obvezno mirovinsko osiguranje	2.014.287	8.803.440
2	Prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	145.937.491	153.936.379
3	Prihodi od ulaganja - Obvezno mirovinsko osiguranje	842.153	1.572.938
4	Prihodi od ulaganja - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	22.899.637	40.733.833
5	Prihodi od ulaganja - Poslovanje RMOD-a	539.687	340.344
6	Prihodi od provizija i naknada	5.985.583	6.977.341
7	Ostali prihodi	71.377	19.490
	Ukupni prihodi	178.290.214	212.383.764
8	Rashodi s temelja ugovora o mirovini - Obvezno mirovinsko osiguranje	-2.709.966	-10.134.262
9	Rashodi s temelja ugovora o mirovini - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	-159.486.371	-186.691.644
10	Poslovni rashodi	-3.601.750	-3.957.364
11	Troškovi ulaganja - Obvezno mirovinsko osiguranje	-143.724	-237.903
12	Troškovi ulaganja - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	-8.995.502	-7.638.365
13	Troškovi ulaganja - Poslovanje RMOD-a	0	0
	Ukupni rashodi	-174.937.313	-208.659.538
14	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza	3.352.902	3.724.226
15	Porez na dobit ili gubitak	-669.830	-743.180
16	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza	2.683.072	2.981.046

Izvor: Hanfa

Tablica A4: Izvještaj o financijskom položaju mirovinskog osiguravajućeg društva na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. (u kn)

R. broj	Opis pozicije	31.12.2013.	31.12.2014.	Promjena (%)
Aktiva				
1	Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0	-
2	Nematerijalna imovina	0	420.185	-
3	Materijalna imovina	51.110	118.966	132,8
4	Ulaganja	310.441.821	391.030.711	26,0
5	Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	0	0	-
6	Odgođena i tekuća porezna imovina	227.859	0	-100,0
7	Potraživanja	457.711	691.179	51,0
8	Ostala imovina	14.461.148	12.698.314	-12,2
9	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	6.471.668	7.723.827	19,3
	Ukupno aktiva	332.111.317	412.683.182	24,3
Pasiva				
10	Kapital i rezerve	29.202.853	37.464.240	28,3
11	Manjinski interes			-
12	Tehničke pričuve	279.812.633	353.200.432	26,2
13	Ostale pričuve -rezerviranja	0	0	-
14	Neosigurateljno-tehničke pričuve - rezerviranja	0	0	-
15	Financijske obveze	0	0	-
16	Odgođena i tekuća porezna obveza	0	195.401	-
17	Ostale obveze	3.010.283	524.336	-82,6
18	Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	20.085.547	21.298.773	6,0
	Ukupno pasiva	332.111.317	412.683.182	24,3

Izvor: Hanfa

4.2. Investicijski fondovi

Tablica B1: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2013.	31.12.2014.
I. Prihodi od naknada od upravljanja	214.273	214.092
II. Rashodi od upravljanja fondovima	63.357	68.125
Neto rezultat od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	150.917	145.967
III. Neto prihod od upravljanja portfeljem	5.377	7.760
IV. Prihod od investicijskog savjetovanja	215	181
V. Financijski prihodi i rashodi	8.851	25.720
VI. Opći i administrativni troškovi poslovanja	102.806	120.654
VII. Amortizacija i vrijednosno usklađivanje ostale imovine	5.221	4.058
VIII. Rezerviranja	125	1.904
IX. Ostali prihodi i rashodi poslovanja	7.017	9.146
X. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	64.225	62.394
XI. Porez na dobit	14.394	15.760
XII. Dobit ili gubitak	49.831	46.634

Izvor: Hanfa

Tablica B2: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2013.	udio (%)	31.12.2014.	udio (%)
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.835	0,29	2.296	0,27
Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
Nematerijalna imovina	16.536	1,68	4.977	0,59
Financijska imovina	881.902	89,45	759.647	89,33
Potraživanja	82.106	8,33	78.391	9,22
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	2.078	0,21	2.926	0,34
Odgođena porezna imovina	281	0,03	736	0,09
Ostala imovina	203	0,02	1.436	0,17
UKUPNA AKTIVA	985.941	100,00	850.409	100,00
Kapital i rezerve	220.255	22,34	246.719	29,01
Obveze	752.001	76,27	590.439	69,43
Rezerviranja	2.009	0,20	2.734	0,32
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	9.498	0,96	8.529	1,00
Odgođene porezne obveze	2.178	0,22	1.988	0,23
UKUPNA PASIVA	985.941	100,00	850.409	100,00

Izvor: Hanfa

4.3. Osiguranje

Tablica C1: Skraćeni prikaz Izvještaja o financijskom položaju (balance) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	31.12.2013.			31.12.2014.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Potraživanja za upisani a neplaćeni kapital	0	0	0	0	0	0
Nematerijalna imovina	7.020	87.801	94.820	13.457	77.042	90.499
Materijalna imovina	95.251	1.878.034	1.973.284	106.612	1.700.658	1.807.269
Ulaganja	16.288.169	11.239.232	27.527.401	17.788.960	11.809.914	29.598.874
Ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja	853.006	0	853.006	894.622	0	894.622
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	379.058	1.058.397	1.437.455	390.387	1.207.395	1.597.782
Odgodena i tekuća porezna imovina	22.411	112.474	134.884	22.085	257.747	279.832
Potraživanja	160.730	2.149.797	2.310.527	165.956	1.990.588	2.156.545
Ostala imovina	95.942	342.911	438.852	125.366	310.309	435.675
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	283.916	271.199	555.115	301.738	283.716	585.454
UKUPNA AKTIVA	18.185.502	17.139.843	35.325.345	19.809.183	17.637.368	37.446.551
Kapital i rezerve	2.194.626	4.809.356	7.003.982	2.622.235	5.460.071	8.082.307
Obveze drugog reda (podređene obveze)		37.315	37.315	6.129	37.413	43.542
Tehničke pričuve	14.454.488	9.874.398	24.328.887	15.461.150	9.814.872	25.276.022
Posebna pričuva za osiguranje iz skupine živ. osig. kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima invest. rizik, bruto iznos	848.137	0	848.137	892.718	0	892.718
Ostale pričuve	11.450	131.606	143.056	28.538	253.654	282.191
Odgodena i tekuća porezna obveza	43.244	215.062	258.307	144.386	250.385	394.772
Depoziti zadržani iz posla predanog u reosiguranje	364.551	72.419	436.969	375.450	82.326	457.776
Financijske obveze	5.951	534.548	540.498	1.586	187.462	189.048
Ostale obveze	212.674	1.032.567	1.245.241	212.268	1.077.173	1.289.441
Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	50.382	432.573	482.954	64.723	474.013	538.735
UKUPNA PASIVA	18.185.502	17.139.843	35.325.345	19.809.183	17.637.368	37.446.551

Izvor: Hanfa

Tablica C2: Skraćeni prikaz Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti (račun dobiti i gubitka) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	1.1.2013.-31.12.2013.			1.1.2014.-31.12.2014.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
I.Zarađene premije (prihodovane)	2.407.020	5.572.047	7.979.067	2.446.770	5.128.499	7.575.270
II.Prihodi od ulaganja	1.110.922	589.813	1.700.735	967.789	586.372	1.554.162
III.Prihodi od provizija i naknada	20.782	198.477	219.259	18.629	189.191	207.820
IV.Ostali osigurateljno - tehnički prihodi, neto od reosiguranja	4.626	46.550	51.175	5.180	105.194	110.374
V.Ostali prihodi	11.531	110.162	121.692	7.652	61.690	69.343
VI.Izdaci za osigurane slučajeve, neto	-1.459.849	-2.503.497	-3.963.346	-1.407.324	-2.558.858	-3.966.183
VII.Promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	-862.324	-11.776	-874.101	-932.768	-37.565	-970.332
VIII.Promjena posebne pričuve za osiguranja iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik, neto od reosiguranja (+/-)	-41.910	0	-41.910	-43.094	0	-43.094
IX.Izdaci za povrate premija (bonusi i popusti), neto od reosiguranja	0	-1.377	-1.377	0	-2.774	-2.774
X.Poslovni rashodi (izdaci za obavljanje djelatnosti), neto	-789.781	-2.787.137	-3.576.918	-781.793	-2.836.332	-3.618.125
XI.Troškovi ulaganja	-215.903	-723.115	-939.018	-91.431	-522.408	-613.839
XII.Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	-8.457	-249.113	-257.570	-8.023	-189.327	-197.350
XIII.Ostali troškovi, uključujući vrijednosna usklađenja	-9.962	-61.096	-71.058	-6.565	-130.448	-137.013
XIV.Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza (+/-)	166.694	179.935	346.629	175.024	-206.766	-31.742
XV.Porez na dobit ili gubitak	-31.799	-97.642	-129.440	-32.811	13.806	-19.005
XVI.Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	134.896	82.293	217.189	142.213	-192.960	-50.747
XVII.UKUPNI PRIHODI	3.561.919	6.578.649	10.140.568	3.444.169	6.179.041	9.623.210
XVIII.UKUPNI RASHODI	-3.427.023	-6.496.356	-9.923.379	-3.301.956	-6.372.001	-9.673.958
XIX.Ostala sveobuhvatna dobit	-148.335	-226.158	-374.493	369.676	150.327	520.003
XX.Ukupna sveobuhvatna dobit	-13.439	-143.865	-157.304	511.889	-42.633	469.256
XXI.Reklasifikacijske usklade	0	0	0	0	0	0

Izvor: Hanfa

4.4. Leasing

Tablica D1: Ukupna aktiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2013.	31.12.2014.
DUGOTRAJNA IMOVINA	13.753.609	13.029.071
NEMATERIJALNA IMOVINA	16.127	12.622
MATERIJALNA IMOVINA	5.583.442	5.236.082
Materijalna imovina u pripremi (investicije u tijeku)	39.105	4.043
Materijalna imovina dana u operativni leasing	5.445.073	5.032.341
Nekretnine	1.198.077	829.269
Osobna vozila	2.850.388	2.971.455
Gospodarska vozila	470.981	472.191
Plova	431.041	370.925
Letjelice	6.928	6.415
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	487.111	379.873
Ostalo	547	2.212
Ostala materijalna imovina	99.263	77.737
Imovina dana u najam i zakup	0	121.961
DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	344.033	105.734
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	29.702	260
Ulaganja u dugotrajne vrijednosne papire	144.930	97.102
Dani dugotrajni zajmovi	157.837	1.886
Dani dugotrajni depoziti	8.569	4.650
Ostala dugotrajna financijska imovina	2.995	1.837
DUGOTRAJNA POTRAŽIVANJA	7.665.899	7.520.428
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	7.662.131	7.440.899
Ostala dugotrajna potraživanja	3.768	79.529
ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	144.108	154.204
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	5.868.958	4.767.136
ZALIHE	868.548	816.369
KRA TKOTRAJNA POTRAŽIVANJA	3.522.551	3.259.014
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	161.336	176.992
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	3.192.878	2.918.598
Potraživanja od države i drugih institucija	95.524	58.967
Ostala kratkotrajna potraživanja	72.813	104.457
KRA TKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	1.209.590	455.326
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	0	0
Ulaganja u kratkotrajne vrijednosne papire	12.028	28
Dani kratkotrajni zajmovi	841.545	263.356
Dani kratkotrajni depoziti	322.172	188.734
Ostala kratkotrajna financijska imovina	33.845	3.208
NOVAC NA RAČUNU I BLAGAJNI	268.269	236.428
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	63.066	67.294
UKUPNA AKTIVA	19.685.633	17.863.501
Aktivni izvanbilančni zapisi	9.024.089	10.503.972

Izvor: Hanfa

Tablica D2: Ukupna pasiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2013.	31.12.2014.
KAPITAL I REZERVE	1.292.931	351.991
Temeljni kapital	935.825	1.191.468
U tome u vlasništvu nerezidenata	819.545	1.066.788
Ostale rezerve	309.386	295.820
Kapitalne rezerve	2.437.335	2.787.772
Zadržana dobit/preneseni gubitak	-2.141.768	-2.593.950
Dobit/gubitak tekuće godine	-247.846	-1.329.119
REZERVIRANJA	103.410	148.369
DUGOROČNE OBVEZE	10.949.164	11.633.804
Obveze za dugoročne kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	8.935.494	9.560.930
Obveze za dugoročne kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	889.733	1.314.480
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	9.010	9.410
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	459.374	373.717
Obveze za izdane vrijednosne papire	0	0
Ostale dugoročne obveze	648.865	369.206
Odgođena porezna obveza	6.689	6.061
KRATKOROČNE OBVEZE	7.017.746	5.435.101
Obveze za kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	6.125.348	4.339.479
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	354.888	629.449
Obveze za kratkoročne vrijednosne papire	0	2.518
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	31.997	59.449
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	154.978	127.750
Ostale kratkoročne obveze	350.535	276.456
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	322.382	294.237
UKUPNA PASIVA	19.685.633	17.863.501
Pasivni izvanbilančni zapisi	9.024.089	10.503.972
KAPITAL I REZERVE	319.586	334.506
Pripisano imateljima kapitala matice	319.586	334.506
Pripisano manjinskom interesu	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D3: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / razdoblje	1.1.- 31.12.2013.	1.1.- 31.12.2014.
PRIHODI OD KAMATA	745.081	672.351
Prihod od kamata - financijski leasing	625.236	583.295
Prihod od kamata - dani zajmovi	51.033	42.189
Ostali prihodi od kamata	68.812	46.867
RASHODI PO OSNOVI KAMATA	430.553	383.280
Kamatni rashodi za kredite primljene od domaćih banaka i financijskih institucija	53.353	66.304
Kamatni rashodi za kredite primljene od ino-banaka i financijskih institucija	355.503	300.332
Ostali kamatni rashodi	21.697	16.644
DOBIT/GUBITAK OD KAMATA	314.529	289.071
PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA	52.182	40.177
RASHODI ZA PROVIZIJE I NAKNADE	29.394	28.230
DOBIT/GUBITAK OD PROVIZIJA I NAKNADA	22.788	11.946
OSTALI POSLOVNI PRIHODI	2.073.708	1.857.427
Prihod ostvaren po osnovi operativnog leasinga	1.746.504	1.552.672
Dobit od prodaje imovine - operativni leasing	83.839	52.522
Dobit od prodaje imovine - financijski leasing	19.376	15.611
Dobit od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	23.389	20.296
Dobit od tečajnih razlika	8.326	26.076
Ostali prihodi	192.274	190.250
OSTALI POSLOVNI RASHODI	2.071.430	2.316.092
Gubitak od prodaje imovine - operativni leasing	11.223	22.667
Gubitak od prodaje imovine - financijski leasing	7.353	6.455
Gubitak od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	1.377	3.116
Gubitak od tečajnih razlika	91.078	15.230
Trošak amortizacije imovine u operativnom leasingu	1.295.618	1.176.151
Troškovi amortizacije ostale imovine	15.774	17.250
Troškovi osoblja	219.859	215.541
Opći i administrativni troškovi poslovanja	230.227	235.733
Ostali rashodi	198.922	623.948
DOBIT/GUBITAK IZ OSTALIH PRIHODA I RASHODA	2.278	-458.665
DOBIT/GUBITAK PRIJE TROŠKOVA ISPRAVKA VRIJEDNOSTI ZA GUBITKE OD UMANJENJA	339.594	-157.648
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	529.093	1.119.664
DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA NA DOBIT	-189.499	-1.277.312
Porez na dobit	58.347	51.807
DOBIT/GUBITAK NAKON POREZA NA DOBIT	-247.846	-1.329.119
Pripisano imateljima kapitala matice	63.388	47.453
Pripisano manjinskom interesu	0	0
OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT	-4.042	-26.519
Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine)	0	0
Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	-1.826	-33.138
Dobici/gubici od instrumenta zaštite novčanog toka	-3.227	-10
Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima definiranih primanja	0	-1
Dobici/gubici proizašli iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja	0	0
Porez na dobit na ostalu sveobuhvatnu dobit	-1.011	-6.630
Ukupna sveobuhvatna dobit	-251.888	-1.355.638
Pripisano imateljima kapitala matice	63.388	47.453
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Reklasifikacijske usklade	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D4: Struktura portfelja aktivnih ugovora leasing društava po vrstama i po objektu leasinga/zajma

	Stanje na dan	31.12.2013.		31.12.2014.	
	Opis	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ (u tis. kn)
Operativni leasing	UKUPNO	53.358	3.961.519	50.736	3.757.482
	Nekretnine	102	1.014.766	74	903.857
	Osobna vozila	44.864	1.923.501	42.602	1.923.848
	Gospodarska vozila	5.651	355.752	5.452	353.736
	Plovila	576	258.501	465	217.375
	Letjelice	1	1.461	1	482
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	2.000	407.182	1.744	356.319
	Ostalo	164	355	398	1.865
Financijski leasing	UKUPNO	58.641	10.457.374	58.126	10.419.586
	Nekretnine	1.036	3.514.931	955	3.139.558
	Osobna vozila	33.711	1.858.378	33.482	2.010.267
	Gospodarska vozila	14.441	2.114.743	14.430	2.385.949
	Plovila	727	349.941	710	294.658
	Letjelice	1	1.765	1	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	7.923	2.543.796	7.642	2.520.210
	Ostalo	802	73.820	906	68.944
Zajmovi	UKUPNO	2.085	355.495	1.789	121.359
	Nekretnine	346	331.133	297	108.714
	Osobna vozila	629	59	472	2
	Gospodarska vozila	560	90	523	0
	Plovila	54	11.079	50	9.249
	Letjelice	3	0	3	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	487	5.649	441	3.394
	Ostalo	6	7.485	3	0
UKUPNO	UKUPNO	114.084	14.774.388	110.651	14.298.426
	Nekretnine	1.484	4.860.830	1.326	4.152.129
	Osobna vozila	79.204	3.781.938	76.556	3.934.117
	Gospodarska vozila	20.652	2.470.585	20.405	2.739.685
	Plovila	1.357	619.521	1.225	521.282
	Letjelice	5	3.227	5	482
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	10.410	2.956.627	9.827	2.879.924
	Ostalo	972	81.660	1.307	70.809

Izvor: Hanfa

1) Nedospjela ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na iznos nedospjelih najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu.

Nedospjela potraživanja – odnosi se na nedospjeli iznos financiranja (nedospjela glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu te zajmovima u bruto iznosu (prije umanjenja za iznos ispravka vrijednosti).

Tablica D5: Struktura portfelja novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga po vrstama i prema predmetu leasinga

	Razdoblje od 1.1. do	31.12.2013.		31.12.2014.	
	Opis	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost) ¹ (u tis. kn)	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost) ¹ (u tis. kn)
Operativni leasing	UKUPNO	13.430	1.655.603	17.308	1.868.046
	Nekretnine	22	170.150	9	144.137
	Osobna vozila	11.805	1.070.092	15.532	1.332.952
	Gospodarska vozila	1.198	160.592	1.246	200.608
	Plovila	82	90.337	87	106.579
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	322	164.270	197	81.656
	Ostalo	1	163	237	2.115
Financijski leasing	UKUPNO	14.726	3.971.175	17.501	3.375.383
	Nekretnine	47	175.287	58	63.998
	Osobna vozila	8.895	1.004.795	11.346	1.312.682
	Gospodarska vozila	3.665	1.080.999	4.081	1.193.501
	Plovila	196	195.883	176	97.026
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.584	1.476.589	1.646	683.883
	Ostalo	339	37.622	194	24.293
UKUPNO	UKUPNO	28.156	5.626.778	34.809	5.243.429
	Nekretnine	69	345.436	67	208.135
	Osobna vozila	20.700	2.074.887	26.878	2.645.634
	Gospodarska vozila	4.863	1.241.591	5.327	1.394.110
	Plovila	278	286.221	263	203.605
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.906	1.640.859	1.843	765.539
	Ostalo	340	37.785	431	26.408

Izvor: Hanfa

1) Ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na ukupno ugovoreni iznos koji je jednak ukupnom zbroju najamnina (bez PDV-a) po novozaključenim ugovorima o operativnom leasingu.

Financirana vrijednost ugovora kod strukture portfelja financijskog leasinga – odnosi se na iznos financiranja (glavnica) po novozaključenim ugovorima o financijskom leasingu.

4.5. Faktoring

Tablica E1: Agregirana bilanca faktoring društava (u tis. kn)

Opis	31.12.2013. ¹⁾	31.12.2014. ²⁾
AKTIVA		
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0
DUGOTRAJNA IMOVINA	85.679	142.768
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	7.970.164	7.675.183
faktoring potraživanja	1.724.317	1.503.175
Domaći faktoring	1.601.240	1.318.766
Izvozni faktoring	45.365	56.300
Uvozni faktoring	77.713	128.109
Eskont mjenica	4.759.365	4.809.197
Dani zajmovi	256.206	256.565
Dani depoziti	682.531	457.543
Novac na računu i blagajni	368.453	516.016
Ostala kratkotrajna imovina	179.292	132.686
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	49.885	9.911
UKUPNA AKTIVA	8.105.728	7.827.862
PASIVA		
KAPITAL I REZERVE	406.195	566.436
DUGOROČNE OBVEZE	82.695	754.087
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.054	7.780
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	63.887	689.532
Ostale dugoročne obveze	17.754	56.775
KRA TKOROČNE OBVEZE	7.600.166	6.493.302
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.571.257	1.555.775
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	5.583.665	4.484.939
Ostale kratkoročne obveze	445.245	452.588
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA	16.671	14.036
UKUPNA PASIVA	8.105.728	7.827.862

Izvor: Hanfa

1) Podaci za 15 faktoring društava

2) Podaci za 16 faktoring društava

Tablica E2: Agregirani račun dobiti/gubitka faktoring društava (u tis. kn)

Opis	01.01.- 31.12.2013. ¹⁾	01.01.- 31.12.2014. ²⁾
PRIHODI OD KAMATA	448.060	494.870
Prihod od kamata - faktoring	99.273	90.794
Domaći faktoring	93.858	81.735
Izvozni faktoring	1.434	3.673
Uvozni faktoring	3.981	5.386
Prihod od kamata - eskont mjenica	297.709	362.179
Prihod od kamata - dani zajmovi	15.661	20.607
Prihod od kamata - dani depoziti	18.524	13.060
Ostali prihodi od kamata	16.893	8.230
RASHODI OD KAMATA	226.025	250.074
Rashod od kamata - domaće banke i financijske institucije	71.432	109.324
Rashod od kamata - inozemne banke i financijske institucije	146.323	121.768
Ostali rashodi od kamata	8.269	18.982
DOBIT/GUBITAK OD KAMATA	222.035	244.797
PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	107.131	88.273
RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	47.110	33.812
DOBIT/GUBITAK OD NAKNADA I PROVIZIJA	60.021	54.461
OSTALI POSLOVNI PRIHODI	272.484	206.124
OSTALI POSLOVNI RASHODI	347.862	235.722
Troškovi usluga	39.516	25.499
Troškovi osoblja	37.897	31.880
Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja	65.795	35.541
Ostali troškovi poslovanja	204.654	142.802
DOBIT/GUBITAK IZ OSTALIH PRIHODA I RASHODA	-75.377	-29.598
DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA NA DOBIT	206.678	269.660
Porez na dobit	43.271	54.529
DOBIT/GUBITAK NAKON POREZA NA DOBIT	163.407	215.131

Izvor: Hanfa

1) Podaci za 15 faktoring društava

2) Podaci za 16 faktoring društava

Tablica E3: Volumen transakcija faktoring društava (u tis. kn)

Opis	01.01. - 31.12.2013. ¹⁾	01.01. - 31.12.2014. ²⁾
Faktoring	3.932.681	3.685.483
Domaći faktoring	3.605.016	3.238.647
Izvozni faktoring	145.420	170.577
Uvozni faktoring	182.245	276.259
Eskont mjenica	13.047.735	15.159.001
Dani zajmovi	356.008	306.122
UKUPNO	17.336.425	19.150.607

Izvor: Hanfa

1) Podaci za 15 faktoring društava

2) Podaci za 16 faktoring društava

13. Popis tablica

Broj tablice	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2014. godine	16
1.2.	Broj pohranjenih vrijednosnih papira	19
1.3.	Broj izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze na dan 31.12.2014. godine	21
1.4.	Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u SRPI u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. godine	33
1.5.		
	2. Investicijska društva	
2.1.	Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj	36
2.2.	Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2013. i 2014. godini (u tis. kn)	38
2.3.	Upravljanje portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	39
2.4.	Izveštaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	39
2.5.	Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2013. i 2014. godinu (u tis. kn)	40
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine	49
3.2.	Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	49
3.3.	Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine	52
3.4.	Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	52
3.5.	Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (neto imovina u tis. kn)	53
3.6.	Usporedba broja postupaka licenciranja vezanih uz poslovanje društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2013. i 2014. godini	58
	4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina	
4.1.	Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima	61
4.2.	Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	62
4.3.	Uplate doprinosa u obvezne mirovinske fondove u 2014. godini (u tis. kn)	62
4.4.	Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova	63
4.5.	Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove	68
4.6.	Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove	69
4.7.	Broj obrađenih predmeta u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova	76
	5. Osiguranje	
5.1.	Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2013. i 2014. (u tis. kn)	83
5.2.	Skraćena bilanca Redovite djelatnosti Ureda na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. (u tis. kn)	95
5.3.	Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti Ureda za 2013. i 2014. (u tis. kn)	96
5.4.	Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2013. i 2014. (u tis. kn)	97
	6. Leasing	
6.1.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	110
6.2.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	112
6.3.	Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2013. i 2014. godine (u tis. kn)	113
6.4.	Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine	114

6.5.	Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2013. i 2014. godini	114
6.6.	Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2013. i 2014. godini	115
6.7.	Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2013. i 2014. godini (u tis. kn)	116
6.8.	Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	118
	7. Faktoring	
7.1.	Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	125
7.2.	Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. godine (u tis. kn)	126
7.3.	Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2013. i 2014. (u tis. kn)	128
	8. Sudski postupci	
8.1.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2014.	134
8.2.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2012. do 2014. godine	135
	10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	
10.1.	Broj predstavlki zaprimljenih u 2013. i 2014. prema podnositelju	145
	11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta	
11.1.	Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2014. godine (u tis. kn)	153
11.2.	Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2014. godinu (u tis. kn)	154
11.3.	Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2014. godini (u tis. kn)	155
11.4.	Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem posebnih zakona u 2014. godini (u tis. kn)	156

14. Popis grafikona

Broj grafikona	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi u 2014. godini	17
1.2.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS i CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi u 2014. godini	18
1.3.	Struktura računa vrijednosnih papira	20
	2. Investicijska društva	
2.1.	Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2012. do 2014. godine (u tis. kn)	37
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2014. (u tis. kn)	50
3.2.	Udjel domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2014.	51
	4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva	
4.1.	Kretanje indeksa MIREX B tijekom 2014. godine	64
4.2.	Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova	64
4.3.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u 2014. godini (u tis. kn)	65
4.4.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2014. godini (u tis. kn)	66
4.5.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u 2014. godini (u tis. kn)	67
4.6.	Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2014. godini (u tis. kn)	68
4.7.	Naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima	69
	5. Osiguranje	
5.1.	Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2012. do 2014. (u kn)	80
5.2.	Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2012. do 2014.	81
5.3.	Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2012. do 2014.	81
5.4.	Kretanje udjela životnih i neživotnih osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja u razdoblju od 2012. do 2014. (u tis. kn)	82
5.5.	Struktura premije po vrstama osiguranja u 2014. (u %)	84
5.6.	Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2013. i 2014. (u %)	85
5.7.	Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2013. i 2014. (u %)	86
5.8.	Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2012. do 2014. (u tis. kn)	87
5.9.	Struktura ulaganja iz sredstava tehničke pričuve za razdoblje od 2012. do 2014. (u %)	88
5.10.	Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje od 2012. do 2014. (u %)	89
5.11.	Ulaganja iz sredstava matematičke pričuve, tehničke pričuve, osim matematičke pričuve te ulaganja imovine iz kapitala od 2012. do 2014. (u tis. kn)	91
5.12.	Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2012. do 2014. (u mil. kn)	92
5.13.	Pokazatelji tržišta osiguranja za 2013. i 2014. (u %)	94
	6. Leasing	
6.1.	Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2006. do 2014. godine (u mil. kn)	110
6.2.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2014. godine	111
6.3.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2014. godine	112
6.4.	Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)	115

6.5.	Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)	117
	7. Faktoring	
7.1.	Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2007. do 2014. godine (u mil. kn)	124
7.2.	Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2014. godine	125
7.3.	Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2014. godine	126
7.4.	Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2014. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2012. do 2014. godine (u mil. kn)	127
7.5.	Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2014. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2012. do 2014. godine (u tis. kn)	129
7.6.	Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2013. i 2014. godini	130
	10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	
10.1.	Predstavke prema području nadležnosti Hanfe	146

15. Kratice i znakovi

AIF	Alternativni investicijski fond
CCP	Središnja druga ugovorna strana
CEDOH	Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju
CEIOPS	Odbor europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
DAB	Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
Direktiva AIFMD	Direktiva 2011/61/EU o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova
Direktiva BRRD	Direktiva 2014/59/EU o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava
Direktiva CRD IV	Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ
Uredba CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012
Direktiva IORP	Direktiva 2003/41/EZ o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje
Direktiva o izmjenama Direktive o transparentnosti	Direktiva 2013/50/EU o izmjenama Direktive o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu, Direktive o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje i Direktive 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Direktive 2004/109/EZ
Direktiva o prospektu	Direktiva 2003/71/EZ o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje
Direktiva Omnibus II	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala)
Direktiva Solventnost II	Direktiva 2009/138/EZ o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja
Direktiva UCITS IV	Direktiva 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire
DMS	Sustav za upravljanje dokumentima
DWH	Skladište podataka
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
EIOPA	Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
ESAs	Europski sustav nadzornih tijela
ESFS	Europski sustav nadzora financijskog tržišta
ESMA	Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
FATF	Stručna skupina za financijsko djelovanje protiv pranja novca
GATS	Opći sporazumom o trgovini uslugama
GIU	Gospodarsko interesno udruženje
HN POOL	Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU
IOSCO	Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire
LEI	Identifikacijska oznaka pravne osobe
Uredba MMF	Uredba o novčanim fondovima
MMoU	Multilateralni memorandum o razumijevanju
MOD	Mirovinsko osiguravajuće društvo

MTP	Multilateralna trgovinska platforma
ODMF	Otvoreni dobrovoljni mirovinski fond
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
OMF	Obvezni mirovinski fond
ORSA	Procjena vlastitih rizika i solventnosti
OTC trgovanje	<i>Over the counter</i> trgovanje
OTP	Organizirana trgovinska platforma
MAR	Uredba (EU) br. 596/2014 o zlouporabi tržišta
CSMAD	Direktiva 2014/57/EU o zlouporabi tržišta
MiFID II	Direktiva 2014/65/EU o tržištima financijskih instrumenata
REGOS	Središnji registar osiguranika
ROL	Registar objekata leasinga
SKDD	Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SRPI	Službeni registar propisanih informacija
TTIP	Sporazumu o transatlantskom partnerstvu u trgovini i ulaganjima između Europske unije i Sjedinjenih američkih država
UAIF	Društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima
UCITS	Otvoreni investicijski fond s javnom ponudom
Uredba CRA III	Uredba (EU) br. 462/2013 o agencijama za kreditni rejting
Uredba ELTIF	Uredba o europskim fondovima za dugoročna ulaganja
Uredba EMIR	Uredba (EU) br. 648/2012 o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju
Uredba IMD II	Prijedlog nove uredbe EU o zastupnicima i posrednicima u osiguranju
Uredba MiFIR	Uredba (EU) br. 600/2014 o tržištima financijskih instrumenata
Uredba o ESMA-i	Uredba (EU) br. 1095/2010 o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala)
Uredba o ESRB-u	Uredba (EU) br. 1092/2010 o makrobonitetnom nadzoru financijskog sustava i osnivanju Europskog odbora za sistemske rizike i Uredba (EU) br. 1096/2010 kojom se dodjeljuju specifični zadaci Europskoj središnjoj banci u pogledu djelovanja ESRB-a
Uredba o kratkoj prodaji	Uredba (EU) br. 236/2012 o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza
Uredbom o EIOPA-i	Uredba (EU) br. 1094/2010 o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje)
ZAIF	Zakon o alternativnim investicijskim fondovima
ZDMF	Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond
ZIDZOS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju
ZMOD	Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima
ZOF	Zakon o faktoringu
ZOIFJP	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom
ZOL	Zakon o leasingu
ZOMF	Zakon o obveznim mirovinskim fondovima
ZOOP	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu
ZOS	Zakona o osiguranju
ZPDD	Zakon o preuzimanju dioničkih društava
ZPPI	Zakona o pravu na pristup informacijama
ZSPNFT	Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i pripadajućih propisa
ZTK	Zakon o tržištu kapitala

16. Definicije i objašnjenja

Uvod

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa)

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa) regulatorna je agencija osnovana Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga. Hanfa je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima u okviru svog djelokruga i nadležnosti propisanih spomenutim zakonom te drugim zakonima, odgovorna Hrvatskom saboru. Zakonski definirani ciljevi Hanfe su promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja subjekata nadzora.

Subjekti nadzora Hanfe

Subjekti nadzora Hanfe su investicijska društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima, mirovinska društva, investicijski i mirovinski fondovi, društva za osiguranje i društva za reosiguranje, mirovinska osiguravajuća društva, Umirovljenički fond, Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, leasing društva, faktoring društva, Zagrebačka burza d.d., Središnje klirinško depozitarno društvo d.d., izdavatelji vrijednosnih papira, brokeri, investicijski savjetnici, vezani zastupnici, Središnji registar osiguranika, ovlašteni aktuari, Hrvatski ured za osiguranje, Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU te zastupnici i posrednici u osiguranju (uključujući i banke i stambene štedionice te Financijsku agenciju i HP - Hrvatsku poštu d.d. u dijelu obavljanja djelatnosti zastupanja u osiguranju).

Tržište kapitala

Tržište kapitala

Tržište kapitala financijsko je tržište na kojem se trguje financijskim instrumentima, i to u prvom redu dionicama i obveznicama, ali i ostalim prenosivim vrijednosnim papirima (npr. strukturiranim vrijednosnim papirima) i izvedenicama (npr. opcijama, budućnosnicama). Tržište kapitala u Republici Hrvatskoj obuhvaća trgovanje na uređenom tržištu, trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi i OTC (engl. *over-the-counter*) trgovanje.

Sudionici tržišta kapitala su izdavatelji koji izdaju vrijednosne papire i/ili čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište, posrednici na tržištu kapitala (investicijska društva i kreditne institucije), investicijski i mirovinski fondovi te sve fizičke i pravne osobe koje sudjeluju u transakcijama na tržištu kapitala.

Sudionici koji ujedno predstavljaju infrastrukturu samog tržišta su:

- Zagrebačka burza, kao tržišni operater uređenog tržišta i MTP-a
- Središnje klirinško depozitarno društvo, kao središnji depozitorij nematerijaliziranih vrijednosnih papira, operater sustava poravnanja i namire te operater Fonda za zaštitu ulagatelja

- Hanfa kao nadzorno i regulatorno tijelo nebankarskog financijskog sustava.

Središnja druga ugovorna strana

Središnja druga ugovorna strana (engl. *central counterparty – CCP*) znači pravnu osobu koja posreduje između drugih ugovornih strana u transakcijama na jednom ili više financijskih tržišta na način da postaje kupac svakom prodavatelju i prodavatelj svakom kupcu.

Uređeno tržište

Uređeno tržište multilateralni je sustav koji vodi i/ili kojim upravlja tržišni operater i koji ispunjava sljedeće uvjete:

- a) spaja ili omogućava spajanje interesa trećih za kupnju i prodaju financijskih instrumenata, u sustavu, u skladu s unaprijed određenim jednoznačnim pravilima i na način koji dovodi do zaključivanja ugovora u vezi s financijskim instrumentima koji su uvršteni u trgovanje po njegovim pravilima i/ili u sustavu
- b) posjeduje odobrenje kao uređeno tržište redovito djeluje u skladu odredbama Dijela drugog ZTK-a.

Multilateralna trgovinska platforma (MTP)

Multilateralna trgovinska platforma (MTP) multilateralni je sustav kojim upravlja investicijsko društvo ili tržišni operater, a koji spaja ponudu i potražnju za financijskim instrumentima više zainteresiranih trećih strana. Spajanje ponude i potražnje odvija se prema unaprijed određenim jednoznačnim pravilima i rezultira ugovorom između ugovornih strana, u skladu s odredbama ZTK-a.

Specijalist

Specijalist je član Zagrebačke burze koji na temelju ugovora sklopljenog sa Zagrebačkom burzom preuzima posebne obveze povezane s održavanjem likvidnosti određene dionice, određeno vrijeme tijekom trajanja kontinuirane trgovine, putem izlaganja istovremenih ponuda na kupnju i prodaju.

Održavatelj tržišta

Održavatelj tržišta član je Zagrebačka burze koji na temelju ugovora sklopljenog sa Zagrebačkom burzom preuzima posebne obveze povezane s održavanjem likvidnosti određenog strukturiranog proizvoda, određeno vrijeme tijekom trajanja kontinuirane trgovine, putem izlaganja istovremenih ponuda na kupnju i prodaju.

Izdavatelj

Izdavatelj je svaki pravni subjekt, uključujući i državu, čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište, osim instrumenata tržišta novca s rokom dospijanja kraćim od 12 mjeseci.

Skupno financiranje

Skupno financiranje (engl. *crowdfunding*) novi je kolektivni način financiranja, pri kojem nositelj projekta izravno ili preko platforme za skupno financiranje, obično putem interneta, ukratko predstavlja svoj projekt i poziva zainteresirane na njegovo financiranje.

Notifikacija za izdavatelje

Notifikacija je postupak tijekom kojeg nadležno tijelo matične države članice izdavatelja ili ponuditelja koje je odobrilo prospekt obavještava nadležno tijelo države članice domaćina o odobrenom prospektu s ciljem da ga izdavatelj ili ponuditelj koristi za provedbu ponude ili uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište u državi članici domaćinu. Hanfa na svojim internetskim stranicama vodi i redovito ažurira popis notifikacija odobrenih prospekata i dopuna prospekata zaprimljenih od drugih država članica uz linkove na svaki pojedini dokument. Kada Republika Hrvatska ima položaj države članice domaćina, a Hanfa utvrdi da izdavatelj čiji je prospekt notificiran Hanfi radi provedbe ponude i/ili uvrštenja krši odredbe ZTK-a o prospektu, Hanfa će o tim povredama izvijestiti nadležno tijelo matične države članice izdavatelja i ESMA-u. Ako unatoč mjerama poduzetim od strane nadležnog tijela matične države članice izdavatelja izdavatelj i dalje krši odredbe ZTK-a o prospektu, Hanfa je ovlaštena, nakon što ponovno obavijesti nadležno tijelo matične države članice izdavatelja i ESMA-u, poduzeti mjere potrebne za zaštitu ulagatelja.

Identifikacija LEI-jem

Identifikacija LEI-jem služi za prepoznavanje subjekata u financijskim transakcijama na svjetskom tržištu financijskim instrumentima. Bitno je obilježje LEI-ja njegova jedinstvenost, koja jamči da se sudionici mogu nedvojbeno identificirati za različite potrebe: regulatorne potrebe (otkrivanje nezakonitih aktivnosti), analize financijske stabilnosti, praćenje sistemskog rizika, prekogranični nadzor i dr.

Ponuda za preuzimanje

Ponuda za preuzimanje javno je objavljena ponuda, obvezna ili dobrovoljna, upućena svim dioničarima ciljnog društva za stjecanje svih dionica s pravom glasa.

Matična država

Matična država je:

1. za izdavatelja dionica i dužničkih vrijednosnih papira koji su izdani u nominalnoj vrijednosti po jedinici u iznosu manjem od 1.000 eura u kunskoj protuvrijednosti, odnosno u drugoj valuti u iznosu koji na dan izdanja predstavlja protuvrijednost manju od 1.000 eura u kunskoj protuvrijednosti:

- država članica u kojoj izdavatelj ima sjedište, za izdavatelja koji ima sjedište u državi članici
- država članica iz članka 343. točke 12. podtočke c) ZTK-a, za izdavatelja koji ima sjedište u trećoj državi.

2. za izdavatelja koji nije naveden u točki 1. država članica koju je izdavatelj izabrao za matičnu državu članicu između države članice u kojoj ima sjedište i država članica na čija su uređena tržišta uvršteni njegovi vrijednosni papiri.

Izdavatelji

Izdavatelji su obvezni propisane informacije u propisanim rokovima dostavljati istovremeno i u jednakom sadržaju medijima, burzi, službenom registru propisanih informacija (SRPI) i Hanfi, a također moraju osigurati da njihovi godišnji, polugodišnji i tromjesečni izvještaji budu dostupni javnosti najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Popis upućenih osoba

Popis upućenih osoba je popis osoba koje rade za izdavatelja na temelju ugovora o radu ili na neki drugi način i koje imaju pristup povlaštenim informacijama koje se neposredno ili posredno odnose na izdavatelja, bilo na redovitoj ili povremenoj osnovi. Taj su popis izdavatelji ili osobe koje djeluju u njihovo ime ili za njihov račun obvezni sastaviti i redovito ažurirati.

Trgovinski repozitorij

Trgovinski repozitorij znači pravnu osobu koja na središnjem mjestu prikuplja i vodi evidenciju o transakcijama izvedenicama.

Kratka prodaja

Kratka prodaja povezana s dionicom ili dužničkim instrumentom u smislu Uredbe o kratkoj prodaji znači svaku prodaju dionice ili dužničkog instrumenta koje prodavatelj ne posjeduje u trenutku sklapanja ugovora o prodaji, uključujući prodaju kada je u trenutku sklapanja ugovora o prodaji posudio ili je ugovorio posuditi dionicu ili dužnički instrument za isporuku pri namiri.

Investicijska društva

Notifikacija za investicijska društva

Notifikacija je postupak tijekom kojeg Hanfa od nadležnog tijela druge države članice (države članice Europske unije i države potpisnice Ugovora o europskom gospodarskom prostoru) zaprimi obavijest da investicijsko društvo sa sjedištem u državi članici ima namjeru putem podružnice ili neposredno pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti te s njima povezane pomoćne usluge navedene u članku 5. ZTK-a, a koje usluge i aktivnosti je ovlašteno pružati i obavljati u državi članici. Hanfa na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis investicijskih društava za koje je zaprimila obavijest o namjeri pružanja investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti u Republici Hrvatskoj te popis podružnica ako su osnovane, kao i popis investicijskih usluga i aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga i financijskih instrumenata.

Nadzor

Osim praćenja aktivnosti subjekata nadzora, Hanfa prati i aktivnosti notificiranih društava koja neposredno pružaju investicijske usluge ulagateljima u Hrvatskoj. Aktivnosti notificiranih društava prate se temeljem podataka iz javno dostupnih izvora, obavijesti drugih nadzornih tijela/sudionika na tržištu, pritužbi klijenata i sl. Kada Hanfa utvrdi da notificirano društvo prilikom pružanja investicijske usluge

krši odredbe ZTK-a i/ili propise donesene na temelju tog zakona, obavještava nadležnog regulatora notificiranog društava u drugoj državi članici o njegovim aktivnostima. U međuvremenu, dok notificirano društvo ne uskladi svoje poslovanje u Republici Hrvatskoj, Hanfa izdaje upozorenje za javnost na aktivnosti predmetnog društva i objavljuje ga na svojim internetskim stranicama.

Investicijski fondovi

Investicijski fondovi

U Republici Hrvatskoj postoje dvije vrste investicijskih fondova: UCITS fondovi i AIF-ovi. UCITS fondovima i AIF-ovima upravljaju društva za upravljanje UCITS fondovima odnosno UAIF-ovi.

UCITS fond nema pravnu osobnost, a društvo za upravljanje ga osniva i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun imatelja udjela u toj imovini u skladu s odredbama ZOIFJP-a, prospekta i pravila toga fonda. UCITS fondovi osnovani su s ciljem prikupljanja novčanih sredstava javnom ponudom udjela u fondu svim zainteresiranim ulagateljima. Prikupljena sredstva od ulagatelja ulažu se u prenosive vrijednosne papire ili u druge oblike likvidne financijske imovine poštujući načela razdiobe rizika. Ovisno o kretanju vrijednosti imovine u UCITS fondu, ulagatelji ostvaruju određeni prinos te imaju pravo, pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, zahtijevati isplatu udjela i na taj način istupiti iz fonda.

AIF je investicijski fond osnovan sa svrhom i namjenom prikupljanja sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganja tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom i s ciljem ostvarivanja prinosa za ulagatelja. U Republici Hrvatskoj mogu se osnovati AIF-ovi s javnom ponudom, koji mogu biti otvoreni i zatvoreni, te AIF-ovi s privatnom ponudom.

Svaki otvoreni i zatvoreni investicijski fond koji posluje na teritoriju Republike Hrvatske mora imati depozitara, koji za potrebe fonda obavlja poslove pohrane zasebne imovine fonda, poslove vođenja posebnih računa za imovinu fonda i druge poslove u skladu s odredbama ZOIFJP-a i ZAIF-a. U Republici Hrvatskoj depozitari su kreditne institucije.

Javna i privatna ponuda

Javna ponuda, u skladu sa Zakonom o investicijskim fondovima s javnom ponudom, svaka je obavijest dana u bilo kojem obliku i uporabom bilo kojeg sredstva koja sadrži dovoljno informacija o uvjetima ponude i o ponuđenim udjelima u investicijskim fondovima da se na temelju njih ulagatelj može odlučiti na upis tih udjela.

Privatna ponuda, u skladu sa Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima, svaka je obavijest dana u bilo kojem obliku i uporabom bilo kojeg sredstva koja sadrži dovoljno informacija o uvjetima ponude i o ponuđenim udjelima AIF-a da se na temelju njih ulagatelj može odlučiti na upis tih udjela, a koja je po nekoj svojoj karakteristici uvjetovana, primjerice minimalnim iznosom ulaganja, ciljanom skupinom ulagatelja ili brojem ulagatelja.

Notifikacija

Notifikacija je postupak tijekom kojeg Hanfa od nadležnog tijela druge države članice Europske unije zaprima obavijest da društvo za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice odnosno UAIF iz druge države članice namjerava trgovati udjelima UCITS fondova ili AIF-ova osnovanih u državi članici na području Republike Hrvatske ili da namjerava izravno ili putem podružnice obavljati djelatnosti iz članka 13. ZOIFJP-a odnosno iz članka 13. ZAIF-a u Republici Hrvatskoj. Hanfa na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis društava za upravljanje UCITS fondovima iz drugih država članica odnosno UAIF-ova iz drugih država članica za koje je, u skladu s propisanom procedurom, zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj te popis njihovih podružnica osnovanih u Republici Hrvatskoj (ukoliko su osnovane), kao i popis djelatnosti koje namjeravaju obavljati u Republici Hrvatskoj te popis UCITS fondova i/ili AIF-ova koje nude u Republici Hrvatskoj.

Hanfa je nadležna za nadzor nad društvima za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice odnosno nad UAIF-ovima iz druge države članice u vezi s djelatnostima koje izravno pružaju i obavljaju u Republici Hrvatskoj te nad podružnicom osnovanom u Republici Hrvatskoj, kao i za trgovanje udjelima UCITS fondova i AIF-ova iz druge države članice na području Republike Hrvatske, u opsegu utvrđenim ZOIFJP-om i ZAIF-om.

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

Sustav mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje

Sustav mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, odnosno osnivanje i upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u Republici Hrvatskoj (tzv. drugi i treći stup mirovinskog osiguranja), regulirano je Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima i Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, koji su stupili na snagu u veljači 2014. godine, čime je izvan snage stavljen Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Obvezni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun članova fonda u skladu s odredbama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima. Obvezni mirovinski fond može biti fond kategorije A, B ili C, koje se razlikuju po vremenskom trajanju članstva u fondu do umirovljenja člana te, u skladu s tim, strategijama ulaganja obzirom na preuzete rizike, pri čemu preuzeti rizik treba biti najmanji u fondu kategorije C, a najveći u fondu kategorije A.

Dobrovoljni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima, društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima ili društvo za upravljanje UCITS fondovima i kojim neko od navedenih društava upravlja u svoje ime, a za zajednički račun članova mirovinskog fonda. Dobrovoljni mirovinski fond može biti otvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, mogu učlaniti sve fizičke osobe, te zatvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima Zakonom o dobrovoljnim

mirovinskim fondovima, mogu učlaniti fizičke osobe koje su zaposlene kod poslodavca ili su članovi sindikata, članovi udruge samostalnih djelatnosti ili samozaposlene osobe.

Dobrovoljni mirovinski fondovi

Na temelju ulaganja u dobrovoljne mirovinske fondove članovima se dodjeljuju državna poticajna sredstva na dobrovoljnu mirovinsku štednju u iznosu od 15% od uplaćenog iznosa u jednoj kalendarskoj godini najviše do 750 kuna, što je maksimalan godišnji iznos državnih poticajnih sredstava za pojedinog člana bez obzira na članstvo u jednom ili više dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Tehničke pričuve

Tehničke pričuve oblikuju se od doznaka i jednokratnih uplata osoba na račun MOD-a. S obzirom na to da se radi o sredstvima koja su namijenjena pokriću tekućih i budućih obveza prema ugovorima o mirovini, MOD je dužan ta sredstva ulagati u najboljem interesu korisnika mirovine pri tome uvažavajući zakonom propisana načela i ograničenja ulaganja.

Zajamčeni prinos obveznih mirovinskih fondova

Zajamčeni prinos obveznih mirovinskih fondova odgovarajuće kategorije utvrđuje se u visini referentnog prinosa izračunatog kao ponderirana aritmetička sredina stopa prosječnih godišnjih prinosa svih mirovinskih fondova iste kategorije za razdoblje od prethodne kalendarske godine te umanjenog za dvanaest postotnih poena za fondove kategorije A, umanjenog za šest postotnih bodova za fondove kategorije B i umanjenog za tri postotna boda za fondove kategorije C.

Osiguranje

Liberalizacija

Glavna je značajka liberalizacije ta da društva za osiguranje koja se bave osiguranjem od automobilske odgovornosti ne koriste zajednički tarifni premijski sustav, već poslove rade temeljem vlastitih uvjeta i cjenika odnosno sama određuju premiju.

Tehničke pričuve društvo za osiguranje

Tehničke pričuve društvo za osiguranje dužno je oblikovati u vezi sa svim poslovima osiguranja koje obavlja, a namijenjene su pokriću budućih obveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja.

Kvota šteta

Kvota šteta predstavlja odnos zbroja bruto iznosa likvidiranih šteta i bruto iznosa promjena pričuva (pričuva za štete, matematičke pričuve, ostalih tehničkih pričuva i tehničkih pričuva životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja) te zbroja zaračunate bruto premije, premije suosiguranja, ispravka vrijednosti i naplaćenog ispravka vrijednosti premije osiguranja/suosiguranja i promjene bruto pričuva prijenosnih premija.

Kvota troškova

Kvota troškova predstavlja odnos zbroja iznosa poslovnih rashoda (troškovi pribave i troškovi uprave) i ostalih tehničkih troškova te zbroja zaračunate bruto premije, premije suosiguranja, ispravka vrijednosti i naplaćenog ispravka vrijednosti premije osiguranja/suosiguranja i promjene bruto pričuva prijenosnih premija.

Kombinirana kvota

Kombinirana kvota računa se kao zbroj razmjera šteta i razmjera troškova, a pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja.

Rezultat ulaganja

Rezultat ulaganja računa se kao odnos prihoda od ulaganja umanjenih za troškove ulaganja za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. i stanja ulaganja na dan 31. prosinca 2014. godine.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA)

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) računa se kao odnos dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i ukupne aktive.

Rentabilnost vlastitih sredstava

Rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE) predstavlja odnos između dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i vlastitih sredstava (upisani kapital, premija na emitirane dionice, revalorizacijske rezerve, rezerve i prenesena (zadržana) dobit ili gubitak), a pokazuje koliko dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza donosi 100 kuna vlastitih sredstava.

Garancijski fond

Garancijski fond imovina je Ureda namijenjena izvršenju obveza po osnovama:

- šteta nastalih izvan teritorija Republike Hrvatske u nekoj od država članica Europske unije odnosno trećoj državi članici Sustava zelene karte od osiguranih i neosiguranih vozila za koje inozemnom nacionalnom uredu jamči Ured,
- šteta nastalih izvan teritorija Republike Hrvatske u nekoj od država članica Europske unije od vozila inozemne registracije osiguranih na temelju članka 35. stavka 1. ZOOP-a,
- šteta nastalih izvan teritorija Republike Hrvatske u nekoj od država članice Europske unije odnosno trećoj državi članici Sustava zelene karte,
- šteta nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od neosiguranih prijevoznih sredstava,
- šteta zbog smrti, tjelesne ozljede ili oštećenja zdravlja nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od nepoznatih prijevoznih sredstava,
- šteta nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od vozila inozemne registracije,
- šteta zbog uništenja ili oštećenja stvari nastali na teritoriju Republike Hrvatske od nepoznatih vozila,

- šteta koje oštećene osobe nisu mogle naplatiti zbog nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje odnosno stečaja i osiguranog iznosa ako vlasnik vozila koje služi za prijevoz putnika suprotno odredbi članka 21. ZOOP-a nije sklopio ugovor o osiguranju putnika u javnom prometu od posljedice nesretnog slučaja ili ako osigurani iznos nije isplaćen zbog nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje odnosno stečaja.

Iz Garancijskog fonda nadoknađuju se i troškovi obrade šteta, ali se ne mogu nadoknaditi štete koje prouzroče vozila inozemne registracije koja prometuju na teritoriju Republike Hrvatske na temelju posebnih sporazuma kojih je potpisnik Republika Hrvatska ako ta vozila nemaju međunarodnu ispravu ili dokaz o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti.

Pomoćnik zastupnika u osiguranju

Pomoćnik zastupnika u osiguranju fizička je osoba koja na temelju zaposlenja odnosno drugog pravnog odnosa pomaže zastupniku u osiguranju tako da dovodi u vezu zastupnika u osiguranju s potencijalnim ugovarateljem osiguranja radi sklapanja ugovora o osiguranju na temelju kojeg ostvaruje pravo na naknadu. Ako pomoćnik nema ovlaštenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, navedene poslove može obavljati ukupno najdulje dvije godine.

Notifikacija za društva za osiguranje te zastupnike i posrednike u osiguranju

Notifikacija je postupak tijekom kojeg Hanfa od nadležnog nadzornog tijela druge države članice Europske unije odnosno Europskog gospodarskog prostora zaprima obavijest o društvu za osiguranje i osobama (pravnim i fizičkim) ovlaštenim za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju iz te države članice, a koji imaju namjeru neposredno ili preko podružnice osnovane u Republici Hrvatskoj obavljati poslove osiguranja odnosno poslove zastupanja u osiguranju ili posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Hanfa na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis navedenih subjekata iz drugih država članica za koje je, u skladu s propisanom procedurom, zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj, kao i popis djelatnosti koje namjeravaju obavljati u Republici Hrvatskoj. Nadzor nad osobama koje pružaju usluge osiguranja odnosno zastupanja u osiguranju ili posredovanja u osiguranju i reosiguranju iz druge države članice na području Republike Hrvatske provodi nadležno nadzorno tijelo države članice, a Hanfa može iznimno obaviti provjeru poslovanja podružnice društva za osiguranje iz druge države članice osnovane u Republici Hrvatskoj za potrebe nadležnog nadzornog tijela države članice ili radi provjere usklađenosti poslovanja osoba koje pružaju usluge osiguranja odnosno zastupanja u osiguranju ili posredovanja u osiguranju i reosiguranju neposredno ili putem podružnice u Republici Hrvatskoj s propisima Republike Hrvatske koji se na njih primjenjuju.

FLAOR /ORSA izvještaji

Prema Smjernicama koje je donijela EIOPA, a koje su na snagu stupile u 2014., društva za osiguranje su početkom 2015. dostavila izvješća o provedbi anticipativne procjene vlastitih rizika utemeljene na načelima ORSA-e. Navedena izvješća obuhvatila su procjenu rizika kojima su društva za osiguranje

izložena, izračun potrebnog solventnog kapitala (engl. *Solvency Capital Requirement* – SCR) i omjera solventnosti, projekcije SCR-a i vlastitih sredstava za buduća razdoblja, testove otpornosti na stres te analize osjetljivosti. Također su navedeni glavni ciljevi društava za osiguranje, njihov utjecaj na značajne rizike te mjere koje društva za osiguranje planiraju provoditi u budućnosti.

Leasing

Posao leasinga

Posao leasinga pravni je posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga obvezuje se za to plaćati naknadu. Iznimno od navedenog, davatelj leasinga može obavljati poslove leasinga s objektima leasinga koje ima u svom vlasništvu stečenom i na drugi zakonom propisan način. U tom slučaju davatelj leasinga ujedno je i dobavljač objekta leasinga

S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga, leasing može biti financijski ili operativni leasing.

Posao financijskog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu većim dijelom prenose se na primatelja leasinga.

Posao operativnog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

Faktoring

Faktoring

Faktoring je pravni posao u kojemu pružatelj usluga faktoringa, na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem, kupuje predmete faktoringa s pravom ili bez prava na regres. Faktoring s obzirom na svoja obilježja može biti tuzemni ili inozemni, regresni ili bezregresni. Tuzemni faktoring je faktoring u kojemu su svi subjekti rezidenti u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Inozemni faktoring je faktoring u kojemu je najmanje jedan od subjekata nerezident u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Regresni faktoring je posao faktoringa u kojemu dobavljač jamči pružatelju usluga faktoringa za obvezu kupca. Bezregresni faktoring je faktoring u kojemu cjelokupni rizik naplate tereti pružatelja usluge faktoringa, a dobavljač ne odgovara na

naplativost predmeta faktoringa. Dobavljački (obrnuti) faktoring posebna je vrsta faktoringa u kojemu pružatelj usluge faktoringa i kupac ugovaraju program plaćanja kupčevih dugova dobavljačima na način da se pružatelj usluge faktoringa obvezuje plaćati tražbine koje kupčevi dobavljači imaju prema kupcu prije dospijeca ili o dospijecu predmeta faktoringa na zahtjev dobavljača ili po uputi kupca, uz prijenos tako isplaćenih predmeta faktoringa s dobavljača na pružatelja usluge faktoringa. Faktoring društvo može vršiti otkup samo onih mjenica koje su izdane kao sredstvo podmirenja tražbine nastale s osnove isporuke dobara i pružanja usluga u tuzemstvu ili inozemstvu.

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA)

Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority* – ESMA) osnovano je 1. siječnja 2011. Uredbom o ESMA-i¹, kao sljednik Odbora europskih nadzornih tijela za vrijednosne papire (CESR). Kao nadzorno tijelo neovisno je tijelo Europske unije i dio je Europskog sustava financijskih nadzornih tijela (ESFS). ESMA je usmjerena na doprinos stabilnosti financijskog sustava Europske unije kroz osiguranje cjelovitosti, transparentnosti, učinkovitosti i urednog djelovanja financijskih tržišta te kroz povećanje zaštite ulagatelja.

Operativna tijela

ESMA i EIOPA imaju dva glavna organa, Odbor nadzornih tijela i Upravu, pri čemu je Odbor nadzornih tijela sastavljen od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela i odgovoran je za odluke o operativnim i tehničkim pitanjima administracije, dok je Uprava, koja je sastavljena od predsjednika i šest članova, odgovorna za organizacijska pitanja kao što su godišnji proračun, kadrovska politika i godišnji plan rada.

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA)

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority* – EIOPA) osnovano je 1. siječnja 2011. Uredbom o EIOPA-i², kao sljednik Odbora europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (CEIOPS-a), te je ustrojena kao neovisno tijelo Europske unije i dio Europskog sustava financijskih nadzornih tijela (ESFS). EIOPA-ina je zadaća doprinositi stabilnosti financijskog sustava Europske unije kroz osiguranje integriteta, transparentnosti, učinkovitosti i urednog djelovanja financijskih tržišta te kroz povećanje zaštite osiguranika, korisnika i vlasnika mirovina, a provodeći svoje zadatke djeluje neovisno, objektivno i u interesu Europske unije.

Europski odbor za sistemske rizike (ESRB)

Europski odbor za sistemske rizike neovisno je tijelo Europske unije, osnovano Uredbom o ESRB-u⁴, odgovorno za makrobonitetni nadzor financijskog sustava unutar Europske unije, koje pridonosi sprječavanju ili smanjivanju sistemskih rizika za financijsku stabilnost Europske unije, a uzimajući u obzir makroekonomska kretanja kako bi se izbjegla razdoblja financijskih poremećaja širokih razmjera.

ESRB pridonosi neometanom djelovanju unutarnjeg tržišta i time osigurava sustavan doprinos financijskog sektora gospodarskom razvitku.